

COBERTA DE GHEORGHE POPOVICI

V. Băcăuanu
I. Donisă
I. Hârjoabă

V

DICTIONAR GEOMORFOLOGIC

cu termeni corespondenți în limbile
FRANCEZĂ
GERMANĂ
ENGLEZĂ
RUSĂ

S. GILMERY ✓

●
Editura Științifică
BUCUREȘTI, 1974

77

2518

ACADEMIA P. R.
FILI ASI
Inv. 70

Prefață

Lucrările de geografie devin din ce în ce mai numeroase și mai complexe. Aceasta reflectă rolul tot mai important pe care geografia îl îndeplinește în societatea modernă.

Cunoașterea aprofundată a condițiilor geografice se impune astăzi cu stringență, în contextul apelului lansat de oamenii de știință pentru menținerea echilibrului natural, în vederea asigurării unor condiții optime dezvoltării societății umane în viitor. Experiența a demonstrat că neglijarea sau insuficiența cunoașterea a cadrului natural poate compromite efortul constructiv al omului. Tocmai de aceea, documentările geografice sînt tot mai des solicitate de către cei mai diferiți specialiști. Dintre factorii geografici care pot influența activitatea omului, relieful ocupă un loc de frunte. Sistemătizarea urbană și rurală, organizarea teritoriului, mecanizarea agriculturii, construcția căilor de comunicații, a sistemelor hidroenergetice și a celor de irigații etc., trebuie să țină seama de caracteristicile reliefului și de procesele geomorfologice.

Iată de ce, pe lângă geografi, un număr mare de alți specialiști utilizează literatura geomorfologică. Uneori însă acești specialiști, studenții și chiar unele cadre didactice, întîmpină dificultăți din cauza terminologiei care se îmbogățește rapid, pe măsura dezvoltării geomorfologiei ca știință.

Documentarea științifică, în vederea valorificării reliefului, presupune o cunoaștere tot mai temeinică a studiilor și cercetărilor de specialitate, o înțelegere și o utilizare corectă a terminologiei românești și străine în domeniul respectiv. Se simțea deci nevoia unei lucrări unitare care să prezinte această terminologie și să explice, pe scurt, conținutul fiecărui termen.

Discutarea terminologiei de specialitate se poate face în multiple și variate forme. Uneori, o simplă noțiune poate prilejui o expunere amplă sau o prezentare ce s-ar putea face pe mai multe pagini. Am conceput însă acest dicționar ca pe un instrument de lucru, simplu și practic, util celor care vor să cunoască sensul unor termeni și nu ca pe o lucrare de erudiție care să epuizeze toate aspectele care ar putea fi discutate în legătură cu noțiunile abordate.

Adăugarea corespondențelor, în principalele limbi de circulație, conferă dicționarului o și mai largă arie de utilitate.

Dificultățile ce s-au ivit în timpul elaborării lucrării n-au fost puține și ele nu au putut fi învinse întotdeauna. În problema selectării termenilor ne-am condus după principiul includerii, în primul rînd, a termenilor de bază, consacrați prin utilizarea curentă în literatura geomorfologică și nu am luat în considerare toată terminologia populară care se referă la formele de relief. În ceea ce privește menționarea termenilor străini, aceștia au fost preluați din lucrările de specialitate (tratate, dicționare). Desigur că unii dintre ei au putut scăpa atenției noastre, dată fiind vastitatea literaturii în care apar dispersați și inconsecvențelor de accepțiune. Am vrea să menționăm faptul că, în cazul echivalențelor prea numeroase, a trebuit să reținem doar pe acelea care ni s-au părut mai adecvate. Au fost situații în care pentru unii dintre termenii străini — din domeniul morfologiei glaciare, periglaciare, marine, deșertice etc. — nu au putut fi găsite corespondențe exacte în limba română, astfel că ei au fost transliterați conform sursei din care provin, după cum nici unor termeni românești de origine populară nu li s-au putut găsi echivalente în celelalte limbi. Atunci cînd, atît în geomorfologia românească, cît și în cea străină, aceluiași termen i se dau sensuri diferite, am căutat să adoptăm accepția cea mai larg răspîndită. Desigur că opțiunile noastre pot fi discutabile, dar am avut în vedere și necesitatea unificării și precizării terminologiei geomorfologice, lucrarea de față putînd constitui, sperăm, un punct de plecare în acest sens.

Adresăm și pe această cale mulțumirile noastre colegului Șerban Dragomirescu, care ne-a fost de un prețios ajutor în verificarea termenilor străini, precum și tuturor acelora care ne-au sprijinit în elaborarea acestui dicționar.

Redactarea termenilor s-a făcut după cum urmează: **A-F HÂRJOABĂ I., G-P DONISĂ I., R-Z BĂCĂUANU V.**

AUTORII

Îndrumări pentru folosirea dicționarului

Dicționarul geomorfologic cuprinde aproape 1 800 de termeni, materialul fiind organizat alfabetic și completat de un indice final, care conține termenii echivalenți în limbile franceză, germană, engleză și rusă, cu trimiteri la cuvântul-titlu la care se referă.

Fiecare cuvânt-titlu este urmat de o succintă definiție, în cadrul căreia acest cuvânt este reluat numai prin inițială. Termenii compuși, precum și cei sinonimi, sînt evidențiați în definiție prin litere cursive, fiecare dintre aceștia fiind reluat drept cuvânt-titlu separat. De cele mai multe ori acești termeni, deși considerați articole independente de dicționar, nu au fost definiți, ci s-au făcut trimiteri către cuvântul de bază.

În continuarea definiției, într-o paranteză dreaptă, s-au menționat echivalentele în limbi străine în următoarea ordine: franceză, germană, engleză și rusă. Sînt însă și situații în care apar echivalente în limbile străine și la acele articole de dicționar la care s-a făcut numai trimitere la termenul de bază, întrucît acestea au echivalente independente.

a

- 1 **Aa**(lavă-) Haos de blocuri formate prin spargerea crustei de răcire a lavelor, în condițiile unei scurgeri lente. Termen originar din arhipelagul Hawaii. [*lave en blocs* / *Blocklava*, *Schollenlava* / *aa lava* / —]
- 2 **Ablațiune** a) Proces de reducere a masei unui ghețar prin topire, evaporare și distrugere mecanică; b) Proces de îndepărtare a materialului fin de pe suprafața scoarței terestre prin acțiunea areolară a diferiților agenți geomorfologici (apă, vânt etc.). [*ablation* / *Ablation* / *ablation* / *абляция*]
- 3 **Ablațiune indirectă** Topirea mai rapidă a gheții și a zăpezii în porțiunile acoperite de materiale care absorb căldură. [*ablation indirecte* / — / *covered ablation, indirect* ~ / *косвенная абляция*]
- 4 **Abluțiune** Eroziune exercitată de curenții marini de adâncime în rocile sedimentare neconsolidate sau chiar și în rocile dure de pe fundul bazinelor marine și oceanice. [— / *Ablution* / — / —]
- 5 **Abraziune** Acțiunea de eroziune exercitată de apa mărilor și a lacurilor în zona litorală. În acest proces, rolul principal îl au valurile care acționează în mișcare particule solide, sporindu-și astfel eficacitatea. În literatura engleză și germană termenul este folosit uneori în accepțiunea generală de eroziune. [*abrasion* / *Abrasion*, *Brandungserosion* / *abrasion, marine abrasion* / *абразия*]
- 6 **Abrupt** Porțiune de teren cu înclinare foarte mare sau cu poziție verticală. Poate apărea în regiunile faliatate, în zonele de țârm sau acolo unde acționează o eroziune puternică. Uneori **A.** pun în evidență o diferențiere litologică. [*escarpe, escarpement* / *Abdachung, Steilabfall* / *cliff, scarp, escarpment* / *крутизна*]
- 7 **Abrupt de desprindere** Abrupt format la partea superioară a versanților, ca urmare a desprinderii maselor de rocă care se surpă sau alunecă pe versant. Adesea **A.đ.** este denumit, impropriu, cornișă. Sin. *vîpă (zonă) de desprindere*. [*cicatrice d'arrachement* / *Abrißnische* / *scarp, landslide scarp* / *стенка срыва*]

- 8 **Ac Stincă** în formă de stîlp ascuțit. Formă caracteristică pentru crestele glaciare (ex. Acul Ciobanului din Munții Făgărașului), pentru regiunile vulcanice (v. *A. pelean*) și pentru abrupturile formate în loess (v. *A. de loess*). [*aiguille, gendarme* | *Felsnadel* | *needle, spine, aiguille* | *узла*]
- 9 **Ac de loess** Coloană verticală, mult efilată, care se formează prin detașarea sa din pereții de loess datorită proceselor de sufoziune și spălare. [— / — / — | *лѣссовая узла*]
- 10 **Ac pelean** Lavă răcită în coșul vulcanilor și împinsă afară prin presiunea gazelor sau a magmei, sub forma unui stîlp. Numele este dat după acul vulcanului Mt. Pelé din Martinique. Sin. *obelisc vulcanic*. [*aiguille peléenne, ~ d'extrusion* | *Lavanađel* | *obelisk, volcanic spine* | *обелиск, лавовый палец*]
- 11 **Actualism** Metodă de cercetare și de interpretare a istoriei Pămîntului, bazată pe compararea fenomenelor geologice din trecut cu cele actuale, ținîndu-se seama atît de asemănările cît și de deosebirile specifice dintre condițiile naturale din prezent și cele din trecut. Preconizat încă de Leonardo da Vinci dar fundamentat și introdus în știință de către Ch. Lyell (1797—1875), A. a apărut ca principiu materialist de interpretare a fenomenelor geologice. [*doctrine de l'actualisme* | *Aktualismus, Aktualitätsprinzip* | *principle of actualism, ~ of uniformitarianism, ~ of uniformity, law of actualism* | *актуализм*]
- 12 **Acumulare** Proces de depunere a particulelor minerale sau organice prin acțiunea diferiților agenți geomorfologici. În funcție de condițiile și agentul care o determină, A. se diferențiază în: *A. marină* și *A. lacustră (sedimentare)*, *A. fluvială (aluvionare)*, *A. eoliană*, *A. glaciară*, *A. deluvială* etc. [*accumulation* | *Akkumulation, Aufschotterung* | *аккумуляция*]
- 13 **Acumulare antropică** Acțiunea omului de depozitare a diverselor materiale, dînd astfel naștere unor forme de relief. [*accumulation anthropique* | *anthropische Akkumulation* | *anthropic accumulation* | *антропогенная аккумуляция*]
- 14 **Acumulare coluvială** Proces de depunere, de obicei la baza versanților, a materialului fin provenit din șiroire sau din spălarea suprafețelor înclinate. Prin A.c. se formează coluvii. [*accumulation colluviale* | — / — | *колувиальная аккумуляция*]
- 15 **Acumulare deluvială** Acțiune de depunere a materialului deplasat în urma fenomenelor de alunecare, creep, solifluxiune etc. [— / — / — | *делювиальная аккумуляция*]

- 16 **Acumulare eoliană** Proces de depunere a particulelor transportate de curenții de aer. [*accumulation éolienne* | *äolische Akkumulation* | *aeolian accumulation* | *эоловая аккумуляция*]
- 17 **Acumulare fluvială v. Aluvionare**
- 18 **Acumulare fluvio-glaciară** Proces de depunere, prin intermediul apelor rezultate din topirea ghețarilor, a materialului remaniat din morene, cât și a materialului rezultat din eroziunea fluvială. [*accumulation fluvio-glaciaire* | *fluvio-glaziale Akkumulation*, *glazifluvial* ~ | *fluvio-glacial accumulation* | *флювиогляциальная аккумуляция*]
- 19 **Acumulare fluvio-lacustră** Proces de depunere a materialului detritic rezultat în urma acțiunii combinate a râurilor și a lacurilor. [*accumulation fluvio-lacustre* | *fluvio-limnische Akkumulation* | *fluvio-lacustrine accumulation* | *флювио-озёрная аккумуляция*]
- 20 **Acumulare fluvio-marină** Proces de depunere a materialului detritic provenit din acțiunea combinată a râurilor și a apelor marine. [*accumulation fluvio-marine* | *fluvio-marine Akkumulation* | *fluvio-marine accumulation* | *флювиально-морская аккумуляция*]
- 21 **Acumulare glaciară** Proces de depunere a fragmentelor de rocă în urma topirii ghețarilor. [*accumulation glaciaire* | *Gletscherakkumulation*, *Glazialakkumulation* | *glacial accumulation* | *ледниковая аккумуляция*]
- 22 **Acumulare lacustră** Proces de depunere a particulelor minerale, organice și de precipitare chimică în cadrul bazinelor lacustre. Sin. *sedimentare lacustră*. [*accumulation lacustre* | *limnische Akkumulation* | *lacustrine accumulation* | *озёрная аккумуляция*]
- 23 **Acumulare litorală** Proces de depunere, în zona litorală, a materialului detritic rezultat din acțiunea apelor curgătoare lacustre sau marine. [*accumulation littorale* | *Strandakkumulation* | *shore accumulation* | *береговая аккумуляция*]
- 24 **Acumulare marină** Proces de depunere a particulelor minerale, organice și de precipitare chimică pe fundul bazinelor marine și oceanice. Sin. *sedimentare marină*. [*accumulation marine* | *marine Akkumulation* | *marine accumulation* | *морская аккумуляция*]
- 25 **Acumulare nivală** Proces de depunere a materialului detritic prin intermediul zăpezii. Particulele acumulate în

masa zăpezii provin din rostogoliri, transport eolian, eroziune nivală etc. [*accumulation nivale* |—|—|*нивальная аккумуляция*]

- 26 **Acumulare torențială** Proces de depunere a materialului detritic provenit din acțiunea torenților. Forma de relief caracteristică, rezultată din A.t., este conul de dejecție. [*accumulation torrentielle* |—|—|*потоковая аккумуляция*]
- 27 **Acumulare vulcanică** Proces de depunere a produselor de efuziune vulcanică (materiale piroclastice și lavă). [*accumulation volcanique* |*vulkanische Akkumulation* |*vulcanic accumulation* |*вулканическая аккумуляция*]
- 28 **Adaptare morfoclimatică** Punerea de acord a proceselor geomorfologice și a formelor de relief, dintr-o anumită zonă geografică, cu condițiile climatice ale zonei respective. Prin A.m. se ajunge la echilibrul morfoclimatic. [*adaptation morpho-climatique* |—|*morphoclimatic adjustment* |*морфоклиматическая адаптация*]
- 29 **Adaptare la structură** Modelare specifică a reliefului de către factorii geomorfologici în funcție de structura geologică, realizându-se o concordanță între formele de relief și structură. [*adaptation à la structure* |*Anpassung an der Struktur* |*structural adjustment* |*применение к структуре*]
- 30 **Adâncime** Caracteristică morfometrică a unei forme de relief, reprezentând distanța pe verticală între baza acesteia și un plan de referință superior. [*profondeur* |*Tiefe* |*depth* |*глубина*]
- 31 **Adâncimea fragmentării reliefului v. Energia reliefului**
- 32 **Adâncime medie** Valoarea medie a adâncimii tuturor punctelor din cuprinsul unei forme negative de relief. [*profondeur moyenne* |*mittlere Tiefe* |*mean depth* |*средняя глубина*]
- 33 **Affinarea rocilor** Slăbirea coeziunii rocilor și fragmentarea, măcinarea lor prin dezagregare și alterare, însoțită, de obicei, de o mărire a volumului acestora. [—|—|—|*разрыхление пород*]
- 34 **Afloriment** Porțiune a rocii din substrat care apare la zi. [*affleurement* |*Austritt*, *Ausbiss* |*outcrop* |*обнажение*]
- 35 **Afluent** Râu care se varsă nemijlocit într-un alt râu, lac sau într-un bazin colector. În același sens se poate vorbi și despre ghețari. [*affluent*, *tributaire* |*Nebenfluß*, *Zufluß* |*sidestream*, *tributary*, *affluent* |*приток*]

- 36 **Afuiere Erodarea** mai accentuată a albiei unui riu, în jurul unui obstacol, ca urmare a creșterii vitezei apei, provocată de obstacolul respectiv. [*affouillement* | *Ausschürfung*, *Unterwaschung*, *Unterspülung* | *scour*, *scoop out* | *подмыв*]
- 37 **Agent endogen** Element activ de modelare a reliefului, a cărui sursă de energie se află în interiorul Pământului. Sin. *agent intern*. [*agent endogène* | *endogener Agent* | *internal agent*, *endogene* ~ | *эндогенный агент*]
- 38 **Agent exogen** Element activ de modelare a reliefului, care acționează la suprafața scoarței terestre și a cărui sursă de energie este extraterestră (radiația solară, atracția universală). În acțiunea unor A.e. un rol important îl are gravitația. Sin. *agent extern*. [*agent externe*, *agent exogène* | *exogener Agent*, *Atmosphäritie* | *exogenic agent*, *external* ~ , *sub-aerial* ~ | *экзогенный агент*]
- 39 **Agent extern** v. **Agent exogen**
- 40 **Agent intern** v. **Agent endogen**
- 41 **Agestru** v. **Con de dejecție**
- 42 **Aglomerat vulcanic** Rocă formată din fragmente vulcanice de diverse mărimi, nesortate, de la cenușă vulcanică până la blocuri cu diametrul de câțiva metri, de regulă nerotunjite, rezultate din exploziile vulcanice și cimentate de un material vulcanic fin. [*agglomérat* | *Agglomerat* | *agglomerate* | *агломерат*]
- 43 **Agradare** Ridicarea suprafeței reliefului prin depunere de materiale noi, de exemplu înălțarea patului albiei cu aluviuni. [*aggradation* | *Anschwemmung*, *Aufschüttung*, *Auf-füllung* | *aggradation*, *sitting-up* | *аэраация*]
- 44 **Agroterasă** Microrelief antropic, cu aspect de trepte, care se formează pe versanți în urma lucrărilor agricole. Sin. *terasă de cultură*. [*terasse de culture* | *Kulturterrasse*, *Acker-terrasse*, *Anbauterrasse*, *Stufenrain* | *field terrace*, *cultivation* ~ , *lynchets* | *аэроterraca*]
- 45 **Aisberg** Bloc de gheață de mari dimensiuni și de forme neregulate, detașat din masa ghețarilor continentali ajunși la țăr. A. sînt antrenate de curenții marini, plutind pe mari distanțe. A. transportă fragmente de roci pe care le depun pe fundul oceanului. Sin. *iceberg*. [*iceberg* | *Eis-berg* | *iceberg* | *айсберг*, *ледяная гора*]

- 46 **Ajustare izostatică** Mișcare de ridicare sau coborîre a unor blocuri din scoarța terestră pentru realizarea echilibrului izostatic. [*ajustement isostatique* | *isostatisches Gleichgewicht* | *isostatic adjustment* | *изостатическое прилаживание*]
- 47 **Albie majoră**. Suprafața fundului de vale acoperită de apele rîului în timpul perioadelor de nivel maxim. [*lit majeur, lit des hautes eaux, plaine inondable* | *Aue, Talaue, Flutbett, Hochflutbett* | *flood-plain* | *пойма*]
- 48 **Albie minoră** Canal prin care se scurge, în mod obișnuit, apa unui rîu. A.m. poate fi unitară sau despletită în brațe secundare. Sin. *matcă* [*lit mineur, ~ ordinaire* | *Flußbett, Normalbett, Strombett, Talsohle* | *stream channel, river bed, minor ~* | *русло*]
- 49 **Albie părăsită** Sector din albie prin care nu mai are loc scurgerea obișnuită a apelor, datorită stabilirii unui alt traseu. Sin. *braț părăsit, braț mort*. [*lit abandonné, faux bras* | *verlassenes Flußbett, blinder Arm* | *abandoned channel, false ~, false river* | *старица*]
- 50 **Albie de străpungere** Porțiune de albie nou creată prin străpungerea pedunculului unui meandru, printr-un proces de autocaptare. [— | — | *cut-off channel* | *сквозное русло*]
- 51 **Alit Rocă** afinată de culoare roșie, produsă prin procese de alterare a scoarței terestre în condiții de temperatură și umiditate ridicate, caracteristice regiunilor ecuatoriale și tropicale. A. conține o cantitate mare de aluminiu și fier, fiind sărac în silice. În regiunile ecuatoriale și tropicale deosebit de umede, A. atinge grosimea de 50 m. Sin. *alterit*. [*allite* | *Allit* | *allite* | *аллум*]
- 52 **Alterare** Modificarea mineralogică și chimică a rocilor de la suprafața scoarței terestre, prin procese chimice, biochimice și fizicochimice. Sin. *descompunerea rocilor*. [*altération* | *chemische Verwitterung* | *chemical weathering* | *химическое выветривание*]
- 53 **Alterit** v. **Alit**
- 54 **Altimetrie** v. **Hipsometrie**
- 55 **Altiplanație** Proces de nivelare a reliefului sub acțiunea alternării ciclice a înghețului și dezghețului (factori criogenici sau periglaciari) din regiunile montane. Sin. *crioplanatie, echiplanatie*. [*altiplanation* | *Altiplanation, Frostglättung* | *altiplanation* | *алтупланація*]

- 56 **Altitudine** Înălțimea unui punct de pe suprafața terestră față de un anumit plan orizontal de referință. [*altitude* | *Höhe* | *altitude* | *высота*]
- 57 **Altitudine absolută** Înălțimea unui punct de pe suprafața scoarței terestre față de nivelul mediu al Oceanului Planetar [*altitude absolue* | *absolute Höhe* | *absolute altitude* | *абсолютная высота*]
- 58 **Altitudine medie** Înălțimea medie a unei porțiuni din suprafața scoarței terestre, înălțime calculată față de nivelul mării. [*altitude moyenne* | *mittlere Höhe* | *mean altitude* | *средняя высота*]
- 59 **Altitudine relativă** Înălțimea unui punct de pe suprafața scoarței terestre față de un plan de referință convențional [*altitude relative* | *relative Höhe* | *relative altitude* | *относительная высота*]
- 60 **Alunecare activă** Alunecare de teren în cadrul căreia masa de roci este în curs de deplasare.
- 61 **Alunecare areală** Alunecare ce afectează mari suprafețe de teren, materialul antrenat prezentând grosimi mici (sub 5 m în mod obișnuit).
- 62 **Alunecare asecventă** Alunecarea unei mase de roci lipsită de stratificație, în cadrul căreia patul alunecării nu poate fi raportat la un plan de stratificație. [— | — | — | *асеквентный оползень*]
- 63 **Alunecare în brazde** v. **Alunecare superficială**
- 64 **Alunecare consecventă** Alunecare produsă în depozite stratificate, suprafața de alunecare (patul alunecării) corespunzând unui plan de stratificație. [— | — | — | *slide* | *консеквентный оползень*]
- 65 **Alunecare curgătoare** Alunecare în cadrul căreia materialul antrenat în mișcare, îmbibându-se cu apă, capătă o mare fluiditate, astfel încât ia aspectul unui torent de noroi (alunecare de vale), când se canalizează pe unele adâncituri preexistente, sau al unei limbi de ghețar, când se efilează pe versanți. A.c. constituie o formă de tranziție între alunecarea areală și curgerea noroioasă. Sin. *curgere de gloduri*, *curgere de noroi*, *alunecare liniară*, *alunecare plastică*. [*coulée boueuse*, ~ *de terre*, ~ *de boue* | *Erdgletscher*, *Schlammstrom* | *runoff flow*, ~ *glacier*, *mud slide*, ~ *flow* | *оплывина*]

- 66 **Alunecare delapsivă** Alunecare ce se declanșează la baza versantului și antrenează apoi treptat mase de roci situate spre partea superioară a acestuia. Sin. *alunecare glisantă*. [— /— /— [*деляпсивный оползень*]]
- 67 **Alunecare detrusivă** Alunecare ce se produce începînd de la partea superioară a unui versant și antrenează treptat mase de roci situate spre baza acestuia. Sin. *alunecare împingătoare*. [— /— /— [*детрусивный оползень*]]
- 68 **Alunecare fixată** v. **Alunecare stabilizată**
- 69 **Alunecare glisantă** v. **Alunecare delapsivă**
- 70 **Alunecare în gruijei** v. **Alunecare monticulară**
- 71 **Alunecare în holoage** v. **Alunecare monticulară**
- 72 **Alunecare insecventă** Alunecare produsă în terenuri stratificate și în cadrul căreia suprafața de alunecare (patul alunecării) interesează, după un unghi oarecare, planul de stratificație. De obicei, materialul alunecat se desface în pachete care, deplasîndu-se cu o viteză mai mare spre suprafața de alunecare, suferă o ușoară mișcare de rotație. [— /— [*slump* /*инсеквентный оползень*]]
- 73 **Alunecare împingătoare** v. **Alunecare detrusivă**
- 74 **Alunecare lenticulară** Formă de alunecare caracteristică pentru terenurile argiloase, care se pune în evidență prin corpul său asemănător unei lentile.
- 75 **Alunecare liniară** v. **Alunecare curgătoare**
- 76 **Alunecare în masă** v. **Alunecare de profunzime**
- 77 **Alunecare monticulară** Alunecare în cadrul căreia suprafața corpului de alunecare este fragmentată sub forma unor monticuli. Este un tip de alunecare foarte răspîdit în țara noastră, din care cauză denumirile regionale sînt numeroase: *A. în movile* (Moldova, Transilvania), *A. în gruijei* (Transilvania), *A. în țiglăi* (Transilvania, Moldova), *A. în holoage* (Oltenia).
- 78 **Alunecare în movile** v. **Alunecare monticulară**
- 79 **Alunecare în pachete** v. **Alunecare în trepte**
- 80 **Alunecare plastică** v. **Alunecare curgătoare**
- 81 **Alunecare de profunzime** Alunecare ce antrenează pachete de roci a căror grosime depășește adîncimea părții de alterare, antrenînd o parte din roca subiacentă. Sin. *alunecare în masă*.

- 82 Alunecare în pseudoterase v. Alunecare în trepte
- 83 Alunecare reactivată Alunecare ce se produce în corpul stabilizat al unei alunecări mai vechi, datorită apariției unor condiții noi de evoluție a reliefului (modificarea pluviozității, intervenția omului etc.).
- 84 Alunecare stabilizată Alunecare în cadrul căreia masele de roci au încetat să se mai deplaseze, dar se păstrează încă microrelieful caracteristic de padine, valuri, monticuli sau trepte pe suprafața corpului alunecării, iar în zona de desprindere se păstrează încă un abrupt distinct. Sin. *alunecare fixată*.
- 85 Alunecare submarină Deplasarea în masă a unor imense cantități de roci sedimentare pe pantele reliefului submarin. [*glissement sous-marin* / *submarine Rutschung* / *submarine slump*, ~ *slide* / *подводный оползень*]
- 86 Alunecare sufozională Alunecare ce se produce datorită slăbirii coeziunii rocilor prin fenomenul de sufoziune.
87. Alunecare superficială Tip foarte răspândit de alunecare, în cadrul căruia materialul antrenat în mișcare are grosime mică. În mod obișnuit A.s. se produce în scoarța de alterare fără a afecta roca subiacentă. Unele A.s. sunt denumite *alunecări în brazde* deoarece suprafața solului antrenat într-un astfel de proces prezintă discontinuități de forma unor brazde (brazde de alunecare).
- 88 Alunecare terasată v. Alunecare în trepte
- 89 Alunecare de teren Deplasarea naturală a maselor de roci pe o suprafață înclinată, de obicei umedă, sub acțiunea gravitației. Aceasta se produce datorită ruperii echilibrului dintre forța de gravitație și frecarea internă a maselor de roci, ca urmare a unor procese naturale sau a intervenției omului. A.t. prezintă următoarele elemente morfologice principale: abruptul (ripa) de desprindere, corpul alunecării, fruntea alunecării și patul alunecării (suprafața de alunecare). Sin. *fugitură*, *glimee*. [*glissement* / *Erdrutsch*, *Berg-rutsch*, *Bergschliff* / *landslide*, *landslip* / *оползень*]
- 90 Alunecare în trepte Deplasare în cadrul căreia materialul antrenat este dispus în trepte. Masa de roci antrenată în mișcare este, de obicei, groasă și păstrează, în mare măsură, structura inițială. Sin. *alunecare în pseudoterase*, *alunecare în pachete*, *alunecare terasată*.

- 91 **Alunecare uscată** Deplasarea unei mase de roci uscate pe un plan înclinat (de stratificație, de falie etc.). [— /*feuchte Massenbewegungen* /*landslip, rockslide* /*сухой оползень*]
- 92 **Alunecare de vale** v. **Torent de noroi**
- 93 **Alunecare în valuri** Alunecare la care suprafața materialului deplasat prezintă un aspect ondulat, iar valurile, de înălțime variabilă, sînt alungite perpendicular pe direcția în care se produce deplasarea.
- 94 **Alunecare de zapadă** Deplasarea lentă a unei mase de zăpadă sub influența gravitației. [*glissement de neige* /*Schneerutsch* /*snow slide* /*снежный оползень*]
- 95 **Aluvionare** Proces de acumulare, în albie și în regiunea de vărsare, a riurilor a materialului transportat de către acestea. Sin. *acumulare fluviatilă*. [*alluvionnement* /*Anschwemmung, Ablagerung* /*alluviation* /*нанос аллювиальных отложений, намывание*]
- 96 **Aluviu** v. **Holocen** [— /*Alluvium* /*alluvium* /*аллювий*]
- 97 **Aluviuni** Material detritic (mîl, nisip, pietriș) transportat și depus, relativ stratificat, de apele curgătoare. După condițiile de acumulare se disting: *A. de luncă*, în general fine, depuse în timpul revărsărilor și *A. de albie minoră*, de obicei grosiere. Sin. *depozit aluvial, depozit fluviatil*. [*alluvions* /*Alluvionen, Flußablagerungen* /*alluvium, alluvial deposits, river ~* /*речные наносы, ~ отложения*]
- 98 **Aluviuni de albie minoră** v. **Aluviuni**
- 99 **Aluviuni de luncă** v. **Aluviuni**
- 100 **Alveolă de dezagregare** Gol creat într-un conglomerat prin desprinderea unuia dintre galeții componenți; scobitură creată la suprafața unei roci grosiere (granit, gresie) datorită proceselor de dezagregare; Sin. *buzunar de dezagregare*.
- 101 **Alveolă de dizolvare** Scobitură rotunjită, cu diametrul de ordinul centimetrilor sau zecilor de centimetri, creată în calcare sau alte roci solubile, prin solvire. [*alvéole de dissolution* /*Lösungsnaßf* /*solution pan* /*растворения ячя*]
- 102 **Alveolă eoliană** Adîncitură creată pe suprafața rocilor nemogene, datorită eroziunii eoliene. †
- 103 **Alveolă de impact** Scobitură ce apare în rocile moi prin forța de lovire a picăturilor de ploaie. [*traces de pluie* /*Regenspur* /*rain print* /*отпечаток дождевых капель*]

- 104 **Amfiteatru de alunecare** Zonă semicirculară cu alunecări de teren, de obicei în trepte. A.a. se formează, în mod frecvent, în bazinele de recepție ale torenților. Sin *circ de alunecare*.
- 105 **Amfiteatru morenaic** Flancul concav, dinspre amonte, al unei morene terminale creată de un ghețar de vale și care are aspectul specific de amfiteatru. [*amphithéâtre morainaique* | *Moränenamphitheater* | *moraine amphitheatre* | *моренный амфитеатр*]
- 106 **Amonte** Partea dinspre obârșie a unei văi sau a unui râu, față de un punct de pe traseu. [*amont* | *flufaufwärts, stromaufwärts* | *upstream* | *вверховье*]
- 107 **Amplitudinea reliefului v. Energia reliefului**
- 108 **Analiza geomorfologică** Cercetarea analitică a reliefului care ține seama de ansamblul caracteristicilor sale cantitative și calitative (morfografie, morfometrie, geneză, vîrstă etc.). Aceasta își are originea în metoda de cercetare a reliefului fundamentată de către W. Penck, care a aplicat-o în special la studiul versanților. [*analyse morphologique* | *morphologische Analyse* | *morphological analysis* | *геоморфологический анализ, морфологический ~*]
- 109 **Anemolit** Formațiune concreționară (stalactită, stalagmită, draperie, stilolit etc.) deviată față de verticală prin împingerea laterală a apei care se evaporă, sub influența curenților de aer din galeriile subterane. [*anémolite* | *Anemolith* | *anemolith* | *анемолит*]
- 110 **Ansă Golf mic**, cu conturul rotunjit. [*anse* | *Bogenbucht* | *wide open bight* | *бухта*]
- 111 **Antecedentă** Menținerea cursului unui râu și adîncirea văii sale pe un traseu preexistent mișcărilor de înălțare tectonică care au afectat regiunea respectivă. [*antécédence* | *Antezedenz* | *antecedence* | *антецедентность*]
- 112 **Antecliză** Zonă larg bombată a unei regiuni de platformă. Se extinde pe o suprafață mare și are flancurile foarte slab înclinate. Ant. *sinecliză*. [*antéclise* | — | — | *антеклизă*]
- 113 **Anthodit** Grupare de cristale de forma unei flori sau a unei tufe, care se formează prin precipitare în golurile carstice.
- 114 **Anticlinal** Cută geologică cu zona axială ridicată în formă de boltă. Ant. *sinclinal* [*anticlinal* | *Antikline, Antiklinale* | *anticline* | *антиклиналь*]

- 115 **Anticlinoriu** Sistem de cute care a fost supus unei mișcări de boltire în ansamblu. **A.** are aspectul unui anticlinal de mari proporții, care are pe flancurile sale cute secundare. Ant. *sinclinoriu*. [*anticlinorium* | *Antiklinorium* | *anticlinorium* | *антиклинорий*]
- 116 **Antropogen v. Cuaternar**
- 117 **Aparat vulcanic v. Vulcan** [volcan / Vulkan / volcano | *вулканический организм*]
- 118 **Aplatizare** Proces natural prin care prundișurile de formă sferoidală capătă formă plată. [*aplatissement* | *Abplattung* | *flattening* | *уплощение*]
- 119 **Arc insular** Arhipelag cu insulele componente dispuse în formă de arc. Sin. *ghirlandă de insule*. [*arc insulaire* | *Inselbogen*, *Inselgüirlande* | *island arc* | *островная дуга*]
- 120 **Arc montan** Complex de culmi și masive montane dispuse în formă de arc (ex. Arcul carpatic). [*arc montagneux* | — | *mountain arch* | *горная дуга*]
- 121 **Arcadă** Microrelief de forma unui arc suspendat, caracteristic pentru țărmurile cu faleze calcaroase ca și pentru regiunile carstice din interiorul continentelor. Sin. *portal*. [*arche naturelle* | *Felstor*, *Felsfenster* | *natural arch* | *аркада*]
- 122 **Areic** Teritoriu fără riuri, fără scurgere de suprafață. Caracterizează regiunile deșertice. Termen propus de Emm. de Martonne în 1928. [*arétique* | *areisch*, *abfließloses Gebiet* | *areic*, *aretic*, *undrainet area* | *бессточный*]
- 123 **Arenă granitică v. Grus granitic**
- 124 **Argilă** Rocă sedimentară pelitică formată din particule cu diametrul în general mai mic de 2 microni (scara Atterberg). În alcătuirea mineralogică a **A.** predomină silicații de aluminiu hidratați. **A.** este o rocă impermeabilă și slab rezistentă la eroziune. Prin imbibare cu apă devine plastică și favorizează alunecările de teren. [*argile* | *Ton* | *clay* | *глина*]
- 125 **Argilă cu blocuri** Depozit de origine glaciară constituit dintr-o masă de material fin în care sînt înglobate fragmente mari de roci dure. [*argile à blocaux* | *Blocklehm*, *Geschiebemergel*, *Geschiebelehm* | *boulder clay*, *glacial till*, ~ *drift* | *ea-lunная глина*]
- 126 **Arhipelag** Grup de insule. [*archipel* | *Archipel*, *Inselreihe*, *Inselgruppe* | *archipelago*, *archipelago* | *архипелаг*]

- 127 **Arie de subsidență** v. **Subsidență**
- 128 **Arierdună** Dună situată în partea dinspre uscat a unui complex de dune litorale și care este în general fixată. [*arri ère-dune* | *Hinterdüne* | *back-dune* | *арьердюна*]
- 129 **Arierplajă** Porțiunea de plajă situată între linia atinsă de apele cele mai mari și baza falezei. [*arri ère-plage* | *Hinterstrand* | *backshore* | *арьерпляж*]
- 130 **Ås** v. **Esker**
- 131 **Atol** Insulă în formă de inel continuu sau cu mici întreruperi, constituită din recifi coraligeni. În interiorul A. nu există uscat de altă natură, ci un ochi de mare (lagoon), de adâncime mică. [*atooll* | *Atoll*, *Lagunenriff*, *Kranzriff* | *atoll*, *reef atoll*, *reef ring* | *атолл*]
- 132 **Atrio** Culoar circular care înconjură un con vulcanic secundar, îmbucac în craterul unui vulcan mai vechi (ex. Atrio del Cavallo al Vezuviului). Sin. *atrium*, *piano*. [*atrio*, *atrium* | *Ringtal*, *Atrio*, *Atrium* | *atrio*, *atrium*, *piano* | *ampuo*]
- 133 **Atrium** v. **Atrio**
- 134 **Autocaptare** Proces prin care un râu își captează propriile ape. A. se produce în cazul râurilor cu meandre bine dezvoltate, prin reducerea treptată a pedunculului pînă la străpungerea sa definitivă. A. este, de asemenea, un fenomen caracteristic pentru regiunile carstice. [*auto-capture* | *Selbstanzapfung* | *self-capture*, *auto-capture* | *самонепехам*]
- 135 **Aval** Sector de vale sau de râu situat spre vărsare, față de un punct de pe traseu. [*aval* | *stromabwärts*, *flusabwärts* | *down stream* | *низообе*]
- 136 **Avalanșă** Masă de zăpadă care se deplasează rapid pe versanții abrupti ai munților. A. constituie un important agent geomorfologic, în zona muntoasă modelînd jgheaburi (culoare de A.) și transportînd material detritic de dimensiuni diferite. Există două tipuri de A.: A. *umedă* (cea mai frecventă), cînd masa de zăpadă este înmuiată prin încălzire și A. *uscată* sau A. *rece*, cînd masa de zăpadă este făinoasă. Sin. *lavină*. [*avalanche* | *Lawine* | *snow avalanche*, *avalanche* | *лавина*]
- 137 **Avalanșă de pietre** Proces de rostogolire a unei mase de pietre pe versanții cu înclinare mare. [*avalanche-rocheuse* | *Steinlawine* | *debris avalanche* | *каменная лавина*]
- 138 **Avalanșă umedă** v. **Avalanșă**
- 139 **Avalanșă uscată** v. **Avalanșă**

- 140 **Avandună** Dună litorală paralelă cu țărmul, formată pe partea dinspre mare a acestuia. **A.** este activă (în transformare continuă), fiind alimentată cu nisipul spulberat de pe plajă și atacată uneori de valuri. **A.** se deplasează continuu spre interiorul uscatului, în timp ce în spatele său se formează o nouă dună. Procesul se desfășoară în lanț. [*avant-dune, dune d'estran/Vordüne, Stranddüne/foredune, strand dune/авандуна*]
- 141 **Avanplajă** Sector de plajă situat între linia atinsă de apele cele mai mari și linia apelor celor mai mici. [*avant-plage/—/foreshore/аванпляж*]
- 142 **Aven** Puț carstic de dimensiuni variabile care comunică la partea sa inferioară cu o peșteră sau cu o galerie subterană. După factorii genetici se deosebesc *A. de coroziune și eroziune, A. tectonic și A. de prăbușire.* [*aven, abîme/Schacht, Schlund/aven, karst-pit, open pit, swallow/карстовый колодец*]
- 143 **Aven de coroziune și eroziune v. Aven**
- 144 **Aven glaciar** Puț deschis în gheață prin erodarea și topirea acesteia de către apele iuxtaglaciare. La formarea sa participă și procesele de prăbușire. **A.g.** este o moară glaciară de mari dimensiuni, față de care se deosebește prin intervenția fenomenelor de prăbușire. [*—/—/glacial funnel/ледниковый колодец*]
- 145 **Aven de prăbușire v. Aven**
- 146 **Aven sufozional** Puț natural format în roci permeabile, datorită circulației descendente a apei de infiltrare. Sin. *horn de sufoziune.*
- 147 **Aven tectonic v. Aven**

b

- 148 **Babă** Stîncă izolată, cu formă de ciupercă, modelată prin acțiunea vîntului care, antrenînd în mișcare fire de nisip, șlefuește mai puternic baza stîncilor. Sin. *ciupercă eoliană*. [*roche-champignon* | *Pilzfels* | *mushroom-rock* | *грибовидная скала*]
- 149 **Badlands** Porțiune de versant puternic afectată de eroziunea torențială, în cadrul căreia spațiile intertorețiale se reduc, prin intersecția versanților, la muchii ascuțite. Termen de origine engleză, folosit prima dată în S.U.A. (statele North Dakota și Nebraska) unde există o regiune cu relief intens degradat care poartă acest nume. Sin. *pămînturi rele*. [*badlands*, *mauvaises terres* | *Badlands* | *badlands* | *бедленд*, *неудобные земли*, *дурные ~*]
- 150 **Bahada** Cîmpie de acumulare formată pe fundul depresiunilor din regiunile aride și semiaride, la partea inferioară a pedimentului, descrisă pentru prima dată în S.U.A. **B.** este acea parte a unei astfel de cîmpii de acumulare care rămîne totdeauna zvîntată, neacoperită de lacuri temporare. Sin. *bajada*. [*bahada*, *champ d'épandage*, *plaine de remblaiement* | *Aufschwemmugsebene*, *Bahada*, *Fanglomeratkegel* | *bahada*, *compound alluvial fan*, *piedmont alluvial plain*, *aggraded basin-plain* | *бахадa*]
- 151 **Bajada** v. **Bahada**
- 152 **Baltă** a) Zonă largă de luncă inundabilă, cu numeroase lacuri (dintre care unele sînt temporare), cu gîrle, jașe și cursuri părăsite (ex. Balta Brăilei, Balta Ialomiței); b) Lac de dimensiuni mici, cu caracter temporar. [a) *plaine inondable* | *Hochflutbett* | *flood plain meadow* | — |; b) *étang* | *Teich* | *pool* | —]
- 153 **Banc** Zonă mai ridicată din albia rîurilor și de pe fundul bazinelor marine sau lacustre (situată, de obicei, în sectorul zonei de șelf). **B.** se formează prin acumularea nisipului (*B. de nisip*), pietrișului (*B. de pietriș*), cochiliilor (*B. de cochilii*) sau a recifilor coraligeni (*B. de recifi*). După locul unde se dezvoltă, se deosebesc următoarele tipuri: *B. fluvial*, *B. lacustru*, *B. marin*, *B. oceanic*. [*banc* | *Bank* | *bank* | *банка*, *отмель*]

- 154 Banc de cochilii v. Banc
- 155 Banc fluvial v. Banc
- 156 Banc lacustru v. Banc
- 157 Banc marin v. Banc
- 158 Banc de nisip v. Banc
- 159 Banc oceanic v. Banc
- 160 Banc de pietriș v. Banc
- 161 Banc de recifi v. Banc
- 162 Banchetă litorală Treaptă îngustă de abraziune, formată la piciorul unei faleze. [*banquette, trottoir* | *Gesteinsleiste, Brandungsplatte* | *rock bench, wave-cut bench* | *бенч*]
- 163 Banchiză Cîmp de gheață marină rezultat din unirea unor sloiuri (*floe*), care, uneori, sînt presate lateral formînd hummock-uri ce dau aspect învîlurat suprafeței gheții. Unele dintre sloiurile componente au o vechime de mai mulți ani. Sin. *pack*. [*banquise, pack* | *Packeis* | *pack ice* | *банкуз*]
- 164 Baraj Obstacle dispus transversal pe firul unei văi. **B** se poate forma prin acumularea materialului morenaic (*B. morenaic*), prin acumularea și consolidarea lavelor (*B. vulcanic*), în urma unor procese de alunecare (*B. de alunecare*), prin acumularea unei mase importante de gheață (*B. glaciuar*) sau poate fi construit de către om (*B. artificial*). În spatele **B.** se acumulează apă, formîndu-se lacuri de baraj. [*barrage* | *Damm, Wall, Taldamm, Talriegel* | *dam, wall* | *плотина*]
- 165 Baraj de alunecare v. Baraj
- 166 Baraj artificial v. Baraj
- 167 Baraj glaciuar v. Baraj
- 168 Baraj morenaic v. Baraj
- 169 Baraj vulcanic v. Baraj
- 170 Bară fluvio-maritimă Val de aluviuni submers, format în zona de vărsare a râului în mare și orientat, de regulă, paralel cu țărmlul. La formarea sa participă, în afară de rîu, acțiunea valurilor și a curenților litorali. [*barre sous-marine* | *Sandbarre, Sandriff* | *bar, barrier bar* | *бар прудовый*]
- 171 Bară maritimă Val submers de sedimente (de regulă nisip, mai rar pietriș sau cochilii), format pe șelf sub acțiunea valurilor și a curenților litorali, de obicei în fața golfurilor. [*barre maritime* | *Barre* | *barrier beach, offshore bar, bar beach, cusplate bar* | *бар безозовой, береговой подводный бар*]

- 172 **Barcană** Dună de nisip în formă de semilună, orientată cu partea convexă în direcția din care bate vîntul. **B** are un profil asimetric, flancul convex fiind domol, iar cel concav, abrupt. Sin. *dună în semicerc*. [*barkhane, dune en croissant / Barḫhan, Sicheldüne / barchan, barchandune, crescent dune / бархан*]
- 173 **Barieră coraligenă** v. **Recif**
- 174 **Barieră de gheață** v. **Faleză de gheață**
- 175 **Barrancos** Ravine care fragmentează radier flancurile conurilor vulcanice alcătuite din produse de extruziune slab cimentate. Termen de origine spaniolă, descris pentru prima dată în insulele Canare. **B.** se formează datorită acțiunii combinate a torenților de lavă, a apelor curgătoare și chiar a avalanșelor de nisip sau blocuri vulcanice. [*barrancos / Barrancos / barranco / барранкос*]
- 176 **Batimetrie** Ramură a hidrometriei care se ocupă cu măsurarea adîncimii apei din mări, lacuri și riuri. [*bathymétrie / Bathimetrie / bathymetry / батиметрия*]
- 177 **Batolit** Corp intrusiv, de mari dimensiuni, format prin răcirea și consolidarea magmei în interiorul scoarței terestre. Prin procesele de eroziune ulterioare, **B.** poate fi scos la zi total sau parțial. [*batholithe / Batholith / batholith / батолит*]
- 178 **Bazalt** Rocă vulcanică bazică, de culoare închisă (cenușiu-negru). Este rezistentă la eroziune și are proprietatea de a se desface în coloane prismatice care dau pereți verticali cu aspect caracteristic [*basalte / Basalt / basalt / базальт*]
- 179 **Bază de denudație** v. **Nivel de bază**
- 180 **Bază de eroziune** v. **Nivel de bază**
- 181 **Bazin de acumulare** Zonă depresionară, acoperită cu apă sau uscată, în care se acumulează depozite detritice, produse de precipitare sau resturi organice. [*bassin d'accumulation / - / - / -*]
- 182 **Bazin de firn** v. **Cîmp de firn**
- 183 **Bazin fluviatil** v. **Bazin hidrografic**
- 184 **Bazin hidrografic** Teritoriul de pe suprafața căruia își colectează apele un râu. Sin. *basin fluviatil*. [*bassin hydrographique, ~ fluvial, ~ versant, impluvium, aire de drainage, ~ d'alimentation / Flußgebiet, Stromgebiet, Flußbecken, Strombecken / hydrographical basin, river ~, catchment area, drainage ~ / речной бассейн, водосборный ~*]

- 185 **Bazin lacustru** Depresiune ocupată de apele unui lac. [*bassin lacustre* / *Seebecken* / *lake basin* / *озёрный бассейн*]
- 186 **Bazin marin** Zonă depresionară a scoarței terestre ocupată de apele unei mări. [*bassin marin* / *Seebecken* / *sea basin* / *морской бассейн*]
- 187 **Bazin oceanic** Regiune depresionară a scoarței terestre de mari proporții în care se află o mare cantitate a apelor învelișului hidrosferic. [*bassin océanique, cuvette* ~ / *Ozeanbecken* / *ocean basin* / *океанический бассейн*]
- 188 **Bazin de recepție** Parte componentă a unui organism torențial. B.r. este reprezentat prin teritoriul, de obicei în formă de pilnie secționată longitudinal, de pe suprafața căruia își colectează apele un torent. [*bassin de réception* / *Sammelbecken* / *catchment basin, headwater* ~, *reception* ~ / *еодоборная воронка*]
- 189 **Bazin terminal** Depresiune formată la capătul inferior al unei văi glaciare ocupată adeseori de un lac. B.t. este închis spre aval de morena frontală. (ex. marile lacuri din nordul Italiei: Maggiore, Como, Garda etc.). [*bassin terminal* / *Zungenbecken* / *terminal basin* / *конечный бассейн*]
- 190 **Belciug v. Meandru părăsit**
- 191 **Bifurcare fluvială** a) Despărțirea unui rîu în două brațe care pot să se reunească sau să se îndrepte independenț spre același colector; b) Locul de separare a unui curs de apă în două sau mai multe brațe Sin. *ceatal*. [*bifurcation, divarication, divarication* / *Bifurkation, Gabelung* / *divarication, forking, splitting* / *бифуркация рек*]
- 192 **Bîtcă** Proeminență rotunjită, de dimensiuni reduse, situată pe culmile interfluviale sau pe versanți. Sin. *glmă*.
- 193 **Bloc de rocă** Fragment de rocă coerentă, nerulat, a cărui lungime depășește 20 cm. [*bloc* / *Block* / *block* / *валун*]
- 194 **Bloc continental** Sector al scoarței terestre, de mari dimensiuni, înconjurat de depresiuni oceanice sau de depresiuni marine de mare adîncime. Partea periferică a B.c. este îndeobște submersă, delimitarea față de bazinele oceanice sau marine făcîndu-se prin povîrnișul continental. [*bloc continental, masse* ~ / *kontinentaler Block, ~* / *Masse* / *continental block* / *континентальный блок*]
- 195 **Bloc eratic** Fragment de rocă dură de mare volum, transportat de ghețari la mari distanțe și depus în regiuni cu altă constituție petrografică. În Cîmpia germano-poloneză există numeroase blocuri eratice, alcătuite din granit,

- aduse de ghețarii continentali pleistoceni din regiunile feno-scandice. [*bloc erratique* | *erratischer Block*, *Findling* | *erratic*, *erratic block*, ~ *boulder*, *glacial erratic*, *ice-rafted boulder* | *эппатический валун*]
- 196 **Bloc cu fațete** v. **Windkanter**
- 197 **Bloc glisant** Fragment de rocă, de mari dimensiuni, care se deplasează lent și intermitent pe versanții montani. Deplasarea este mai activă în timpul dezghețului sau a supraumezirii solului. Sin. *piatră glisantă*. [*bloc glissant*, *roche* ~, *pierre* ~ | *Schuttkriechen* | *rock creep*, *talus* ~ | *скользящий блок*]
- 198 **Bloc oscilant** v. **Piatră oscilantă**
- 199 **Blocdiagramă** Reprezentare grafică tridimensională, în perspectivă, a unei porțiuni din scoarța terestră, în care sînt redată atît principalele trăsături caracteristice ale reliefului cît și structura geologică. B. ilustrează sugestiv raporturile dintre structura geologică și relief. [*bloc-diagramme* | *Blockdiagramm* | *block diagram*, *schema block* | *блокдиаграмма*]
- 200 **Bolovan** Fragment mare de rocă rotunjit prin acțiunea rîurilor sau valurilor. [*grosse pierre*, *bloc* | *gerölltes Steinblock* | *boulder*, *block* | *глыба*]
- 201 **Bolson** Depresiune tectonică din regiunile deșertice ale S.U.A. și Mexicului, cu conturul aproximativ rotund, cu fundul acoperit de o cuvertură de acumulare detritică și mărginită de un abrupt stîncos, la picioarele căruia există o suprafață de racord de tipul pedimentului. [*bolson* | *Bolson* | *bolson* | *больсон*]
- 202 **Bombă vulcanică** Fragment fusiform de lavă consolidată prin proiectare în atmosferă în timpul erupțiilor vulcanice violente. B.v. are formă specifică de sîmbure — mult bombat la mijloc și răsucit la cele două capete — datorită mișcării de rotație pe care o suferă în timpul răcirii sale în atmosferă. [*bombe volcanique* | *vulkanische Bombe* | *volcanic bomb* | *вулканическая бомба*]
- 203 **Braț anastomozat** v. **Braț de riu** [*bras anastomosé*, ~ *réticulé* | *verwilderter Arm* | *braided channel*, *anastomosed* ~ *reticulated* ~ | —]
- 204 **Braț fluvial** v. **Braț de riu**
- 205 **Braț mort** v. **Albie părăsită** [*bras mort*, *lit* ~ | *Altwasser* | *dead channel* | —]
- 206 **Braț părăsit** v. **Albie părăsită**

- 207 **Braț de riu** Albie secundară, care se desprinde din albia principală a unui riu și pe care se scurge o cantitate mai mică de apă. B.r. se poate vărsa independent în alt riu, lac, mare etc. sau poate reveni la cursul principal, în care caz se numește braț anastomozat. Sin. *braț fluvial*. [*branche, bras de rivière, ~ défluent, rameau* / *Flußarm, Flußzweig* / *river branch, ~ channel* / *пyka*]
- 208 **Brazdă de alunecare** v. **Alunecare superficială**
- 209 **Brazde de pietre Benzi** (fișii) paralele între ele, constituite din pietre colțuroase. Sint caracteristice zonei periglaciare, unde formează cîmpuri întinse. [*bandes de pierres* / *Steinband, Steinstreifen* / *stone stripes, ~ strips, ~ strings* / *каменные борозды*]
- 210 **Brină** v. **Poliță**
- 211 **Butonieră** Depresiune excavată în zona centrală (axială) a unui dom sau a unui brahianticlinal larg, mărginită de cueste situate față în față și închisă, de obicei, la un capăt în formă de potcoavă. [*boutonnière, „bray“* / *Antiklinalbecken* / „weald“ / *бутонерка*]
- 212 **Buzunar de dezagregare** v. **Alveolă de dezagregare**
- 213 **Buzunar periglaciari** Microrelief de forma unui buzunar, creat prin procese periglaciare în masa unei roci sedimentare neconsolidate și umplut, ulterior, cu material de altă factură. Acest material se diferențiază față de roca în în care este inclus prin componență mineralogică și granulometrie. Sin. *șungă periglaciară* [*poche de cryoturbation* / *Taschenboden* / — / *перигляциальные карманы*]

C

- 214 **Cala** Termen spaniol desemnând un golf mic format prin înecarea ravenelor sau văilor torențiale, dar mai ales a dolinelor. Țărmurile de submersie în lungul cărora abundă astfel de golfuri se numesc *țărături cu cala*. [*cala, calanque*/ *Cala* | *cala* | —]
- 215 **Calcar** Rocă alcătuită, în cea mai mare parte, din carbonat de calciu. Proprietatea C. de a se dizolva în apa care conține CO₂ determină apariția unor forme de relief specific (relief carstic). [*calcaire* | *Kalkstein* | *limestone* | *известняк*]
- 216 **Caldeiră** v. **Calderă**
- 217 **Calderă** Crater vulcanic de mari dimensiuni, mai mult sau mai puțin circular, cu pereții abrupti, format prin proiectarea în aer a unei mase importante de rocă în timpul exploziilor (*C. de explozie*) sau prin prăbușirea părții superioare a conului vulcanic (*C. de prăbușire*). În acest din urmă caz, fenomenul se produce datorită formării unui gol în interiorul vulcanului prin eliminarea lavelor în timpul erupțiilor sau prin răcirea și contractarea acestora. În unele cazuri mai rare, C. se formează prin eroziune (*C. de eroziune*) și anume, partea superioară a unui barrancos pătrunde prin eroziune regresivă în interiorul craterului pe care îl drenează și îl lărgeste, mărindu-i considerabil diametrul. Sin. *caldeiră*. [*caldeira* | *Caldera*, *Riesenkraater* | *caldera* | *кальдера*]
- 218 **Calderă de eroziune** v. **Calderă** [*caldeira d'erosion* | *Erosionskaldera* | *erosion caldera* | *эрозионная кальдера*]
- 219 **Calderă de explozie** v. **Calderă** [*caldeira d'explosion* | *Explosionskaldera* | *explosion caldera* | *кальдера взрыва*]
- 220 **Calderă de prăbușire** v. **Calderă** [*caldera d'effondrement* | *Einbruchskaldera* | *collapse caldera* | *провальная кальдера*]
- 221 **Caldere înbucate** O serie de caldere circumscrise. [*caldeira embotée* | *eingeschachtelte Kaldera* | *nested calderas* | *вложенные кальдеры*]

- 222 **Calotă glaciară** Masă enormă de gheață care acoperă ca o saltea unele regiuni de uscat din zonele polare. Cea mai mare C.g. actuală este situată în regiunea antarctică unde acoperă o suprafață de 13 000 000 km². În regiunea arctică cea mai mare C.g. se află în Groenlanda și acoperă o suprafață de 1 726 000 km². În timpul glaciațiilor pleistocene, C.g. au acoperit jumătatea nordică a continentelor Europa, Asia și America de Nord, în urma retragerii cărora a rămas un relief specific. Sin. *ghețar regional (continental), inlandsis*. [*calotte glaciaire*/Eiskalotte/ice cap, ~ sheet |ледниковая калота]
- 223 **Canal** Formă antropică de relief negativ îngustă și lungă, construită în scopuri hidrotehnice: irigații, asanări, alimentări cu apă, centrale hidroelectrice etc. [*chenal*|*Kanal*|*channel* |канал]
- 224 **Canal lateral** Canal săpat pe versant, în lungul văii, de către apa care curge pe flancul unui ghețar de vale. [— |— |*lateral channel, marginal* ~ |*маргинальный канал*]
- 225 **Canal de maree** Canal modelat în grindurile litorale sub acțiunea marcelor. [*chenal de marée* | *Gezeitenrinne* |*tidal channel, ~ inlet* |*приливо-отливной канал*]
- 226 **Canal de scurgere** Parte componentă a unui organism torențial. Are forma unui jgheab îngust și adânc, prin care se scurge, într-un șuvoi unic, apa colectată în bazinul de recepție al torentului. [*canal d'écoulement* |*Abfluskanal, Ablaufkanal, Abzugskanal* |— |канал стока]
- 227 **Canal de valuri** Canal care traversează un banc de nisip sau este situat între două bancuri de nisip și prin care se scurg apele rezultate din spargerea valurilor. [— |— |*swash channel, ~ way* |*волновой канал*]
- 228 **Canion** Termen de origine spaniolă, desemnând o vale adâncă și îngustă, cu versanții foarte puternic înclinați, de obicei verticali sau în trepte. C. se formează în regiunile alcătuite din roci dure și cu structură tabulară. C. se întilnesc, de asemenea, în regiunile constituite din loess sau depozite loessoide. [*cañon* |*Cañon, Canyon* |*cañon, canyon* |*каньон*]
- 229 **Canion submarin** Vale submarină care secționează șelful și taluzul continental, având adesea aspect de canion. [*cañon sous-marin* |*submariner Canyon* |*submarine canyon* |*подводный каньон*]
- 230 **Cap** Proeminență continentală; porțiune de uscat care înalțează în mare. [*cap* |*Кап* |*cape, head, headland, point* |*мыс*]

- 231 **Capacitatea riului** Cantitatea totală de material ce poate fi transportat de un râu în unitatea de timp. [*capacité* /— / *stream capacity* /—]
- 232 **Captare prin alipire** v. **Captare laterală**
- 233 **Captare prin deversare** Formă specifică de captare în cadrul căreia apele unui lac sînt captate de un râu care îl interceptează într-un punct oarecare, provocînd debordarea spontană a apelor acestuia prin punctul respectiv. C.d. se poate produce fie prin ridicarea nivelului apei din lac fie prin străpungerea cumpenei de apă datorită eroziunii regresive sau laterale a unui râu vecin. C.d. este o captare pasivă. [*capture par déversement* /— / *spontaneous capture* /—]
- 234 **Captare fluvială** Proces de deturnare naturală a cursului unui râu către un râu vecin. [*capture* / *Anzapfung*, *Ablenkung*, *Flußanzapfung* / *river capture*, ~ *piracy*, *stream capture*, ~ *robbing, behead* / *речной перехват*]
- 235 **Captare frontală** Captare fluvială în cadrul căreia riul care efectuează captarea înaintează, prin eroziune regresivă, din partea opusă riului care este captat. Cele două riuri sînt dispuse „cap la cap”. Sin. *captare prin încălecare*.
- 236 **Captare iminentă** Captare care este pe punctul de a se realiza. (ex. captarea Siretului la Bucecea de către un afluent al Sitnei).
- 237 **Captare prin încălecare** v. **Captare frontală**
- 238 **Captare laterală** Captare fluvială în cadrul căreia riul captator pătrunde aproximativ perpendicular pe direcția riului captat, interceptîndu-l într-un punct oarecare de pe traseu. O formă specială de C.l. este *captarea prin alipire*. [*capture latérale* / *seitige Anzapfung* / *planation stream piracy* /—]
- 239 **Captare subterană** Captarea unui râu de suprafață de către un râu subteran. [*dérivation souterraine* / *unterirdische Anzapfung* / *subterranean stream piracy* / *подземный перехват реки*]
- 240 **Carieră** Formă de relief antropoc creată prin exploatarea la zi a diferitelor substanțe minerale utile. [*carrière* / *Karriere* / *quarry* / *карьер*]
- 241 **Carst** Totalitatea proceselor de dizolvare a rocilor solubile (în special calcare) de către apele care curg la suprafață sau în interiorul lor, cît și a formelor de relief create prin astfel de procese la suprafață sau în adîncime. Termenul provine de la regiunea Karst din Iugoslavia. [*karst* / *Karst* / *carst*, *karst* / *карст*]

- 242 **Carst acoperit** Relief carstic format sub o acoperitură de roci insolubile și permeabile. [*karst couvert* / *bedeckter Karst* / *covered karst* / *покрытый карст*]
- 243 **Carst nud** Carst liber, descoperit. [*karst nu* / *nackter Karst* / *naked karst* / *обнаженный карст, голый* ~]
- 244 **Carst orientat** Carst în cadrul căruia orientarea diverselor forme și formațiuni este determinată de direcția fisurilor, planurilor de stratificație, liniilor de dizlocație etc., care impun de la început anumite trasee apei de ploaie sau celei rezultate din topirea zăpezii. [*karst dirigé* / *gerichteter Karst* / *directed karst* / *направленный карст, ориентированный* ~]
- 245 **Carst de profunzime** v. Endocarst
- 246 **Carst superficial** v. Exocarst
- 247 **Carstificare** Proces complex de dizolvare a rocilor solubile (în special calcare), de transport (în soluție sau mecanic) și depunere sau precipitare a produselor de către apele de circulație superficială sau subterană. La acestea se mai adaugă și alte procese geomorfologice (surpări, prăbușiri). C. determină apariția reliefului carstic. [*karstification* / *Verkarstung, Karstbildung* / *karstification* / *карстификация*]
- 248 **Carstologie** Ramură a științei care se ocupă cu studiul complex al carstului. [*karstologie* / *Karstologie* / *karstology* / *карстология, карстование*]
- 249 **Cartare geomorfologică** Reprezentarea pe hartă a formelor de relief și a proceselor geomorfologice după observațiile directe din teren. [*levé géomorphologique* / *geomorphologische Kartierung* / *geomorphological mapping* / *геоморфологическое картирование*]
- 250 **Cartografie geomorfologică** [Ramură a cartografiei care se ocupă cu reprezentarea reliefului pe hărți. [*cartographie géomorphologique* / *geomorphologische Kartierung* / *geomorphological mapping* / *геоморфологическая картография*]
- 251 **Cartografiere geomorfologică** Întocmirea hărților geomorfologice pe baza observațiilor directe din teren și a datelor prelucrate după hărți topografice, aerofotograme și alte surse. Rezultatul final al C.g. este harta geomorfologică. [— / — / *geomorphological mapping* / *геоморфологическое картографирование*]
- 252 **Cascadă** Cădere verticală de apă ce se produce în punctul unde albia unui râu prezintă o denivelare bruscă. Prin analogie, deplasarea verticală a gheții care provine dintr-un ghețar suspendat este denumită C. de gheață, iar curgerea

pe un plan vertical sau puternic înclinat a lavei (de obicei prin debordarea acesteia după umplerea craterului) este denumită *C. de lavă*. Sin. *săritoare*. [*cascade, chute d'eau / Wasserfall / waterfall, fall, chute, cascade / eodonad*]

- 253 **Cascadă de gheață** v. **Cascadă** [*cascade de glace / Eisfall / ice cascade / ledonad*]
- 254 **Cascadă de lavă** v. **Cascadă** [*cascade de lave / Lavafall / — / лавонад*]
- 255 **Catacombă** Galerie subterană în formă de culoar lung și îngust, formată pe cale naturală sau artificială. [*catacombe / Katakombe / catacomb / катакомба*]
- 256 **Cataracte** Succesiune de praguri care apar transversal în albia unui râu datorită schimbărilor de facies, cu trecere de la o zonă de roci dure la o altă zonă cu roci friabile. În sectoarele de vale cu *C. viteza* apei crește, dînd naștere la repezișuri sau succesiuni de mici cascade. Uneori noțiunea de *C.* este folosită în sensul de cascadă de mari proporții, cu debitul deosebit de mare și înălțime considerabilă, adesea căzînd în trepte. Sin. *gherdap*. [*cataracte / Katarakte / cataract / катаракты*]
- 257 **Catastrofism** Teorie idealistă emisă în 1812 de către paleontologul francez Georges Cuvier, conform căreia în evoluția Pămîntului s-au produs, periodic, unele evenimente catastrofale, bruște și violente, care au modificat radical peisajul. Ulterior ea a fost înlocuită cu teoria evoluționistă. [*catastrophism / Katastrophentheorie / catastrophism / катастрофизм*]
- 258 **Catenă Lanț de munți cutați**.
- 259 **Cavernă** v. **Peșteră** [*caverne / Höhle, Höhlung / cave, cavern / каверна*]
- 260 **Cazane** Marmite de mari dimensiuni din Defileul Dunării.
- 261 **Cădere de pietre** Căderea liberă a fragmentelor de rocă de diverse dimensiuni, care se desprind dintr-o cornișă, de pe un versant vertical sau dintr-o surplombă. [*chute de pierres, pluie de pierres / Felssturz, Steinschlag / debris fall, falling-stones, rockfall / камнепад*]
- 262 **Căldare glaciară** v. **Circ glaciar**
- 263 **Căpățînă de zahăr** Formă simplă de relief, cu aspect conic, rezultată din modelarea specifică a rocilor granitice în condiții de climă tropicală, cu alternanță de anotimpuri umede și uscate. [*pain de sucre / Zuckerhut / sugar loaf / сахарная голова*]

- 264 **Cărări de vite** Microrelief în formă de trepte mici, late de câteva zeci de centimetri, modelate pe versanții pe care circulă frecvent turmele de animale. [*sentiers de vaches, pieds de ~, sentiers de moutons* / *Schafstiege* / *pasture tracks, ~ walks, sheep-tracks* / -]
- 265 **Ceatal v. Bifurcare fluviatilă**
- 266 **Cenușă vulcanică** Produs de extruziune constituit din particule pelitice și psamitice, caracteristic pentru erupțiile de lave acide. C.v. se depune în zona de erupție, dar poate ajunge și la mari distanțe prin transport eolian sau remaniere fluviatilă. Prin cimentarea C.v. iau naștere tufurile vulcanice. [*cendre volcanique* / *vulkanische Asche* / *volcanic ash* / *вулканический пепел*]
- 267 **Cerc de pietre** Acumulări circulare de blocuri colțuroase caracteristice regiunilor periglaciare, luînd naștere prin sortare, în urma dezghețului sezonier al stratului de la suprafața merzlotei. Sin. *inel de pietre*. [*cercle de pierres* / *Steinringboden, Steinring* / *stone ring, ~ circle, sorted ~* / *каменное кольцо, венец*]
- 268 **Chei** Sector de vale îngustă și adîncă, cu pereții verticali sau aproape verticali, săpat în roci dure. Cele mai frecvente apar în regiunile cu roci calcaroase. [*gorge* / *Klamm Schlucht, Tobel* / *gorge* / *ущелье*]
- 269 **Ciclu arid v. Ciclu eolian**
- 270 **Ciclu carstic** Totalitatea proceselor geomorfologice și a formelor de relief prin care trece o regiune carstică, de la apariția primelor lapiezuri și mici avenuri pînă la dispariția ultimilor martori carstici (humuri) și consumarea masei calcaroase. [*cycle karstique* / *Karstzyklus* / *karst cycle* / *карстовый цикл*]
- 271 **Ciclu de denudație v. Ciclu de eroziune**
- 272 **Ciclu deșertic v. Ciclu eolian**
- 273 **Ciclu eolian** Totalitatea proceselor geomorfologice și a formelor de relief ce se succed în timp într-o regiune care evoluează sub un climat deșertic, cu tendința generală de nivelare a suprafeței terestre sub acțiunea dominantă a vîntului. Sin. *ciclu arid, ciclu deșertic*. [*cycle aride* / *arider Zyklus* / *arid cycle* / *эоловый цикл, аридный ~, пустынный ~*]
- 274 **Ciclu de eroziune** Categorie geomorfologică introdusă de geograful american W. M. Davis în 1909, prin care se înțelege totalitatea proceselor geomorfologice și a formelor de relief ce se succed în timp, într-o regiune care evoluează

de la un stadiu de mare fragmentare a reliefului (de obicei, regiuni montane) la un stadiu de slabă fragmentare a reliefului, cu forme estompate. Rezultatul final al unui C.e. este *peneplena*. Conform teoriei lui W.M. Davis asupra C.e., aceste procese se produc în condiții de calm tectonic. În cadrul fiecărui C.e. se pot distinge trei stadii de evoluție: stadiul de tinerețe, stadiul de maturitate și stadiul de bătrânețe, acesta din urmă confundându-se, în final, cu *peneplena*. Sin *ciclu de denudație, ciclu geografic, ciclu geomorfologic, ciclu morfologic*. [*cycle d'érosion, ~ géographique*] | *Erosionszyklus, Abtragungszzyklus* | *cycle of erosion, ~ of denudation* | *цикл эрозии*]

275 Ciclu geografic v. Ciclu de eroziune

276 Ciclu geomorfologic v. Ciclu de eroziune

277 Ciclu glaciar Evoluția reliefului, conform teoriei ciclului de eroziune, prin acțiunea ghețarilor. [— |— |*glacial cycle* | *гляциальный цикл, ледниковый* ~]

278 Ciclu marin Succesiune de procese geomorfologice și forme de relief prin care trece zona litorală, în condițiile menținerii aceluiași nivel marin, până la realizarea profilului de echilibru al țărmului. [*cycle littoral, ~ marin* | *mariner Zyklus* | *marine cycle, shore* ~ | *морской цикл*]

279 Ciclu morfologic v. Ciclu de eroziune

280 Ciclu normal de eroziune Ciclu de eroziune care se desfășoară sub acțiunea apelor de suprafață într-o regiune exoreică. [*cycle d'érosion normale* | *normaler Erosionszyklus* | *normal cycle of erosion, fluvial geomorphic cycle* | *нормальный цикл, водно-эрозионный* ~]

281 Cinerit Rocă vulcanică piroclastică, cimentată, formată din material fin (psamitic și pelitic) provenit din pulverizarea și consolidarea lavelor în timpul erupțiilor violente (explozive) și care se depun sub formă de strate mai aprôpe sau mai departe de locul erupției, în funcție de mărimea granulelor, forța exploziei și viteza curenților atmosferici. [*cinérite* | *Aschentuff* | *cinerite, ash tuff*] | *цинерит, вулканический* ~]

282 Circ de alunecare v. Amfiteatru de alunecare

283 Circ glaciар Depresiune circulară formată prin eroziunea ghețarilor montani la obârșia văilor glaciare sau pe versanții acestora. C.g. este străjuit din trei părți de pereți stîncoși abrupti, adesea verticali și închis parțial spre aval (în direcția evacuării gheții din circ) de un prag,

relativ scund, numit *zăvor*. În regiunile montane înalte, cu glaciație puternică, la obârșia văilor principale se formează complexe de C.g. separate între ele prin creste secundare mici. Sin. *căldare glaciară, kar*. [*cirque glaciaire* / *Kar* | *glacial cirque* | *цирк, кар*]

284 Ciupercă eoliană v. **Babă**

285 **Cîmp** Porțiune de teren netedă, limitată la suprafața unui spațiu interfluvial din regiunile de cîmpie. [*champ* | *Feld* / *field* | *платкор*]

286 **Cîmp de blocuri** Suprafață întinsă, relativ plană, acoperită cu blocuri colțuroase rezultate în urma proceselor criogene. Sin. *mare de pietre, haos de pietre*. [*champ de blocs* | *Felsenmeer, Blockmeer, Blockpackung* | *block field, stone ~, block waste, felsenmeer* | *каменное море*]

287 **Cîmp de dune** Suprafață de teren slab fragmentată, acoperită cu dune de diverse tipuri. Sin. *erg, hum*. [*champ de dunes, erg* | *Dünenfeld, Erg* | *dune field, erg* | *эрг, кум*]

288 **Cîmp de firn** Zonă de la obârșia ghețarilor unde are loc acumularea firnului. Sin. *bazin de firn*. [*névé* | *Firnfeld* | *firn field, ~ basin* | *фирновое поле*]

289 **Cîmp de lapiezuri** Suprafață calcaroasă degajată pe care s-a format o rețea deasă de lapiezuri. Sin. *lapiaz*. [*champ de lapieés* | *Karrenfeld* | *karren field* | *капповое поле*]

290 **Cîmp de lavă** Suprafața netedă de teren, de mici dimensiuni, acoperită cu lavă [*champ de lave* | *Lavafeld* | *lava field* | *лавовое поле*]

291 **Cîmpie** Categorie de macrorelief caracterizată, în general, prin înălțime mică și suprafață relativ plană. C. se suprapun vechilor scuturi continentale rigide, cu slabe deformări tectonice, prin opoziție cu regiunile montane care corespund zonelor de geosinclinal, cu mobilitate tectonică accentuată, ceea ce explică relieful accidentat al acestora. C. se diferențiază și se clasifică după câteva criterii de bază. După geneză se deosebesc: C. de acumulare, C. sculpturale și C. structurale; după poziția altitudinală: C. abisale, C. joase, C. înalte; după forma generală a suprafeței: C. orizontale, C. înclinate (monoclinale), C. concave și C. convexe, iar după modul de fragmentare: C. plane (netede), C. în trepte (terasate), C. colinare și C. deluroase [*plaine* | *Ebene* / *plain, plaine* | *равнина*]

- 292 Cîmpie abisală Zonă aproape plată situată pe fundul adînc al mărilor sau oceanelor. [*plaine abyssale* | *Tiefsee-Ebene* | *abyssal plain, deep-sea* ~ | *абиссальная равнина*]
- 293 Cîmpie de abraziune Suprafață de teren netedă modelată prin eroziune marină. C.a. se întinde în lungul țărmului pe o zonă a cărei lățime este determinată de înălțimea valurilor, de amplitudinea mareelor și de stabilitatea nivelului mării sau uscatului. [*plaine d'abrasion* | *Abrasionsebene* | *plain of marine abrasion, ~ erosion, wave-cut plain* | *абразионная равнина*]
- 294 Cîmpie de acumulare Cîmpie formată prin procese de acumulare, în opoziție cu cîmpia sculpturală (cîmpia de eroziune sau denudație). În funcție de agentul care produce acumularea se deosebesc următoarele tipuri: *C. a. eoliană*, *C. a. glaciară (morenică)*, *C. a. vulcanică*, *C. a. lacustră (lacustră)*, *C. a. fluvială (aluviară)* și *C. a. marină*. Cînd are loc acțiunea combinată a unora dintre agenții de mai sus se formează cîmpii de acumulare complexă, de exemplu *C. a. fluvio-maritimă (deltaică)*, *C. a. fluvio-lacustră*, *C. a. fluvio-glaciară*, *C. a. glacio-maritimă*, și *C. a. glacio-lacustră* [*plaine d'accumulation* | *Aufschüttungsebene* | *plain of accumulation* | *аккумулятивная равнина*]
- 295 Cîmpie de acumulare eoliană v. Cîmpie de acumulare [*plaine d'accumulation éolienne* | *äolische Aufschüttungsebene* | *plain of eolation* | *эоловая равнина*]
- 296 Cîmpie de acumulare fluvială v. Cîmpie de acumulare [*plaine alluviale* | *fluviatile Ebene* | *alluvial plain, ~ flat, river plain* | *аллювиальная равнина*]
- 297 Cîmpie de acumulare fluvio-glaciară v. Cîmpie fluvio-glaciară
- 298 Cîmpie de acumulare fluvio-lacustră v. Cîmpie de acumulare
- 299 Cîmpie de acumulare fluvio-maritimă v. Cîmpie deltaică
- 300 Cîmpie de acumulare glaciară v. Cîmpie de acumulare [*plaine d'accumulation glaciaire* | *glaziale Aufschüttungsebene* | *plain of glacial accumulation* | *ледниковая моренная равнина*]
- 301 Cîmpie de acumulare glacio-lacustră v. Cîmpie de acumulare
- 302 Cîmpie de acumulare glacio-maritimă v. Cîmpie de acumulare
- 303 Cîmpie de acumulare lacustră v. Cîmpie de acumulare [*plaine d'accumulation lacustre* | *limnische Aufschüttungsebene* | *lacustrine plain* | *озёрная аккумулятивная равнина*]

- 304 Cîmpie de acumulare marină v. Cîmpie de acumulare [*plaine maritime* | *marine Aufschüttungsebene* | *coastal plain* | *морская аккумулятивная равнина*]
- 305 Cîmpie de acumulare vulcanică Cîmpie formată prin acumularea produselor rezultate din erupțiile vulcanice (lave consolidate, bombe, lapili și cenușă vulcanică). A nu se confunda cu cîmpia de lavă, care este constituită, numai din pinze de lavă consolidată (trappuri). Sin. *cîmpie vulcanică* [*plaine d'accumulation volcanique* | *vulkanische Aufschüttungsebene* | *volcanic plain* | *вулканическая аккумулятивная равнина*]
- 306 Cîmpie aluvială v. Cîmpie de acumulare [*plaine alluviale* | *alluviale Ebene* | *alluvial plain*, ~ *flat, river plain* | *аллювиальная равнина*]
- 307 Cîmpie colinară v. Cîmpie [— | — | — | *увалистая равнина*]
- 308 Cîmpie concavă v. Cîmpie [— | — | — | *вогнутая равнина*]
- 309 Cîmpie convexă v. Cîmpie [— | — | — | *выпуклая равнина*]
- 310 Cîmpie deltaică Cîmpie rezultată din zvîntarea naturală a uneia sau mai multor delte reunite între ele. Apariția C.d. este legată de coborîrea nivelului mării sau de ridicarea epirogenetică a uscatului. Sin. *cîmpie fluviomaritimă* [*plaine deltaïque* | *Delta-Ebene* | *delta plain* | *дельтовая равнина*]
- 311 Cîmpie deluroasă. v. Cîmpie [— | — | — | *холмистая равнина*]
- 312 Cîmpie de denudație v. Cîmpie sculpturală [*pénéplaine* | *Denudationsfläche* | *peneplain* | *денудационная равнина*]
- 313 Cîmpie de eroziune v. Cîmpie sculpturală [*plaine d'érosion* | *Abtragungsebene* | *plain of erosion* | *эрозионная равнина*]
- 314 Cîmpie de eroziune glaciară v. Cîmpie sculpturală
- 315 Cîmpie fluvioglaciară Cîmpie formată la periferia calotelor glaciare sub acțiunea apelor de topire care circulă pe sub masa de gheață sau la periferia acesteia, antrenînd o parte din depozitele morenaice ca și unele materiale rezultate din eroziunea fluviatilă propriu-zisă, pentru a le depune sub forma unor imense conuri de dejecție mult aplatizate. Sin. (*z*) *sandre* [*plaine alluviale pro-glaciaire* | *glaziofluviatile Ebene*, *fluvioglaziale Ebene*, *Sandr-Ebene* | *glaziofluviatile plain, frontal* ~ , *outwash* ~ , *outwash apron* | *флювиогляциальная равнина, зандровая* ~]
- 316 Cîmpie glaciară Suprafață întinsă de teren, cu fragmentare redusă, formată prin acțiunea combinată a proceselor de

exarație și acumulare glaciară. [*plaine glaciaire* /glaziale-Ebene /glacial plain /ледниковая равнина]

- 317 **Cîmpie înaltă** Cîmpie situată pe fundul unei depresiuni înalte, cu fragmentare slabă. Spre deosebire de platourile înalte, care domină regiunile înconjurătoare, C.f. este dominată de lanțuri montane periferice. [*haute plaine* /Hochebene /high plain /высокая равнина]
- 318 **Cîmpie înclinată** v. **Cîmpie** [- / - / - /наклонная равнина]
- 319 **Cîmpie joasă** Cîmpie situată la mică altitudine deasupra nivelului mării. În general C.j. au sub 200 m altitudine, dar pot depăși uneori această limită. [*basse plaine* /Tiefebene /low plain /низменность, низменная равнина]
- 320 **Cîmpie lacustră** v. **Cîmpie de acumulare**
- 321 **Cîmpie de lavă** Cîmpie constituită din pînze de lave bazice care au viteză mare de curgere și acopăr mari suprafețe. [*plaine de lave* /Lavaebene /lava plain /-]
- 322 **Cîmpie litorală** Cîmpie formată de-a lungul țărmurilor, în general prin procese de acumulare fluviatilă și marină, dar și cu participarea abraziunii. A nu se confunda cu cîmpia de șelf. [*plaine (d'accumulation) littorale* /Strandebene /beach plain, strand ~ /береговая равнина]
- 323 **Cîmpie maritimă** v. **Cîmpie de șelf**
- 324 **Cîmpie monoclinală** v. **Cîmpie** [- / - / - /наклонная равнина]
- 325 **Cîmpie monogenetică** Cîmpie la formarea căreia participă un singur proces geomorfologic (eroziune, acumulare) sau un singur agent morfogenetic (riuri, ghețari, vînt etc.). [- / - / - /моногенная равнина]
- 326 **Cîmpie morenaică** v. **Cîmpie de acumulare**
- 327 **Cîmpie netedă** v. **Cîmpie** [- /Flachebene /- /ровная низменность]
- 328 **Cîmpie de nivel de bază** Cîmpia joasă (aluvială — după Emm. de Martonne), a cărei altitudine nu mai poate coborî prin procese de denudație. [*plaine de niveau de base* /- /base-level plain, panplain, panplane /-]
- 329 **Cîmpie orizontală** v. **Cîmpie** [*plaine horizontale* /- / - /горизонтальная равнина]
- 330 **Cîmpie piemontană** Cîmpie formată prin procese complexe de acumulare și, în mod deosebit, prin alăturarea și supra-punerea conurilor de dejecție ce se etalează în zona de tranziție de la o regiune înaltă la o regiune joasă. Ca geneză, orice C.p. este un piemont de acumulare, dar nu orice pie-

mont de acumulare este și o C.p., deoarece unele piemonturi de acumulare sînt insuficient dezvoltate pentru a forma o C.p. [*plaine de piémont* | *Bergfußebene* | *piédmont plain*, *piédmont alluvial* ~ | *предгорная равнина*]

- 331 **Cîmpie plană** v. **Cîmpie** [— | *Flachland* | — | *плоская равнина*]
- 332 **Cîmpie poligenetică** Cîmpie formată în urma acțiunii unor procese geomorfologice complexe, cu participarea a doi sau mai mulți agenți morfogenetici. [— | — | — | *полигенная равнина*]
- 333 **Cîmpie primordială** Cîmpie de acumulare sau de eroziune care intră într-o fază — respectiv într-o nouă fază — de evoluție, conform teoriei ciclice a lui W. M. Davis [— | *Primärrumpf* | *primary peneplain* | *первичная равнина*]
- 334 **Cîmpie ravinată** Cîmpie puternic fragmentată printr-un sistem complex de văi primitive, adînci și înguste, create prin acțiunea eroziunii liniare asupra unor roci friabile. [*plaine ravinée* | *zerklüftete Ebene* | *dissected plain*, *cut* ~ | *рассечённая равнина*]
- 335 **Cîmpie sculpturală** Cîmpie formată prin procese complexe și îndelungate de nivelare a unei regiuni inițial puternic fragmentată, chiar muntoasă, cu participarea eroziunii riurilor (*C. de eroziune*), gheții (*C. de eroziune glaciară*), valurilor (*C. de abraziune*) și a proceselor gravitaționale de versant. C.s. se confundă în cele din urmă cu peneplena. Sin. *cîmpie de denudație*, *cîmpie de eroziune*. [*pénéplaine* | *Fastebene*, *Rumpffläche*, *Denudationsfläche* | *peneplain* | *скульптурная равнина*, *остаточная* ~ , *предельная* ~ , *денудационная* ~]
- 336 **Cîmpie de soclu** Cîmpie de eroziune formată pe roci cristaline, vechi, de regulă precambriene. [— | — | *oldland* | *цокольная равнина*]
- 337 **Cîmpie de tip strandflät** Termen norvegian care desemnează o cîmpie litorală formată prin abraziune la poala unei regiuni montane. Ea este modelată în roci dure cristaline și apare ușor vălurită cu numeroase stînci mai proeminente. Suprafața sa se continuă și sub nivelul mării, deasupra căruia rămîn emerse o puzderie de insulițe [— | — | *strandflät* | —]
- 338 **Cîmpie structurală** Cîmpie dezvoltată pe suprafața unui strat de rocă mai dură, cu poziție orizontală sau slab înclinată [*surface structurale* | — | *structural plain*, *stratum* ~ , *stripped* ~ | *пластовая равнина*]

339. **Cîmpie de șelf** Porțiune dintr-o cîmpie maritimă netedă, formată printr-un proces de sedimentare marină uniformă și exondată ca urmare a coborîrii nivelului mării sau a ridicării zonei de litoral. Cîmpia Pericaspică este o C.ș. A nu se confunda cu cîmpia litorală. Sin. *cîmpie maritimă*, [*plaine côtière*/Küstenebene/coastal plain/шельфовая равнина]
- 340 **Cîmpie terasată** v. **Cîmpie**
- 341 **Cîmpie vulcanică** v. **Cîmpie de acumulare vulcanică**
- 342 **Clastocarst** procese și forme de relief asemănătoare celor carstice, dezvoltate pe argilă, loess, depozite loessoide, roci vulcanice (tufuri, aglomerate), gresii și conglomerate. În general, C. ia naștere prin solvirea substanțelor solubile care se găsesc dispersate în aceste roci sub formă de liant sau ca pelicule ce îmbracă fracțiunile care alcătuiesc roca respectivă. Sin. *similicarst*, *pseudocarst*, *marnocarst*. [— / — / — /кlastокарст]
- 343 **Clisură** Sector de vale îngustă în Defileul Dunării
- 344 **Coastă** Sectorul de uscat din vecinătatea imediată a litoralului. Termenul este uneori folosit și cu sensul de cuestă. [*côte*/Küste, *Gestade*/coast/побережие]
- 345 **Cocoloș** Bulgăre rotund format din roci argiloase pe suprafața căruia s-au încrustat fragmente de alte roci. C. iau naștere prin acțiunea torenților în timpul viiturilor și sînt rostogoliți pînă în zona conului de dejecție. [*motte*, *grumeau* / *Erdballen*, *Klumpen*/clot, mud-ball/ глыба, камун]
- 346 **Coefficient de aplatizare** v. **Indice de aplatizare**
- 347 **Coefficient de rotunjire** v. **Indice de rotunjire**
- 348 **Colină** Formă specifică de deal mai scund, lung și îngust, cu versanții în general puternic înclinați, culmea fiind slab ondulată și înclinată în sensul de curgere a rîurilor ce o încadrează. [*colline*/Hügel/colline/ува.л]
- 349 **Colmatare** Proces de umplere a unui bazin oceanic, marin, lacustru sau a albiei unui rîu prin sedimentare și, respectiv, prin aluvionare. [*colmatage*, *comblement* / *Ausfüllung* / *colmatage* / *кольматаж*]
- 350 **Coloană carstică** Microrelief endocarstic rezultat din unirea unei stalactite cu o stalagmită. C. c. are forma a două conuri unite prin vîrfurile lor, conul inferior avînd baza mai largă față de cel superior. [*colonne* / *Säule* / *column*, *stalacto-stalagmite* / *колонна*, *столб*]

- 351 **Coloane prismatice** Microrelief caracteristic pentru abrupturile formate din bazalte, loess etc. C.p. apar datorită proprietății acestor roci de a se desface după planuri verticale. Fragmente din aceste coloane se acumulează la baza abruptului și, în cazul bazaltelor, formează haosuri de blocuri. [*piliers, pinacles* | *Pfeiler* | *colonnades, pillars, pinacles* | *призматические колонны*]
- 352 **Colț de stîncă** Stîncă ascuțită, de dimensiuni reduse, frecvent întilnită pe crestele alpine unde formează adesea serii numeroase (ex. Colții Morarului din Munții Bucegi). [*chicot* | *Felszahn* | — | *пик*]
- 353 **Coluviu** a) Depozit de material detritic acumulat la baza versanților, prin participarea tuturor factorilor de modelare a acestora (spălare, șiroire, procese gravitaționale etc.). Prin formarea C. rezultă un microrelief care contribuie la atenuarea înclinării versantului și estomparea contactului acestuia cu șesul văii sau podul unei terase; b) Într-o altă accepțiune, C. este numai acel depozit de la baza versanților, care se formează prin acumularea materialelor fine, antrenate de pe versant prin procese de spălare sau șiroire. Sin. *depozit coluvial*. [*matériaux colluviaux* | *Kolluvium* | *coluvium* | *колувий*]
- 354 **Combe** Termen de origine celtică atribuit unei depresiuni alungite, deschisă la un capăt, dezvoltată în axul unui anticlinal din regiunile cutate în cute simple. Formă caracteristică reliefului jurasian. [*combe* | — | *combe, coombe* | —]
- 355 **Competență** Particularitate a unui agent morfogenetic (riu, vînt, ghețar), care se exprimă prin diametrul celui mai mare fragment de rocă pe care îl poate transporta agentul respectiv [*compétence* | *Kompetenz* | *competence, competency* | *компетенность*]
- 356 **Con de alunecare** Microrelief format la partea terminală a unui torent de noroi, prin acumularea materialului alunecat, sub forma unui evantai asemănător cu conul de dejecție al torenților. [*cône de glissement* | — | — | *конус оползня*]
- 357 **Con de avalanșă** Microrelief de acumulare format prin aglomerarea zăpezii și a fragmentelor de rocă transportate de la baza versantului, de obicei la capătul inferior al unui culoar de avalanșă, sub forma unui con sau a unei pîlnii secționate. [*cône d'avalanche* | *Lawinenkegel* | *avalanche con* | *конус лавины*]

- 358 **Con de dejecție** Microrelief de acumulare prezentînd o formă semiconică, rezultată în urma depunerii materialului aluvionar transportat de un torent sau de un rîu, în punctele unde acestea înregistrează o micșorare tranșantă a pantei (șesul unei alte văi, pod de terasă etc.). C.d. poate fi alcătuit din fragmente de roci cu dimensiuni foarte variate — de la materiale pelitice, la blocuri cu diametrul de peste 1 m. Materialul constituent are o dispoziție specifică: particulele cele mai grosiere în vârful conului, iar cele mai fine în fruntea sa. C.d. este parte componentă a torentului (organismului torential). Sin. *agestru* [*cône de déjection*, ~ *torrentiel* / *Schwemmkegel*, *Streungskegel* / *alluvial cone*, ~ *fan*, *cone of dejection*, *dejection cone*, *debris* ~, *cone of detritus*, *dry delta* / *конус выноса*]
- 359 **Con de dejecție suspendat** Con de dejecție care a fost secționat de torentul sau rîul ce l-a creat, ca urmare a coborîrii nivelului de bază al acestora, și apare suspendat față de noul con de dejecție. Adesea acest tip de con are fruntea erodată, creîndu-se astfel un abrupt liniar sau festonat [— / — / *hanging alluvial fan* / *подвешенный конус выноса*]
- 360 **Con de gheizer** Con de dimensiuni mici, asemănător unui con vulcanic, format în punctul de erupție a gheizerilor, prin precipitarea diverselor substanțe existente în apa acestora, în special a silicei. [— / — / *geyser cone*, ~ *mound* / *конус гейзера*]
- 361 **Con de grohotiș** Formă de relief cu aspect de evantai, creată prin acumularea materialului grosier și colțuros la baza versanților, în fața jgheaburilor de rostogolire. Dispoziția materialului detritic dintr-un C.g. se face începînd cu fragmentele cele mai fine și sfîrșind cu cele mai mari, care se opresc la periferia conului. [*cône d'éboulis* / *Schuttkegel*, *Schutfächer* / *talus cone* / *конус осыпи*]
- 362 **Con de lacrimi batavice** Microrelief de acumulare, de dimensiuni mici, format din picături de lavă consolidată ce se depun în jurul punctelor de erupție situate de-a lungul liniilor de efuziune a vulcanilor liniari. [*cône de jaillissement* / *Spitzkegel* / *spatter cone* / —]
- 363 **Con de lavă** Con vulcanic constituit numai din lavă consolidată. C.l. se formează, de obicei, în cazul erupțiilor bazice și capătă formă specifică de con-scud (vulcan de tip hawaiian). [*cône de lave*, *volcan hawaïen* / *Lavavulkane* / *lava cone*, ~ *dome* / *лавоный конус*]

- 364 **Con proluvial** Con de dejecție alcătuit din material grosier, ce apare la gura torenților în punctele unde aceștia debușează în văi cu panta mai mică sau la gura ravenelor. [*cône rocheux* | *Felskegel* | *debris-cone, rock-cone* | *пролувиальный конус*]
- 365 **Con-scut v. Vulcan tip hawaiian**
- 366 **Con vulcanic** Formă de relief de acumulare vulcanică cu aspect de con. [*cône volcanique, cône d'éruption* | *Vulkankegel* | *volcanic cone, cone of eruption* | *вулканический конус*]
- 367 **Con vulcanic adventiv** Con vulcanic secundar, de dimensiuni mai mici, care apare pe flancurile unui con vulcanic mai vechi datorită erupției lavelor care se infiltrază lateral față de coșul principal al vulcanului. Sin. *con vulcanic lateral, con vulcanic parazită*. [*cône adventif. ~ parasite* | *parasitischer Kegel, parasitär-Kegel* | *adventive cone, lateral ~, parasitic ~* | *паразитический конус*]
- 368 **Con vulcanic îmbucată** Con vulcanic secundar, format cu prilejul unei noi erupții în craterul, de mari dimensiuni, al unui alt vulcan mai vechi. [*cône emboîté* | — | *nested cone* | *вложенный вулканический конус*]
- 369 **Con vulcanic lateral v. Con vulcanic adventiv**
- 370 **Con vulcanic parazită v. Con vulcanic adventiv**
- 371 **Confluență** Procesul de întâlnire a două cursuri de apă sau a doi ghețari de vale. Termenul este folosit adesea pentru a desemna locul unde se produce acest proces. Ant. *disfluență*. [*confluence* | *Konfluenz, Zusammenfluß* | *confluence* | *слияние*]
- 372 **Confluență discordantă** Confluență în cadrul căreia valea râului afluent este suspendată față de valea râului colector. C.d. este caracteristică pentru văile glaciare și se realizează, de obicei, prin cascade. [*confluence discordante* | *ungleichsöhlige Mündung* | *discordant jonction* | *несогласное слияние*]
- 373 **Congelifracție v. Gelifracție** [*congelifraction* | *Frostsprenzung* | *congelifraction* | *конгелифракция*]
- 374 **Congeliturbație v. Crioturbație** [*turbation périglaciaire* | — | *congELITurbation, frost churning* | —]
- 375 **Conglomerat** Rocă sedimentară care provine din cimentarea naturală a prundișurilor. [*conglomérat* | *Konglomerat* | *conglomerate* | *конгломерат*]
- 376 **Constanta lui Atterberg v. Limită de lichiditate**

- 377 **Continent** Suprafață de uscat de mari dimensiuni, delimitată total sau aproape total prin întinderi de ape oceanice sau marine [*continent* / *Kontinent* / *continent* / *материк*]
- 378 **Contrapantă** Porțiune dintr-o vale sau versant cu înclinare inversă față de înclinarea generală a văii, respectiv versantului. [*contre-pente* / *widersinnige Gefälle* / *back slope*, *reverse slope* / *обратный уклон*]
- 379 **Convergență morfologică** Particularitatea unor agenți geomorfologici diferiți de a crea forme de relief asemănătoare. Spre exemplu, o mică depresiune poate fi creată fie prin tasare, fie prin deflație sau prin topirea unui nucleu de gheață subteran etc. [*convergence morphologique* / *morphologische Konvergenz* / *morphological convergence* / *конвергенция форм рельефа*]
- 380 **Convergența teraselor** Tendința de înmănunchere a teraselor spre un anumit punct de pe traseul văii. C.t. se datorește apariției mișcărilor epirogenetice diferențiate. [*convergence des terrasses* / *Terrassenkonvergenz* / *convergence of terraces* / *конвергенция террасы*]
- 381 **Copârșae v. Monticuli de alunecare**
- 382 **Coraziune** Acțiunea mecanică de roadere, de șlefuire a rocilor prin intermediul particulelor de roci dure, antrenate în mișcare de vânt, apă și gheață. Cel mai frecvent C. se referă la eroziunea exercitată de către particulele de nisip spulberate de vânt în regiunile aride, adică la eroziunea eoliană. [*corrasion*, *érosion mécanique* / *Korrasion* / *corrasion* / *корразия*]
- 383 **Cordilieră** Termen de origine spaniolă, folosit în trecut pentru a desemna o barieră, un lanț montan submers, care separă în unități distincte bazinul de sedimentare al unui geosinclinal. În prezent, acest termen este folosit pentru lanțurile de munți ridicate posterior cutării și care, în linii generale, intersectează oblic direcția cutărilor. În sens mai larg, prin C. se înțelege un complex de lanțuri montane cu lungime foarte mare. [*cordillière* / *Kordillere* / *cordillera* / *кордильера*]
- 384 **Cordon litoral** Bară maritimă sau fluvio-maritimă, parțial emersă. C.l. poate fi legat de țărnm. (C. l. *sprijinit*) sau nu (C. l. *liber*). Sin. *perisip*. [*cordon littoral* / *Strandwall*, *Nehrung* / *nehrung* / *береговой вал*]
- 385 **Cordon litoral liber v. Cordon litoral** [*cordon libre* / *freier Strandwall* / *offshore bar* / —]

- 386 **Cordon litoral sprijinit** v. **Cordon litoral** [*cordon appuyé* | *angelehnte Nehrung* | *headland bar* | *коца*]
- 387 **Coridor carstic** Galerie subterană de origine carstică ce face legătura între două porțiuni mai largi și mai înalte ale unei peșteri. [*corridor karstique* | *Korridor* | *corridor, aisle* | *карстовый корридор*]
- 388 **Cornet** Martor de eroziune mai mult sau mai puțin conic, ce se ridică deasupra unei suprafețe de eroziune netedă sau slab ondulată. Termen originar din Podișul Mehedinți introdus în geomorfologie de Emm. de Martonne. [*cornet* | *Resthügel, Restberg* | *monadnock* | *останец*]
- 389 **Cornișă** Partea superioară, ieșită în afară, proeminentă, a unui versant sau a unui perete stîncos. Termenul este folosit adesea și pentru abruptul ce se formează în zona de desprindere a unei alunecări. Rar se întâmplă însă ca la partea superioară a acestor abrupturi să se formeze o cornișă, așa încît, în acest caz, termenul este întrebuințat incorect. [*corniche, encorbellement* | *Überhang* | *cornice* | *корниз*]
- 390 **Cornișă de zăpadă** Zăpadă viscolită și depusă sub formă de streaișină la partea superioară a unui versant abrupt, a unor pereți stîncoși sau chiar pe acoperișul diverselor construcții. [*corniche de neige* | *Wächte* | *snow cornice, ~ patch* | *снежный корниз*]
- 391 **Coroziune** În sens geomorfologic, prin C. se înțelege procesul de distrugere a rocilor sub acțiunea unor agenți chimici. C. are rolul primordial în formarea reliefului carstic. Sin. *eroziune chimică*. [*corrosion, érosion chimique* | *Korrosion* | *corrosion* | *коррозия*]
- 392 **Corpul alunecării** Masă de material deluvial și de roci antrenate în mișcare pe versant prin alunecare. [*masse de glissement, corps du ~* | *Rutschmasse* | *body of the slide* | *тело оползня*]
- 393 **Coș vulcanic** Parte componentă a aparatului vulcanic; canalul vertical situat în axul conului vulcanic prin care iese lava la suprafață. [*cheminée, diatreme* | *Schlot, Schlotgang, Diatrem* | *chimney, pipe* | *жерло вулкана*]
- 394 **Cot de captare** Traseu caracteristic, cu schimbarea bruscă a direcției unei văi complexe formată prin captare fluviatilă. Orientarea văii unui riu captat nu concordă cu orientarea văii rîului captator (cu excepția captărilor frontale) și astfel, după efectuarea captării, prin sudarea văii rîului captat la valea celui captator, se formează C.c. [*coude de capture* | *Anzapfungsknie* | *elbow of capture* | *новорот переката, изгиб ~*]

- 395 **Crater** Parte componentă a aparatului vulcanic reprezentată printr-o depresiune, de regulă circulară, situată la partea superioară a conului vulcanic. [*cratère* / *Krater* / *crater* / *кратер*]
- 396 **Crater adventiv** Crater secundar format pe partea laterală a conului vulcanic. Sin. *crater parazitar*. [*cratère adventif* / *Adventivkrater* / *adventive crater*, *lateral crater* / *паразитический кратер*]
- 397 **Crater meteoritic** Depresiune circulară formată prin impactul meteoriților cu scoarța terestră. [*cratère météorique* / *Meteoritkrater* / *meteoric crater*, *meteor* ~ / *метеоритовый кратер*]
- 398 **Crater parazitar** v. **Crater adventiv**
- 399 **Cratogen** v. **Platformă** [*craton* / *Kraton*, *Kratogen* / *craton*, *continental nuclei*, *kratogen* / *кратозен*]
- 400 **Crăpături** Microrelief specific rocilor și solurilor care sînt supuse unei importante variații a conținutului în apă, alternanței înghețului și dezghețului sau tensiunilor laterale, care îndepărtează, unul față de altul, pereții fisurilor. În funcție de agentul principal care determină apariția C., acestea pot fi *C. de uscare*, *C. de îngheț*, *C. de desprindere (gravitaționale)*, *C. seismice*. [*fissures* / *Risse* / *cracks* / *трещины*]
- 401 **Crăpături de desprindere** v. **Crăpături**
- 402 **Crăpături de îngheț** v. **Crăpături**
- 403 **Crăpături seismice** v. **Crăpături**
- 404 **Crăpături de uscare** v. **Crăpături**
- 405 **Creastă** Culme îngustă de colină, deal sau munte, formată prin intersecția versanților relativ abrupti. [*crête* / *Kamm* / *crest*, *ridge* / *гребень*]
- 406 **Creastă alpină** Creastă montană îngustă și dantelată (în formă de lamă de ferăstrău), străjuită de versanți abrupti, modelați prin acțiunea de eroziune a ghețarilor montani. Sin. *custură*. [*arête*, *crête dentelée* / *Zackengrat* / *arete*, *comb-like ridge*, *serrate* ~ / *альпийский гребень*]
- 407 **Creastă prelitorală** Creastă nisipoasă formată în lungul țărmului prin acțiunea valurilor care se rostogolesc, se sparg și sapă un șanț care detașează C. p. de restul uscatului. (*crête pré-litorale* / *Barre. Sandriff* / *longshore bar*, *submarine* ~ / *прибрежный бар*]
- 408 **Creep** Proces de versant care constă în deplasarea lentă a particulelor ce alcătuiesc depozitele deluviale, către partea inferioară a acestuia, prin mișcări imperceptibile direct.

În cadrul C. nu se constată o deplasare în masă a materialului de acoperire de pe versant, ci o mișcare mai mult sau mai puțin independentă a fiecărei particule în parte, o rearanjare a acestora, determinată de acțiunea a diverși factori secundari ca: schimbarea volumului prin modificarea conținutului în apă sau a înghețului și dezghețului, tensiunile provocate de creșterea rădăcinilor, acțiunea animalelor etc. [*creep, creeping, reptation* | *Gekrieich, Bodenschub* | *creep, creeping, soil creep* | —]

- 409 **Crevasă** Crăpătură în masa de gheață a ghețarilor montani sau de calotă [*crevasse* | *Gletscherspalte* | *crevasse* | *ледникова трещина*]
- 410 **Criocarst** v. **Termocarst** [*cryocarst* | — | — | —]
- 411 **Crioplaneție** v. **Altiplaneție** [*cryoplanation* | *Криопланация* | *cryoplanation* | —]
- 412 **Criosferă** Înveliș discontinuu al suprafeței terestre, situat în zona de interferență a atmosferei, hidrosferei și litosferei, caracterizat prin prezența gheții sau a posibilităților de formare a acesteia. [*cryosphere* | — | *cryosphere* | *криосфера*]
- 413 **Crioturbație** Deranjament al solului, al stratelor de roci mobile sau slab consolidate sub acțiunea înghețului. C. apar sub formă de cute mici, involuții, buzunare etc. Sin. *congeliturbație*. [*cryoturbation* | *Криотурбация* | *cryoturbation, congeliturbation, frost churning* | *мерзлотные пертурбации*]
- 414 **Criptodepresiune** Depresiune din interiorul continentelor al cărei fund este situat sub nivelul Oceanului Planetar și este acoperită cu apă pînă la un nivel mai ridicat decît cel al mărilor. Cuvetele lacurilor Garda, Ladoga, Baikal etc. sînt C., dar cele ocupate de Marea Moartă sau Marea Caspică nu sînt C., deoarece nivelul apelor acestora este sub nivelul general al mărilor. [*crypto depression* | *Криптодепрессия* | *crypto depression* | *кунмоденпещия*]
- 415 **Criptolapiezuri** v. **Lapiezuri acoperite**
- 416 **Croșet** v. **Săgeată litorală recurbată**
- 417 **Crov** Microrelief de forma unei depresiuni circulare sau ușor alungite format prin tasare sufozională pe suprafața cîmpilor constituite din roci detritice (de regulă loess sau depozite loessoide). Sin. *găvan* [— | — | — | *блюда, степная ~, западина*]
- 418 **Crustă calcaroasă** v. **Crustă de deșert**.
- 419 **Crustă de deșert** Strat de precipitare format la suprafața terenurilor constituite din roci detritice mobile, în condiții

de deșert sau, mai rar, de semideșert. Datorită circulației intense ascendente a apei sînt antrenate către suprafață diverse substanțe care, acumulîndu-se prin evaporarea apei, formează o crustă caracteristică. După compoziția crustei deosebim: *C. calcaroasă*, *C. silicioasă*, *C. feruginoasă* etc. [*croûte désertique* | *Wüstenkruste* | *desert crust* | *пучынная корка*]

420 **Crustă feruginoasă** v. **Crustă de deșert** [*croûte ferrugineuse* | *Eisenkruste* | *ferricrust* | *железистая корка*]

421 **Crustă silicioasă** v. **Crustă de deșert** [*croûte siliceuse* | *Kieselkruste* | *silicrust* | *кремнеземная корка*]

422 **Cuaternar** Ultima perioadă geologică din istoria Pămîntului, care a început cu aproximativ 1 000 000 de ani în urmă și continuă și în zilele noastre. După unii geologi, durata C. depășește 1 000 000 de ani. Începutul C. este marcat de o răcire bruscă a climei și o recrudescență a glaciației, care a cuprins nordul continentelor Europa, America de Nord și Asia. Glaciația este criteriul de bază pentru separarea, în cadrul C., a două subdiviziuni: pleistocen (cu glaciații) și holocen (fără glaciații) Sin. *antropogen*. [*Quaternaire* | *Quartär* | *Quaternary* | *четвертичный период, антропогеновый ~ , антропоген*]

423 **Cuestă** Formă de relief specifică pentru regiunile cu structură monoclină, reprezentată printr-un abrupt ce reține capetele de strat și care apare orientat invers față de înclinarea stratelor. Formarea C. este condiționată de prezența unei artere hidrografice ortoclinale și a unor intercalații de strate constituite din roci mai dure față de ansamblul rocilor care alcătuiesc regiunea respectivă. Termen de origine spaniolă. [*cuesta* | *Schichtstufe*, *Landstufe*, *Cuesta* | *cuesta* | *куэста*]

424 **Culme** Partea superioară, alungită și relativ îngustă, a unei coline, deal sau munte.

425 **Culoar de avalanșă** Jgheab îngust schițat în zona versanților abrupti ai munților înalți, format sub acțiunea exercitată de căderea avalanșelor de zăpadă. Sin. *jgheab de avalanșă*. [*couloir d'avalanche* | *Lawinengang*, *Lawinenzug*, *Sturzbahn* | *avalanche couloir*, ~ *track*, ~ *scar* | —]

426 **Cumpăna apelor** Linie care delimitează bazinele hidrografice a două râuri vecine. De la această linie, apele de suprafață se dirijează în sensuri opuse. [*ligne de partage (-des eaux)* | *Wasserscheide* | *divide*, *watershed*, *water-parting* | *водоразде*]

- 427 **Curbă batimetrică** v. **Izobată** [*courbe bathymétrique* / *bati-metrische Kurve* / *bathymetric curve* / *batimетрическая кривая*]
- 428 **Curbă hipsografică** Curbă construită într-un sistem de două coordonate, una redînd altitudinea și adîncimea reliefului, iar alta suprafața Pămîntului în procente. C.h. permite determinarea raportului dintre relieful pozitiv și cel negativ al scoarței terestre, ca și determinarea procentului deținut de suprafețe cuprinse între altitudini sau adîncimi date. Sin. *curbă hipsometrică*. [*courbe hypsographique* / *hypsografische Kurve* / *hypsographic curve* / *гипсографическая кривая*]
- 429 **Curbă hipsometrică** v. **Curbă hipsografică** [*courbe hypsométrique* / *hypsometrische Kurve* / *hypsometric curve* / *гипсометрическая кривая*]
- 430 **Curbă de nivel** v. **Izohipsă** [*courbe de niveau* / *Höhenlinie*, *Niveaulinie* / *contour-line* / *uzogunca*]
- 431 **Curgere de gloduri** v. **Alunecare curgătoare**
- 432 **Curgere de lavă** v. **Torent de lavă**
- 433 **Curgere de noroi** v. **Alunecare curgătoare**
- 434 **Curmătură** v. **Șa**
- 435 **Custură** v. **Creastă alpină**
- 436 **Cută** Îndoitoră a stratelor care alcătuiesc scoarța terestră. După forma și raporturile dintre ele se deosebesc: *C. simple*, *C. solzi*, *C. diapire*, *C. încălecate*, *C. deversate* etc. [*pli* / *Falte* / *fold* / *складка*]
- 437 **Cutremur de pămînt** Mișcare bruscă a scoarței terestre datorită unui dezechilibru fizic produs în interiorul ei, cu efecte importante asupra reliefului. C.p pot provoca alunecări de teren, prăbușiri, crăpături, falii cu decroșări etc. Sin. *seism*. [*tremblement de terre*, *séisme* / *Erdbeben* / *earthquake* / *землетрясение*]
- 438 **Cuvetă** Depresiune ocupată, în general, cu apă sau umplută cu sedimente posterioare apariției sale ca formă de relief negativă și care sînt dispuse în strate ușor înclinate către centrul ei. [*cuvette*, *bassin* / *Becken* / *cuvette*, *basin* / *ванна*]
- 439 **Cuvetă de subsăpare** Microdepresiune creată prin subsăparea efectuată de ghețari pe fundul văilor glaciare sau pe cîmpiile de eroziune glaciară. [*cuvette de surcreusement* / — / — / —]

d

- 440 **Deal** Formă pozitivă de relief cu înălțimi de ordinul a câteva sute de metri, caracterizată printr-o masivitate pronunțată. D. rezultă în urma unor procese de eroziune (ex. dealurile din Moldova) sau de acumulare (ex. dealurile morenaice). [*colleau, colline* | *Hügel* | *hill* | *холм*]
- 441 **Debit solid** Cantitatea de material solid transportat de un curs de apă în unitatea de timp (kg/s; t/an) în suspensie, prin tirire pe fundul albiei sau prin salturi. [*débit solide, charge* ~ | *Schuttfracht, Schuttlast* | *solid discharge, ~ load* | *твёрдый сток*]
- 442 **Debleu** Microformă negativă de relief antropic, sub forma unui șanț de mari dimensiuni, necesar construirii căilor de comunicații (șosele, căi ferate, canale navigabile). [*déblai* | — | — | *выемка*]
- 443 **Declivitate** Înclinarea versanților exprimată în grade; panta unui versant. [*déclivité, inclinaison* | *Neigung* | *declivity* | *крутизна склона*]
- 444 **Defileu** Sector de vale îngustă, încadrat între două sectoare mai largi. [*défilé* | *Schlucht, Engpaß, Engtal* | *defile* | *теснина*]
- 445 **Defileu de capture** Defileu creat în amonte de punctul de capture, prin adâncirea văii captate în concordanță cu noul nivel de bază, mai coborât, al râului captator. [*défilé de capture*] — [*defile of piracy* | *арез изгиба переката*]
- 446 **Deflație** Acțiunea de spulberare, de către vânt, a materialului detritic fin. D. este unul dintre procesele geomorfologice de bază pentru modelarea reliefului din regiunile aride și semiaride, dar este prezentă și în celelalte regiuni ale globului. Cercetările au dovedit că la o viteză de numai 5 m/s vântul este capabil să antreneze granule de nisip cu diametrul de 0,2 mm. [*déflation, ablation éolienne* | *Deflation, Ausblasung, Abblasung, Abhebung, Windablation* | *deflation* | *дефляция, выдувание*]

- 447 **Deglaciație** Retragera ghețarilor de diverse tipuri, ca urmare a modificării condițiilor climatice generale; eliberarea unei suprafețe acoperită pînă atunci de gheață; înlocuirea unei perioade glaciare printr-o perioadă interglaciară sau postglaciară [*déglaciation* /— /*deglaciation, recession* /—]
- 448 **Degradarea terenurilor** a) Scoaterea unei regiuni, total sau parțial, din circuitul economic „*prima*” diverse procese geomorfologice (eroziuni, alunecări, aluvionări etc.); b) Reducerea treptată a înălțimii reliefului prin acțiunea distructivă exercitată de agenți geomorfologici externi. [*dégradation* /*Degradation* /*degradation* /*деградация, размыв, размывание*]
- 449 **Deltă** Relief de acumulare, reprezentat printr-un ansamblu de grinduri, canale și depresiuni umplute cu apă, ce ia naștere și avansează la gura marilor fluvii, acolo unde aluviunile transportate de acestea nu sînt spălate de marea, curenții litorali sau valuri, ci se depun. D. este o cîmpie de acumulare recentă și actuală, în formă specifică de triunghi. Prin analogie morfologică sînt numite delte și alte forme de relief cu geneză diferită (ex. *D. de furtună, D. de lavă* etc.) [*delta* /*Delta* /*delta* /*дельта*]
- 450 **Deltă digitiformă** Deltă ce ia naștere în condițiile existenței unui rîu cu mai multe guri de vărsare și a unei aluvionări deosebit de intense. Astfel, fiecare braț își creează un sistem de grinduri longitudinale ca niște degete, iar spațiile dintre ele rămîn ca golfuri. Exemplu tipic de D.d. este delta fluviului Mississippi. [*delta digité, ~ en patte d'oie* /*Fingerdelta, fingerförmiges Delta* /*bird-foot delta, digitate ~, levee ~, lobate ~* /*палецеобразная дельта*]
- 451 **Deltă de furtună** Microrelief cu aspect de deltă, format îndeobște în spatele barierelor de corali din lungul țărmurilor sau în lagunele coraligene, prin acumulări datorate valurilor de furtună excepțional de mari, care depășesc aceste bariere, apa lor prelingîndu-se pe partea opusă vîntului (partea internă). [*delta de tempête* /*Sturmdelta* /*hurricane delta, storm ~, wave ~* /—]
- 452 **Deltă interioară** Denumire impropriu folosită pentru o regiune de acumulare ce apare în partea terminală a unui rîu care își pierde treptat apele, prin evaporare sau infiltrare, în condițiile unui climat arid. [*delta intérieur* /*Binnendelta* /*indelta, inner delta, interior ~* /*внутренняя дельта*]
- 453 **Deltă de lavă** Microrelief cu aspect de deltă ce ia naștere în zona de vărsare a unui torent de lavă într-un lac sau

mare. Este larg răspîndită în insulele Hawaii. [*delta de lave* / *Lavadelta* / *lava delta* / *лавовая дельта*]

- 454 **Deltă mareică** Microrelief asemănător unei delte format la unul dintre capetele canalelor de maree prin depunerea materialului detritic transportat de curenții de maree. [*delta de marée* / *Gezeitendelta* / *tidal delta* / *приливо-отливная дельта*]
- 455 **Deltă proglaciară** Deltă, în general de mici dimensiuni, formată de apele rezultate din topirea ghețurilor, în zona în care acestea debrușează în lacurile glaciare. [*delta pro-glaciaire* / *glaziale Delta*, *glazigene* ~ / *proglacial delta* / *предледниковая дельта*]
- 456 **Deluviu** Material detritic rezultat în urma proceselor de dezagregare, alterare sau dizlocare a rocilor datorită gravitației. Acest material se poate afla fie în mișcare, fie în echilibru temporar pe versanți. [— / *Gehängeschutt* / *deluvium* / *делювий*]
- 457 **Denivelare** Diferența locală de altitudine dintre două puncte de pe suprafața scoarței terestre. [*dénivellation* / — / —]
- 458 **Densitatea fragmentării reliefului** Densitatea fragmentării reliefului este condiționată de prezența alternativă a văilor și interfluviilor. Ea se poate calcula atât prin metoda profilelor, aplicînd formula $\alpha m = \frac{D}{M + n}$, în care D = lungimea totală a profilelor, M = numărul total al inflexiunilor din lungul profilelor, n = numărul profilelor luate în considerație, cît și prin raportul dintre lungimea văilor (L) și suprafață (S), în care caz $\alpha m = \frac{L}{S}$. Sin. *ritmul fragmentării reliefului*, *fragmentarea orizontală*. [*densité de l'entaillement* / *Zerschneidungsdichte*, *Zertalungsdichte* / *drainage density*, *stream frequency* / *частота расчленения рельефа*]
- 459 **Denuțăție** Totalitatea proceselor de desprindere, de dizlocare a particulelor sau a maselor de roci ce alcătuiesc scoarța terestră și de transportare a acestora prin intermediul diversilor agenți (apă, gheață, vînt) sau prin auto-deplasare gravitațională către zonele de acumulare. Termen folosit pentru prima dată de Ch. Lyell în 1833. Adesea, D . i se dă un sens restrîns, înțelegîndu-se numai procesele care participă la înlăturarea scoarței de alterare, la decopertarea rocilor *in situ* [*dénudation* / *Denudation*, *Abtragung*, *Entblösung* / *denudation* / *денудация*]

- 460 **Deplasări în masă** Deplasarea unor mase de roci mobile sau a unor pachete de roci dizlocate de pe versanți, sub acțiunea directă a gravitației. D.m. sînt favorizate de numeroși factori secundari, cum ar fi înclinarea versanților, coerența rocilor, circulația și abundența apei subterane, cutremurele de pămînt etc. Sin. *deplasări de teren, pornituri*. [*mouvement en masse, transport en ~* |*Massen-transport, Massenbewegung* |*mass movement, ~ transport, ~ wasting* |*массовое перемещение пород*]
- 461 **Deplasări de teren v. Deplasări în masă**
- 462 **Depozit aluvial v. Aluviuni**
- 463 **Depozit coluvial v. Coluviu**
- 464 **Depozit corelativ** Rocă sedimentară depusă în bazinele de acumulare de la periferia unei regiuni înalte sau din cuprinsul acesteia. D.c. servesc la stabilirea diverselor etape de evoluție a reliefului, prin corelarea caracterelor și vîrstei lor cu unele trăsături specifice reliefului din regiunea de proveniență a materialului constitutiv. [*dépôt corrélatif* |*correlative Ablagerung* |*correlative deposit* |*коррелятивные отложения*]
- 465 **Depozit fluvial v. Aluviuni**
- 466 **Depozit fluvio-glaciar** Depozit constituit, în principal, din nisip și bolovăniș, creat de apele rezultate din topirea ghețarilor, prin remanierea materialului morenaic. [*dépôt fluvio-glaciaire, dépôt pro-glaciaire* |*fluvioglaziale (glazifluviale) Ablagerung* |*fluvio-glacial deposit, glaciofluviale ~, outwash ~* |*флювиогляциальные отложения, водно-ледниковые ~*]
- 467 **Depozit glaciar** Depozit ce ia naștere prin acumularea materialului transportat de ghețari. D.g. are o componentă neomogenă, fiind alcătuit din fragmente de dimensiuni variabile (de la particule argiloase pînă la blocuri cu diametru de peste 1 m), care se prezintă fie diseminate în cantități reduse fie aglomerate sub forma unor valuri cu aspecte diferite (morenă). [*dépôt glaciaire* |*glaziale Ablagerung, Gletscherschutt* |*glacial drift, ~ debris, ~ deposit* |*ледниковые отложения*]
- 468 **Depozit loessoid** Rocă neconsolidată, asemănătoare loessului, dar cu o componentă granulometrică mai grosieră. [*loessoides* |*Lehm* |*loess-like* |*лессовидный осадок*]
- 469 **Depozit niveo-eolian** Depozit format din materiale fine care rămîn pe loc după topirea amestecului de zăpadă și

praf acumulat eolian. [*dépôt nivéo-éolien*] — [*niveo-eolian deposit*, *niveo-aeolian* ~, *niv-eolian* ~ | *снежно-эоловый осадок*]

- 470 **Depozit de terasă** Materialul de acumulare (aproape exclusiv aluvionar) care intră în componența unei terase. [*dépôt de terrasse* | *Terrassenablagerung*, *Terrassenbedeckung* | *terrace deposit*, ~ *cover* | *террасовый осадок*]
- 471 **Depresiune** Sector al scoarței terestre, de dimensiuni variabile, caracterizat printr-o altitudine inferioară față de regiunile înconjurătoare. După geneză se deosebesc : *D. de baraj vulcanic*, *D. carstice*, *D. de deflație*, *D. de eroziune*, *D. structurale*, *D. de tasare*, *D. tectonice*, *D. tectono-vulcanice* etc., iar după poziția geografică: *D. abisale*, *D. intermontane*, *D. intramontane*, *D. intracolinare* și *D. periferice* (*D. de contact*) etc. [*dépression* | *Depression*, *Senke*, *Vertiefung* | *depression* | *депрессия*, *впадина*, *котловина*]
- 472 **Depresiune abisală v. Groapă abisală** [*dépression abyssale* | *Tiefenke* | *deep*, *abyssal zone*, ~ *floor* | *абиссальная депрессия*]
- 473 **Depresiune de baraj vulcanic** Depresiune formată prin apariția unui lanț vulcanic, în preajma unui alt lanț montan, închizând astfel o zonă mai joasă cu caracter depresionar. [*dépression de barrage volcanique* | *Depression durch Vulkanische Abdämmung* | *volcanic-dammed depression* | *котловина вулканической запруды*]
- 474 **Depresiune carstică** Depresiune ce ia naștere în urma proceselor de carstificare din regiunile calcaroase (ex. poliile). [*dépression karstique* | *Karstdepression*, *Karstsenke* | *karst depression* | *карстовая котловина*]
- 475 **Depresiune de contact v. Depresiune periferică**
- 476 **Depresiune de deflație** Depresiune formată în regiunile aride și semiaride, mai ales pe interfluviile plate, prin spulberarea materialelor mobile de către vânt. O varietate a D.d. sint *depresiunile interdunare*. [*cuvette de déflation* | *Deflationskessel*, *Windmulde* | *blowout*, *deflation basin* | *котловина выдувания*, *эоловая впадина*]
- 477 **Depresiune de eroziune** Depresiune formată într-o regiune constituită din roci friabile, în care eroziunea acționează mai rapid decât în regiunile înconjurătoare, în care predomină roci mai dure și care dau forme de relief mai înalte [*dépression d'érosion* | *Erosionssenke*, *Erosionsbecken* | *erosion depression* | *эрозионная котловина*]
- 478 **Depresiune interdunară v. Depresiune de deflație**

- 479 **Depresiune intermontană** Depresiune situată între lanțuri montane de sine stătătoare (ex. Depresiunea Panonică, Depresiunea Transilvaniei etc.). [*dépression intermontagneuse, bassin d'entremonts* /*intermontanes Becken, Intermontansenge* /*intermontane depression, ~ basin* /*межгорная котловина, межгорный прогиб*]
- 480 **Depresiune intracolinară** Depresiune situată în cadrul unei regiuni de dealuri. [*dépression intercollinaire* /— /— /*внутриваловая депрессия*]
- 481 **Depresiune intramontană** Depresiune situată între culmile sau masivele montane constituite ale unui lanț sau regiune montană unitară (ex. Depresiunea Petroșani, Depresiunea Dornelor, Depresiunea Brad etc.). [*bassin intramontagneux* /*intramontanes Becken* /*intramount basin, intramontane* ~ /*межгорная котловина*]
- 482 **Depresiune ortoclinală v. Depresiune subsecventă**
- 483 **Depresiune periferică** Depresiune creată în rocile mai puțin rezistente de la marginea unui masiv montan. D.p. apar cel mai frecvent la periferia masivelor vechi, care sînt de regulă constituite din roci dure și înconjurate de o zonă sedimentară cu roci mai puțin rezistente la eroziune. Sin. *depresiune de contact* [*dépression périphérique* /*peripherische Senke* /*inner vale, ~ lowland* /*периферическая депрессия*]
- 484 **Depresiune structurală** Depresiune de origine tectonică în cadrul căreia stratele înclină către centrul său. Fundul D.s. este concav, reprezentînd o suprafață structurală cu cădere centripetă (ex. Bazinul Parisian). [*dépression structurale, bassin structural* /*Structursenke* /*structural basin* /—]
- 485 **Depresiune subsecventă** Depresiune ce se dezvoltă la baza unei cueste, de regulă în lungul unei văi subsecvente. Sin. *depresiune ortoclinală*. [*dépression subséquente, ~ orthoclinale* /*subsequente Senke, ~ Depression* /*subsequent depression* /*субсеквентная депрессия*]
- 486 **Depresiune de tasare** Depresiune formată în regiunile acoperite cu loess, depozite loessoide sau alte roci în care se produc procese de sufoziune ce favorizează tasarea [*dépression de tassement* /*Nachsackungsdepression, Nachsackungssenke* /*down-sagging depression, down-settling* ~ /*просадочная котловина*]
- 487 **Depresiune tectonică** Depresiune care ia naștere datorită unor mișcări tectonice. [*dépression tectonique* /*tektonische Senke* /*tectonic basin* /*тектоническая депрессия*]

- 488 **Depresiune vulcano-tectonică** Depresiune formată prin coborîrea unei porțiuni din suprafața terestră datorită eliminării unei mari cantități de lavă din interiorul scoarței. [*dépression volcano-tectonique* | *vulkanotektonische Depression, vulkanotektonische Senke* | *volcano-tectonic depression* | *тектоническая депрессия*]
- 489 **Deriva continentelor** Teorie privind evoluția configurației scoarței terestre, potrivit căreia continentele au fost grupate inițial într-un singur bloc, Pangea, ce plutea pe un singur ocean. Din acest bloc sialic, care plutea pe o masă simatică, s-au desprins ulterior fragmente de diverse dimensiuni, migrînd în direcții diferite și dînd naștere continentelor actuale. Bazele acestei teorii au fost puse în 1912 de către A. Wegener. Sin. *drift continental*. [*dérive des continents* | *Kontinentalverschiebung, Kontinentaldrift* | *continental drift* | *перемещения материков*]
- 490 **Descompunerea rocilor v. Alterare**
- 491 **Descuamare** Proces fizic de desprindere succesivă a straturilor superficiale ale unei roci sub acțiunea unor agenți geomorfologici, între care un rol important revine variațiilor de temperatură. Sin. *exfoliere*. [*desquamation, exfoliation* | *Abblätterung, Aufblätterung, Abschuppung, Desquamation* | *desquamation, exfoliation* | *десквамация, шелушение*]
- 492 **Descuamare sferoidală** Desprinderea unor lamele concentrice de rocă, de pe suprafața blocurilor de stîncă sferoidale, prin procese de alterare și dezagregare. [*desquamation spheroidale, exfoliation ~ | -* | *onion weathering, spheroidal ~* | *сфероидальное шелушение*]
- 493 **Destrucție** Totalitatea proceselor geomorfologice, generate de agenții interni sau externi, care contribuie la reducerea altitudinii reliefului. [*destruction* | *Destruktion* | *destruction* | *деструкция*]
- 494 **Deșert** Regiune specifică zonelor cu climat arid, în care precipitațiile sînt inferioare evaporației potențiale, lipsită de vegetație și de scurgere superficială permanentă, evoluția reliefului avînd loc sub influența directă a factorilor climatici. D. ocupă în prezent circa 20% din suprafața Pămîntului. În funcție de condițiile termice, importanța și distribuția pe anotimpuri a precipitațiilor se identifică: *deșerturi tropicale, subtropicale, temperate, reci, litorale și de altitudine*. [*désert* | *Wüste* | *desert* | *пустынь*]

- 495 **Detersie** Acțiune de roadere, de șlefuire a scoarței terestre exercitată de ghețari. [*polissage glaciaire, déterision* | *Deterision, Glättung, Schleifung* | *glacial polishing, ~ detersion* | *демерсия*].
- 496 **Detracție** Proces de dizlocare a blocurilor de rocă sub acțiunea ghețarilor. [*arrachement* | *Ausschürfen, Detraktion* | *plucking, quarrying* | *депакция*]
- 497 **Detritus** Material granular neconsolidat cu particule de diametru variabil, de la ordinul milimetrilor pînă la cel mult 1—2 cm, rezultat în urma proceselor de dezagregare. [*débris, détrit, matériel détritique* | *Detritus, Verwitterungsschutt, Verwitterungstrümmer* | *detrital material, detritus, debris waste* | *демпумь, демпум*]
- 498 **Dezagregare** Proces fizic de distrugere a rocilor prin fragmentarea acestora în particule de diverse dimensiuni sub acțiunea variațiilor mari de temperatură, a înghețului și dezghețului, a acțiunii plantelor etc. [*désagregation* | *Verwitterung, physikalische ~, physischer Abbau, mechanische Verwitterung* | *mechanical weathering, physical ~* | *физическое выемвание*]
- 499 **Diastrofism** a) Teorie din sfera teoriilor mobiliste, care atribuie geneza unor fenomene de eroziune și a formelor rezultate unor deformări lente ale scoarței terestre; este explicată astfel etajarea teraselor fluviatile. **D.** se opune atât fixismului, cît și catastrofismului; b) Vezi *mişcări tectonice*. [*diastrophisme* | *Diastrophism, strophische Bewegungen* | *diastrophism* | *диастрофизм*]
- 500 **Difluență** Desfacerea unui curs de apă în două brațe care se varsă independent în același colector sau în colectori diferiți. Uneori, termenul este folosit pentru desemnarea locului unde se produce acest proces. Ant. *confluență*. [*difffluence* | *Difffluenz* | *difffluence* | *бифуркация*]
- 501 **Difluență glaciară** Despărțirea unui ghețar în două brațe ce înaintează în aval, de o parte și de alta a unui interfluviu.
- 502 **Diluviu** Termen utilizat în literatura mai veche pentru a desemna pleistocenul sau depozitele de vîrstă pleistocenă. [— | *Diluvium* | *diluvium* | *дильювий*]
- 503 **Disecare** Acțiunea de fragmentare a unei suprafețe relativ plane (cîmpie, platou etc.) prin ravinare sau o rețea densă de văi. [— | *Zerschneidung, Zertalung* | *dissection* | *расчленение*]
- 504 **Dislocație** Deranjarea stratelor scoarței terestre prin cutare (*D. plicative*) sau prin deplasări de-a lungul liniilor de falie

(*D. disjunctive*). [*dislocation* / *Dislokation* / *dislocation* / *дислокация*]

505 **Dislocație disjunctivă** v. **Dislocație**

506 **Dislocație plicativă** v. **Dislocație**

507 **District geomorfologic** Unitate taxonomică utilizată în cadrul regiunii geomorfologice a unui teritoriu, delimitată după criterii morfosculturale. Sin. *raion geomorfologic*. [*district géomorphologique* / *geomorphologischer Distrikt* / *geomorphological district* / *геоморфологический район*]

508 **Divagare** Deplasarea laterală sau pendularea albiei minore în cadrul șesului aluvial. [*divagation* / *Schwungung* / *divagation*] *блуждание*]

509 **Divergența teraselor** Tendința de distanțare reciprocă și progresivă a teraselor fluviale, în plan vertical, către un punct oarecare de pe traseul văii. D.t. este cauzată de mișcările tectonice diferențiate de-a lungul văii, de mișcările eustatice negative, ca și de modificările climatice care pot interveni în timpul formării diferitelor nivele de terasă [*divergence des terrasses* / *Terrassendivergenz* / *divergence of terraces* / *дивергенция террас*]

510 **Doab** Formă caracteristică de interfluviu îngust și lung, cu aspect de colină, situat între două râuri paralele. D. sînt caracteristice pentru regiunile piemontane adînc disecate, fiind descrise pentru prima dată în nordul Indiei. Sin. *riedel*. [*doab* / *Riedel* / *doab* / *доаб*]

511 **Dolină** Microdepresiune carstică, adesea cu aspect de pîlnie, formată aproape exclusiv prin procesele de dizolvare a calcarului. [*doline* / *Doline* / *cockpit dolina*, *doline* / *долина*]

512 **Dolină de dezgheț** Microrelief termocarstic, cu aspect de dolină. [*doline de dégel*, *cavité de fusion*, *entonnoir de fusion* / — / *thermokarst hollow* / *долина оттаивания*, *ледяной стакан*]

513 **Dolină de prăbușire** Formă particulară de dolină la crearea căreia contribuie, în principal, procesele de prăbușire. [*doline d'effondrement* / *Einsturzdoline* / *collapse sink* / *провальная воронка*]

514 **Dom** Cupolă de strate sedimentare formată printr-o boltire ușoară, astfel că flancurile, care au cădere centrifugă, sînt slab înclinate. Relația dintre lungimea și lățimea structurii este de aproximativ 1 : 1. [*dôme* / *Dom*, *Kuppel* / *dome* / *купол*]

515 **Dom de gheață** Movilă de gheață care se formează în regiunile cu climat rece prin înghețarea apei care iese la suprafață. [*dôme de glace* / *Aufeishügel*, *Quelleiskuppe* / *naled* / *наледь*]

- 516 **Draperii carstice** Concrețiuni, cu aspect de pînă în falduri, care iau naștere prin depunerea calcitului în dreptul unor crăpături din plafoanele peșterilor. [*draperies* | *Gehänge* | *draperiy*, *drif curtain* | *карстовые завесы*]
- 517 **Dreikanter** v. **Windkanter**
- 518 **Drift continental** v. **Deriva continentelor**
- 519 **Drumlin** Termen irlandez desemnînd coline morenaice de formă alungită, cu lungimi de cîteva zeci pînă la cîteva sute de metri și înălțimi de 5 la 40 m. Axa mare a **D.** este orientată în sensul mișcării gheții din calota glaciară. **D.** reprezintă îngroșări locale ale morenei de fund, datorate unor încărcături excedentare de material morenaic abandonate de ghețar. **D.** pot fi constituite exclusiv din material morenaic, dar pot avea și un nucleu stîncos, în loc. **D.** se grupează, adesea, formînd „cîmpuri” de drumlinuri, orientate după o direcție dominantă riguroasă. [*drumlin* | *Drumlin*, *Drum*, *Schildberg*, *Rücken-berg* | *drumlin*, *drum*, *mamillary hills* | *друмлин*]
- 520 **Dună** Formă de relief pozitivă, creată prin „troienirea” nisipurilor libere sub acțiunea vîntului. **D.** sînt caracteristice pentru regiunile aride și semiaride, dar apar și în celelalte regiuni ale globului, acolo unde există nisipuri neconsolidate. **D.** au înălțimi variabile, de la cîteva metri la cîteva zeci de metri; în mod excepțional, ele depășesc 100 m. După gradul de fixare se cunosc: *D. mobile* și *D. fixate (stabilizate)*. După orientarea **D.** față de direcția vîntului, se disting: *D. transversale* (cele mai frecvente) și *D. longitudinale*. Cele transversale au profilul asimetric: versantul dinspre vînt este lin, iar cel din partea opusă vîntului este abrupt. Forma **D.** este foarte variată. Din acest punct de vedere se deosebesc: *D. în semicerc (barcană)*, *D. conică*, *D. greblă*, *D. ovală*, *D. scut*, *D. parabolică* etc. După poziția geografică se cunosc: *D. continentale*, *D. litorale* și *D. fluviiale*. [*dune* | *Düne* | *duné* | *дюна*]
- 521 **Dună conică** v. **Dună**
- 522 **Dună continentală** **Dună** modelată în cîmpurile de nisipuri libere, vechi sau noi, din regiunile aride ale interiorului continentelor. În majoritatea cazurilor, aceste nisipuri sînt de origine fluviatilă și reprezintă vestigiile ale unor condiții climatice mai umede din trecut. [*dune continentale*, ~ *intérieure* | *Binnenlanddüne*, *Binnendüne*, *Kontinentaldüne*, *Inendüne* | *inland dune*, *continental* ~ | *материковая дюна*]

- 523 **Dună fixată** Dună ale cărei nisipuri au fost imobilizate prin solificare sau prin plantații. [*dune fixée*, ~ *stationnaire*, ~ *morte*, ~ *stabilisée* | *befestigte Düne*, *festliegende* ~, *stillstehende* ~, *tote* ~ | *established dune*, *fixed* ~, *stabilized* ~, *anchored* ~, *stationary* ~ | *закреплённая дюна*]
- 524 **Dună fluvială** Dună modelată în nisipurile aluviale din șesurile marilor râuri sau de pe podurile teraselor. [— / — / — | *приустьевая дюна*, *речная* ~]
- 525 **Dună litorală** Dună formată prin remanierea eoliană a nisipului de plajă din zona litorală. D.l. sînt, în general, transversale. [*dune littorale*, ~ *côtière* | *Küstendüne*, *Stranddüne* | *coastal dune*, *littoral* ~, *shore* ~ | *береговая дюна*]
- 526 **Dună longitudinală** v. **Dună** [*dune longitudinale* | *Längsdüne* *Strichdüne* | *linear dune*, *longitudinal* ~, *seif* ~ | *продольная дюна*]
- 527 **Dună mobilă** Dună ale cărei nisipuri sînt neconsolidate și sînt spulberate de pe versantul lin, depunîndu-se pe versantul abrupt. În felul acesta D. se deplasează pe direcția vîntului, dar cu viteze neînsemnate. [*dune mobile*, ~ *mouvante*, ~ *migrante*, ~ *vive* | *Wanderdüne* | *travelling dune*, *migratory* ~, *wandering* ~ | *блуждающая дюна*, *движущаяся* ~, *незакреплённая* ~]
- 528 **Dună-greblă** v. **Dună**
- 529 **Dună ovală** v. **Dună**
- 530 **Dună parabolică** Dună în formă de semicerc, asemănătoare cu barcana, față de care se deosebește prin aceea că este orientată cu flancul convex în partea opusă vîntului. [*dune parabolique* | *Parabeldüne* | *parabolic dune*, *upsiloidal* ~ | *параболическая дюна*]
- 531 **Dună-scut** v. **Dună** [*dune en forme de bouclier* | *schildförmige Düne* | *shield-shaped dune* | *циркульная дюна*]
- 532 **Dună în semicerc** v. **Barcană**
- 533 **Dună transversală** v. **Dună** [*dune transversale* | *Querdüne*, *Transversaldüne* | *transverse dune* | *поперечная дюна*]
- 534 **Dyke** Termen englez desemnînd o formă de relief cu aspect de zid, creată prin dezvelirea unei intruziuni lamelare rezistente, pusă în evidență prin eroziune diferențială. [*dyke* | *Quergang* | *dike*, *dyke*, *dyke wall* | *дайка*, *дейка*]

e

- 535 **Echidistanță** Distanța pe verticală dintre două planuri orizontale succesive cu care se intersectează suprafața reliefului pentru a se obține curbele de nivel, cu ajutorul cărora este reprezentat relieful pe hărți. [*équidistance* / *Aquidistanz*, *Höhenlinienabstand* / *équidistance* / *горизонтальное сечение, равное расбояние*]
- 536 **Echilibru morfoclimatic** v. **Adaptare morfoclimatică**
- 537 **Echilibru geomorfologic** Noțiune davisiană corespunzând stadiului de maturitate avansată a reliefului, caracterizat prin foarte lente modificări ale profilului talvegurilor și versanților [*équilibre géomorphologique* — | — | —]
- 538 **Echiplanație** v. **Altiplanație**
- 539 **Efuziune** v. **Erupție vulcanică** [*effusion* / *Effusion* / *effusion* / *эффузия*]
- 540 **Elevație periglaciară** Proces geomorfologic caracteristic regiunilor reci cu îngheț peren, care constă în împingerea de jos în sus a blocurilor de rocă împănate în solurile supraumezite, datorită presiunilor cauzate de îngheț, orientându-le cu axa mare pe verticală. Sin. *ridicarea pietrelor*. [*poussée verticale de gel, soulèvement gélival* / *Frosthebung* / *frost heaving* / *вымораживание, морозное пучение*]
- 541 **Elipsoid de referință** Formă geometrică convențională, cea mai apropiată de geoid, utilizată ca suprafață de referință pentru măsurătorile geodezice și topografice. [*ellipsoïde de référence* / *Referenzellipsoid* / *ellipsoid of reference* / *эллипсоид раздвоения*]
- 542 **Eluviu** Material detritic neconsolidat, rezultat din alterarea și dezagregarea rocilor și rămas nederanjat pe locul de formare (*in situ*). Pe suprafețele orizontale sau slab înclinate, E. prezintă grosimi mari și o stabilitate îndelungată, constituindu-se ca scoarță de alterare prin diferențiere verticală. [*eluvium* / *Eluvium* / *eluvium* / *элювий*]
- 543 **Emersiune** v. **Exondare**

- 544 Emisar a) Riu prin intermediul căruia este scursă apa dintr-un lac; b) Limbă de gheață scursă dintr-o calotă glaciară sau dintr-un ghețar de platou. [a] *émissaire* / *Ausfluß* / *effluent, lake outlet* / *откозера* ; b) *émissaire* / *effluent, iceström, brae* / [— |—]
- 545 Endocarst Totalitatea proceselor și formelor carstice dezvoltate în interiorul masivelor calcaroase. Sin. *carst de profunzime*. Ant. *exocarst*. [*karst profund, ~ sousjacent* / *tiefer Karst, unterirdischer ~* / *deep karst, underlying ~* / *глубокий карст*]
- 546 Endoreie v. Regiune endoreică
- 547 Energia reliefului Diferența de înălțime dintre două puncte vecine de altitudine maximă și altitudine minimă. Sin. *adâncimea fragmentării reliefului, amplitudinea reliefului, fragmentarea verticală a reliefului*. [*vigueur du relief, altitude relative* / *Reliefenergie* / *relative altitude, relief index, ~ intensity, amount of local relief* / *энергия рельефа*]
- 548 Epiciclu Ciclu de eroziune întrerupt înainte de a se fi realizat complet. [*épicycle, subcycle* / *Teilzyklus* / *epicycle* / *эпцикл*]
- 549 Epigeneză (Epigenie) Fenomen ce caracterizează acele văi care se dezvoltă la început în roci moi, apoi, pe măsură ce se adâncesc, descoperă formațiuni mai dure, structuri mai complexe și lacune stratigrafice pe care le secționează. Sin. *supraimpunere*. [*épigénie* / *Epigenese* / *epigenesis* / *эпигенез*]
- 550 Epirogeneză v. Mișcări epirogenetice
- 551 Eră geotectonică v. Orogeneză
- 552 Erg v. Cîmp de dune
- 553 Eroziune Proces geomorfologic de modelare a scoarței terestre prin dizlocarea particulelor de sol sau de rocă, de către agenții externi (ape curgătoare, ghețari, vînt, apa mării), parțial prin solvirea unor componente solubile. În sens mai restrîns, E. se referă numai la acțiunea sculpturală a apelor curgătoare. Uneori, E. capătă o accepțiune mult mai largă înglobînd și transportul materialului dizlocat. [*érosion* / *Erosion* / *erosion* / *эрозия*]
- 554 Eroziune accelerată Eroziune intensificată datorită intervenției omului care, prin anumite acțiuni (despădurire, pășunat excesiv, arat irațional etc.), poate deranja echilibrul natural. Sin. *eroziune antropică*. [*érosion accélérée* / *beschleunigte Erosion* / *accelerated erosion* / *ускоренная эрозия*]

- 555 Eroziune în adîncime v. Eroziune liniară [*érosion verticale*, ~ *en profondeur* | *Tiefenerosion* | *vertical cutting*, ~ *erosion* | *глубинная эрозия*, *донная* ~]
- 556 Eroziune antropică v. Eroziune accelerată
- 557 Eroziune areolară Proces care constă în îndepărtarea (spălarea) particulelor fine de sol sau rocă prin acțiunea apei care se scurge laminar pe versant. Sin. eroziune în suprafață, eroziune laminară, eroziune superficială. [*érosion superficielle*, ~ *en nappe*, ~ *en surface*, ~ *aréolaire* | *areale Abtragung*, *Flächenspülung*, *Flächenerosion* | *sheet erosion*, *sheet-flow* ~, *superficial* ~, *surface* ~, *areal* ~ | *плоскостная эрозия*]
- 558 Eroziune chimică v. Coroziiune
- 559 Eroziune diferențială Eroziune care pune în evidență, proprietățile diferite ale rocilor dintr-o anumită regiune și, în special, rezistența mai mare sau mai mică a acestora la acțiunea agenților externi. Sin. eroziune selectivă. [*érosion différentielle* | *selektive Erosion* | *differential erosion* | *дифференциальная эрозия*, *избирательная* ~]
- 560 Eroziune eoliană v. Coroziiune [*érosion éolienne* | *äolische Erosion*, *Winderosion* | *wind erosion* | *эоловая эрозия*, *еетровая* ~]
- 561 Eroziune fluvială Eroziune exercitată de către apa râurilor. [*érosion fluviale* | *Flußerosion*, *fluviale Erosion* | *river erosion*, *stream* ~ | *речная эрозия*, *размыв*]
- 562 Eroziune de fund v. Eroziune liniară
- 563 Eroziune glaciară Eroziune exercitată de către ghețarii montani sau ghețarii de calotă. Sin. exarație. [*érosion glaciaire* | *Gletschererosion*, *Glazialerosion* | *glacial erosion* | *ледниковая эрозия*]
- 564 Eroziune laminară v. Eroziune areolară
- 565 Eroziune laterală v. Eroziune liniară [*érosion latérale* | *Lateralerosion*, *Seitenerosion*, *seitliche Erosion* | *lateral erosion*, ~ *cutting* | *боковая эрозия*]
- 566 Eroziune liniară Eroziune exercitată de apele curgătoare în cadrul albiei minore și de apele care se scurg temporar pe fundul ogașelor, rigolelor, ravenelor și torenților. E.l. acționează atât asupra fundului albiei sau canalului de scurgere al torenților adîncindu-le (*E. de fund*, *în adîncime*), cît și asupra malurilor lărgindu-le (*E. laterală*). [*érosion linéaire* | *Linearerosion* | *linear erosion* | *линейная эрозия*]
- 567 Eroziune moderată v. Eroziune normală

- 568 **Eroziune nivală** Eroziune exercitată de zăpadă, care se deplasează lent (alunecare de zăpadă) sau rapid (avalanșă). [*érosion nivale* | *schnee-Erosion, Nivation* | *snow patch erosion, nivation* | *нивальная эрозия*]
- 569 **Eroziune normală** Termen folosit în sensuri foarte variate Inițial a fost introdus de W. M. Davis, în 1909, pentru a defini eroziunea fluviatilă. Ulterior, a fost restrâns la eroziunea râurilor cu ieșire la mare (la regiunile exoreice). În prezent este folosit pentru eroziunea ce se desfășoară în condiții naturale, netulburate de acțiunea omului. Sin. *eroziune moderată*. Ant. *eroziune accelerată*. [*érosion normale* | *Normalerosion* | *normal erosion* | *нормальная эрозия*]
- 570 **Eroziune regresivă** Eroziune care se propagă din aval spre amonte cu tendința de a reduce, treptat, înclinarea talvegului și de a realiza profilul de echilibru. [*érosion régressive, ~ rétrograde, ~ remontante* | *rückschreitende Erosion, rückgreifende ~, rückläufige ~* | *head erosion, headward ~, regressive ~* | *регрессивная эрозия, отступающая ~*]
- 571 **Eroziune selectivă** v. **Eroziune diferențială** [*érosion sélective* | *selektive Erosion* | *selective erosion* | *избирательная эрозия*]
- 572 **Eroziunea solului** Procesul de îndepărtare a orizonturilor superioare de sol, sau înlăturarea în întregime a acestuia prin acțiunea agenților externi. [*érosion du sol* | *Bodenerosion, Bodenzerstörung* | *soil erosion* | *почвенная эрозия*]
- 573 **Eroziune subaeriană** Eroziune ce se desfășoară pe suprafața uscatului. [*érosion subaérienne* | *außenbürtige Erosion* | *subaerial erosion* | *субаэральная эрозия*]
- 574 **Eroziune superficială** v. **Eroziune areolară**
- 575 **Eroziune în suprafață** v. **Eroziune areolară**
- 576 **Erupție vulcanică** Totalitatea fenomenelor naturale legate de apariția la suprafața scoarței terestre a topiturilor magmatice. În cazurile în care componența chimică a magmei este bazică, erupțiile sînt liniștite și lavelle fluide se împrăștie pe suprafețe mari. În cazul magmelor acide, viscoase și bogate în gaze E.v. sînt violente; lava este expulzată în amestec cu gaze, cenușă și fragmente de roci (piroclastite) construind aparate vulcanice complexe și de mare înălțime. Sin. *efuziune, extruziune*. [*éruption volcanique* | *Eruption, Vulkanausbruch* | *volcanic eruption, irruption, outbreak, outburst* | *вулканическое извержение, эрупция*]
- 577 **Esker** Termen islandez desemnînd o formă sinuoasă, îngustă, de acumulare fluvio-glaciară, cu aspectul unui ram-

bleu de cale ferată, cu versanți între 5 și 20°, cu înălțimi de 10—50 m și lungimi de pînă la cîțiva kilometri. Orientarea E. corespunde sensului deplasării ghețarilor. Ele sînt alcătuite din nisipuri și argile cu blocuri, din pietrișuri stratificate și bine rulate. De Geer (1897) consideră că E. au fost formate de către apele provenite din topirea ghețarului și care circulau prin tuneluri, prin crăpături în gheață sau în lungul marginii gheții. Sin. *ds, os, harju*. [*esker, ós / Esker, Os, Wallberg, Kiesrücken / esker, escar, eschar / эскер, оз, селге*]

578 **Estavelă** Orificiu carstic care funcționează alternativ și ca ponor și ca izvor. E. este în legătură cu o zonă de alimentare situată la un nivel superior și care își descarcă apele printr-un canal legat de E., situat sub nivelul acesteia. Cînd apele provenite din bazinul de alimentare depășesc debitul posibil de evacuare prin canalul de descărcare E. funcționează ca izvor carstic, prin care urcă la zi surplusul de ape. Cînd alimentarea este mai slabă și apele se elimină integral, E. funcționează ca ponor. În cazurile în care E. este situată într-o depresiune închisă, în perioadele cînd funcționează ca izvor, poate da naștere unui lac carstic temporar. [*estavelle / Estavelle, Stauquelle, Speilloch / estavel / эставелла*]

579 **Estran v. Zonă tidală**

580 **Estuar** Porțiune terminală a albiei unui curs mai important de apă ce se varsă într-o zonă cu maree puternice, care produc lărgirea și adîncirea albiei minore, prin spălarea continuă a aluviunilor [*estuaire / Ästuar, Ästuarium / estuary / эстуариу*]

581 **Eugeosinclinal** Fosă ortogeosinclinală cu poziție internă (situată mai departe de craton) unde se manifestă erupții de lave ofiolitice. [*eugéosynclinal / Eugeosynclinale / eugeosynclinal / эгеосинклиналь*]

582 **Eustatism v. Mișcări eustatice** [*eustatisme / Eustatism / eustatism / эстатизм*]

583 **Evorsiune** Eroziune exercitată de apele curgătoare prin intermediul vârtejurilor și al pietrelor antrenate de acestea, în punctele unde profilul longitudinal prezintă rupturi de pantă. Prin E. se formează nișe și gropi circulare (marmite, cazane), care se adîncesc adesea cu mult sub nivelul general al albiei. [*érosion tourbillonnaire / Evorsion, Ausstrudlung / evorsion, pot hole excavation / эворзия*]

- 584 **Exarație** v. **Eroziune glaciară** [*exaration* | *Exaration* | *exaration* | *экзарация*]
- 585 **Exfoliere** v. **Descuamare** [*exfoliation* | *Exfoliation* | *exfoliation* | *расслоение*]
- 586 **Exhumare** Dezvelirea, scoaterea la zi, a unor forme de relief mai vechi, de sub o cuvertură de roci mai noi care sînt îndepărtate prin eroziune. [*exhumation* | *Ausgrabung* | *exhumation* | *отпрепарирование*]
- 587 **Exocarst** Totalitatea proceselor și formelor carstice existente pe suprafața rocilor carstificabile. Sin. *carst superficial*. Ant. *endocarst* [*karst superficial*, ~ *imparfait*, ~ *partiel* | *seichter Karst* | *shallow karst* | *поверхностный карст*]
- 588 **Exondare** Ieșirea de sub apele mării a unor sectoare ale scoarței terestre, fie prin retragerea apelor (eustatism negativ), fie prin ridicarea scoarței (epirogeneză pozitivă). Sin. *emersiune*. [*éxondation*, *émersion* | *Emersion*, *Trockenlegung* | *emergence*, *exundation* | *эммерсия*]
- 589 **Exsudare** Proces complex care constă în ridicarea soluțiilor de săruri (prin capilaritate) și depunerea apoi (prin evaporare) a sărurilor la suprafața deșerturilor sau a altor regiuni cu climat arid. [*exsudation*, *exudation* | *Exsudation*, *Ausscheidung* | *Ausschwitzung* | *exsudation*, *exudation* | *экседация*]
- 590 **Extruziune** v. **Erupție vulcanică** [*extrusion* | *Extrusion* | *extrusion* | *экструзия*]

f

- 591 **Facies petrografic** Totalitatea particularităților petrografice care caracterizează un depozit geologic și reflectă condițiile de genază ale acestuia. [*faciès pétrographique* | *petrographische Fazies* | *petrographic facies* | *фацция*]
- 592 **Factor antropic v. Factor geomorfologic** [*facteur anthropique* | *anthropischer Faktor* | *anthropic agent* | *антропический фактор*]
- 593 **Factor endogen v. Factor geomorfologic** [*facteur endogène* | *endogener Faktor, innenbürtiger* ~ | *endogenetic force, endogenic* ~, *endogenous agent, ~ force* | *эндогенный фактор*]
- 594 **Factor exogen v. Factor geomorfologic** [*facteur exogène* | *außenbürtiger Faktor, exogener* ~ | *exogenic agent, exogenous* ~, *subaerial force* | *экзогенный фактор*]
- 595 **Factor extern v. Factor geomorfologic**
- 596 **Factor geomorfologic** Factor genetic al reliefului din interacțiunea cărora rezultă configurația scoarței terestre. F.g. naturali pot avea originea în forțele interne ale Pământului (*F. endogeni, F. interni*) sau în învelișurile externe ale acestuia (*F. exogeni, F. externi*). Aceste două categorii de factori se pot manifesta activ în cadrul procesului morfogenetic (*agenți geomorfologici*) sau pot fi pasivi ca, de exemplu, constituția petrografică și structura. Omul, prin activitatea sa, se manifestă adesea ca un important factor geomorfologic (*F. antropic*). [*facteur géomorphologique* | *geomorphologischer Faktor* | — | *геоморфологический фактор*]
- 597 **Factor intern v. Factor geomorfologic**
- 598 **Faguri** Microrelief caracteristic pentru pereții stîncoși în care aflorează roci sedimentare slab cimentate și, în general, cu granulație grosieră. F. se formează prin acțiunea combinată a dezagregării, coraziunii și a impactului pluvial. [*nids d'abeilles* | *Gitterskulptur, Wabenskulptur* | *honeycomb structure* | *комы*]
- 599 **Faleză** Abrupt format prin acțiunea de eroziune a valurilor de-a lungul țărmurilor lacustre, marine și oceanice. [*falaise* |

Kliff, Küstenkliff | *beach scarp, wave-cut* ~, *sea cliff* | *клифф, береговой уступ, ~ обрыв*]

600 **Faleză activă** v. **Faleză vie**

601 **Faleză falsă** Abrupt format în fruntea unui corp de alunecare de la baza unei faleze. [*falaise fausse, ~ d'éboulement* | *Unterkliff, Sekundärkliff* | *undercliff* | *псеудо-клифф*]

602 **Faleză de gheață** Faleză dezvoltată în zona terminală a ghețarilor de calotă ajunși la țărni și din care se rup icebergurile. Sin. *barieră de gheață*. [*falaise de glace, barrière de ~* | *Eiskliff* | *ice cliff, ~ barrier, ~ front, ~ wall* | *ледяной клифф, ~ барьер*]

603 **Faleză moartă** Faleză care a ieșit din sfera de acțiune a valurilor, fie prin retragerea apelor (datorită scăderii nivelului acestora sau înălțării epirogenetice a uscatului), fie printr-o evoluție îndelungată, care determină reculul falezei pînă la un punct unde acțiunea modelatoare a valurilor încetează [*falaise morte, ~ ancienne* | *toter Kliff, verlassenener ~, Ruhekliff* | *abandoned cliff, ancient* ~ | *отмерший клифф, покинутый ~*]

604 **Faleză plonjantă** Faleză cu baza submersă, datorită fie ridicării nivelului apelor, fie coborîrii uscatului, într-un ritm suficient de intens pentru a nu se mai putea forma plaja de la picioarele falezei. [*falaise plongeante* | *untertauchender Kliff* | *plunging cliff* | *частично затопленный клифф*]

605 **Faleză vie** Faleză care se găsește în sfera de acțiune a valurilor. Sin. *faleză activă*.

606 **Falie** Ruptură a scoarței tereste de-a lungul căreia compartimentele opuse suferă o deplasare diferențiată, paralelă cu suprafața de ruptură. Uneori F. se înscriu în relief prin denivelări [*faille* | *Bruch, Sprung, Verwerfung* | *fault* | *сброс, эзброс*]

607 **Făgaș** v. **Ogaș**

608 **Feidj** Termen arab desemnînd o depresiune alungită, modelată prin acțiunea vîntului între dune și avînd forma unui culoar cu fundul acoperit de o cuvertură de nisip. [*feidj* | — | *dune valley, feidsh* | —]

609 **Fereastră carstică** Deschidere formată prin prăbușirea masei de calcar de deasupra unei galerii subterane, cu care ocazie poate deveni vizibil un curs de apă subteran. [*fenêtre karstique* | *Karstenfenster* | *karst fenster, ~ window* | *карстовое окно*]

- 610 **Fereastră tectonică** Porțiune din suprafața terestră în cadrul căreia relieful este modelat în roci tinere, dezvelite prin eroziune de sub rocile mai vechi din cuprinsul unei pînze de șariaj. Astfel, F. apare înconjurată de formațiunile geologice neconsumate ale pînzei respective. [*fenêtre*, ~ *tectonique* | *Fenster*, *geologisches* ~, *tektonisches* ~ | „*fenster*“, *inlier*, *geological window*, *tectonic* ~ | *тектоническое окно*]
- 611 **Fierbători v. Vulcan noroios**
- 612 **Fiord** Termen de origine norvegiană desemnînd un golf sau o strîmtoare îngustă, care reprezintă o veche vale glaciară invadată de apele mării. F. sînt străjuite de versanți stîncoși abrupti și sînt închise la capătul dinspre larg printr-un prag submers. F. sînt caracteristice pentru țărmul vestic al Peninsulei Scandinave, unde depășesc 150 km lungime și 1 000 m adîncime. [*fjord* | *Fjord* | *fiord* *fjord* | *фьорд*]
- 613 **Firidă v. Nișă**
- 614 **Firn** Zăpadă care se păstrează de la an la an, modificată prin topire și recristalizare parțială, grăunțoasă și tasată (compactizată). Prin evoluție mai îndelungată F. devine gheață de ghețar. Sin. *névé*. [*névé* | *Firn* | *firn* | *фирн*]
- 615 **Fisuri v. Crăpături**
- 616 **Fjäll v. Fjell**
- 617 **Fjård** Termen suedez atribuit unui golf sau canal îngust, ultimul situat între două insule din vecinătatea țărmului sau între o insulă și țărm, orientat aproximativ perpendicular față de linia țărmului, reprezentînd o veche vale glaciară cu adîncime foarte mică (cu versanții abia schițați) și care a fost invadată de apa mării. [*fjård* | *Fjård* | *fjärd*, *fiard* | *фьерд*]
- 618 **Fjell** Termen norvegian atribuit unui masiv montan care se termină la partea superioară cu o suprafață netezită prin procese de eroziune și acumulare glaciară, situată deasupra limitei pădurilor. Sin. *fjäll*. [*fjell*, *fjäll* | *Fjell*, *Fjäll* | *фьельд*]
- 619 **Fliș** Formațiune geosinclinală sinparoxismală cu grosime mare, caracterizată, din punct de vedere facial, prin alternanța repetată de depozite pelitice și psamitice și prezența unei anumite asociații de structuri sedimentare (sedimentare gradată, mecanoglife etc. [*flysch* | *Flysch* | *flysch* | *флуш*]
- 620 **Floc** Gheață care acoperă parțial mările nordice, plutind în sloiuri de circa 1 m grosime. [*floe*, *glacón* | *Eisscholle*, *Scholle* | *floe*, *ice floe*, ~ *float* | *плавучая льдина*, ~ *лёд*]

- 621 **Förde** Termen german desemnând un golf sau un canal situat între două insule din apropierea țărmului, sau între țărm și o insulă. F. reprezintă vechi văi modelate de cursurile de apă infraglaciare, care au fost acoperite de apa mării după retragerea ghețarilor [*förd* | *Förde* | *förd* | —]
- 622 **Forland v. Vorland**
- 623 **Flux v. Maree** [*montée, flux, flot, flux montante* | *Flut, Steigen* | *flood-tide, rising tide* | *прилив*]
- 624 **Forme de relief** Aspecte particulare ale reliefului scoarței terestre, care se deosebesc între ele prin condiții de geneză, trăsături morfologice și dimensiuni proprii. După caracteristicile lor morfometrice, F.r. sînt împărțite în *majore* și *minore*, în *pozitive* și *negative*. [*formes du terrain, ~ du relief* | *Landformen, Reliefformen, Oberflächenformen* | *landforms, relief features* | *формы рельефа*]
- 625 **Forme majore de relief v. Forme de relief** [*formes majeures du relief* | *Großlandformen* | *major landforms* | *мега-рельеф*]
- 626 **Forme minore de relief v. Forme de relief** [*formes mineures du relief* | *Kleinlandformen* | *small landforms* | *микрорельеф*]
- 627 **Forme negative de relief v. Forme de relief** [*formes négatives du relief* | *Höhlformen* | *negative landforms* | *отрицательные формы рельефа*]
- 628 **Forme pozitive de relief v. Forme de relief** [*Formes positives du relief* | *Vollformen* | *positive landforms* | *положительные формы рельефа*]
- 629 **Fosă abisală v. Groapă abisală** [*fossé abyssal* | — | — | —]
- 630 **Fragmentarea orizontală a reliefului v. Densitatea fragmentării reliefului**
- 631 **Fragmentarea verticală a reliefului v. Energia reliefului**
- 632 **Frana Alunecare în formă de cuib** [*frana* | — | — | —]
- 633 **Franjuri periglaciare** Structură periglaciară cu aspect franjurat, formată prin umplerea golurilor create de penele de gheață cu materiale diferențiate față de cele ce alcătuiesc terenul în care sînt implintate. [*dépot de coins de glace* | *aufgefüllte Eiskeilspalten* | *fossil ice wedges* | —]
- 634 **Fruntea alunecării** Element morfologic reprezentat printr-un abrupt, de regulă în formă de semicerc sau festonat, care mărginește corpul alunecării în partea sa frontală (din direcția în care acesta înaintează) [*front, bout* | — | *toe* | *фронтальная часть оползня*]

635 **Fruntea terasei** Abruptul prin care terasa domină albia majoră sau podul terasei inferioare pe care se sprijină. F.t. este o suprafață înclinată, pînă la verticală, care face racordul între muchia terasei și baza acesteia. [*talus de terrasse* | *Terrassenhang*, *Terrassenlehne* | *scarp of terrace* | *уступ меппасы*]

636 **Fugitură (de teren) v. Alunecare de teren**

637 **Fuldj** Termen arab pentru o depresiune asimetrică de dimensiuni mici, formată între dunele parabolice sau între barcane. [*fuldj* | *Fuldj* | *fuldj* | *фульджи*]

- 638 **Galerie** a) Formă de relief carstic reprezentată printr-o cavitate subterană, relativ îngustă și alungită, aproape sau chiar orizontală, săpată prin coroziune și eroziune mecanică în lungul fisurilor, al planurilor de stratificație, al diaclazelor sau al faliiilor; b) Formă de relief antropic rezultată în urma lucrărilor miniere sau de prospecțiuni; c) Microformă de relief biogen creată de animalele tericole. [a) *galerie* / *Galerie, Stollen* | *gallery, passage* | *галерея*; b) *galerie* / *Stollen, Strecke, Tunnel* | *fährte* | *gallery* | *шtolня, штрек*; c) *terrier* / *Höhle, Loch* | *boring, burrow, terrier* | *логовище, нора*]
- 639 **Galet** Fragment de rocă mai dură, cu formă ovală sau rotunjită, ale cărui colțuri au fost tocite datorită acțiunii apei curgătoare sau a valurilor. Ca dimensiuni, **G.** se situează între prundiș și bolovani (2–20 cm). [*galet* / *Gerölle, Rollkiesel, Schotter, Strandgerölle, Strandkiesel* | *beach pebble, cobble, pebble, shingle* | *галет, галька*]
- 640 **Gassi** Termen arab desemnând un culoar săpat de vânt între dune, prin deflație și coraziune, făcând să apară la zi substratul mai dur al nisipului mobil. [*couloir interdunaire* / *Gassi, Düental, Windgasse* | *dune-valley, passage-way* | *лука*]
- 641 **Găvan** v. **Crov**
- 642 **Geanticlinal** Porțiune a scoarței terestre dintr-o regiune de geosinclinal, care a suferit o înălțare lentă și îndelungată căpătînd aspectul unei boltiri, pe care sedimentele au grosimi mai mici decît în regiunile învecinate. [*geanticlinal* / *Geantiklinale, Geoantiklinale* | *geanticline* | *геоантиклиналь*]
- 643 **GelifRACTE** Blocuri de diverse mărimi și forme, provenite din dezagregarea rocilor prin alternarea repetată a fenomenelor de îngheț și dezgheț. [*gelifracts* / *Frostsprengungsschutt* | *frost-shattered blocks, cryogenic stone eluvium* | —]
- 644 **Gelifracție** Dezagregarea rocilor sub acțiunea repetată alternantă a înghețului și dezghețului. În acest proces un rol important revine apei pătrunsă în fisurile rocilor și care, prin îngheț, își mărește volumul, exercitînd presiuni mari

asupra pereților fisurilor. Sin. *congelifracție*. [*gélifraction, congélifraction, cryoclastisme, éclatement*] [*Frostsprenzung, Frostverwitterung/frost-shattering, gelifraction, congelifraction, frost riving, ~ splitting, ~ wedging, ~ weathering*] [*морозное выветривание*]

- 645 **Gelivație** Acțiune exercitată de alternanța îngheț-dezghet asupra rocilor și formelor de relief. [*gélivation, action du gel*] [*Frostwirkung/frost-work*] [*морозное выветривание*]
- 646 **Generație de alunecări** Alunecări de aceeași vîrstă. [*génération de glissement*] [*Abrutschungsgeneration*] — [*поколения оползней*]
- 647 **Generație de văi** Grup de văi de aceeași vîrstă încrustate în aceeași suprafață de nivelare sau primordială, ori modulate de afluenți de același ordin ai unui rîu principal. [*génération de vallées*] [*Tälerveneration*] [*generation of valleys*] [*поколения долин*]
- 648 **Geocriologie** Disciplină științifică care se ocupă cu studiul proceselor fizice (geologice, geomorfologice și hidrogeologice) legate de acțiunea înghețului și dezghetului în regiunile cu îngheț peren sau periodic, cu particularitățile solurilor și rocilor corespunzătoare, cît și cu repartiția lor teritorială. [*géocryologie, cryopédologie*] [*Крыопедология*] [*cryopedology*] [*геокриология, мерзлотоведение*]
- 649 **Geocronologie** Parte a geologiei care se ocupă cu determinarea vîrstei rocilor, stratelor, proceselor și fenomenelor terestre din trecut, a formelor de relief și chiar a Pămîntului ca planetă. Pe baza marilor discordanțe stratigrafice și a evoluției viețuitoarelor s-a elaborat o *scară cronologică relativă*, împărțind trecutul geologic al Pămîntului în ere, perioade și epoci, iar pe baza metodelor radioactive s-a elaborat o *scară cronologică absolută*. [*géochronologie*] [*Geochronologie, Erdzeitmessung*] [*geochronologie, geochrony*] [*геохронология*]
- 650 **Geodepresiune** Depresiune tectonică primară, așa cum a rezultat ea din mișcările scoarței terestre. Formă opusă geotumorii. [*géodepression*] [*Geodepression*] [*geodepression*] [*геоденпрессия*]
- 651 **Geografie fizică** Ramură a geografiei care se ocupă cu studiul elementelor ce alcătuiesc învelișul geografic (aer, apă, uscat, plante, animale) în interdependența și condiționarea lor reciprocă. [*géographie physique*] [*physische Geographie*] [*physical geography*] [*физическая география*]

- 652 **Geoid** Corp geometric care reprezintă forma teoretică a Pământului rezultată din prelungirea suprafeței Oceanului Planetar pe sub continente. Când apele sînt în perfect echilibru suprafața G. este, în fiecare punct al său, perpendiculară pe direcția forței gravitaționale. G. se apropie foarte mult de un elipsoid de rotație. Suprafața G. este considerată suprafața de referință pentru lucrările de nivelment. [*géoid* | *Geoid* | *geoid* | *geoid*]
- 653 **Geomorfologie** Disciplină care se ocupă cu studiul reliefului scoarței terestre, ca parte componentă a învelișului geografic, și al proceselor morfogenetice. G. studiază aspectul formelor de relief, originea și evoluția lor, precum și modul lor de asociere și de răspîndire spațială. G. este o ramură a geografiei fizice dar are legături strînse și cu alte științe și în special cu geologia. După modul cum abordează studiul reliefului și după atenția pe care o acordă unor categorii de forme, procese sau factori care influențează formarea reliefului, se deosebesc ramuri ale G. ca: *G. generală*, *G. planetară*, *G. regională*, *G. structurală (tectonică)*, *G. climatică (sculpturală)*. Sin. *morfologie terestră*. [*géomorphologie*, *morphologie terrestre*, *morphologie* | *Geomorphologie*, *Morphologie der Erdoberfläche* | *geomorphology*, *geomorphy*, *physiography* | *геоморфология*, *морфология суши*]
- 654 **Geomorfologie aplicată** Parte a geomorfologiei care se ocupă cu studiul reliefului în vederea proiectării și organizării unor activități economico-sociale. [*géomorphologie appliquée* | *angewandte Geomorphologie* | *applied geomorphology* | *прикладная геоморфология*]
- 655 **Geomorfologie climatică** Ramură a geomorfologiei care studiază influența condițiilor climatice asupra proceselor geomorfologice și formele de relief specifice diferitelor tipuri de climă. Sin. *G. sculpturală*. [*morphologie climatique* | *Klimageomorphologie*, *Klimamorphologie* | *climatic geomorphology* | *климатическая геоморфология*]
- 656 **Geomorfologie dinamică** Parte a geomorfologiei care se ocupă cu studiul proceselor geomorfologice și al dinamicii (transformărilor) reliefului. [*géomorphologie dynamique* | *dynamische Geomorphologie* | *dynamical geomorphology* | *динамическая геоморфология*]
- 657 **Geomorfologie generală** Ramură a geomorfologiei care studiază legile generale ale formării și evoluției reliefului, ale proceselor geomorfologice și ale formelor pe care acestea le generează. [*géomorphologie générale* | *allgemeine Geomorphologie* | *general geomorphology* | *общая геоморфология*]

- 658 **Geomorfologie regională** Ramură a geomorfologiei care studiază relieful și procesele geomorfologice dintr-o regiune concretă a suprafeței terestre. [*géomorphologie régionale* | *regionale Geomorphologie*, *Geomorphologie der Regionen* | *regional geomorphology* | *региональная геоморфология*]
- 659 **Geomorfologie sculpturală v. Geomorfologie climatică**
- 660 **Geomorfologie structurală** Parte a geomorfologiei care se ocupă cu studiul formelor de relief ale căror caracteristici sînt determinate, în primul rînd, de factorii geologici. (structură, alcătuire petrografică și mișcări ale scoarței) Sin. *geomorfologie tectonică* [*morphologie structurale* | *strukturelle Geomorphologie* | *rock controlled geomorphology* | *структурная геоморфология*]
- 661 **Geomorfologie tectonică v. Geomorfologie structurală**
- 662 **Geosferă** Înveliș al Pămîntului rezultat din diferențierea, în primul rînd gravitațională, a materiei terestre. Geomorfologia își concentrează atenția asupra G. solide — scoarța terestră — al cărei relief îl studiază. [*géosphere* | *Geosphäre* | *geosphere* | *геосфера*]
- 663 **Geosinclinal** Element structural major al scoarței terestre reprezentat printr-o depresiune alungită, caracterizată printr-o mare mobilitate în care se acumulează pachete de sedimente cu grosimi de mai mulți kilometri și care sînt apoi cutate și înălțate sub formă de munți. Existența unei zone mai puțin scufundate (rid) în lungul G. îl împarte pe acesta în două părți: *miogeosinclinalul* (depresiunea externă) și *eugeosinclinalul* (depresiunea internă). Regiunile de G. exondate sînt caracterizate printr-un relief accentuat și puternic fragmentat datorită intensității mari a proceselor geomorfologice. [*géosynclinal* | *Geosynklinal* | *geosyncline*, *geosynclinal* | *геосинклиналь*]
- 664 **Geotectonică v. Tectonică** [*géotectonique* | *Geotektonik* | *geotectonic* | *геотектоника*]
- 665 **Geotectură** Formă majoră a reliefului terestru, ale cărei caracteristici de bază sînt determinate de procesele endogene. În această categorie pot fi incluse continentele, bazinele oceanice și marine, sistemele muntoase, regiunile de cîmpie. Sin. *morfotectură* [— | — | — | *геотектура*]
- 666 **Geotumoare** Proeminență de mari dimensiuni a scoarței terestre rezultată printr-o puternică mișcare de înălțare. Pe flancurile G. se pot produce cutări și șariaje ale sedimentelor. [*géotumeur* | *Geotumor* | *geotumor* | *геотумор*]
- 667 **Gheață de firn** Gheață albă, poroasă și grăunțoasă care provine din firn prin compactizare parțială și eliminarea

- unei părți din bulele de aer. [*glace de névé* | *Firneis* | *firn ice* | *фирновый лёд*]
- 668 **Gheață fosilă** Gheață formată în timpul glaciațiunii pleistocene și păstrată pînă astăzi în regiunile reci. [*glace fossile* | *fossiles Eis*, *Steineis* | *fossil ice* | *ископаемый лёд*]
- 669 **Gheață de ghețar** Gheață compactă și cristalină care formează masa ghețarilor, provenind din compactizarea și recristalizarea firnului. [*glace de glacier* | *Gletschereis* | *glacial ice*, *glacier* ~ | *злетчерный лёд*]
- 670 **Gheață marină** Gheață formată prin înghețarea apei de mare, în contrast cu gheața aisbergurilor care se formează pe uscat. După caracteristicile pe care le are, G.m. poartă diverse denumiri (banchiză, floe, pack). [*glace de mer* | *Meereis* | *sea ice* | *морской лёд*]
- 671 **Gheață moartă** a) Blocuri de gheață rămase dintr-un ghețar și care au fost acoperite cu material morenaic. Prin topirea lor, materialul de deasupra se tasează, formîndu-se depresiuni mici, caracteristice, numite *solle*; b) Fragmente de gheață desprinse de masa ghețarului și rămase pe loc, topindu-se lent. [*glace morte* | *Toteis* | *dead ice* | *мёртвый лёд*]
- 672 **Gheizer** Izvor termal intermitent din regiunile vulcanice care aruncă apă și vapori la mare înălțime, datorită presiunii vaporilor. Întrucît apa este puternic mineralizată, din ea precipită minerale silicioase, care creează un microrelief de acumulare caracteristic. [*geyser* | *Geiser*, *Geysir* | *geyser* | *гейзер*]
- 673 **Gherdap v. Cataractă**
- 674 **Ghețar** Masă de gheață compactă rezultată din acumularea zăpezii care, prin tasare, topire parțială și îngheț, se transformă în zăpadă grăunțoasă (firn) și apoi în gheață compactă. Se formează în zonele polare în munții înalți deasupra limitei zăpezilor perpetui și, uneori, în peșteri. După locul de formare G. se împart în *G. continentali (regionali)* sau *de calotă* și *G. montani (locali)* care se subîmpart în *G. de circ*, *G. de vale*, *G. de platou* etc. Sub acțiunea forței gravitaționale G. alunecă lent pe substratul solid (scoarța terestră), efectuînd o acțiune geomorfologică complexă, caracterizată prin sculptarea scoarței (eroziune glaciară, exarație), transportul și depunerea materialelor morenaice. Aceasta duce la formarea unui tip genetic de relief: relieful glaciara. [*glacier* | *Gletscher* | *glacier*, *gletcher* | *ледник*, *злетчер*]

- 675 Ghețar de circ v. Ghețar de tip pirenean [*glacier de cirque* / *Kargletscher* / *corrie glacier*, *cirque-glacier* / *карповый ледник*]
- 676 Ghețar continental v. Calotă glaciară [*glacier continental*, ~ *de type groenlandais* / *Inlandeis*, *Kontinentalgletscher* / *continental glacier* / *материковый ледник*, *покровный* ~]
- 677 Ghețar difluent Ghețar compus din două limbi de gheață care sînt alimentate dintr-un singur cîmp de firn și coboară pe versanții opuși ai unei culmi. [*glacier diffluent* / *Jochgletscher* / *diffluent glacier*, *twinned glaciers* / *дифлюэнтный ледник*, *перемётный* ~]
- 678 Ghețar local v. Ghețar montan
- 679 Ghețar montan Masă de gheață ce se formează în regiunile muntoase a căror altitudine depășește limita zăpezilor persistente. Datorită suprafeței reduse pe care o ocupă, **G.m** se mai numesc și *ghețari locali*. [*glacier de montagne* / *Gebirgsgletscher* / *mountain glacier*, *highland* ~ / *горный ледник*, *локальный* ~]
680. Ghețar mort Ghețar ce a încetat să mai fie alimentat și să se mai deplaseze. Sin. *ghețar stagnant*. [*glacier, mort*, ~ *sénile* / *toter Gletscher* / *dead glacier*, *stagnant* ~ / *мёртвый ледник*]
- 681 Ghețar de piemont v. Ghețar de tip alaskian [*glacier de piémont* / *Vorlandgletscher* / *piédmont glacier* / *ледник предгорного тина*]
- 682 Ghețar de platou Tip de ghețar care se instalează în regiunile înalte ale platourilor montane avînd forma unei carapace de gheață acoperită cu firn în partea centrală. Se întilnește în Peninsula Scandinavă și în Alaska. [*glacier de plateau* / *Plateaugletscher*, *Hochland-Gletscher* / *plateau glacier* / *ледник плоских вершин*]
- 683 Ghețar polar Ghețar situat în regiunile polare și la care temperatura gheții este mult sub punctul de topire, cel puțin în regiunea de alimentare. [*glacier polaire* / *hochpolarer Gletscher* / *polar glacier* / *полярный ледник*]
- 684 Ghețar regenerat Ghețar care se reface la baza cascadelor de gheață situate deasupra limitei zăpezilor persistente prin topirea parțială și reinghețul fragmentelor de gheață și a zăpezilor din avalanșe. [*glacier régénéré* / *regenerierter Gletscher* / *regenerated glacier*, *recemented* ~, *reconstructed* ~ / *возрождённый ледник*, *регенерированный* ~]
- 685 Ghețar regional v. Calotă glaciară
- 686 Ghețar stagnant v. Ghețar mort

- 687 **Ghețar de tip alaskian** Masă de gheață de mari dimensiuni formată la poalele unei regiuni montane prin unirea a doi sau mai mulți ghețari de vale care coboară din munți. Este tipic ghețarul Malaspina din Alaska. Sin. *ghețar de piemont*. [*glacier alaskien, ~ de type alaskien, ~ de piémont* | *Vorlandgletscher* | *piedmont glacier* | *ледник типа маласпина*]
- 688 **Ghețar de tip alpin** Ghețar montan din a cărui lentilă, existentă într-un circ glaciар, se prelungește o limbă de gheață în lungul văii. În unele cazuri, ghețarii din văile secundare confluează cu cel din valca principală. Sin. *ghețar de vale*. [*glacier de type alpin, glacier de type normal, glacier de vallée simple* | *Hochgebirgs-Gletscher alpiner typ* | *Alpine-type glacier* | *альпийский ледник, ледник альпийского типа*]
- 689 **Ghețar de tip himalayan** Ghețar de vale hipertrofiat constituind sisteme în care limba ghețarului principal capătă lungimi de mai multe zeci de kilometri și grosimi de sute de metri (ex. ghețarul Fedcenko din Pamir, care are 71,2 km lungime, pînă la 3 100 m lățime și peste 500 m grosime. [*glacier de type himalayan, glacier composé* | *Himalayatalgletscher* | *trunk glacier, dendritic ~* | *ледник долинный сложный, ледник древовидный, полисинтетический ледник*]
- 690 **Ghețar de tip norvegian** Ghețar reprezentat printr-un cîmp de firn sau platoșă de gheață (*icefield*) situat pe un platou întins din care coboară, în direcții diferite, mici limbi de gheață (*icestrom*). [*glacier de type norvégien* | *Eiskappe* | *ice cap* | *ледник скандинавского типа, норвежский тип ледников, ледяная шапка*]
- 691 **Ghețar de tip pirenean** Ghețar lentiliform ce se formează din zăpada acumulată la obârșia văilor sau pe porțiunile slab înclinate ale versanților, deasupra limitei zăpezilor persistente. Acțiunea lentilelor de gheață duce la formarea circurilor glaciare și a morenelor de circ. Sin. *ghețar de circ*. [*glacier pyrénéen, ~ suspendu* | *Hängegletscher, Gehängegletscher* | *hanging glacier* | *висячий ледник*]
- 692 **Ghețar transfluent** Limbă de ghețar care trece peste o înșeuare în cazul în care masa ghețarului prezintă grosimi mari [*glacier transfluent* | *Eisstromnetz* | *transsection glacier, transfluent ~* | *трансфлюэнтный ледник, сквозной ~*]
- 693 **Ghețar de vale** Ghețar montan la care alimentarea abundentă face ea gheața să se scurgă din circ în lungul văii sub forma unei limbi de gheață. În curgerea sa, limba de gheață modelează o vale glaciарă. G.v. pot fi subîmpărțiți în:

G. de tip alpin și G. de tip himalayan. [glacier de vallée / Talgletscher / valley glacier / долиный ледник]

694 **Ghirlandă de insule v. Arc insular**

695 **Ghirlandă de pietre** Val de sfârmături și blocuri de rocă netriate și care prezintă contur festonat, datorită antrenării în mișcare de către soliflucțiune. [guirlande de pierres / Steingirlanden / stone garlands, ~ festons, ~ arcs / каменные гирлянды]

696 **Ghourd** Virf piramidal care se înalță pe creasta dunei longitudinale în punctul în care se inserează un braț lateral oblic. Prezența G. imprimă crestei dunei un profil în dinți de ferăstrău. [ghourd / - / -]

697 **Gilgai** Mușuroaie înierbate dispuse geometric și care apar după uscarea mlaștinilor din estuarele colmatate. În perioadele de uscăciune, sedimentele se contractă și apar crăpături în care pătrunde material ce se dilată când se umezește, ducând la formarea mușuroaielor. [gilgai, mottureaux / Musterböden / gilgai / кочку]

698 **Gipfelflur** Virfuri și creste muntoase situate la altitudini aproape egale, marcând nivelul superior de denudație. Utilizat pentru prima dată în 1919, de Albrecht Penck. [Gipfelflur, plafond, niveau de crêtes / Gipfelflur / summit level, gipfelflur, peak plain, summit ~ / уровень вершин]

699 **Gips** Rocă de precipitație chimică formată din sulfat de calciu hidratat. Fiind solubil, G. favorizează manifestarea proceselor carstice, dar cu forme de dimensiuni reduse. [gypse / Gips, Gipsgestein / gypsum / zunc]

700 **Gilmă v. Bîtcă**

701 **Gîrlă** Braț mic de râu, care în unele cazuri are scurgere temporară. [ruisseau, bras de rivière / Bach / brook, baskwater / зупно]

702 **Glaciarizație** Procesul de extindere a ghețarilor ca urmare a unei alimentări abundente. [glaciation / - / glacierization / -]

703 **Glaciație** Procesul complex de apariție și de existență a ghețarilor într-o anumită epocă geologică. Perioadele de extindere a ghețarilor sînt numite *perioade glaciare*, iar cele de retragere, *perioade interglaciare*. Fazele minore de avansare și de retragere a gheții sînt cunoscute sub numele de *stadii* și respectiv *interstadii*. Se recunoaște existența unei glaciațiuni *montane* sau *alpine* și a uneia

continentale. [glaciation / Vergletscherung | glaciation | оледенение]

- 704 **Glacioidislocație** Deranjamentul rocilor din poziția inițială datorită presiunii exercitate de masa ghețarului în mișcarea sa. De obicei, sînt afectate numai depozitele superficiale și aceasta se exprimă în relief prin învâlrări ușoare. Sin. *glaciotectonică, pseudotectonică. [pseudotectonique | Eistektonik | — | гляциодислокация]*
- 705 **Glacioeustatism** Schimbarea nivelului Oceanului Planetar datorită formării sau topirii ghețarilor. Blocarea apei în calotele de gheață provoacă scăderea nivelului oceanului [*mișcări eustatice negative*], iar topirea lor duce la creșterea nivelului oceanului (*mișcări eustatice pozitive*). Cei 29 100 000 km³ de apă rezultată din topirea ghețarilor actuali ar provoca o creștere a nivelului Oceanului Planetar cu aproximativ 80 m. Pe de altă parte, se presupune că în timpul extensiunii maxime a glaciației cuaternare, nivelul Oceanului Planetar se afla cu 145 m sub nivelul actual. [*oscillation glacio-eustatique, fluctuation glacio-eustatique | Glazialeustasie, glazialeustatische Niveauschwankung | glacio-eustatism, glacioeustasy | гляциоевстатизм*]
- 706 **Glacioizostazie** Mișcări izostatice, verticale, determinate de formarea sau topirea marilor calote glaciare. Prin greutatea lor, acestea provoacă scufundarea regiunii pe care o ocupă și care se ridică apoi datorită faptului că devine mai ușoară cînd gheața se topește. Înălțarea glacioizostatică a scuturilor canadian și scandinav este cel mai bun exemplu glacioizostatic. [*isostasie glaciaire, glacio-isostasie, mouvement glacio-isostatique | Glazialisostasie, Eis-Isostasie | glacial isostasy | гляциозостазия*]
- 707 **Glaciologie** Studiul tuturor formelor sub care se prezintă gheața în natură, al împrejurărilor în care apare, ca și al acțiunii gheții asupra solurilor sau reliefului. [*glaciologie | Glaziologie, Gletscherkunde | glaciology | гляциология*]
- 708 **Glaciotectonică** v. **Glacioidislocație** [*glacitectonique | Glazialtektonik, glazigene Tektonik | glaciotectonic | гляциотектоника*]
- 709 **Glacis** Formă de relief aproape netedă și ușor înclinată care mărginește un versant de munte, deal, cuestas etc. După origine, se disting: *G. de eroziune* și *G. de acumulare* (*G. proluvial, G. aluvial, G. coluvial* etc.) [*glacis | Glacis | glacis | шлейф*]
- 710 **Glacis de acumulare** Glacis format prin acumularea materialului la baza unui versant sau la contactul a două regiuni cu altitudini diferite. După natura procesului de acumulare

s-ar putea deosebi: *glacisuri aluviale, proluviale, coluviale și mixte*. [*glacis d'accumulation, piemont alluvial* | *Bergfußebene* | *alluvial apron* | *аккумулятивный шлейф*]

- 711 **Glacis aluvial** Glacis de acumulare alcătuit din aluviunile depuse de riuri la ieșirea din munți sau la contactul a două regiuni diferențiate altitudinal. [*glacis alluvial* | — | *piemont alluvial plain, mountain apron* | *аллювиальный шлейф*]
- 712 **Glacis coluvial** Glacis format prin depunerea, la baza versantului, a materialului fin provenit din eroziunea superficială. Se caracterizează, de obicei, printr-o înclinare slabă și o relativă stabilitate, nefiind afectat de procese geomorfologice actuale intense [— | — | *делювиальный шлейф*]
- 713 **Glacis de eroziune** Glacis format prin procese de eroziune în roci friabile la periferia unor regiuni cu relief mai înalt. [*glacis d'érosion* | *Abtragungsschleife* | — | —]
- 714 **Glacis proluvial** Glacis format prin îngemănarea conurilor de dejecție, fiind alcătuit din material grosier și slab rulat. [*glacis alluvial* | — | *alluvial bench* | *пролювиальный шлейф*]
- 715 **Glimee v. Alunecare de teren**
- 716 **Glînt** Denivelare care marchează contactul dintre un scut și o platformă bietajată (ex. G. care se întinde între golful Finic și lacul Ladoga marcînd o denivelare de 25—60 m. [*glînt* | *Glint* | *glint* | *глант*]
- 717 **Gliptogeneză** Totalitatea proceselor sculpturale exercitate asupra scoarței terestre de către agenții externi. [*glyptogenese* | *Glyptogenese* | *gliptogenesis* | *глантогенез*]
- 718 **Gloduri v. Ochiuri glodoase**
- 719 **Gnamma** Adîncitură mică, de obicei circulară, formată prin dezagregarea mai intensă a granitului acolo unde apa stagnează sub forma unor mici bălți. [*gnamma, vasque* | — | *gnamma* | —]
- 720 **Gnais** Rocă metamorfică care provine din transformarea rocilor sedimentare sau granitice și se comportă față de agenții externi la fel cu granitul, de care, de altfel, se deosebește doar prin structura sa șistoasă. [*gneiss* | *Gneiss* | *gneiss* | *гнеис*]
- 721 **Gobi** Compartiment endoreic individualizat prin culmi muntoase joase în cuprinsul unor mari depresiuni numite *tala*. Prin extensie, podișul din R. P. Mongolă a fost numit Podișul Gobi. [*gobi* | — | *gobi* | *гоби*]

- 722 **Golf** Porțiune de ocean, mare sau lac care pătrunde înspre uscat provocând o inflexiune a liniei țărmului. [*golfe, baie* / *Golf, Bunsen, Bucht, Bai* / *gulf, bay* / *гольф, бухта, залив, губа*]
- 723 **Gonflare** Umflarea unor minerale și roci atunci când se îmbibă cu apă. Aceasta poate provoca apariția unor denivelări ale suprafeței terenului, care pot produce deteriorarea căilor de comunicații, a clădirilor și diferitelor instalații. Rocile argiloase bogate în montmorillonit sînt supuse unor gonflări intense. [*gonflement* / *Anschwellung* / *swelling* / *свпучивание, набухание, разбухание*]
- 724 **Gorgan** v. **Movilă**
- 725 **Gour** Termen francez corespunzînd unei microdepresiuni adînci de ordinul zecilor de centimetri, creată pe planșeul peșterilor prin apariția unor creste concreționare din calcar. Crestele care închid G. sînt sinuoase și cu profil transversal asimetric. [*gour* / *Sinterbecken, Sinterschale* / *runstone, pool* / —]
- 726 **Goze** Acumulări de nisip care prezintă un microrelief neregulat caracterizat prin prezența a numeroase movile formate în jurul tufelor și boschetelor de plante. [*goze* / — / *goz* / —]
- 727 **Graben** Depresiune alungită rezultată din scufundarea unei porțiuni a scoarței terestre delimitată de falii. [*graben, fossé d'effondrement, ~ tectonique* / *Graben, Grabenbruch, Bruchsenke* / *graben, fault trough, down ~, rift ~, rift block valley* / *гpабен, сбросовая впадина, тектоническая ~*]
- 728 **Granit** Rocă intruzivă acidă cu structură grăunțoasă, la care toate mineralele constitutive (cuarț, feldspați, mică) sînt cristalizate. Datorită acestui fapt G. se dezagregă ușor, dînd naștere arenei granitice și unui relief haotic de blocuri rotunjite, uneori sferice. De obicei, pe masivele granitice se mulează forme de relief greoaie. [*granite* / *Granit* / *granite* / *гранит*]
- 729 **Granulometrie** a) Operație de determinare a mărimii (calibrului) particulelor constitutive ale rocilor detritice și a frecvenței granulelor cu anumite dimensiuni. Separarea granulelor după mărime se face prin metoda cernerii, metoda pipetării, metoda areometrică etc.); b) Alcătuirea granulometrică a rocilor și depozitelor (*granulozitatea*). [*granulométrie* / *Kornverteilung, Korngrößenklassierung* / *grain-size analysis, grain-size distribution, grains sizing, gradation* / *гранулометрия*]
- 730 **Gravitație terestră** Atracție exercitată de Pămînt asupra tuturor corpurilor din sfera sa de influență. Ea apare ca o rezultantă a forței de atracție ce se exercită între Pămînt și un obiect oarecare (conform legii atracției universale

$F = \frac{m_1 \cdot m_2}{d^2}$ (m_1, m_2 = masa celor două corpuri, d = distanța dintre ele) și a forței centrifuge care se datorește rotației Pământului în jurul axei polilor ($Z = \omega^2 R \cos^2 \Phi$ unde ω = viteza unghiulară de rotație a Pământului R = raza Pământului, Φ = latitudinea) De aceea **G.** are valoarea maximă la poli și minimă la ecuator. **G.** constituie una dintre principalele surse energetice ale proceselor geomorfologice, încît o categorie dintre acestea poartă chiar denumirea de procese gravitaționale. **G.** acționează și în cazul altor procese geomorfologice, căci ea contribuie la mișcarea apelor curgătoare, a ghețarilor, a unor curenți marini, determină sedimentarea și unele mișcări de scufundare a scoarței terestre etc. [*gravité, pesanteur* | *Schwerkraft, Schwere* | *gravity* | *гравитация, сила тяжести*]

731 Grădiște v. Popină

732 **Gresie Rocă sedimentară detritică** provenită din cimentarea nisipurilor, duritatea sa fiind determinată de natura liantului (silicios, calcaros, argilos, feruginos). Fiind stratificată, **G.** prilejuiește apariția de suprafețe structurale, cornișe, creste lamelare sau zimțate, în funcție de poziția stratelor. **G.** masive dau naștere unor culmi greoaie ai căror versanți sînt acoperiți cu *grosolitură*. [*grès* | *Sandstein* | *sandstone* | *песчанник*]

733 **Grêzes litées** Termen francez desemnînd depozite alcătuite din fragmente de rocă rezultate din gelifracție și din material mai fin în care se observă o stratificație paralelă cu înclinarea versanților. În secțiune apar alternanțe de strate constituite din material grosier și strate de material fin. Asemenea depozite se formează în climat periglaciuar. [*grêzes litées, éboulis ordonnés, éboulis stratifiés* | — | *stratified slope deposits* | *пумично-слоистые осадки склона*]

734 **Grind Relief** de acumulare de formă alungită creat prin acțiunea apelor fluviatile sau marine. După origine **G.** se împart în *G. fluviatile*, *G. maritime* și *G. fluvio-maritime* [*levee* | *Wall* | *levee* | *вал*]

735 **Grind fluviatil** Grind format din aluviuni depuse de o parte și de alta a albiei minore în timpul revărsărilor, ca urmare a scăderii accentuate a vitezei de curgere a apei. În felul acesta, de ambele părți ale albiei minore se creează, **G.** do forma unor diguri naturale care se înalță deasupra albiei majore. [*levee de rive, ~ naturelle, bourrelet de rive* | *natürlicher Damm, Uferwall, Uferdamm* | *levee, natural* ~ | *прирусловый вал, береговая дамба, естественная* ~]

- 736 **Grind fluvio-maritim** Grind format prin acțiunea combinată a mării și a fluviului în regiunea de vărsare a acestuia. [*bourrelet fluvio-maritime* | — | — | *речно-морской вал*]
- 737 **Grind maritim** v. **Grind**
- 738 **Groapă abisală** Depresiune alungită și îngustă, cu versanții foarte puternic înclinați, cu adâncimi peste 6000. Sin. *fosă (depresiune) abisală*. [*ravin abyssal, fosse abyssale | abyssische Rinne, Tiefseegraben, Tiefseerinne, Tiefseetrog | trench, abysmal* ~ | *абиссальная котловина, желоба, пучина, абиссальная океаническая котловина*]
- 739 **Grohotiș** Acumulare de fragmente colțuroase de roci, cu dimensiuni diferite și provenite din dezagregare. După aspectul depozitului se pot deosebi conuri și pînze de grohotiș. [*éboulis, talus d'éboulis, blocaille, pierraille | Felschutt, Schutthalde, Trümerschutt | rubble, slide rock | осыпь, каменистая* ~]
740. **Grotă** v. **Peșteră** [*grotte | Grotte | grotto | зпом*]
- 741 **Grotă glaciară** Cavitare modelată în gheață de către apele infraglaciare și care se deschide la partea terminală a ghețarului. [*grotte glaciaire | Eisgrotte | glacier gate | ледниковый зпом*]
- 742 **Grotă litorală** Gol subteran săpat de valuri în rocile mai moi de la baza falezei. [*grotte littorale | Brandungshöhle, Grotte | sea-cave, sea-cavern | абразионный зпом*]
- 743 **Grui Interfluviu de confluență** care coboară domol, fiind adesea terasat. [*interfluve de confluence* | — | — | —]
- 744 **Gruijeți** v. **Monticuli de alunecare** ¹
- 745 **Grus granitic** Material detritic neconsolidat, rezultat din dezagregarea rocilor granitice. Sin. *arenă granitică*. [*arène granitique | Grus | grus, natural gravee | дпесца, дпесчанник*]
- 746 **Gura văii** Capătul dinspre aval al văii, cel dinspre vărsarea riului. [*embouchure | Talausgang, Talmündung | mouth, embouchure | устье, речное* ~]
- 747 **Guyot** Formă de relief submarin cu aspectul unui trunchi de con. Ar reprezenta o veche insulă care s-a scufundat în urma mișcărilor oscilatorii negative. Eroziunea subaeriană și, mai ales, abraziunea au nivelat partea superioară, dând o suprafață aproape plană. [*guyot | Guyot | guyot, tablemount | хауот, гауот*]

h

- 748 **Haldă** Formă pozitivă de relief antropic rezultată din depozitarea materialului steril provenit din lucrările miniere, prepararea mecanică a cărbunilor, minereurilor etc. Poate avea aspect de movilă, terasă, con, piramidă etc. [*terril* | *Halde* | *spoil bank* | *террикон*]
- 749 **Halocarst** Carst dezvoltat pe sare. [*halokarst* | *Halokarst* | *halokarst* | *галокарст, соляной карст*]
- 750 **Hamada** Termen arab desemnând un podiș modelat în formațiuni sedimentare dure, cu structură tabulară sau ușor înclinată, situat în zonele intertropicale, de pe care vântul a spulberat nisipul și praful, rămânând în loc blocuri de dezagregare de diferite mărimi. [*hamada, désert rocheux* | *Felsenwüste, Hammada, Schuttwüste, Steinwüste* | *hamada, rocky desert* | *гаммада, хамада*]
- 751 **Haos de pietre** v. **Cîmp de blocuri** [*chaos de blocs* | *Blockmeer, Felsenmeer* | *block field* | *каменное море, ~ росыль*]
- 752 **Hartă geomorfologică** Hartă care reprezintă caracteristicile calitative și cantitative ale reliefului. După conținut se disting *H. g. speciale* (care reprezintă numai anumite caracteristici ale reliefului) și *H. g. generale* (care caută să redea cît mai multe aspecte ale reliefului). [*carte géomorphologique, ~ morphologique* | *geomorphologische Karte, morphologische ~* | *geomorphological map* | *геоморфологическая карта*]
- 753 **Hartă hipsografică** v. **Hartă morfografică** [*carte hypsographique* | *hypsographische Karte* | *hypsographic map, hypsographical ~* | *гипсографическая карта*]
- 754 **Hartă hipsometrică** Hartă geomorfologică specială care redă altitudinea reliefului cu ajutorul izohipselor, cotelor și tentelor de culoare. [*carte hypsométrique* | *hypso-metrische Karte* | *hypso-metrical map* | *гипсометрическая карта*]
- 755 **Hartă morfocronologică** Hartă geomorfologică specială care reprezintă vîrsta reliefului. [*carte morphochronologique* | *morphochronologische Karte* | *morphochronological map* | *карта возраста рельефа*]

- 756 **Hartă morfodinamică** Hartă geomorfologică specială care reprezintă sensul și intensitatea evoluției reliefului. [*carte morphodynamique* | *morphodynamische Karte* | *morphodynamical map* | *морфодинамическая карта*]
- 757 **Hartă morfogenetică** Hartă care reprezintă geneza formelor și a tipurilor de relief. [*carte morphogénétique* | *morphogenetische Karte* | *morphogenetical map* | *карта генетических форм рельефа*]
- 758 **Hartă morfografică** Hartă geomorfologică specială pe care este reprezentat aspectul exterior al reliefului cu ajutorul curbelor de nivel, hașurilor, în perspectivă sau prin modele stereoscopice. Sin. *hartă hipsografică*, *hartă orografică*. [*carte morphographique* | *morphographische Karte* | *morphographical map* | *морфографическая карта*]
- 759 **Hartă morfometrică** Hartă geomorfologică specială care, cu ajutorul indicilor, izoliniilor și culorilor, redă caracteristicile cantitative ale reliefului ca: altitudinea, densitatea fragmentării, adâncimea fragmentării reliefului și panta lui. [*carte morphométrique* | *morphometrische Karte* | *morphometrical map* | *морфометрическая карта*]
- 760 **Hartă orografică** v. **Hartă morfografică** [*carte orographique* | *orographische Karte* | *physiographic map* | *орографическая карта*]
- 761 **Hartă în relief** Reprezentare tridimensională a reliefului cu ajutorul unor mulaje masive sau al unor foi din material plastic presate în matrite care reprezintă relieful redus la scară. [*carte en relief* | *Reliefkarte* | *relief map* | *рельефная карта*]
- 762 **Helictite** Concrețiuni calcaroase în formă de spirală care se formează pe tavanul, pereții și pardoseala peșterilor, ramificându-se în toate direcțiile. [*helictites* | — | *helictites, erratic stalactites* | —]
- 763 **Hidrolacolit** Formă pozitivă de relief, rotundă sau ovală, cu înălțimi până la 40—50 m, care are în substrat o lentilă de gheață acoperită cu material mineral peste care se află, uneori, un strat de turbă. H. apar în regiunile periglaciare datorită presiunii exercitate de apa subterană care îngheață. În urma topirii nucleului de gheață se formează o mică depresiune inconjурată de un val de material care a fost împins lateral de gheață sau s-a deplasat prin solifluxiune pe flancurile H. Sin. *pingo*. [*hydrolaccolite, pingo* | *Hydrolaccolith* | *hydrolaccolith, pingo, frost mound* | *гидролакколит*]
- 764 **Hinterland** Regiune relativ rigidă din punct de vedere tectonic, situată în spatele unui geosinclinal pe care îl

impinge către forland. [*arrière-pays* | *Hinterland*, *Rückland* | *hinterland*, *back land* | *хунтерланд*]

- 765 **Hionosferă** Strat constitutiv al troposferei în care temperaturile se mențin, în general, negative, iar umiditatea mare favorizează ninsorile. Limita inferioară a acestui strat se situează la altitudini mai mari în zona caldă (4000—6000 m) și coboară treptat spre poli pînă la 50—100 m sau mai jos. Poate fi considerată ca un etaj morfoclimatic distinct. Intersecția limitei inferioare a **H.** cu suprafața terestră constituie limita zăpezilor perpetue. [— / — / — | *хионосфера*]
- 766 **Hipsografie** a) Parte a geomorfologiei care se ocupă cu descrierea reliefului, îndeosebi sub aspectul altitudinii; b) Totalitatea formelor de relief dintr-o regiune dată, analizate și caracterizate după altitudine. Sin. *orografie*. [*hypsographie* | *Hypsographie* | *hypsography* | *гипсография*]
- 767 **Hipsometrie** a) Parte a geomorfologiei care se referă la măsurarea altitudinii diverselor puncte de pe suprafața uscatului; b) Totalitatea elementelor care redau, pe o hartă, altitudinea reliefului. Sin. *altimetrie*, *orometrie*. [*hypso-métrie*, *altimétrie* | *Höhenmessung*, *Hypsometrie* | *hypso-metry* | *гипсометрия*]
- 768 **Hîrtop** Formă negativă de relief, cu aspect de amfiteatru, situat în cadrul unui versant sau la obîrșia unei văi torențiale. La modelarea **H.** participă procese geomorfologice complexe. După procesul predominant, se pot deosebi *H. de alunecare* și *H. de eroziune*. [— / — / — | *вертеб*]
- 769 **Hîrtop de alunecare** v. **Hîrtop**
- 770 **Hîrtop de eroziune** v. **Hîrtop**
- 771 **Hogback** Termen de origină engleză atribuit unei forme de relief structural reprezentată printr-un versant abrupt care retează în cap strate de roci a căror înclinare depășește 25°. **H.** se întîlnesc în regiunile cu structuri cutate, acolo unde procesele de versant sînt intense, datorită pantei mari. În cazul unor roci dure, puternic înclinate, **H.** ia aspectul unei creste. [*crête monoclinale*, *échine*, *hogback*, *hog'back* | *Schichtrippe*, *Grat*, *Ziegenrücken* | *hogback*, *hog-back*, *hog's back* | *моноклиальный гребень*]
- 772 **Holm** Deal izolat de formă rotundă sau ovală, cu vîrf mai mult sau mai puțin rotunjit. [— / — / — | *холм*]
- 773 **Holoage** v. **Monticuli de alunecare**
- 774 **Holocarst** Carst complet dezvoltat, avînd reprezentate toate formele superficiale și subterane. Este caracteristic

regiunilor în care calcarele au grosimi mari și apar la zi, iar climatul este umed și temperat. Sin. *carst dinaric*. [*holokarst, karst complet, ~ parfait* | *Holokarst, Ganzkarst / holokarst / золокарст*]

- 775 **Holocen** Subdiviziune a cuaternarului care durează de la retragerea calotelor glaciare și pînă în prezent. De aceea i se mai spune și *postglaciar*. Durata **H.** se apreciază la aproximativ 10 000 de ani. În timpul **H.** s-au produs oscilații climatice, și implicit schimbări în desfășurarea proceselor geomorfologice. Sin. *aluviu*. [*Holocène / Holozän, Postglazialzeit / Holocene, Recent / золоцен*]
- 776 **Horjuri** Denumire utilizată în Munții Făgăraș pentru grohotișuri.
- 777 **Horn** Virf piramidal în munții înalți din care pleacă radiar creste alpine separate între ele prin circuri și văi glaciare (ex. virful Matterhorn din Alpii Elveției). Sin. *Karling* [*horn, aiguille glaciaire, pyramide / Horn, Piramide, Karling / glacial horn, pyramidal peak, monument / карлинг*]
- 778 **Horn carstic** Gol subteran de origine carstică și care se prezintă ca un coș (ogeac) ce se continuă în sus, vertical sau oblic, plecînd din tavanul unei peșteri. [*cheminée karstique / Kamine, Schlot / chimney / -*]
- 779 **Horn de sufoziune** v. **Aven sufozional**
- 780 **Hornitos** Termen spaniol corespunzînd unor cavități de cîțiva metri cubi formate de vaporii și gazele din lave și cărora la suprafață le corespund umflături sub forma unor conuri sau movile. [*hornitos, conelets de lave / Hornitos, Tropfenkegel / hornitos, driblet cone, ~ spire / зопнумо*]
- 781 **Horst** Compartiment al scoarței terestre înălțat deasupra regiunilor învecinate față de care este separat prin falii. Ant. *graben*. [*horst / Horst / horst, rift-block mountain / зопсм*]
- 782 **Hrubă sufozională** Gol subteran de forma unei galerii de mici dimensiuni creat prin sufoziune în roci friabile (în special în cele loessice sau loessoide).
- 783 **Hum** Martor carstic sub formă de bloc izolat rămas din masa calcarului. Existența **H.** marchează ultimul stadiu al ciclului carstic. [*hum, piton karstique / Hum, Karstinselberg / hum, cockpit, pepino, pepino hill, haystack, mogotes / хум*]
- 784 **Hummock** Blocuri de gheață dispuse haotic și care se înalță peste suprafața pack-ului. Apar datorită presiunii

laterale mari pe linia de contact dintre floe [*hummock* /*Hummock* /*hummock* /*торосистый лёд, торос*]

- 785 **Hunie** Organism torențial incomplet, care, formându-se pe un versant puternic înclinat și scurt, nu are decât un mic bazin de recepție și con de dejecție, lipsindu-i canalul de scurgere. Termen geografic popular românesc, introdus în literatura de specialitate de G. Vâlsan.

i

- 786 **Iceberg v. Aisberg** [*iceberg* | *Eisberg* | *iceberg*, *ice mountain* | *айсберг*, *ледяная гора*]
- 787 **Icefjeld v. Ghețar de tip norvegian**
- 788 **Icestrom v. Ghețar de tip norvegian**
- 789 **Iluviere** Proces de acumulare într-un orizont al solului (de regulă în B) a materialului spălat și dizolvat din orizonturile superioare. [*illuviation* | *Einschwemmung*, *Einschlammung* | *illuviation* | *процесс илювирования*]
- 790 **Imersiune** Scufundare sub apă a unei porțiuni de uscat din zona litorală. Sin. *submersiune*. [*immersion*, *ennoyage* | *Immersion* | *immersion* | *иммерсия*]
- 791 **Impermeabilitatea rocilor** Proprietate a rocilor de a nu lăsa să treacă apa prin ele. Sint impermeabile rocile masive dar și rocile cu pori foarte fini, umpluți deja cu apă, așa cum se întâmplă cu argilele și marnele. I.r. mărește scurgerea superficială a apelor care modelează intens relieful. [*imperméabilité des roches* | *Wasserundurchlässigkeit*, *Impermeabilität* | *impermeability*, *imperviousness* | *непроницаемость*, *водонепроницаемость породы*]
- 792 **Indice de aplatizare** Valoare care exprimă gradul de aplatizare a fragmentelor de rocă dură. I.a. se calculează după formula propusă de A. Cailleux: $I_a = \frac{L + l}{2e}$ ($L =$ lungimea particulei, $l =$ lățimea, $e =$ grosimea). Pentru particulele sferice, valoarea I.a. este 1 și ea crește pe măsură ce particula este mai plată. Sin. *coeficient de aplatizare*. [*indice d'aplatissement* | *Abplattungsindex* | *flatness index* | *коэффициент уплощенности*]
- 793 **Indice de rotunjire** Valoare care exprimă gradul de rotunjire a fragmentelor de rocă prin tocirea colțurilor prin diverse procese geomorfologice. Acest indice poate fi calculat după formula propusă de A. Cailleux: $I_r = 2r/L$, unde $L =$ lungimea particulei; $r =$ cea mai mică rază de curbură a suprafeței particulei în planul Ll ($l =$ lățimea particulei). Pentru particulele sferice valoarea I.r. este 1 și ea scade

pe măsură ce particula prezintă muchii sau virfuri mai ascuțite. Sin. *coeficient de rotunjire*. [*indice d'émoussé* | *Zurundungsindex* | *roundness index*, *attrition* ~ | — | *коэффициент округленности*]

794 **Inel de pietre** v. **Cerc de pietre**

795 **Infiltrație** Fenomen de pătrundere și de curgere a unui fluid printr-un material poros. I. apei în sol sau în roci, sub influența forței gravitaționale, a forțelor capilare și a presiunii hidrostatice, prezintă o deosebită importanță pentru geomorfologie. Apa dizolvă în drumul ei o serie de substanțe sau antrenează în mișcarea sa unele particule fine. Prin lărgirea porilor și a fisurilor se poate produce tasarea solului sau a rocilor, fenomen care generează apariția unor forme negative de relief de tipul covurilor, dolinelor etc. [*infiltration* | *Infiltration* | *infiltration* | *инфильтрация*]

796 **Ingresiune** Înaintarea apelor marine pe gurile văilor, ca urmare a creșterii nivelului marin sau a mișcărilor oscilatorii negative ale uscatului. I. dă naștere unor golfuri înguste și alungite de tipul fiordurilor și riasurilor. [*ingression* | *Ingression*, *Eingriff* | *ingression* | *ингрессия*]

797 **Inlandsis** v. **Calotă glaciară** [*inlandsis* | *Inlandsis*, *Binnen-eis* | *inlandice* | *ледяной щит*]

798 **Inselberg** Munte rămas izolat dintr-un masiv muntos care a fost denudat în condițiile unui climat arid. De aceea I. este îngropat, parțial, sub materialul rezultat din dezagregare și care nu a putut fi îndepărtat din lipsa apei ca agent de transport. I. reprezintă un martor de denudație. [*inselberg* | *Inselberg* | *inselberg*, *lost mountain* | *гора-свидетель*, *островная гора*]

799 **Insulă** Porțiune de uscat înconjurată din toate părțile de apă. I. au dimensiuni foarte diferite. Ele pot apărea fie în apropierea blocurilor continentale, cu care au făcut odinioară corp comun, fie la mare distanță de țărm, reprezentând construcții vulcanice sau coraligene. După origine și poziție se pot deosebi: I. *continentale*, I. *oceanice*, I. *vulcanice*, I. *coraligene* etc. [*île* | *Insel* | *island*, *isle* | *остров*]

800 **Insulă ancorată** Insulă legată printr-un tombolo de uscat sau de o altă insulă. [*île rattachée* | *angegliederte Insel* | *tied island*, *attached* ~ | *приключенный остров*]

801 **Insulă continentală** Insulă situată în regiunea șelfului făcând parte din blocul continental. *Ant. insulă oceanică*. [*île continentale* | *Kontinentalinsel* | *continental island* | *материковый остров*]

- 802 **Insulă corali genă** Insulă formată în mările calde prin dezvoltarea coloniilor de corali, avînd ca suport creste muntoase sau aparate vulcanice submerse. De obicei I.c. au dimensiuni mici și un relief foarte șters. [*atoll, île corallienne* | *Koralleninsel* | *atoll, coral island* | *коралловый остров*]
- 803 **Insulă oceanică** Insulă situată în largul oceanului, în afara platformei continentale, ridicîndu-se direct de pe fundul adînc al bazinului oceanic. Ant. *insulă continentală*. [*île océanique* | *ozeanische Insel* | *oceanic island, midoceanic* ~ | *океанический остров, самостоятельный*]
- 804 **Insulă vulcanică** Insulă formată prin acumulări de lavă rezultate în urma erupțiilor vulcanice submarine. Unele I.v. reprezintă conuri vulcanice care se înalță deasupra apei; altele reprezintă platouri vulcanice. [*île volcanique* | *vulkanische Insel* | *volcanic island* | *вулканический остров*]
- 805 **Interfluviu** a) Regiunea cuprinsă între talvegurile a două văi vecine; b) Regiunea care se întinde între două văi vecine, începînd de la limita superioară a versanților acelor văi. Mărimea interfluviilor este variabilă, lungimea lor depinde de lungimea rîurilor vecine, iar lățimea de distanță dintre cele două văi. Forma interfluviilor este și ea diferită. În regiunile de cîmpie, I. au altitudine mică, sînt netede și poartă denumirea de *cîmpuri*. În regiunile de podiș, I. pot avea formă de platou (pod), deal, colină, iar în regiunile montane de creste înguste, culmi domoale sau platforme de eroziune ușor vălurite sau netede. În regiunile piemontane, I. apar ca niște culmi prelungi, paralele între ele, cunoscute sub numele de *doaburi* sau *riedel*. [*interfluve* | *Riedel* | *interfluve, intervale, interstream area* | *междуречье*]
- 806 **Interglaciuar** v. **Glaciație** [*époque interglaciaire* | *Interglazial* | *interglacial* | *межледниковый период*]
- 807 **Interstadiu glaciuar** v. **Glaciație** [*interstade, époque interstadiaire* | *Interstadialzeit* | *interstadial, interstadial epoch* | *межстадиальный период*]
- 808 **Intruziune** Masă de magmă pătrunsă în partea superioară a scoarței terestre, unde se răcește și se consolidează. După formă, I. poartă denumirea de *lacolit*, *batolit*, *filon*, *sill*, *dyke* etc. Prin denudație I. pot fi scoase la zi și se impun în relief cu forme specifice. [*intrusion* | *Intrusion* | *intrusion* | *интрузия*]
- 809 **Inundație** Fenomen de acoperire a unui teren de către apele revărsate dintr-un rîu sau scurse de pe un versant. Pe terenul inundat se depun aluviuni datorită scăderii vitezei apei, în unele locuri se produc eroziuni, iar în altele apar

tasări în urma stagnării apei. [*inondation* /*Inundation*, *Überschwemmung* /*inondation* /*затопление, наводнение, обоедение*]

- 810 **Inversiune de relief Stadiu avansat de evoluție a reliefului** cînd formele inițiale pozitive devin negative și invers. De obicei I.r. apare ca o neadaptare la structură. I.r. pot apărea în regiunile cutate, în cadrul reliefului vulcanic sau al reliefului fluviatil etc. [*inversion du relief* /*Reliefumkehr, Inversion, Reliefinversion* /*inversion of relief, inverted relief* /*инверсия рельефа, обращение ~*]
- 811 **Inversiunea reliefului fluviatil** Denudarea versanților unei văi în așa fel încît terasele ajung să constituie punctele cele mai înalte ale reliefului. Asemenea situații se întîlnesc în regiunile alcătuite din roci moi, care sînt denudate mai ușor decît aluviunile teraselor (la Iași, terasa de 160—170 m a Bahluiului domină relieful sculptural al Cîmpiei Moldovei). [*inversion du relief alluvial* /*Inversion des fluviatilen Reliefs* /*inversion of the alluvial relief* /*инверсия флювиального рельефа*]
- 812 **Inversiunea reliefului regiunilor cutate** Tip de relief ce rezultă atunci cînd eroziunea diferențială distruge anticlinalele cărora li se suprapun văi sau depresiuni, în timp ce sinclinalele le corespund forme pozitive de relief. [*inversion du relief plissé* /*Reliefumkehr* /*inversion of relief* /*инверсия рельефа, ~ рельефа складчатой области*]
- 813 **Inversiunea reliefului vulcanic** Relief vulcanic la care eroziunea diferențială a distrus vechile forme pozitive, alcătuite din material piroclastic mai friabil, și a scos în evidență umplutura coșului vulcanic și unele intruziuni. Umplutura coșului vulcanic apare ca un stîlp sau obelisc, iar dycke-urile, filoanele, sill-urile apar ca niște creste, ziduri, sau colonade. [*inversion du relief volcanique* /*Inversion des vulkanischen Reliefs* /*inverted relief* /*инверсия вулканического рельефа*]
- 814 **Involuție** Ondulație a unor strate subțiri de sedimente sau roci detritice care apar sub influența acțiunii înghețului. Unele forme de I. sînt numite și plicații. [*involutions* /*Brodelsböden, Verknetungen* /*involutions, plications* /—]
- 815 **Ipoteze geotectonice** Ipoteze care caută să explice cauzele și mecanismul mișcărilor orogenetice. Majoritatea ipotezelor emise au la bază energia termică internă, care este considerată fie reziduală (plecînd de la ideea stării inițiale incandescente a Pămîntului), fie ca rezultată din dezintegrarea radioactivă. Unele ipoteze acordă un rol important, sau chiar determinant, forței gravitaționale. Nici una dintre ipotezele emise

- pînă acum nu reușește însă să explice mulțumitor aspectele atît de complexe ale mișcărilor orogenetice. Dintre principalele I.g. amintim: *I. contracției* (Elie de Beaumont, 1829), *I. pulsațiilor* (Bucher), *I. izostaziei* (J. Pratt și Airy, 1869), *I. geosinclinalelor* (M. Read, 1886), *I. cutării gravitaționale* (Schardt, 1893), *I. curenților subcrustali* (O. Ampherer, 1906), *I. radiomigraționistă* (V. V. Belousov și V. E. Hain în 1942), *I. translației continentelor* (F. Taylor 1910, A. Wegener, 1912), *ipoteza tectonicii în plăci*, *ipotezele undulațiilor, plutonică* etc. Unele dintre aceste ipoteze au fost reluate și dezvoltate ulterior de către alți cercetători care le-au pus de acord cu noile date geofizice. [*hypotheses tectoniques* | *geotektonische Hypothesen* | *geotectonic hypothesis* | *геотектонические гипотезы*]
- 816 **Istm** Fișie îngustă de uscat mărginită de ape și care unește între ele două regiuni de uscat mai întinse (două continente sau o peninsulă de un continent). [*isthme* | *Isthmus*, *Landenge*, *Hals* | *isthmus*, *neck* | *нepeшeeк*]
- 817 **Izoanabază** Linie care unește punctele în care scoarța terestră are aceeași viteză de înălțare. Ant. *izocatabază*. [*isanabase* | *Isanabase* | *isoanabase*, *isobase* | *изоанабазa*, *изобазa*]
- 818 **Izobată** Linie care unește punctele cu aceeași adîncime a bazinelor acvatice, redînd astfel aspectul reliefului submers. Sin. *curbă batimetrică*. [*isobathe* | *Isobathe* | *isobath* | *изобата*, *гидроизобата*]
- 819 **Izocatabază** Linie care unește punctele cu aceeași viteză de coborîre a scoarței terestre, Ant. *izoanabază*. [*isocatabase* | *Isokatabase* | *isokatabase* | *изокатабазa*]
- 820 **Izohipsă** Linie care unește punctele cu aceeași altitudine. I. ajută la reprezentarea reliefului pe hărți. Sin. *curbă de nivel*. [*isohypse*, *courbe de niveau* | *Isohypse*, *Höhenlinie* | *contour-line* | *изогипса*, *горизонталь*]
- 821 **Izostazie** Principiu potrivit căruia se stabilește un echilibru relativ între poziția pe verticală a unui bloc din scoarța terestră și greutatea lui. Ipoteza *I.* pleacă de la ideea că blocurile solide care alcătuiesc scoarța sînt împlîntate în magmă, plutind pe aceasta. Orice creștere a greutateii unui astfel de bloc ar duce la o mișcare de scufundare a lui și orice scădere de greutate s-ar solda cu o înălțare, producîndu-se astfel mișcări izostatice. [*isostasie* | *Isostasie* | *isostasy* | *изостазия*]
- 822 **Izvor** Punctul de ivire naturală la suprafața uscatului a apei dintr-un strat acvifer. Uneori, în jurul *I.* se formează o nișă de izvor. [*source* | *Quelle* | *spring* | *источник*, *родник*]

î.j.k

- 823 **Îmbătrînirea reliefului** Atenuarea contrastelor de altitudine și a înclinării versanților sub acțiunea factorilor externi care au tendința de a nivela relieful. [*vieillessement du relief* | *Veraltung des Reliefs* | — | *дряхлость рельефа, одряхление* ~]
- 824 **Înălțime** a) Formă de relief care se înalță deasupra regiunii înconjurătoare; b) Altitudine. [a) *éminence* | *Anhöhe* | *éminence* | *возвышенность*; b) *altitude*, *hauteur* | *Höhe* | *height* | *высота*]
- 825 **Încărcătura râului** Totalitatea materialului transportat de apele curgătoare în suspensie, prin tîrîre, rostogolire sau în soluție. Sin. *sarcina râului*. [*charge de la rivière* | *Schuttlast* | *load of a river* | *нагрузка реки*]
- 826 **Încovoierea capetelor de strat** Îndoirea capetelor unor strate care apar pe versanți, datorită deplasării gravitaționale a materialului deluvial. [*inflexion des têtes de couches*, *fauçage* ~, *crochet* ~ | *Hackenwerfen der Schichtköpfe*, *Haken-schlagen* | *outcrop bending*, ~ *curvature* | *изгиб голов слоев*]
- 827 **Îndoirea capetelor de strat** v. **Încovoierea capetelor de strat**
- 828 **Îngheț** Proces de transformare a apei din stare lichidă sau de vapori în stare solidă (gheață), cînd temperatura coboară sub 0°C. Prin **î.** apa care pătrunde în porii și fisurile rocilor își mărește volumul determinînd dezagregarea acestora. [*gel* | *Gefrieren*, *Frost* | *frost*, *freeze*, *freezing* | *замерзание*]
- 829 **Îngheț peren** Persistența înghețului în partea superficială a scoarței terestre sau numai în sol. **î.p.** apare frecvent în zona polară și subpolară. [*gel pérenne*, ~ *permanent* | *ständiger Frost*, *Dauerfrost* | *permafrost* | *вечная мерзлота*]
- 830 **Îngheț sezonier** Înghețul stratului superficial de sol în anotimpul rece. Vara acest strat se dezgheață în întregime. [*gel saisonnier* | — | — | *сезонная мерзлота*]
- 831 **Înșeuare** v. **Șa** [*ensellement*, *point bas*, *col*, *selle* | *Einsattelung*, *Sattel* | *col*, *saddle*, *wind gap*, *gap* | *седловина*]

- 832 **Întinerirea reliefului** Accentuarea contrastelor de altitudine și a înclinării versanților ca urmare a intensificării eroziunii și adâncirii văilor datorită înălțării scoarței sau a modificărilor climatice. [*rajeunissement du relief* | *Verjüngung des Reliefs* | *rejuvenation of relief* | *омоложение рельефа*]

j

- 833 **Jama Puț** carstic sau aven de mari dimensiuni. [*jama, yama, mardelle* | *Karstschlot, Jama* | *jama, yama* | *естественная шахта, карстовая полость*]
- 834 **Jașă** Depresiune din delta și lunca Dunării, umplută cu apă doar în timpul revărsărilor și svintată în restul anului.
- 835 **Jgheab de avalanșă** v. **Culoar de avalanșă**
- 836 **Jgheab de rostogolire** Jgheab format prin rostogolirea blocurilor pe versanții puternic înclinați. [*chemin d'éboulement, glissoir* | *Sturzbahn, Gleitbahn* | *landslide track* | *путь скольжения, ~ обвала*]

k

- 837 **Kamă** Termen derivat din cuvântul scoțian *kame*, reprezentând o formă pozitivă de relief, alungită și plată la partea superioară, care a luat naștere la marginea unui ghețar stagnant. Este formată din nisip și prundiș tocit. Originea **K.** nu este prea clară, dar are un pronunțat caracter fluvio-glaciar. [*kame* | *Kame, Geröllhügel* | *kame* | *кам*]
- 838 **Kar** v. **Circ glaciar** [*kar* | *Kar* | *kar* | *кар*]
- 839 **Karling** v. **Horn** [*karling* | *Karling* | *karling* | *карлинг*]
- 840 **Karren** v. **Lapiezuri** [*lapiés* | *Karren* | *karren* | *карры*]
- 841 **Kevir** Pustiu argilos sărat, din regiunile premontane din Iran, reprezentând fundul unei depresiuni de tip playa. [*kévir* | — | *kewire* | —]
- 842 **Klippă** Bloc de rocă de mari dimensiuni, izolat, deosebit de rocile din jur și reprezentând un rest dintr-o pinză de șariaj (*K. tectonică*) sau provenind prin alunecări subacvatice (*K. sedimentară*). [*klippe* | *Klippe, Deckklippe* | *klippe, nappe-oullier* | *клипе, останец тектонического покрова*]
- 843 **Kum** v. **Cîmp de dune** [*kum* | — | *kum* | *кум*]

I

- 844 **Lac Masă de apă stătătoare** acumulată într-un bazin lacustru. Caracteristicile fizice și chimice ale apei **L.** ca și caracteristicile morfometrice ale cuvetei **L.** sînt foarte diferite. În funcție de geneza cuvetei, a apei lacustre, de proprietățile fizice și chimice ale acesteia, **L.** se pot clasifica în numeroase tipuri. Prin sedimentare și abraziune, **L.** pot contribui la modificarea reliefului, creînd forme caracteristice de relief lacustru. [*lac* / *See* / *lake* / *озеро*]
- 845 **Lac de lavă Masă de lavă fluidă**, de obicei bazaltică, ce se află într-un crater vulcanic (ex. **L. Nyiragongo** din Republica Zair). [*lac de lave* / *Lavasee*, *Feuersee* / *lava lake* / *лаво-вое озеро*]
- 846 **Lac de pustiu Crustă strălucitoare de culoare neagră sau roșietică**, formată din oxizi de mangan și fier în condițiile climatului deșertic. Ea acoperă rocile cu un strat gros de câțiva milimetri. Aceste false lacuri apar datorită evaporării soluțiilor mineralizate care circulă capilar prin roci. Sin. *patină deșertică*. [*vernis désertique* / *Wüstenlack* / *desert lacquer*, ~ *varnisch* / *пустынный загар*]
- 847 **Lacolit Masă de roci intrusive de formă lenticulară**, intercalată între stratele scoarței terestre. **L.** este legat cu rezervorul magmatic prin stlpi de roci intruzive consolidate în fisurile prin care a urcat magma. Stratele de roci de deasupra **L.** au fost boltite de presiunea magmei și această boltire se exprimă uneori și în relief. Cînd este dezgolit prin denudație **L.** formează culmi greoaie. [*laccolithe* / *Lakkolith* / *laccolith*, *laccolite* / *лакколит*]
- 848 **Lacrimi batavice Picături de lavă consolidate în aer în timpul erupțiilor vulcanice**. [— / *Spritzer* / *dribblet*, *spatter* / —]
- 849 **Lagon Ochi de mare puțin adîncă cuprins în interiorul unui recif inelar (atol)**. [*lagon* / *Lagune* / *lagoon*, *coral-reef lagoon* / *лагуна*]
- 850 **Lagună Bazin acvatic separat aproape complet de mare prin cordoane litorale sau bariere de corali care închid**

vechi golfuri [*lagune, étang littoral* | *Lagune, Haff, Strandsee* | *lagoon, pond, sound* | *лагуна*]

- 851 **Lahar** Termen indonezian desemnând o curgere noroioasă care apare în cazul unor erupții vulcanice însoțite de ploii abundente, când apa înmoaie piroclastitele și acestea curg pe flancul conului vulcanic. Prin întărirea materialului, care conține și fragmente grosiere, se formează aglomerate a căror suprafață este ondulată sau prezintă numeroși monticuli. [*lahar* | *Lahar, Schlammstrom* | *lahar, volcanic mud-flow* | *грязевый вулканический поток*]
- 852 **Landșaft** 1. În sens larg — peisaj. 2. În sens restrâns: a) unitate taxonomică în cadrul regiunii geografice a teritoriului; b) categorie tipologică a geografiei regionale. [*paysage* | *Landschaft* | *landscape* | *ландшафт*]
- 853 **Landșaft geomorfologic** v. **Peisaj geomorfologic**
- 854 **Lanț muntos** Relief muntos cu structură complexă, alcătuit din culmi, masive și depresiuni intramontane, care se aliniază pe o anumită direcție pe distanțe mari. [*chaîne de montagnes* | *Gebirgskette* | *mountain chain, ~range* | *горная цепь*]
- 855 **Lanț vulcanic** Aliniament de vulcani ale căror conuri înalte formează un lanț muntos. [*chaîne volcanique* | *vulkanische Gebirgskette* | *volcanic chain, ~ belt* | *вулканическая цепь, вулканический хребет*]
- 856 **Lapiaz** v. **Cîmp de lapiezuri**
- 857 **Lapiezuri** Microforme de relief carstic cu aspect de șanțulețe sau găuri create prin coroziune și, parțial, prin eroziune în rocile carstificabile (calcar, sare, gips). L. pot fi *nude* sau *acoperite*. Sin. *karren* [*lapiès, rascles, clapiers* | *Karren, Schratten* | *lapies, lapiez, clints, karren, grikes* | *лапье, карры*]
- 858 **Lapiezuri acoperite** Lapiezuri care nu apar la zi, fiind acoperite de cuvertura de sol. Sin. *criptolapiezuri*. [*lapiès sous-cutanés* | *subkutane Karren* | *subcutaneous lapies* | *покрытые карры*]
- 859 **Lapiezuri curbilinii** v. **Lapiezuri meandrate**
- 860 **Lapiezuri de fisuri** Lapiezuri formate prin largirea unor fisuri prin care circulă apa. În funcție de rețeaua de fisuri, asemenea lapiezuri pot fi *meandrate* (curbilinii), *rectilinii* sau pot apărea cu aspect *tubular* la întretăierea fisurilor [*lapiès de diaclases* | *Kluftkarren* | — | *трещинные карры*]
- 861 **Lapiezuri litorale** Lapiezuri modelate pe litoralul calcaros prin coroziune și abraziune. [*lapiès littoraux* | *Litoralkarren*,

Küstenkarren, Brandungskarren /— /береговые карры, абразионные ~, прибойные ~]

- 862 **Lapiezuri meandrate** Lapiezuri cu formă sinuoasă care apar pe suprafețe ușor înclinate, unde șuvițele de apă meandreează. L.m. pot apărea și prin lărgirea unui sistem de fisuri. Sin. *lapiezuri curbilinii*. [*lapiès à méandres* /*Mäanderkarren* /— /меандрирующие карры]
- 863 **Lapiezuri nude** Lapiezuri care apar la zi pe suprafața rocii carstificabile. [*lapiès nus* /*nackte Karren* /*bare lapies* /свободные карры]
- 864 **Lapiezuri rectilinii** Lapiezuri sub forma unor sănțulețe paralele, orientate după linia de cea mai mare pantă și în lungul căreia s-au scurs șuvițele de apă dizolvînd și erodînd roca carstificabilă. [*lapiès à cannelures* /*Rillenkarren* /*rock-rills* /*желобковые карры*]
- 865 **Lapiezuri-șanțuri** Lapiezuri adînci, cu pereți abrupti, orientate după linia de cea mai mare pantă, uneori cu traseu sinuos. Apar în regiunile cu precipitații foarte bogate. [*lapiès à rigoles* /*Rinnenkarren* /— /канаекообразные карры]
- 866 **Lapiezuri tubulare** Găuri cu contur, în general, elipsoidal sau circular, cu diametre de cîteva zeci de centimetri și adîncimi ceva mai mari. Se formează prin lărgirea fisurilor mai ales la intersecția acestora. [*lapiès à puits* /*Lockkarren, Rundkarren, Kluftröhren, Karrenbrunnen* /*lapie-wells* /округлые карры]
- 867 **Lapili** Fragmente de lavă întărită, proiectate în atmosferă în timpul erupțiilor vulcanice și acumulate în apropierea craterului. L. au dimensiuni cuprinse, după unele clasificări, între 2 mm și 50 mm. [*lapilli* /*Lapilli, Rapilli* /*lapilli, lava pellets* /лапилли]
- 868 **Laterit** Depozit rezidual, de culoare roșietică, format prin alterarea anumitor roci în condițiile unui climat cald și umed. În componența L. predomină hidroxizii de aluminiu și de fier, care îi dau culoarea caracteristică și o mare duritate [*latérite* /*Laterit* /*laterite* /латерит]
- 869 **Lavă** Magma ieșită la zi în timpul erupțiilor vulcanice și degazeificată parțial. Prin consolidare, L. formează roci efuzive, ca: andezitul, bazaltul, dacitul etc. Corpurile de L. întărită intră în alcătuirea conurilor vulcanice și cînd sînt dezgolite de eroziune formează suprafețe structurale. L. bazaltice, mai fluide, se revarsă pe întinderi mari formînd platouri bazaltice. Curgerile de L. pot bara unele văi, ducînd la apariția de lacuri. Fluiditatea L. este în funcție de chi-

- mismul lor: cele mai fluide sînt L. bazice, iar cele mai viscoase sînt cele acide. Fluiditatea L. influențează modul de desfășurare a erupției vulcanice, precum și aspectul reliefului vulcanic rezultat. [*lave* /*Lava* /*lava* /*лава*]
- 870 **Lavă cordată** Rocă efuzivă pe a cărei suprafață apare un microrelief sub forma unor ridicături paralele, care au aspectul unor funii groase. [*lave cordée, lave en bourrelets* /*Stricklava, Wulstenlava, Seillava* /*corded lava, ~ pahohoe,ropy lava* /*волнистая лава*]
- 871 **Lavă festonată** Curgere de lavă pe a cărei suprafață apar mici neregularități, de forma unor festoane, a căror convexitate este orientată în sensul deplasării lavei. [— /— /*festoned pahohoe* /*фестончатая лава*]
- 872 **Lavă încrețită** Lavă întărită pe a cărei suprafață apar neregularități sub forma de încrețituri cu aspectul unor intestine [*lave froncée, ~ en tripes* /*Gekröselava* /*corrugated lava, entrail ~ кишкообразная лава*]
- 873 **Lavă noroioasă** Material piroclastic înmuiat cu apă avînd aspectul unei mase de noroi, care poate curge pe flancurile conului vulcanic sub formă de *lahar*. [*lave boueuse* /*Schlamm-lava* /*туд lava* /*грязевая лава*]
- 874 **Lavă scoriacee** Lavă întărită pe a cărei suprafață apar blocuri cu aspect buretos din cauza golurilor date de bulele de gaze. [*lave scoriacée* /*Brockenlava* /*crumpled lava* /*злыбовая лава*]
- 875 **Lavină v. Avalanșă**
- 876 **Legea Baer-Babinet** Lege conform căreia, din cauza abaterii râurilor sub influența forței Coriolis, acestea ar trebui să aibă malul drept mai abrupt în emisfera nordică și pe cel stîng în emisfera sudică. În realitate sînt alți factori mai importanți care influențează deplasarea laterală a râurilor și morfologia albiei (structura geologică, mișcările neotectonice, confluențele, meandrarea etc.). [*loi de Baër* /— /*Baer-Babinet law* /*закон Баэра-Бабинэ*]
- 877 **Lehm** Rocă sedimentară detritică neconsolidată, rezultată din transformarea depozitelor loessoide prin dizolvarea carbonatului de calciu de către apele de infiltrație. [*lehm* /*Lehm* /*лоат* /*суглинок*]
- 878 **Levigarea solului** Proces de spălare a substanțelor solubile și a particulelor fine din sol de către apa de infiltrație care le transportă spre adîncime. [*lessivage du sol, lavage ~* /*Auswaschung, Auslaugung* /*leaching* /*выщелачивание почвы*]

- 879 **Lido** Cordon litoral de nisip sau ml construit de curentul litoral și care separă o lagună de restul mării. De obicei este vorba de cordoane litorale care nu sînt legate de țarm. [*lido* / *Lido*, *Nehrung* / *lido*, *barrier beach* / *лудо*]
- 880 **Limă**n Gura unei văi inundată de ape ca urmare a ridicării nivelului marin [*L. maritim*] sau datorită barării văii unui afluent de către grindul riului colector [*L. fluviatil*]. [*liman* / *Liman* / *лиман*]
- 881 **Liman fluviatil** v. **Liman** [*Liman fluviatil* / *Flußliman* / — / *речной лиман*]
- 882 **Liman maritim** v. **Liman** [*liman* / *Liman* / *liman* / *морской лиман*]
- 883 **Limbă de alunecare** Corp de alunecare de formă alungită care coboară pe versant, căpătînd aspect asemănător cu limba unui ghețar. Este caracteristică alunecărilor curgătoare [— / — / — / *язык оползня*]
- 884 **Limbă de gheață** v. **Ghețar de vale** [*langue de glace*, ~ *glaciale* / *Gletscherzunge* / *glacier tongue*, *ice* ~ / *ледниковый язык*]
- 885 **Limita apelor** v. **Linie de țarm** [*ligne des plus basses mers* / — / *shore line* / —]
- 886 **Limita climatică a zăpezilor perpetue** Linie ce delimitează partea inferioară a etajului climatic în care sînt condiții favorabile pentru formarea zăpezilor perpetue. Această limită nu urmărește toate neregularitățile limitei orografice a zăpezilor perpetue, ci are un mers mai uniform pe verticală. [*ligne climatique des neiges*, *ligne régionale* ~ / *klimatische Schneegrenze* / *climatic snow-line* / *климатическая снеговая граница*]
- 887 **Limită de lichiditate** Limita conținutului în apă, care, odată depășită, roca se comportă ca un lichid. Sin. *prag de lichiditate*, *constantă lui Atterberg*. [*limite de liquidité* / *Fließgrenze* / *liquid limit* / *верхняя граница пластичности*]
- 888 **Limita orografică a zăpezilor perpetue** Linie care unește partea inferioară a tuturor petecelor sau cîmpurilor de zăpezi perpetue. Cum menținerea acestora depinde și de condițiile de relief, această limită are un mers neuniform, urcînd și coborînd pe distanțe mici. [*ligne orographique de neiges* / *orographische Schneegrenze* / *orographic snow-line* / *орографическая снеговая граница*]
- 889 **Limită de plasticitate** Limita conținutului în apă al unei roci, care fiind depășită, roca devine plastică. Se exprimă în procente de apă în raport cu greutatea rocii uscate. Sin.

prag de lichiditate. [limite de plasticité|Plastizitätgrenze|plastic limit|граница пластичности]

890 **Limita uscatului** v. **Linie de țărm** [*ligne des plus hautes mers|—|coast line|—*]

891 **Limita zăpezilor perene** v. **Limita zăpezilor perpetue**

892 **Limita zăpezilor perpetue** Linie situată la intersecția suprafeței terestre cu nivelul inferior al ionosferei. Deasupra acestei limite temperaturile fiind negative, zăpada nu reușește să se topească în întregime, menținându-se de la un an la altul. Această limită este influențată de latitudine, de orientarea reliefului față de vânturi, de expoziția versanților, de dinamica generală a atmosferei etc. Sin. *limita zăpezilor perene, limita zăpezilor veșnice. [ligne de neiges, limite des ~|Schneelinie, Schneegrenze|snow-line, snow-limit|снеговая граница, ~ линия, линия вечных снегов]*

893 **Limita zăpezilor veșnice** v. **Limita zăpezilor perpetue**

894 **Linie de cea mai mare pantă** Linie orientată perpendicular pe curbele de nivel și, indicând direcția în care panta are valoarea maximă. [*ligne de la plus grande pente|wahre Falllinie, ~ Einfallinie|true dip line|линия наибольшего уклона]*

895 **Linie de creastă** Linie care unește punctele cele mai înalte din lungul unei creste. [*ligne de faite, ~ de crête|Kammlinie, Firstlinie, Traufe|crest line|гребневая линия хребта]*

896 **Linie de falie** Intersecția dintre un plan de falie și suprafața topografică. Uneori, L.f. este materializată prin instalarea, în lungul ei, a unor văi sau a unor denivelări. [*ligne de faille|Bruchlinie|fault line|сбросовая линия]*

897 **Linie de țărm** Linie de-a lungul căreia se face contactul dintre suprafața acvatică (marină sau lacustră) și suprafața uscatului din jur. Poziția acestei linii se modifică în funcție de variația nivelului apei. Cele mai mari variații se înregistrează pe țărmurile joase afectate de marea puternice. De aceea, în unele regiuni, se distinge o L.ș. în timpul celui mai coborât nivel al apelor sau *limita apelor*, și o L.ș. la apele cele mai înalte, care formează *limita uscatului*. Între aceste două limite se întinde zona tidală acoperită periodic de apă. [*ligne de rivage, trait de côte|Strandlinie, Küstenlinie|strand line, shore, ~ coast, ~|береговая линия]*

898 **Litogeneză** Ansamblul proceselor de formare a sedimentelor, a rocilor sedimentare în general. [*lithogénèse|Lithogenese|литогенезис]*

- 899 **Litologie** Ramură a geologiei care se ocupă cu studiul rocilor. Uneori termenul este utilizat pentru a indica alcătuirea petrografică a unei regiuni. Sin. *petrografie*. [*lithologie* / *Petrographie*, *Lithologie* / *lithology* / *литология*]
- 900 **Litoral** Zonă de-a lungul liniei de țărm în cadrul căreia relieful poartă amprenta proceselor geomorfologice litorale. În cuprinsul L. se pot deosebi trei părți distincte: o porțiune care rămâne permanent uscată și este reprezentată prin *faleze* (în cazul țărmurilor joase această porțiune lipsește); o fișie acoperită periodic de ape (*zonă tidală, estran*) și o porțiune care rămâne permanent submersă, apa avînd adîncimi mici, și unde se manifestă mai ales procesele de transport și de sedimentare. Cele trei porțiuni sînt separate între ele prin limita apelor și limita uscatului. [*littoral, zone littorale* / *Litoral, Litoralzone, Küstenzone* / *littoral, ~ zone, sea margin, coast* / *литораль, берег, береговая зона*]
- 901 **Litosferă** Termen cu înțelesuri diferite. Sensul cel mai general este cel de înveliș solid al Pămîntului. În prezent, această noțiune tinde să fie înlocuită cu cea de scoarță terestră. [*lithosphère* / *Lithosphäre* / *lithosphere* / *литосфера*]
- 902 **Lobul meandruului** Porțiune de albie majoră, luncă sau terasă cuprinsă în bucla unui meandru. [*lobe du méandre* / *Mäanderzunge, Mäanderlobus* / *meander core, ~ lobe, flood plain lobe* / —]
- 903 **Loess** Rocă sedimentară predominant siltică, depusă în cuaternar, alcătuită din particule fine de cuarț la care se adaugă particule calcaroase. Are culoare galbenă, este permeabilă și favorizează formarea pereților abrupti, de pe care se desprind coloane prismatice. Apele de infiltrație provoacă în L. sufoziunea, care duce la tasare și formarea croturilor și a unor forme pseudocarstice. [*loess* / *Löß* / *loess* / *лесс*]
- 904 **Loessoid** v. **Depozit loessoid**
- 905 **Luncă** Fund de vale cu relief puțin accentuat, reprezentat prin albia majoră, terase joase neinundabile și popine. [*plaine alluviale, ~ d'inondation* / *Aue, Flußaue* / *valley flat, flood plain, river flat* / *пойма, лыз*]
- 906 **Lupă de alunecare** Corp de alunecare cu aspect lentiliform și cu dimensiuni reduse. [*loupe de glissement* / — / — / —]
- 907 **Lut** Rocă sedimentară alcătuită din granule cu diametrul de 0,02—0,002 mm. După granulometria sa se situează între nisipurile fine și argile. [*limon* / *Silt* / *silt* / *суглинок*]

- 908 **Maar** Depresiune relativ rotundă, asemănătoare unui crater și cu dimensiuni relativ mici. Uneori, ea este mărginită de un val alcătuit din tufuri vulcanice sau din material care nu este de origine magmatică. Aceste depresiuni s-au format datorită unor explozii vulcanice care nu au fost întovărășite de erupții de lavă, ci s-au limitat la erupția de gaze. De aceea sînt considerate forme primitive de vulcanism. Adeseori, în aceste depresiuni se formează lacuri. Termenul a fost folosit inițial pentru lacurile statornicite în craterele din ținutul muntos Eifel (R. F. Germania). [*maare* | *Maar* | *maar*, *explosion pit*, *crater ring* | *maap*]
- 909 **Macrorelief** Formele majore ale reliefului unei regiuni, reprezentate prin culmi muntoase, podișuri, cîmpii etc. Trăsăturile **M.** sînt determinate atît de acțiunea agenților interni, cît și de a celor externi. Ant. *microrelief*. [*macrorelief* | — | — | *макрорельеф*]
- 910 **Magmă** Materie fluidă din interiorul Pămîntului, formată din topituri de silicați în care intră și substanțe volatile. Supusă la presiuni mari, **M.** străpunge scoarța terestră în punctele ei mai slabe, producînd erupții vulcanice. Ajunsă la suprafață, **M.** pierde substanțele volatile, transformîndu-se în lavă. În cazul în care nu reușește să iasă la zi, **M.** se consolidează în interiorul scoarței formînd mase de roci intrusive. [*magma* | *Magma* | *magma* | *мазма*]
- 911 **Mal** Margine de înclinări și înălțimi variate a albiei minore a unui rîu. Acolo unde albia minoră prezintă sinuozități și meandre, malul concav este abrupt, datorită eroziunii laterale la care este supus, în timp ce malul convex are o înclinare slabă, datorită depunerii aluviunilor care pot forma *renii*. [*berge*, *rive* | *Ufer* | *bank* | *берег*, *обры*]
- 912 **Mal concav** (abrupt) v. **Mal** [*rive concave*, ~ *extérieur*, *berge haute* | *Prallhang*, *Prallufer*, *konkaves Ufer* | *meander scar*, *undercut slope*, *concave bank*, *cut* ~ | *вазнутый берег*]
- 913 **Mal convex** (domol) v. **Mal** [*rive convexe* | *Gleithang*, *konvexes Ufer* | *convex bank*, *inner* ~ , *slip-off slope* | *выпуклый берег*]

- 914 **Manta** Înveliș intern al Pământului cuprins între suprafața de discontinuitate Mohorovičić (20–80 km adâncime) și suprafața Wiechert-Gutenberg (2900 km adâncime). **M.** este alcătuită din roci ultrabazice în a căror componență intră minerale din seria olivină-spinel. Important este faptul că, cel puțin parțial, această materie este topită, prilejuind procesele și fenomenele magmatice și vulcanice care influențează structura și relieful scoarței terestre. Totodată, mișcările oscilatorii și cele orogenetice tind a fi explicate, tot mai mult, prin acțiunea curenților magmatici. [*manteau* / *Mantel* / *mantle* / *мантия, оболочка*]
- 915 **Mare** Parte a hidrosferei reprezentată printr-o masă de apă acumulată într-un bazin marin. Caracteristicile fizice și chimice ale apei marine sînt foarte variate, în funcție de forma și întinderea bazinului, de zona climatică în care este situată **M.**, de gradul de comunicație cu Oceanul Planetar, de caracteristicile rîurilor și fluviilor care se varsă în **M.**, etc. Apa marină exercită o acțiune geomorfologică complexă (de abraziune, transport și depunere) contribuind la modificarea reliefului, îndeosebi în zona litorală. **M.** pot fi clasificate după poziția lor în raport cu continentele și oceanele, după geneză, după gradul de comunicare cu oceanul, după unitatea structurală în care se situează etc. [*mer* / *Meer*, *See* / *sea* / *море*]
- 916 **Mare de pietre** v. Cîmp de blocuri [*chaos de blocs, champ de ~, mer de rochers* / *Blockmeer, Felsenmeer* / *block mere, ~ field, ~ waste, stone field* / *каменное море*]
- 917 **Maree** Oscilație periodică a nivelului oceanului și al mării deschise, în raport cu o poziție medie, datorită acțiunii combinate a forței de atracție a Pământului, Lunei și Soarelui și a forței centrifuge născută din rotația Pământului. Perioada de oscilație are o durată aproximativă de 12^h25^m. **M.** se manifestă sub forma unor alternanțe de creșteri ale nivelului mării, cînd apa înaintază asupra uscatului (*flux*), și scăderi ale nivelului mării, cînd apele se retrag (*reflux*). În unele strîmtori, fluxul și refluxul se manifestă ca niște curenți marini puternici. Prin mișcările mareice apa marină acționează intens asupra reliefului din zona litoralului. [*marées* / *Gezeiten*, *Tieden* / *tides* / *приливы и отливы*]
- 918 **Margine continentală** v. Soclu continental [*marge continentale* / *Kontinentalrand* / *continental margin* / *подводная окраина материков*]

- 919 **Marmită** Scobitură circulară sau ovală săpată în roci dure (în special în calcare) de vârtejurile de apă care antrenează în mișcare și fragmente de roci. M. apar în sectoarele în care albia râurilor prezintă repezișuri și cascade. În urma adâncirii văii, unele M. secționare rămân suspendate pe versanți. [*marmite de géants, mouille, cuve* | *Strudeltopf, Strudelkessel, Brandungstopf, Riesentopf, Felskessel, Riesenkessel* | *giant's kettle, pot-hole, kettle hole, erosion hollow, water sink* | *исполинов котёл, эвразийский* ~]
- 920 **Marnă** Rocă sedimentară pelitică alcătuită, în proporții variabile, din minerale argiloase, din carbonat de calciu (25—75%), adesea și din schelete de organisme calcaroase și material detritic mai grosier. Prezența carbonatului de calciu și a unor săruri mai solubile favorizează apariția, pe M., a unor microforme de relief carstic (marnocarst, pseudocarst, clastocarst). În stare umedă, M. devine impermeabilă și plastică, favorizând apariția alunecărilor de teren. [*marne* | *Mergel* | *marl* | *мергель*]
- 921 **Marnocarst v. Clastocarst**
- 922 **Marsch** Termen de origine germană desemnând o porțiune de cîmpie litorală, mlăștinoasă sau lacustră, supusă acțiunii mareelor și acoperită, cel puțin parțial, cu vegetație higrofilă. Prin îndiguire și drenare, M. sînt transformate în poldere. [*marais littoral, ~ maritime* | *Marsch, Marschland* | *marsch, marsh, tidal marsh* | *маршу*]
- 923 **Martor de cuestă** Formă de relief cu aspect de deal, măgură sau mesa, rămasă în urma retragerii unor cueste sau a marginilor abrupte ale unor platforme structurale. [*avant-butte* | *Vorberg, Auslieger* | *outlier, island mesa* | *куэстовый цум*]
- 924 **Martor de eroziune** Formă pozitivă de relief care se înalță deasupra regiunii înconjurătoare. M.e. pot avea dimensiuni foarte diferite și reprezintă resturi ale unor forme de relief mai vechi care au fost distruse, în parte, de eroziune și denudație. După caracteristicile lor, între M.e. se pot deosebi: *monadnock-uri, inselberguri, martori de cueste, popine*. [*butte-témoin, témoin d'érosion, relief résiduel* | *Auslieger, Restberg, Zeugenberg* | *outlier* | *османей*]
- 925 **Masă glaciară** Bloc de rocă rămas suspendat deasupra unei coloane de gheață pe care o protejează de razele solare, în timp ce masa ghețarului din jur se topește mai mult. [*table de glacier* | *Eistisch, Gletschertisch* | *glacier table, ice* ~ | *ледниковый стол*]

- 926 **Masiv median** Masiv cristalin vechi prins între munți de cutare mai recentă. În timpul acestei cutări M.m. poate suferi unele mișcări pe verticală. [*massif intermédiaire* / *Zwischengebirge* / *intermediary massif, median mass, ~ area* / *межгорный массив*]
- 927 **Masiv muntos** Grup de munți cu trăsături morfologice proprii și cu structură geologică unitară. Față de restul sistemului muntos din care face parte, M.m. este separat prin văi și înșeuări accentuate. [*massif* / *Gebirgsmasse, Gebirgsstock, Gebirgsklotz, Massiv* / *massive, massif* / *горный массив*]
- 928 **Masiv vechi** Fragment de soclu continental vechi care a fost netezit anterior, dar pe care mișcările mai noi ale scoarței l-au reinălțat. [*massif ancien* / *Allland/oldland* / *древний массив*]
- 929 **Matcă v. Albie minoră**
- 930 **Material morenaic** Material detritic format din fragmente colturoase de dimensiuni foarte variate. Acest material provine din eroziunea exercitată de ghețar și din dezagregarea de pe versanți. M.m. intră în alcătuirea morenelor. [*matériel morainique* / *Moränenstoff* / *morainic material* / *моренный материал*]
- 931 **Materiale piroclastice v. Piroclastite** [*matériaux pyroclastiques* / *pyroclastische Materiale* / *pyroclastic material* / *пирокластические продукты*]
- 932 **Măgură** Formă pozitivă de relief, adesea aproape conică, ce se înalță izolată deasupra reliefului înconjurător. [*bosse, tonneau* / *Kuppe* / *knob, knoll, hummock* / *холмик, бугор*]
- 933 **Meandru** Sinuozitate accentuată a unui riu care apare, de obicei, în sectoarele în care panta este redusă. Inerția și forța centrifugă împing firul apei spre malul concav care, mai puternic erodat, devine abrupt, în timp ce pe malul convex se depun aluviuni, formându-se *renii*. Porțiunea de teren cuprinsă în bucla meandrului poartă numele de *lob*, iar legătura cu restul luncii sau terasei se face prin *peduncul*. M. se clasifică după forma și stadiul lor de evoluție. [*méandre* / *Mäander* / *meander* / *меандр, излучина*]
- 934 **Meandru adâncit** Meandru a cărui albie minoră s-a adâncit în roca de bază, ca urmare a creșterii puterii de eroziune a rului. Sin. *meandru încâtușat*. [*méandre encaissé* / *eingesenkter Mäander, eingeschnittener ~, Zwangsmäander* / *incised meander, entrenched ~, enclosed ~* / *врезаемый меандр*]
- 935 **Meandru compus** Meandru de mari dimensiuni pe a cărui buclă apar sinuozități secundare, ca niște meandre mai

mici. [*méandre composé*/zusammengesetzter Mäander /*compounded meander*/сложный меандр]

- 936 **Meandru divagant** Tip de meandru caracteristic văilor cu lunci largi. Datorită eroziunii exercitată asupra malurilor concave, întregul sistem de meandre se deplasează spre aval. Sin. *meandru liber*, *meandru rătăcitor*. [*méandre divagant*, ~ *de plaine alluviale*/Talbodenmäander, Wiesenmäander /*divagating meander*/блуждающий меандр, пойменный ~]
- 937 **Meandru încătușat** v. **Meandru adîncit**
- 938 **Meandru liber** v. **Meandru divagant** [*méandre libre*/freier Mäander /*free meander*/свободный меандр]
- 939 **Meandru părăsit** Buclă a unui meandru prin care nu mai curge riul în urma rectificării cursului său prin străpun-gerea pedunculului. M.p. rămîn ca niște bălți sau lacuri în formă de potcoavă care, cu timpul, se colmatează. Sin. *belciug*, *meandru rectificat*. [*méandre abandonné*, ~ *recoupé*, ~ *délaissé*/abgeschnittener Mäander, verlassener ~, Alt-wasser /*abandoned meander*, *cut-off* ~, *deserted loop*, *ox-bow lake*/старуца, староречие]
- 940 **Meandru rătăcitor** v. **Meandru divagant**
- 941 **Meandru rectificat** v. **Meandru părăsit**
- 942 **Meandru de vale** Sinuozitate, buclă, pe care o face nu numai albia minoră ci și versanții văii, cel puțin de la un anumit nivel în jos. Pe malul convex, versantul înaintea-ză ca un pinten de meandru, care are adesea mai multe nivele de terase, iar pe malul concav versantul este puternic înclinat, căpătînd uneori aspectul de amfiteatru. [*méandre de vallée*/Erosionsmäander, Talmäander /*valley meander*/долинный меандр]
- 943 **Megarelief** Forme de relief de ordinul I care sînt reprezentate prin continente și bazine oceanice. [- /- /- /*mega-relief*]
- 944 **Melcosopocinik** Termen de origine rusă atribuit unui tip de relief reprezentat printr-o asociație de muneci și dealuri rotunjite, cu altitudini între 300 și 500 m, deasupra cărora, pe alocuri, urcă martori de eroziune. Este un relief îmbă-trînit care tinde spre nivelare, caracteristic zonei centrale a R. S. S. Kazahă. [- /- / *hills of circumdenudation*/мелкосопочник]
- 945 **Merocarst** Carst dezvoltat parțial, sau incomplet, limitat numai la unele forme subterane, cele de suprafață lipsind aproape complet. Este caracteristic începutului unei evo-

lunii carstice sau, cel mai adesea, regiunilor unde calcarele au un facies marnos, cretos, puțin favorabil carstificării.
[*mérokarst* / *Halbkarst* / *merokarst* / *закрытый карст*]

946 **Merzłota v. Pergelisol**

947 **Mesa** Fragment rămas dintr-un platou structural (de obicei bazaltic) care apare ca un mic pod ce domină regiunea din jur. [*mesa* / *Mesa*, *Tafelberg* / *mesa* / *меса*, *меза*]

948 **Meteorizație** Totalitatea transformărilor fizice și chimice pe care le suferă rocile la suprafața scoarței sub acțiunea forțelor exogene. În cadrul **M.** se disting: dezagregarea și alterarea, care duc la formarea scoarței de alterare. [*processus météoriques* / *Verwitterung* / *weathering* / *выветривание*]

949 **Mezorelief** Forme de relief de dimensiuni nu prea mari care se datoresc, de obicei, acțiunii agenților externi. Așa sînt văile, unele depresiuni, deltele, dealurile etc. [— / — / — / *мезорельеф*]

950 **Microrelief** Forme de relief de dimensiuni mici cum sînt: *movilele*, *mușuroaiele*, *ogașele*, *crovurile* etc. Omul creează numeroase forme de microrelief antropic (ramblee, halde, gropi, movile etc.). Ant. *macrorelief*. [*microrelief* / *Mikrorelief*, *Kleinformen* / — / *микрорельеф*]

951 **Migrarea dunelor** Proces de deplasare lentă a dunelor în sensul circulației vînturilor dominante. Deplasarea se datorește spulberării nisipului de pe versantul expus vîntului și depunerii lui pe versantul opus. [*migration des dunes*, *mouvement* ~ / *Dünenwanderung* / *Migration der Dünes* / *migration of dunes* / *миграция дюн*]

952 **Mineral greu** Mineral eliberat dintr-o rocă endogenă (un silicat complex, cel mai adesea), a cărui densitate este mai mare decît cea a bromoformului (2,95). Identificarea în laborator a **M.g.** dintr-o rocă sedimentară (așa numita metodă a **M.g.**) îngăduie cunoașterea originii materialelor detritice și a condițiilor bioclimatice ale eroziunii corelate. [*minéral lourd* / *Schwermineral* / *heavy mineral* / *тяжёлый минерал*]

953 **Miodobore v. Toltre**

954 **Miogeosinclinal** Fosa externă a unei depresiuni geosinclinale situată lîngă craton, unde nu există manifestări vulcanice ofiolitice. Este separată de partea internă (eugeosinclinal) printr-o zonă mai puțin scufundată, care este și ea acoperită de ape sau este uscată. [*mioéosynclinal* / *Miogeosynklinal* / *miogeosyncline* / *миогеосинкльналь*]

- 955 **Mișcări batigenetice** Termen propus de H. și G. Termier pentru a indica mișcarea de scufundare a fundului bazinelor oceanice și marine. Ant. *mișcări epirogenetice*. [*mouvements bathygénétiques* / *negative Bewegungen* / *negative movements* / *отрицательные движения*]
- 956 **Mișcări diastrofice v. Mișcări tectonice** [*mouvements diastrophiques* / *diastrophische Bewegungen* / *diastrophic movements* / *диастрофические движения*]
- 957 **Mișcări epirogenetice** Mișcări de înălțare lentă a scoarței terestre, care provoacă retragerea apelor și extinderea suprafeței continentelor. Termenul a fost utilizat și cu un sens mai larg pentru a indica mișcările oscilatorii ale scoarței. De aceea a apărut necesitatea de a se vorbi de M.e. pozitive, pentru a desemna mișcările de înălțare, și de M.e. negative, pentru a indica coborîrea. Adoptarea termenului de *mișcări batigenetice*, pentru mișcările de coborîre, permite să se mențină termenul de M.e. în sens restrîns și care corespunde etimologiei cuvîntului. Sin. *epirogeneză*. [*mouvements épigénétiques* / *epirogenetische Bewegungen* / *epirogenetic movements* / *эпигенетические движения, колебательные движения земной коры*]
- 958 **Mișcări eustatice** Mișcări de ridicare sau de coborîre a nivelului Oceanului Planetar. După cauzele care le produc distingem: (a) *mișcări hidrocratice* care se datoresc modificării volumului de apă, mai ales ca urmare a formării sau topirii ghețarilor și (b) *mișcări geocratice*, cauzate de modificarea capacității depresiunilor marine și oceanice, ca urmare a unor mișcări ale scoarței sau a colmatării. M.e. negative, (de coborîre a nivelului mării) provoacă regresii marine, exondarea unei părți din platforma continentală, adîncirea văilor și formarea teraselor fluviatile eustatice. M.e. pozitive (de înălțare a nivelului mării) provoacă transgresiuni marine, inundarea unor văi cu formarea de golfuri de tip ria, fiord sau liman și provoacă aluvionarea și colmatarea văilor. Sin. *eustatism*. [*mouvements eustatiques* / *eustatische Bewegungen*, ~ *Meeresspiegelschwankungen* / *eustatic movements*, ~ *changes in sea level* / *эвстатические движения, колебания уровня мирового океана*]
- 959 **Mișcări geocratice v. Mișcări eustatice** [*mouvements géocratiques, eustatisme de déformation*, ~ *diastrophique* / *geokratische Bewegungen* / *geocratic Earth-movements, diastrophic eustatism* / *геократические движения*]
- 960 **Mișcări hidrocratice v. Mișcări eustatice** [*oscillations glacio-eustatiques, fluctuations* ~ / *glazial-eustatische Niveau-*

schwankungen |hydrocratic Earth-movements, glacio-eustatic fluctuations of the sea level, glacioeustatism |гидрокраматические движения]

- 961 **Mișcări izostatice** Mișcări pe verticală ale anumitor compartimente ale scoarței terestre care au ca urmare menținerea stării de echilibru izostatic. Unele blocuri ale scoarței a căror greutate scade, datorită eroziunii puternice sau a degajării lor de sub calotele de gheață, se înalță, iar alte blocuri, îngreuiate prin acumularea de sedimente sau prin instalarea calotelor glaciare, se scufundă. [*mouvements isostatiques* |isostatische Bewegungen |isostatic movements |изостатические движения]
- 962 **Mișcări neotectonice** Mișcări tectonice mai recente decît ultimele cutări care au afectat o regiune oarecare. Unii autori consideră ca neotectonice doar mișcările pliocene și cuaternare; alții consideră neotectonice numai mișcările actuale ale scoarței terestre, atît din regiunile de geosinclinal cît și din cele de platformă. [*mouvements néotectoniques, tectonique récente active* |rezente Krustenbewegungen junge ~ |neotectonics, recent tectonics, neotectonical movements |неотектонические движения]
- 963 **Mișcări oscilatorii** Mișcări de înălțare sau scufundare lentă a unor porțiuni din scoarța terestră, de natură izostatică sau determinate de curenții magmatici subcrustali. Pentru mișcările de înălțare (pozitive) se utilizează termenul de *mișcări epirogenetice*, iar pentru cele de scufundare (negative) a fost introdus termenul de *mișcări batigenetice*. [— |— |— |вековые колебания земной коры, колебательные движения земной коры, эпйрогенетические движения]
- 964 **Mișcări orogenetice** Mișcări de cutare și de înălțare a scoarței terestre, în urma cărora se formează relieful muntos. [*mouvements orogéniques* |orogenetische Bewegungen, gebirgsbildene ~ |orogenic movements |орогенетические движения, горообразовательные ~]
- 965 **Mișcări seismice** Mișcări ondulatorii pe care le suferă scoarța terestră și în parte și apa în timpul cutremurelor de pămînt. Undele longitudinale afectează atît scoarța solidă cît și mediile fluide, iar undele transversale și cele superficiale afectează numai scoarța. [*mouvements séismiques* |seismische Bewegungen |seismic movements |сейсмические движения]
- 966 **Mișcări strofice** v. **Mișcări tectonice** [— |strophische Bewegungen |— |стробические движения]

- 967 **Mișcări tectonice (strofice)** Mișcări ale scoarței terestre care duc la cutarea, fragmentarea, înălțarea, coborîrea sau deplasarea orizontală a unor compartimente ale scoarței terestre. [*mouvements tectoniques* | *tektonische Bewegungen*, *Krustenbewegungen* | *tectonic movements* | *тектонические движения*]
- 968 **Moară glaciară** Puț aproape vertical prin care se rostogolesc apele de topire de pe suprafața unui ghețar. [*moulin de glacier* | *Gletschermühle* | *glacial mill, glacier ~, ~ well* | *ледяная мельница*]
- 969 **Mofete** Emanație de CO₂ care apare în faza finală a activității vulcanice, degajându-se la temperatura obișnuită. Apele subterane dizolvă CO₂ din M., transformându-le în ape bicarbonatate care intensifică dizolvarea calcarelor și depun travertin în jurul izvoarelor. [*mofettes* | *Mofetten* | *mofettes* | *мофетты*]
- 970 **Mogote** Termen spaniol, desemnînd un hum de mari dimensiuni, cu pereți verticali și creștetul plat, caracteristic carstului din regiunile tropicale (de ex. în Podișul Pinar del Rio din vestul Cubei. [*mogote, karst à pitons* | *Kegelkarst, Turmkarst* | *mogotes, cone karst, haystack, pepino hill* | -]
- 971 **Molasă** Formațiune orogenică post-paroxismală constituită dintr-o stivă foarte groasă de roci detritice. Depozitele de molasă reprezintă faza târzie de evoluție a geosinclinalului, repauzînd discordant pe depozitele de fliș. [*molasse* | *Molasse* | *molasse* | - *моласса*]
- 972 **Molisol** Strat de sol sau roci care se dezgheață în timpul verii la partea superioară a stratelor subiacente care rămîn permanent înghețate (pergelisol). Datorită impermeabilității stratului înghețat de sub el, stratul dezghețat se îmbibă cu apă devenind plastic și favorizează producerea solifluxiunilor, chiar pe terenuri cu înclinare foarte mică. Sin. *strat activ*. Ant. *pergelisol, permafrost*. [*mollisol, zone active, couche ~* | *Mollisol, Auftauboden, Fließschicht* | *active layer, mollisol* | *деятельный слой*]
- 973 **Monadnock** Martor de eroziune sub forma unui munte izolat, care se înalță deasupra unui relief peneplenizat. Durițata mai mare a rocilor din care este format sau poziția sa i-au permis să reziste mai bine. De aceea se disting *M. de poziție* și *M. de rezistență*. Termenul s-a generalizat de la Mount Monadnock din statul New Hampshire (S.U.A.) format pe această cale. [*monadnock, relief résiduel* | *Monadnock, Restberg, Resthügel* | *monadnock, erosional residual mountain, residual mountain, ~ hill* | *монаднок*].

- 974 **Monadnock de poziție** Monadnock situat pe cumpăna de ape și care nu a fost încă atacat de eroziune. [*monadnock de position* / *Fernling* / *watershed monadnock, mosore* / -]
- 975 **Monadnock de rezistență** Monadnock alcătuit din roci mai dure și care a rezistat mai bine eroziunii și denudației decît regiunea din jur. [*monadnock de résistance* / *Härtling* / *strong monadnock, ~ residual hill* / *твердый*]
- 976 **Monoclin** Tip de structură, caracterizat prin înclinarea straturilor de roci într-o singură direcție. [*structure monoclinale* / *monoklinale Struktur, Monokline* / *monocline, homocline, homoclinal structure* / *моноклиналъ, гомоклиналъ, моноклиналная структура*]
- 977 **Mont** Formă de relief jurasian reprezentată printr-o culme muntoasă care se suprapune unui anticlinal, reprezentînd un caz tipic de relief conform prin adaptare la structură. [*mont* / - / - / -]
- 978 **Monticuli de alunecare** Microforme de relief cu aspect de movile care apar pe suprafața corpurilor de alunecare. Sin. *gruieți, holqage, figlae, copirșaiie*. [*monticules de glissement* / - / *monticles, mounds* / -]
- 979 **Morenă** Masă de material detritic transportat de ghețari și depus acolo unde se topește gheața. M. se clasifică după poziția lor în cadrul ghețarului și după existența ori absența deplasării materialului de către ghețar. Se disting astfel: *M. de suprafață (laterale sau mediane)*, *M. interne*, *M. de fund*, *M. terminale*, *M. marginale*, *M. mobile*, *M. depuse* etc. [*moraine* / *Moräne* / *moraine* / *морена*]
- 980 **Morenă de ablațiune** Morenă formată prin depunerea materialului de pe suprafața gheții în urma topirii ghețarului stagnant. [*moraine d'ablation* / *Ablationsmoräne* / *ablation moraine, superglacial till* / *абляционная морена*]
- 981 **Morenă de avalanșă** Acumulare de material sub forma unui val morenaic produsă de avalanșa care, în drumul ei, antrenează în mișcare și fragmente de rocă. [*moraine d'avalanche* / *Lawinenmoräne* / *avalanche moraine* / *лавинная морена*]
- 982 **Morenă depusă** Morenă formată prin depunerea materialului transportat de ghețar în urma topirii acestuia. Sin. *morenă fixată* [*moraine déposée* / *Stopelmoräne* / *deposited moraine* / *стационарная морена*]
- 983 **Morenă fixată** v. **Morenă depusă**

- 984 **Morenă frontală** Morenă formată la periferia calotelor glaciare (sau la capătul ghețarilor de vale) prin topirea gheții și depunerea pe loc a materialului transportat de gheața în mișcare. Sin. *morenă marginală*. [*moraine frontale* | *Stirnmoräne* | *frontal moraine* | *фронтальная морена*]
- 985 **Morenă de fund** Materialul morenaic antrenat în mișcare la baza ghețarului și rămas pe loc după topirea gheții. Materialul acestei morene provine prin exarație și, în parte, prin deplasarea spre baza ghețarului a unor fragmente din M. interne sau de suprafață. [*moraine inférieure, ~ de fond* | *Grundmoräne, Untermoräne* | *ground moraine, bottom ~* | *донная морена, основная ~, поддонная ~*]
- 986 **Morenă internă** Material morenaic încorporat în masa ghețarului, ca urmare a afundării în gheață a unor fragmente de rocă din M. de suprafață. [*moraine interne* | *Innenmoräne* | *englacial moraine* | *внутренняя морена*]
- 987 **Morenă de împingere** Val de material neconsolidat, împins de ghețar în înaintarea sa și căpătînd astfel aspect de M. frontală. [*moraine de cisaillement, ~ de poussée, crête de poussée* | *Stauchmoräne, Schubmoräne* | *ice-pushed ridge, ice-push moraine* | *напорная морена, напорная конечная ~*]
- 988 **Morenă laterală** Morenă situată pe flancul limbii ghețarului sau al văii glaciare. Este alcătuită din materialul provenit din dezagregarea rocilor de pe versanți și rostogolit pe limba de gheață [*moraine latérale, ~ d'éboulis* | *Seitenmoräne, Randmoräne* | *lateral moraine, flanking ~, valley-side ~* | *доковая морена, береговая ~*]
- 989 **Morenă marginală v. Morenă frontală** [*moraine marginale* | — | *marginal moraine, peripheral ~* | *краевая морена*]
- 990 **Morenă mediană** Morenă de suprafață situată în zona axului longitudinal al limbii unui ghețar. Provine din morenele laterale ale ghețarilor care, după confluența lor, formează o limbă de gheață unică. [*moraine médiane* | *Mittelmoräne* | *medial moraine* | *средняя морена*]
- 991 **Morenă mobilă** Morenă care se deplasează odată cu ghețarul (pe suprafața acestuia, în interior sau la baza sa) [*moraine mouvante* | *Wandermoräne* | *moving moraine, carried ~, moraine in transit* | *движущаяся морена*]
- 992 **Morenă de nunatak** Material detritic rezultat din dezagregarea rocilor care alcătuiesc nunatak-urile și care se acumulează pe suprafața gheții înconjurătoare. [— | — | *nunatak moraine* | —]

- 993 **Morenă recesională** Morenă marginală care s-a format în locul în care, în retragerea sa, marginea ghețarului a stagnat un timp. [*moraine de retraites* / *Rückzugmoräne* / *recessional moraine, retreatal* ~ / *стадияльная морена*]
- 994 **Morenă stadială** Morenă terminală care marchează extinderea maximă a ghețarului într-o perioadă stadială. [*moraine stadiaire* / *Stadia!moräne* / *stadial moraine* / *стадияльная морена*]
- 995 **Morenă de suprafață** Morenă situată pe suprafața ghețarului. După poziția lor, M.s. pot fi împărțite în: *M. laterale*, *M. mediane* și *M. de nunatak*. [*moraine superficielle* / *Oberflächenmoräne, Obermoräne* / *surface moraine* / *поверхностная морена*]
- 996 **Morenă terminală** Morenă formată la capătul inferior al unui ghețar de vale prin depunerea întregului material transportat pînă acolo. M.t. are forma unei potcoave cu convexitatea spre aval. Flancul concav este puternic inclinat formînd un amfiteatru morenic; flancul convex este domol. [*moraine terminale* / *Endmoräne, Stirnmoräne* / *terminal moraine, end* ~ , *head-valley* ~ / *конечная морена*]
- 997 **Morfogeneză** a) Proces complex de formare și modelare a reliefului; b) Ramură a geomorfologiei care se ocupă cu studiul formării și evoluției reliefului. [*morphogénie, morphogénèse, géomorphogénèse* / *Geomorphogenese, Geomorphogenie* / *morphogeny, morphogenesis, geomorphogeny* / *морфогенез*]
- 998 **Morfografie** Parte descriptivă a geomorfologiei care se ocupă cu descrierea și clasificarea formelor de relief după aspectul lor exterior. [*géomorphographie* / *Geomorphographie* / *geomorphography* / *морфография*]
- 999 **Morfologie terestră** v. **Geomorfologie** [*morphologie terrestre* / *Morphologie der Erdoberfläche* / *morphology* / *морфология суши*]
- 1000 **Morfometrie** a) Parte a geomorfologiei care se ocupă cu caracterizarea cantitativă a formelor de relief prin dimensiunile reale sau cu ajutorul unor indici ca: altitudinea medie, adîncimea medie, panta medie, energia reliefului, densitatea și adîncimea fragmentării etc.; b) Analiza cantitativă a caracteristicilor particulelor unor sedimente și depozite în vederea reconstituirii unor aspecte ale proceselor geomorfologice din trecut. [*morphométrie* / *Morphometrie* / *morphometry* / *морфометрия*]
- 1001 **Morfoscopie** Studiul formei, al aspectului suprafeței granulelor care alcătuiesc rocile și depozitele detritice, în vederea

reconstituirii unor trăsături ale vechilor procese geomorfologice. [*morphoscopie* | *Morphoskopie* | *morphoscopy* | —]

- 1002 **Morfosculptură** Aspectele reliefului și formele create de procesele exogene, în special de cele sculpturale. [— | — | — / *морфоскульптура*]
- 1003 **Morfostructură** Aspectele reliefului și formele determinate de influența structurii geologice și ale mișcărilor scoarței. [— | — | — / *морфоструктура*]
- 1004 **Morfotectură** v. **Geotectură** [— | — | — / *морфотектура*]
- 1005 **Movilă** Formă pozitivă de relief, de regulă de origine antropică, de mici dimensiuni, și cu aspect de calotă sferică. **M.** sînt frecvente în regiunile de cîmpie și de dealuri, unde au fost construite ca semne de hotar, morminte sau puncte de observație. Sin. *gorgan*, *tumul*. [*terre* | *Hügel* | *terp*, *mound* | *курган*]
- 1006 **Muchea terasei** Linia de racord între podul și fruntea terasei. [*bord de la terrasse* | *Terrassenkante* | *edge of terrace* | *бровка террасы*]
- 1007 **Muncel** (pl. *munciei*) Munte cu altitudine mică. Sin. *munți joși*.
- 1008 **Munte** Formă pozitivă de relief care poate avea înfățișări foarte variate. Este caracterizată prin altitudine absolută mare, de obicei peste 800 m, și îndeosebi printr-o mare energie a reliefului. După modul în care s-au format **M.** se pot clasifica în: *M. tectonici* (de încrețire sau de falie), *M. vulcanici* și *M. de eroziune*. [*montagne* | *Gebirge*, *Berg* | *mount*, *mountain* | *гора*]
- 1009 **Munți de acumulare** v. **Munți vulcanici**
- 1010 **Munți-bloc** Munți formați prin fracturarea puternică a scoarței terestre și înălțarea diferențială a blocurilor rezultate. [*montagnes-blocs* | *Blockgebirge*, *Schollengebirge*, *Bruchschollengebirge*, *Bruchgebirge* | *block mountains*, *fault-block* ~ / *глыбовые горы*, *сбросовые* ~]
- 1011 **Munți de eroziune** Porțiune dintr-un podiș înălțat care, disecată prin eroziune, prezintă un relief foarte accidentat, asemănător celui montan. [*montagnes d'érosion* | *Erosionsgebirge*, *Abtragungsgebirge*, *Denudationsgebirge* | *erosion mountains*, *pseudomountains*, *mountains of denudation* | *эрозионные горы*]
- 1012 **Munți înalți** Munți a căror altitudine depășește, în general, 2500 m. [*hautes montagnes* | *Hochgebirge* | *high mountains*, *Alpine* ~ / *высокие горы*]

- 1013 **Munți de încrețire** Munți tectonici formați prin acțiunea mișcărilor de cutare și de înălțare a scoarței terestre. Au caracteristic faptul că, în cuprinsul lor, stratele de roci sînt cutate. M.f. apar de obicei, sub forma unor lanțuri muntoase. [*montagnes de plissement* / *Faltengebirge* / *folded mountains, fold* ~ / *складчатые горы*]
- 1014 **Munți întineriți** Munți care, după un îndelung proces de denudație, au fost afectați de noi mișcări de înălțare. Aceasta a dus la o reactivare a eroziunii cu o creștere considerabilă a energiei de relief, fără a se modifica însă vechile planuri structurale. [— / — / *rejuvenated mountains* / *омоложенные горы*]
- 1015 **Munți joși** Munți a căror altitudine nu depășește 1000 m. Sin. *tunței*. [*basses montagnes* / *Bergland* / *low mountains* / *низкие горы, низкогорье*]
- 1016 **Munți mijlocii** Munți a căror altitudine se menține între 1000 și 2500 m. [*moyennes montagnes* / *Mittelgebirge* / *subdued mountains, upland* / *средневысотные горы, среднегория, среднегорный рельеф*]
- 1017 **Munți micști** Munți la formarea cărora au participat atît mișcările de cutare, cît și cele de falie care au determinat înălțarea diferențială a diverselor compartimente. [— / — / *complex mountains* / *складчатосбросовые горы*]
- 1018 **Munți regenerați** Munți vechi, recuțați și reinălțați într-o nouă fază orogenetică. [— / — / — / *возрожденные горы*]
- 1019 **Munți reziduali** Munți rămași izolați, dominînd regiunea înconjurătoare, care a fost erodată. [*monts résiduels* / *Restberge* / *relict mountains, residual* ~ / *останцовые горы*]
- 1020 **Munți tabulari** Înălțimi izolate cu vîrfuri plate și netede, care pot reprezenta o suprafață structurală. [*montagnes tabulaires* / *Tafelberge* / *table-mountains* / *столовые горы*]
- 1021 **Munți tectonici** Munți formați prin mișcări tectonice. Se pot împărți în munți de încrețire, munți-bloc și munți micști. [*montagnes tectoniques* / *tektonische Gebirge* / *tectonic mountains* / *тектонические горы*]
- 1022 **Munți vulcanici** Munți formați prin acumularea materialului piroclastic și a lavelor rezultate în urma erupțiilor vulcanice. Se prezintă sub formă de conuri vulcanice izolate sau de lanțuri vulcanice. Sin. *munți de acumulare*. [*montagnes volcaniques* / *vulkanische Gebirge* / *volcanic mountains* / *вулканические горы*]
- 1023 **Mușcel Deal** prelung cu coamă teșită și versanți moderat înclinați în Subcarpații dintre Dîmbovița și Argeș, unde se

desfășoară „Depresiunea celor șapte mușcele“. Este de regulă despădurit, fiind acoperit de pășuni, fînețe și livezi, căpătînd astfel preponderent o accepțiune economică.
[*haute colline* / - / - / -]

- 1024 **Mușuroi** Formă pozitivă de microrelief cu aspect de calotă sferică și care, în general, este de origine biogenă (ex. *M. create de cîrțițe*). [*butte* / *Erdhaufen* / *cast*, *heap* / *кочка*]
- 1025 **Mușuroaie înierbate** Microrelief sub formă de mușuroaie pe care cresc plante ierboase și arbuști mici. Apar frecvent în regiunile cu climat periglaciuar, în care alternarea proceselor de îngheț-dezgheț provoacă o deplasare verticală diferențiată a particulelor de rocă, ducînd la crearea mușuroaielor pe care vegetația se dezvoltă abundent. *M.i.* apar însă și sub influența circulației animalelor pe terenurile cu pășuni umede unde, prin intersectarea cărărilor, se creează mușuroaie aliniate în rețea. Sin. *thufur*. [*buttes gazonnées*, *buttes*, *mottes*, *thufurs* / *Thufur*, *Rasenhügel* / *earth hummocks*, *thufurs* / *задерненные кочки*]
- 1026 **Mychelîte** Microforme endocarstice cu aspect de ciupercă, situate pe planșeul peșterilor. Reprezintă stalagmite care au prinsă, la partea superioară, un fragment dintr-o crustă de calcit, care s-a format la nivelul respectiv peste un strat de aluviuni. Restul crusteii și aluviunile au fost erodate.

n

- 1027 **Neck** Termen englez desemnând o formă pozitivă de relief vulcanic cu aspectul unui stîlp. N. reprezintă umplutura coșului vulcanic care, datorită durițății mai mari, a rezistat mai bine denudației. Prin aceasta N. poate fi considerat ca un martor de eroziune reprezentînd totodată și un caz de inversiune de relief. [*neck, pîton, culot* | *Neck, Turm, Lava-pfropf, Pfropfberg* | *volcanic neck, plug, volcanic ~, pinnacle, tower* | *некк*]
- 1028 **Neotectonică** Totalitatea mișcărilor neotectonice. Termen propus de V. A. Obruchev. [*tectonique récente, ~ vivante* | *Neotektonik, lebendige Tektonik* | *neotektonics* | *неотектоника, новейшая тектоника*]
- 1029 **Netezirea reliefului v. Nivelarea reliefului**
- 1030 **Névé v. Firn** [*névé* | *Firn, Firnschnee* | *névé, firn* | *фирн*]
- 1031 **Nisip** Rocă detritică mobilă alcătuită din particule cu dimensiuni de 0,02—2 mm. Este ușor modelat de acțiunea vîntului, favorizînd apariția unor forme de relief eolian. [*sable* | *Sand* | *sand* | *песок*]
- 1032 **Nișă** Formă negativă de relief cu aspect de mic amfiteatru. După agentul care le-a generat se pot deosebi: N. de abraziune, de izvor, de meandru, de nivație, eoliană. Sin. firidă. [*niche,abri-sous-roche* | *Balme, Halbhöhle, Nische* | *niche, abri, rock-shelter* | *ниша, выемка*]
- 1033 **Nișă de abraziune** Scobitură formată la piciorul falezei de către valuri. [*encoche, entaille* | *Brandungshöhlekehle, Brandungskehle, Höhlekehle* | *notch, nip* | *прибойная ниша, волноприбойная ~*]
- 1034 **Nișă eoliană** Scobitură de ordinul metrilor creată prin coraziune pe abrupturile în rocă și, în special, la baza lor. [*niche éolienne* | *äolische Höhlekehle* | — | *ниша выдувания, котёл ~*]
- 1035 **Nișă de izvor** Nișă care se formează în jurul unui izvor prin eroziunea apei. [*niche* | *Quellnische* | *spring sapping niche* | —]

- 1036 **Nișă de meandru** Nișă săpată de riu în malul concav al, unui meandru [- / - / *meander niche, crescentic wall* ~, *conical wall* ~ / -]
- 1037 **Nișă de nivație** Scobitură de forma unui căuș, modelată pe versant de către zăpezi. [*niche de nivation, ~ nivale* / *Nivationsnische, Nivationsmulde, Firnmulde* / *snow niche, nivation hollow, ~ cirque, ~ well* / *нивационная ниша*]
- 1038 **Nivație** Totalitatea proceselor de modelare a reliefului prin acțiunea zăpezilor și a firnului. Se formează nișe de nivație scochine, potcoave nivale etc. Termen propus de F. E. Mathes în 1899. [*nivation* / *Nivation, Schnee-Erosion* / *nivation, snow-erosion* / *нивация*]
- 1039 **Nivel de bază** Nivelul reprezentat prin punctul terminal al talvegului din zona de vărsare a unui rîu și care, prin eroziune regresivă, comandă modelarea profilului longitudinal al rîului respectiv. N.b. poate fi reprezentat printr-o mare, un lac sau alt rîu în care se varsă rîul considerat. Se pot deosebi *N.b. local* și *N. b. general*. Sin. *bază de eroziune, nivel inferior de denudație, bază de denudație*. [*niveau de base de l'érosion* / *Erosionsbasis* / *base level of erosion* / *уровень базиса эрозии, базис эрозии*]
- 1040 **Nivel de bază carstic** Nivel dedesubtul căruia, într-o masă de calcare, încetează modelarea acestora prin coroziune și eroziune. [*niveau de base karstique* / *karstische Erosionsbasis* / *karstic base level of erosion* / *карстовый базис эрозии*]
- 1041 **Nivel de bază general** Nivelul Oceanului Planetar care servește ca nivel de bază tuturor rîurilor ce se varsă direct în ocean, cît și afluenților acestora. [*niveau de base générale, surface de base* / *absolute Denudationsbasis, ~ Erosionsbasis, Denudationsniveau, Erosionsniveau* / *base level of erosion* / *общей базис эрозии, главний ~ , абсолютный ~*]
- 1042 **Nivel de bază local** Nivel de bază reprezentat printr-o mare interioară, lac sau rîu principal în care se varsă rîul considerat. Și un prag de roci dure, care comandă acțiunea sectorului de rîu din amonte, poate fi un nivel de bază local [*niveau de base local* / *örtliche Erosionsbasis, lokale ~, lokale Denudationsbasis* / *local base level of erosion* / *местный базис эрозии*]
- 1043 **Nivel de eroziune v. Suprafață de eroziune** [*niveau d'érosion* / *Abtragungsniveau, Denudationsfläche* / *erosion level* / *эрозионный уровень*]
- 1044 **Nivel inferior de denudație v. Nivel de bază** [- / *unteres Denudationsniveau* / - / *нижний уровень денудации*]

- 1045 **Nivel marin** Nivelul mediu al oceanului sau al mării care servește ca plan de referință pentru determinarea altitudinii reliefului și a adâncimii bazinelor marine și oceanice. [*niveau de la mer* | *Meeresspiegel*, *Seehöhe* | *sea level* | *уровень моря*]
- 1046 **Nivel de referință v. Plan de referință**
- 1047 **Nivel superior de denudație** Nivel a cărui altitudine este în funcție de climat și deasupra căruia nu se pot înălța virfurile muntoase, deoarece ar fi distruse rapid de denudația foarte intensă, manifestată prin dezagregare, acțiunea ghețarilor și a vântului. [*niveau supérieur de dénudation*, *niveau de crêtes* | *oberes Denudationsniveau* | *top level of denudation* | *верхний уровень денудации*]
- 1048 **Nivelarea reliefului** Totalitatea proceselor geomorfologice care duc la reducerea altitudinii generale a reliefului și la crearea unor suprafețe de nivelare aproape plane. N.r. se realizează prin tocirea formelor pozitive prin procesele sculpturale și umplerea formelor negative cu depozite și roci sedimentare prin procese de acumulare. Sin. *netezirea reliefului*. [*aplanissement du relief* | *Nivellierung*, *Reliefnivellierung*, *Planierung der Erdoberfläche* | *applanation*, *deplanation* | *выравнивание рельефа*, *уплощение* ~]
- 1049 **Nivelment** Determinarea instrumentală a altitudinii unor puncte de pe suprafața terestră. [*nivellement* | *Nivellement* | *levelling* | *nivelуровка*]
- 1050 **Nivocarst** Procese carstice și forme produse de apa provenită din topirea zăpezii care conține mult bioxid de carbon. În mare măsură procesele respective se produc sub stratul de zăpadă. Sin. *carst nival*. [*nivo-karst* | *Nivo-karst* | —]
- 1051 **Nod orografic** Masiv muntos din care pleacă culmi muntoase în diverse direcții. [*noeud orographique* | *Gebirgsknoten* | *mountain knot* | *горный узел*]
- 1052 **Nunakol** Înălțime cu vîrf rotunjit care se ridică deasupra masei unui ghețar [— | — | *nunakol*, *rognol* | —]
- 1053 **Nunatak** Termen din limba eschimoșilor desemnînd o înălțime stîncoasă, ascuțită, care se înalță deasupra calotei de gheață în Groenlanda și prin extensie în Antarctica. Are de obicei versanți puternic înclinați, datorită faptului că flancurile sale sînt erodate de gheața în mișcare, iar deasupra nivelului gheții se manifestă o dezagregare intensă a rocilor. Termenul a fost introdus în limbajul științific de exploratorul A. E. Nordenskjöld. [*nunatak* | *Nunatak* | *nunatak* | *нунатак*]

O

- 1054 **Oază** Porțiune de teren fertilă în cuprinsul unui deșert, unde apa freatică, aflată la mică adâncime, favorizează dezvoltarea vegetației. În **O.** modelarea eoliană a reliefului este mult atenuată. [*oasis* / *Oase* / *oasis* / *oazuc*]
- 1055 **Oază antarctică** Teren neacoperit de gheață în Antarctica (cunoscut sub numele de **O.** Banguer) și unde modelarea reliefului se face subaerian, mai ales sub acțiunea gelifracției. [— / — / *oasis* / *антарктический оазис*]
- 1056 **Obcină** Culme muntoasă prelungă, rotunjită, uneori aproape plată cu aspect de pod, cu înălțimi absolute cuprinse între 900 și 1600 m, pe care, din loc în loc, se înalță vîrfuri domoale (ex. Obcinele Bucovinei).
- 1057 **Obelisc vulcanic** v. **Ac pelean** [*piton, obélisque* / *Obelisk, Turm* / *obelisk, spire, spire, pointed pillar* / *naney*]
- 1058 **Obîrșia văii** Capătul superior al văii. În funcție de agentul modelator și de constituția geologică, **O.v.** poate avea o morfologie variată. Văile glaciare au obîrșii reprezentate prin circuri glaciare; văile fluviatile din regiunile în care eroziunea este slabă (cîmpii, podișuri, penepene) au la obîrșie o formă larg evazată și puțin adîncă, cu aspect de amfiteatru; în regiunile cu relief accidentat și eroziune intensă, **O.v.** sînt reprezentate prin rîpi de obîrșie care au versanți puternic înclinați, atacați de procese geomorfologice intense. [*tête de vallée* / *Talansfang, Talbeginn, Quellgebiet* / *valley head, headwater* / *учмок*]
- 1059 **Ocean** Întindere vastă de apă sărată, ca parte a hidrosferei, acumulată într-un bazin delimitat de continente. Fiind cele mai mari mase de apă, **O.** reprezintă un agent geomorfologic care participă intens la modelarea reliefului, în special spre marginile lor, unde apa în mișcare sub formă de valuri, curenți, marea acționează asupra scoarței. [*océan* / *Ozean* / *ocean* / *ocean*]
- 1060 **Oceanul Planetar** Ansamblul oceanelor și mărilor globului terestru, privite ca nivel de referință unitar pentru procesele desfășurate pe uscatul terestru. [*Océan planétaire* / *Weltmeer* / — / *мировой океан*]

- 1061 **Ochiuri glodoase** Porțiune mică de teren noroios datorită unor izvoare ascendente care sînt bogate în gaze ce antrenează noroiul spre suprafață în drumul lor. Cînd cantitatea de gaze este mare se formează *vulcanii noroiosi*. Sin. *salțe, gloduri*.
- 1062 **Odontolite** Microforme concreționare carstice care apar ca niște cupe foarte mici ce zimțuiesc marginea unor draperii sau vâluri carstice. [*odontolites* | *Odontolithen* | *odontoliths* | *одонолиты*]
- 1063 **Ogaș** Formă negativă rezultată din eroziunea liniară, avînd, în general, adîncimi de ordinul zecilor de centimetri și lungimi de sute sau zeci de metri. Talvegul **O.** este paralel cu suprafața topografică a versantului pe care se formează. Datorită dimensiunilor reduse se nivelează ușor prin lucrările agricole curente. Sin *fâgaș*. [*sillon, strie, cannelure, rayure* | *Kritze, Furche* | *furrow* | *водороина, борозда*]
- 1064 **Oglindă de alunecare** Suprafață lustruită formată pe rocile plastice prin alunecarea depozitelor de deasupra [*glissière* | *Gleitfläche* | *slip-plane, slickenside* | *зеркало скольжения*]
- 1065 **Organism torențial v. Torent** [*organisme torrentiel, torrent* | *Sturzbach, Wildbach* | *torrent* | *эрозионная рывина*]
- 1066 **Orgă geologică** Coloane verticale formate în unele roci (în special în bazalte și calcare) prin fisurare. Coloanele bazaltice au forme prismatice regulate, datorită fisurilor create prin contracție în timpul răcirii și consolidării. Uneori asemenea coloane calcaroase reprezintă stalactite și stalagmite unite. Termen utilizat pentru prima dată de J. Cvijić. [*orgue géologique, orgue, tuyau d'orgue* | *geologische Orgel, Erdorgel, Orgel* | *orgue, sandpipe, organ-pipe* | —]
- 1067 **Orogen** Regiune mobilă a scoarței terestre care a suferit mișcări orogenetice soldate cu formarea unui relief muntos. [*orogène* | *Orogen* | *orogen* | *ороген*]
- 1068 **Orogeneză** În sens etimologic, totalitatea proceselor și fenomenelor care se soldează cu formarea reliefului cutat și cu precădere a munților. În timpul **O.** scoarța terestră este supusă unor mișcări complexe care duc la cutarea straturilor de roci și la înălțarea lor sub forma unor lanțuri muntoase. Eforturile radiare și tangențiale provoacă formarea a numeroase falii care, uneori, favorizează manifestarea erupțiilor vulcanice. **O.** se manifestă în regiunile de geosinclinal. Cauzele și mecanismul **O.** nu sînt pe deplin cunoscute și de aceea s-au emis numeroase ipoteze geotectonice care caută să le explice. În evoluția scoarței terestre s-au produs mai multe **O.**, (*ere geotectonice*) ultima fiind cea alpină. [*orogenèse, orogénie* | *Orogenese, Gebirgsbildung* | *orogeny,*

orogenesis, mountain building | *орогенезис, орогенез, ороге-
ния, горообразование*]

- 1069 **Orografie** v. **Hipsografie** [*orographie* | *Orographie* | *orography, orology* | *орография*]
- 1070 **Orometrie** v. **Hipsometrie** [*orométrie* | *Orometrie* | *orometry* | *орометрия*]
- 1071 **Os** (pl. *osar*) v. **Esker** [*ós* | *Os, As, Wallberg* | *ос* | *эскер, сельз, оз*]
- 1072 **Ostiole** Revărsări de materie semilichidă formînd muşuroaie de noroi înalte pînă la 20 cm, înconjurate sau nu, de un inel de pietre. Apar în regiunile periglaciare cu îngheţ peren. [*ostioles, îlots terreux, flaques de terre, poussée de mollisol, éruptions de boue* | *Erdflecken, Feinschuttinseln* | *tundra ostioles, soil mottlings* | —]
- 1073 **Ostrov** Insulă fluviatilă aluvială de formă alungită, creată prin acţiunea de aluvionare în albia minoră. [*île fluviale, îlot,* |*Flußinsel, Schutt, Holm* | *river island, inch, islet, holm* | *осерѣдок*]

p

- 1074 **Pack v. Banchiză** [*pack* / *Packeis* / *pack ice* / *пак, полярный пак*]
- 1075 **Padină a)** Vale uscată înierbată din relieful carstic; **b)** microdepresiune în deluviile de alunecare. [— / — / *padiny* / *западина*]
- 1076 **Pahoehoe** Termen hawaiian desemnind curgeri de lavă bazaltică a căror suprafață prezintă neregularități. Acestea se datoresc atât deformării crustei prin curgere, cât și acțiunii gazelor care sînt degajate din lavă și care produc umflături și rupturi ale crustei. După aspectul suprafeței, se pot deosebi: lavă cordată, festonată, încrețită, scoriacee etc. [*pahoehoe lava, lave lisse* / *Stricklava, Fladenlava* / *pahoehoe lava* / *лава пехуху, волнистая лава*]
- 1077 **Paleogeografie** Ramură a geografiei care se ocupă cu studierea evoluției învelișului geografic și cu reconstituirea peisajului geografic din diferitele etape ale istoriei geologice a Pămîntului. [*paléogéographie* / *Paläogeographie* / *palaeogeography, paleogeography* / *палеогеография*]
- 1078 **Paleogeomorfologie** Parte a paleogeografiei care studiază evoluția reliefului în trecut, reconstituind configurația acestuia și procesele geomorfologice din diferite perioade geologice. [*paléogéomorphologie, paléomorphologie* / *Paläogeomorphologie* / *palaeomorphology, palaeogeomorphology, paleogeomorphology* / *палеогеоморфология*]
- 1079 **Paleomagnetism** Caracteristicile cîmpului magnetic terestru din trecutul geologic. Ele pot fi reconstituite prin cercetări paleomagnetice, cu ajutorul cărora se determină orientarea în roci a unor particule cu proprietăți magnetice care s-au aranjat după liniile de forță ale cîmpului magnetic terestru din momentul formării rocilor respective. Ulterior, datorită consolidării rocilor, aceste particule nu și-au mai putut schimba orientarea. Datele paleomagnetice vin în sprijinul rezolvării unor probleme de geotectonică, cum ar fi deriva continentelor, confirmată pe această cale. [*paléomagnétisme* / *Paläomagnetismus* / *palaeomagnetism, paleomagnetism, archeomagnetism* / *палеомагнетизм*]

Palinologie Parte a paleontologiei care se ocupă cu studiul polenului, sporilor și ale altor resturi vegetale fosilizate pentru a stabili vârsta depozitelor sau rocilor în care acestea se găsesc, precum și condițiile fizico-geografice existente în timpul formării lor. [*palynologie* / *Palynologie* / *палынология*]

Palisadă Creastă stincoasă formată din bolovani, coloane, bare ce se înalță deasupra terenului înconjurător pe un aliniament. [*palissade* / *Palisade* / *palisade* / *палисад*]

Palse Termen de origine finlandeză desemnând hidrolacoliți care apar în regiunile cu strat gros de turbă. [*palses* / *Palsen*, *Palsa*, *Torfhügeln* / *palsa bogs*, *palsas* / *торфяные бугры*]

Pană de gheață Gheață formată prin înghețul apei pătrunsă în fisurile rocilor, în regiunile cu îngheț peren. P.g. au formă conică sau lamelară. Prin presiunea exercitată, datorită creșterii volumului prin îngheț, ele pot lărgi fisurile provocând dezagregarea rocilor în care s-au format. După topirea gheții, fisurile astfel lărgite se umplu cu material transportat din orizontul superficial. Dacă fenomenul se petrece în materiale loessoide, iau naștere astfel *penete de loess*. [*coin de glace*, *fente de gel* / *Eiskeil* / *ice wedge* / *ледяной клин*]

Pană de loess v. **Pană de gheață** [*coin de loess*, *~ de lehm* / *Lößkeil*, *Lehmkeil* / *loess wedge* / *лэссовый клин*]

Panfan Suprafață de nivelare realizată în regiunile aride prin distrugerea tuturor inselberg-urilor și acoperită cu o cuvertură proluvială rezultată din unirea conurilor de dejecție. Constituie ultimul stadiu al procesului de nivelare în regiunile aride, fiind o pediplenă perfectă. Termen folosit pentru prima dată de A. C. Lawson în 1915. [*pédiments soudés*, *~ coalescents* / *Panfan* / *panfan*, *desert plain* / —]

Pantă Înclinarea unui versant, a unei suprafețe de teren, a profilului longitudinal al unui talveg. P. se exprimă prin valoarea, în grade, a unghiului format de linia considerată și un plan orizontal. Uneori, această înclinare se exprimă prin *cădere* care indică numărul de metri cu care coboară terenul pe distanța orizontală de 100 m (%) sau de 1000 m (⁰/₁₀₀) [*pente*, *inclinaison*, *déclivité* / *Böschung*, *Fall*, *Gefälle* / *slope*, *declivity*, *angle of inclinaison* / *уклон*]

Pantă critică Valoarea maximă a pantei unui versant la care materialul ce îl alcătuiește rămâne în repaus. Depășirea acestei valori duce la deplasarea materialului. Fiecare tip de rocă își are panta sa critică. Sin. *unghi de taluz*

natural, pantă limită [*pente-limite, talus d' équilibre* |kritische Gefälle, Maximalböschung, natürlicher Böschungswinkel | *angle of repose, critical slope, angle of rest* |граничный уклон]

- 1088 **Pantă de echilibru** Panta care asigură stabilitatea unui versant, în condiții fizico-geografice stabile, sau, în cazul unui riu, asigură scurgerea apei și a încărcăturii lui fără eroziune ori aluvionare. [*pente d' équilibre* |Gleichgewichtsgefälle, Normalgefälle |*profile of equilibrium* |уклон равновесия]
- 1089 **Pantă limită v. Pantă critică**
- 1090 **Pantă medie** Valoarea medie a pantei dintr-o anumită regiune. [*pente moyenne* |mittlerer Böschungswinkel, ~ Gefällswinkel |*average slope* |средний уклон, ~ угол падения склонов]
- 1091 **Paradeltă** Porțiune dintr-o deltă care a început să fie erodată. [— /— / *paradelta* /—]
- 1092 **Parageosinclinal** Geosinclinal care este cuprins într-o regiune de platformă și are mobilitate redusă. [*paragéosynclinal* |*Parageosynklinale* |*parageosyncline, intracratonal geosyncline, marginal* ~ |*парагеосинклиналь*]
- 1093 **Parapet de lavă** Formă pozitivă de microrelief cu aspectul unui val care înconjură un lac de lavă. Se formează prin revărsarea sau aruncarea lavei peste marginile lacului. [*anneau de lave* |*Lavaring* |*lava ring* |*лавовое кольцо*]
- 1094 **Pas** Loc mai coborât, înșeuare, care favorizează traversarea unei culmi sau a unui lanț montan. [*col, pas* |*Paß* |*passage* |*перевал, переход*]
- 1095 **Patină deșertică v. Lac de pustiu** [*patine du désert* |*Patina* |*patina* /—]
- 1096 **Patul alunecării v. Suprafață de alunecare** [*surface de glissement, glissière* |*Gleitfläche* |*sliding plane, slip* ~ |*ложье оползня*]
- 1097 **Patul meandrelor** Porțiunea de fund de vale mărginită de două linii tangente la bucelele celor mai accentuate meandre. În cuprinsul său se menține cursul râului în deplasarea lui laterală într-o anumită etapă. [*lit des méandres, zone des méandres* |*Mäandergürtel, Mäanderstreifen* |*meander belt* |*пояс меандров, ложье* ~]
- 1098 **Pavaj deșertic** Suprafață de teren acoperită cu lespezi de roci rămase pe loc, în timp ce materialul fin a fost spulberat de vânt. [*pavage désertique* |*Wüstenpflaster, Steinpflaster* |*desert pavement, pebble mosaic, ~ armor* |*пустынная мостовая*]

- 1099 **Pavaj glaciar** Suprafață de roci dure, plană sau ușor ondulată, care a fost netezită de ghețari. [— /— / *glacier pavement, ice* ~ / *ледниковая мостовая*]
- 1100 **Pavaj periglaciuar** Suprafață ușor înclinată pe care apar blocuri așezate pe fețele plate. Sortarea și așezarea blocurilor, care provin din gelifracție sau din depozite glaciare, se face prin procesele periglaciare. [*dallage de pierres, pavage de blocs* / *Steinplattenboden, Steinpflaster, Steinpflasterboden* / *boulder pavement, stone* ~ /—]
- 1101 **Pământuri rele** v. **Badlands** [*mauvaises terres* /— / *badlands* / *неудобные земли, дурные* ~, *бросовые* ~]
- 1102 **Păpuși de loess** Concrețiuni calcaroase de formă și mărime diferite care apar în roci loessoide sau în orizontul C al unor soluri [*pouffées du loess* / *Lößpuppen, Lößmännchen, Lößkindl, Lößmandeln* / *loess puppen, ~ kindchen, ~ männchen, lime concretions in loess* / *журавчику*]
- 1103 **Păr peleean** Spiculi de lavă bazică consolidată putînd atinge 2 m în lungime și 0,01 și 0,05 mm în diametru. Numit după Pele, zeița hawaiană a focului. [*cheveux de Pelé, filaments vitreux* / *Peles Haar, Lavafaden* / *Pele's hair, filiform lapilli, capillary lava* / *волосы Пеле, еолосистые лапилли*]
- 1104 **Pediment** Suprafață netedă sau ușor înclinată (1—7°) modelată în roci dure, la poalele unei regiuni muntoase care o domină prin versanți abrupti. Spre partea inferioară, această suprafață este acoperită de un strat de material sedimentar grosier, care constituie bahada. P. se formează în regiunile cu climă aridă sub acțiunea dezagregării și a apelor de șiroire, care provoacă o retragere a versantului, acesta păstrîndu-și înclinarea. Prin lărgirea P. și distrugerea, aproape totală, a masivului muntos se ajunge la formarea pediplenelor. Unii geomorfologi consideră că P. se pot forma și în alte condiții climatice identificînd pedimente periglaciare, de vale etc. Termenul a fost folosit pentru prima dată de Dutton în 1882. [*pediment, glacis* / *Pediment, Spulpediment, Felsfußflache* / *pediment, rock plane, ~ floor* / *педимент, предгорная скалистая равнина*]
- 1105 **Pediplanare** Procesul de formare și lărgire a pedimentelor pînă la distrugerea masivului muntos, în locul căruia apare o pediplenă. A fost propus de A. D. Howard în 1942. [*pediplanation* / *Pedimentierung* / *pediplanation* / *педипланизация, педипленизация*]
- 1106 **Pediplenă** Formă de relief cu aspect de cîmpie foarte netedă, parțial acoperită cu un strat subțire de material detritic,

exprimând stadiul matur al unui ciclu de eroziune în condițiile unei clime aride. Rezultă din alăturarea pedimentelor care au înlocuit aproape în întregime relieful înalt din care mai rămân doar unele inselberg-uri ce domină P. Termen utilizat pentru prima dată de Maxon și Anderson în 1935. [*pédiplaine* / *Pédiplain*, *verwachsene aride Felsebene* / *pédiplain*, *peneplain of semiarid erosion* / *педуплен*]

- 1107 **Pedunculul meandrului** Porțiune îngustă de teren care leagă lobul meandrului de restul șesului sau de versant. P. m. este distrus uneori de eroziunea laterală, producându-se rectificarea cursului apei. [*pédoncule*, *isthme*, *col*, *racine* / *Mäanderhals* / *meander neck* / *шайка излучины*, ~ *меандровой шпоры*]
- 1108 **Peisaj geomorfologic** Modul de îmbinare a tuturor formelor de relief și a proceselor geomorfologice dintr-o regiune oarecare, dând astfel nota specifică reliefului acelei regiuni. În funcție de formele sau procesele predominante, distingem P.g. foarte variate, ca cele glaciare, deșertice, montane, de cîmpie, vulcanice etc. Sin. *landsaft geomorfologic* [*paysage morphologique* / *geomorphologische Landschaft* / *morphological landscape* / *геоморфологический ландшафт*, *морфологический* ~]
- 1109 **Pelit Rocă sedimentară** alcătuită din particule cu dimensiuni mai mici de 0,02 mm. [*pélite* / *Pelite* / *pelite* / *пелиты*]
- 1110 **Peneplenă** Suprafață de nivelare avînd forma unei cîmpii joase, ușor ondulate, deasupra căreia pot apărea unii matori de eroziune. Se formează prin lărgirea văilor, micșorarea pantei versanților și scăderea altitudinii relative a interfluviilor, reprezentînd ultimul stadiu al ciclului davisian de evoluție a reliefului. Conceptul de P. a fost introdus de W. M. Davis în 1889. [*pénéplaine* / *Peneplain*, *Fastebene*, *Endrumpf*, *Rumpffläche*, *Endrumpfäche* / *peneplain*, *peneplane*, *old plain* / *пенеплен*, *почти-равнина*, *предельная равнина*]
- 1111 **Peneplenă disecată** Peneplenă în care rîurile și-au adîncit văile în condițiile reactivării eroziunii, prin mișcări de înălțare a regiunii respective sau prin coborîrea nivelului de bază. Sin. *peneplenă întinerită*. [*pénéplaine dissequée* / *zerschnittene Fastebene* / *dissected peneplain* / *расчлененный пенеплен*]
- 1112 **Peneplenă exhumată** Peneplenă care, după ce a fost acoperită cu sedimente, este din nou scoasă la zi prin denudație. [*pénéplaine exhumée* / *abgedeckte Fastebene* / *resurrected peneplain* / *отпрепарированный пенеплен*, *откопанный* ~]

- 1113 **Penepenă fosilizată** Penepenă peste care apele marine au depus sedimente, îngropind-o. [*pénéplaine fossilisée, ~ ensevelie, ~ enfouie* | *begrabene Fastebene, fossilisierte ~* | *fossil penepplain, buried ~* | *законсервированный пенеплен*]
- 1114 **Penepenă întinerită v. P. disecată** [*pénéplaine rajeunie* | — | *rejuvenated penepplain* | *омоложенный пенеплен*]
- 1115 **Penepenizare** Proces complex de modelare a reliefului, care se soldează cu netezirea accentuată a suprafeței scoarței pînă la aspectul de penepenă. P. se produce în condițiile unei stabilități tectonice îndelungate a regiunii respective și a stabilității nivelului de bază care comandă modelarea ei. În aceste condiții, denudația duce la lărgirea văilor, la tocirea interfluviilor și la micșorarea pantei versanților provocînd o nivelare accentuată a reliefului. [*pénéplanation* | *Einrumpfung* | *penepplanation* | *пенепленизация*]
- 1116 **Peninsulă** Porțiune de uscat, de dimensiuni și contururi variabile, care înaintază într-o mare sau într-un lac, fiind înconjurată de apă din trei părți [*presqu'île, péninsule* | *Halbinsel, Fastinsel* | *peninsula* | *полуостров*]
- 1117 **Perete** Versant abrupt format de obicei pe roci dure. Sin. *abrupt* [*mur, muraille, paroi* | *Felsenwand, rock-wall, rock face, wall* | *стенка*]
- 1118 **Perete de desprindere v. Abrupt de desprindere**
- 1119 **Pergelisol** Strat de sol și roci care nu se dezgheață nici în timpul verii, rămînînd înghețat de-a lungul anilor. S-a constatat că în R. S. S. A. Iakută (U.R.S.S.) grosimea acestui strat ajunge pînă la 400–600 m. Vara se produce dezghețul superficial pe o grosime de 0,5 m pînă la 4 m, formîndu-se molisolul. Sin. *permafrost, merzlota, tjälle*. [*pergélisol, tjäle pérrenne* | *Permafrost, Dauerfrostboden, Pergelisol* | *pergelisol, permafrost* | *вечная мерзлота* | *толща многолетный мерзлоты*]
- 1120 **Pergelisol relict v. Permafrost relict**
- 1121 **Pergelisol uscat v. Permafrost uscat**
- 1122 **Periglaciuar** În sens propriu, literal, termen care se referă pozițional la o regiune situată la periferia unei calote glaciare. În sensul actual, lărgit, se referă la o regiune cu condiții climatice asemănătoare celor de la periferia calotei, la condiții climatice de acest tip (cu îngheț permanent, dar și intermitent) și la depozite, structuri și forme de relief create în trecut și în prezent în condiții în care înghețul și dezghețul joacă un rol important. Termen introdus de W. Lozinski în 1909. [*periglaciaire* | *Periglacial* | *periglacial* | *перигляциаль*]

- 1123 **Perioadă glaciară** v. **Glaciație** [*période glaciaire* | *Eiszeit, Glazialzeit* | *glacial phase, ~stage* | *ледниковый период*]
- 1124 **Perioadă interglaciară** v. **Glaciație** [*époque inter-glaciaire* | *Interglazialzeit* | *interglacial period* | *межледниковый период*]
- 1125 **Perioadă orocratică** Perioadă de paroxism orogenetic (cînd mișcărilor orogenetice au intensitate și extindere maxime). [*période orocratique, paroxisme orogénétique* | *orokratische Periode* | *orocratic period* | *орократический период*]
- 1126 **Perioadă pedocratică** Perioadă de relativ calm tectonic între două perioade de paroxism diastrofic. [*période pédocratique* | *pedokratische Periode* | *pedocratic period* | *педиократический период*]
- 1127 **Perisip** v. **Cordon litoral** [*cordon littoral, poulrier* | *Nehrung, Peressyp* | *бар* | *пересыпь*]
- 1128 **Perle de cavernă** Mici concrețiuni calcaroase care amintesc de aspectul perlelor și care se găsesc pe planșul unor peșteri, în mici cavități. [*perle de caverne, dragée* | *Calciterbse, Höhlenperlen* | *cave pearl* | —]
- 1129 **Perluii** Depozit de blocuri, bolovani și alte fragmente grosiere care au rămas în loc după spălarea materialului fin cu care erau amestecate inițial. Așa se întîmplă în cazul spălării unor depozite morenaice și a unor aluviuni [— | — | — | *перлюий*]
- 1130 **Permafrost** Termen propus de S. W. Müller în 1947 v. **Pergelisol** [— | *Permafrost* | *permafrost* | —]
- 1131 **Permafrost relict** Permafrost format în condiții climatice diferite decît cele actuale, care nu mai favorizează forma:ea, ci doar menținerea acestui orizont. [— | — | *relict permafrost* | *реликтовая мерзлота*]
- 1132 **Permafrost uscat** Strat de sol cu temperatură negativă, dar fără gheață datorită lipsei apei. [— | — | *dry permafrost* | *сухая мерзлота*]
- 1133 **Permanența continentelor și oceanelor** Ipoteză care pledează în favoarea existenței blocurilor continentale și a bazinelor oceanice din cele mai vechi timpuri, probabil de la începuturile formării scoarței terestre. Această ipoteză este astăzi infirmată de cercetările noi, care dovedesc tinerețea bazinelor oceanice și a unor întinse porțiuni de uscat. [*permanence des boucliers continentaux et des océans* | *Permanenz der Kontinente und Ozeane* | *permanence of the continental shields and ocean basins* | *перманентность материков и океанов*]

- 1134 **Permeabilitate** Proprietatea rocilor poroase de a permite trecerea apei prin porii și fisurile lor. [*pérmeabilité* / *Permeabilität*, *Durchlässigkeit* / *permeability*, *perviousness* / *проницаемость*, *водопроницаемость горных пород*]
- 1135 **Peșteră** Formă de relief carstic care apare ca un gol subteran de mari dimensiuni, rezultat în urma acțiunii apelor subterane asupra rocilor carstificabile. Aceste goluri se lărgesc pe alocuri formînd săli, iar în alte părți se îngustează mult formînd coridoare. Unele P. sînt străbătute de cursuri de apă sau adăpostesc lacuri subterane. În multe cazuri pereții P. sînt tapisați cu formațiuni concreționare de tipul stalactitelor, stalagmitelor, draperiilor, vălurilor carstice etc. În unele P., din zăpada pătrunsă prin avenuri se pot forma lentile de gheață. P. se clasifică după prezența sau absența apei, după regimul temperaturii (care depinde de orientarea peșterii în plan vertical) etc. Sin. *grotă*, *cavernă*. [*grotte*, *caverne* / *Grotte*, *Höhle*, *Höhlung* / *cave*, *grotto* / *пещера*, *карстовая пещера*]
- 1136 **Peșteră moartă** Peșteră uscată în care, din lipsa apei, nu se mai manifestă fenomenele de coroziune, eroziune sau depunere. [— I — / *dead cave* / *мёртвая пещера*]
- 1137 **Peșteră vie** Peșteră prin care circulă apa, contribuind la dezvoltarea ei prin coroziune și eroziune; sînt prezente și procese de depunere care duc la apariția de noi formațiuni concreționare. [— / — / *active cave* / —]
- 1138 **Petrografie v. Litologie**
- 1139 **Piastră oscilantă** Bloc de rocă rezultat prin dezagregare și care, avînd o formă mai mult sau mai puțin rotunjită la bază, poate fi balansat cu ușurință. Sin. *bloc oscilant*. [*pierre branlante* / *schwankender Stein* / *log an stone*, *logging~rocking* ~ / *качающийся камень*]
- 1140 **Piastră de adunare a apelor** Regiune joasă, adesea afectată de o mișcare de scufundare lentă, în care se adună, unindu-se, mai multe râuri. Termen folosit pentru prima dată în literatura geografică românească de G. Vâlsan. [*convergence hydrographique*, *noeud* ~ / — / — / —]
- 1141 **Picior de munte** Culme muntoasă secundară, scurtă, care coboară domol de pe o culme principală spre fundul unei văi sau depresiuni. [*contrefort*, *éperon* / *Sporn* / *spur* / *горный отрог*]
- 1142 **Piemont** Formă de relief cu aspectul unui vast plan înclinat care face racordul între o regiune muntoasă și regiunile joase din jur. De obicei, se formează prin acumulare, în urma unirii conurilor de dejecție create de râuri la ieșirea

din munte (P. de *acumulare*), dar se pot forma și prin procese sculpturale (P. de *eroziune*). [*piémont, piedmont / Bergfußfläche, Piedmont, Vorgebirge / piedmont / предгорная равнина, предгорная аллювиальная ~*]

1143 **Piemont de acumulare** v. **Piemont** [*piémont alluvial / Piedmontebene, Bergfußebene / piedmont alluvial plain, mountain apron / предгорная аллювиальная равнина*]

1144 **Piemont de eroziune** v. **Piemont**

1145 **Pietriș** Depozit constituit din fragmente de roci dure, rotunjite datorită travaliului apelor curgătoare și cu dimensiuni cuprinse între 2–200 mm. Prin cimentare se formează conglomerate. Sin. *prundiș*. [*gravier, cailloutis / Schotter, Kies / gravel / гравий, галечник*]

1146 **Pillow-lava** Structură formată prin separarea lavei în blocuri rotunjite în condiții de consolidare subacvatică. [*lave en coussins / Kissenlava / pillow lava, ellipsoidal basalts / подушечная лава, подуцатая ~*]

1147 **Pingo** v. **Hidroacolit** [*pingo / Pingo / pingo / булгунняк*]

1148 **Pinten de meandru** Picior de munte scurt care înaintează în bucla unui meandru de vale [*éperon / Talsporn / meander spur / меандровая шпора*]

1149 **Pipkrake** Ace. de gheață de câțiva centimetri înălțime și care au în vîrf cîte o pietricică pe care au ridicat-o de sol prin creșterea lor în înălțime. P. contribuie la dislocarea și deplasarea sfîrîmăturilor de rocă. [*pipkrake, aiguille de glace, filament de ~, hérisson de ~ / Eisnadel, Kammeis, Haarstein, Nadelstein, Stengelstein / pipkrake, needle ice / ледяной иголок, ~ стебель*]

1150 **Piramidă coafată** Formă pozitivă de microrelief, cu aspect de stîlp piramidal, care are în vîrf un bloc de rocă dură. P.c. este alcătuită din material eterogen necimentat, în care predomină fracțiunea fină. Acest material friabil este ușor spălat din jurul piramidei care este protejată de blocul pe care îl poartă în vîrf. Sin. *piramidă de pămînt*. [*cheminée de fée, demoiselle, nonne, pilier de terre / Erdpyramide, Erdpfeiler, Erdsäule / earth pillar, ~ pyramid, hoodoo, demoiselle hill / земляная пирамида*]

1151 **Piramidă de pămînt** v. **Piramidă coafată**

1152 **Piroclastite** Termen general ce se aplică unor roci formate din particule solide de dimensiuni diferite, provenite din erupțiile vulcanice. Particulele reprezintă fragmente de lavă întărită și fragmente din rocile dislocate și sfîrîmate în timpul exploziilor vulcanice. După mărimea particulelor se pot deosebi: bombe vulcanice, lapili și cenușă vulcanică.

Termenul a fost propus de Grabau în 1924. [*matériaux pyroclastiques* / *Auswürflinge*, *pyroklastische Produkte* / *pyroclasts*, *pyroclastic rocks*, *volcanic debris* / *пирокластические продукты извержения*]

- 1153 **Pisc** Vîrf ascuțit care se înalță pe o culme sau pe o creastă de munte. [*pic* / *Spitze*, *Gipfel* / *peak*, *pike* / *nuk*]
- 1154 **Pîlnie carstică** Dolină care se continuă în jos cu un ponor larg avînd forma unei pîlnii. [*entonnoir karstique*, *gouffre* / *Karsttrichter* / *karstic funnel* / *карстовая воронка*, *конусообразная ~*]
- 1155 **Pîlnie de sufoziune** Formă negativă de microrelief cu aspect de pîlnie, formată prin sufoziune. [— / — / — / *суфбузионная воронка*]
- 1156 **Pinză de apă freatică** Pinză de apă subterană care se găsește la mică adîncime fiind alimentată din precipitații pe toată întinderea sa. Poate fi interceptată de fîntînile obișnuite. [*nappe phréatique* / *phreatisches Grundwasser* / *phreatic water*, *water table* / *еерководка*]
- 1157 **Pinză de apă subterană** Apă subterană care îmbibă porii și fisurile unui strat acvifer. Prin înmuierea unor roci ca argila, marnele, șisturile argiloase dau naștere la alunecări de teren. [*nappe d'eau souterraine* / *Grundwasser* / *ground water* / *грунтовая вода*, *водоносный слой*]
- 1158 **Pinză de grohotiș v. Grohotiș** [*talus d'éboulis* / *Schutthalde* / *talus*, *~ slope* / *осыпной покров*]
- 1159 **Pinză de lavă** Strat de rocă vulcanică sau de lavă fluidă, de obicei bazaltică, care acoperă regiuni întinse cu relief șters. [*nappe de lave* / *Lavadecke*, *Lavalage*, *Lavabank* / *lava sheet* / *лавовый покров*]
- 1160 **Pinză de șariaj** Unitatea tectonică rezultată din încălcarea pe distanțe impresionante a unor pachete de roci mai vechi peste altele mai noi. P.ș. se formează în timpul mișcărilor orogenetice, cînd, datorită unor împingeri laterale, unele pachete sînt deplasate pe orizontală pe distanțe de zeci de kilometri. [*nappe de charriage* / *Überschiebungsdecke*, *Überfallungsdecke*, *Schubdecke*, *Decke* / *nappe*, *thrust-sheet* / *шарьяжный покров*, *тектонический ~*]
- 1161 **Plafon** Peretele superior al unei cavități subterane. [*plafond* / *Dach*, *Decke*, *Gewölbe* / *roof*, *ceiling* / *кровля*]
- 1162 **Plajă** Formă de relief de acumulare litorală cu aspectul unui plan ușor înclinat peste care se rostogolesc valurile. Este alcătuită din nisipuri, dar și din prundișuri în regiunile în care predomină rocile dure. P. apar atît pe țăr murle

joase cât și pe cele înalte, la baza falezelor. [*plage, grève, estran* | *Strand* | *beach* | *пляж*]

1163 **Plajă anterioară** v. **Plajă umedă**

1164 **Plajă de furtună** Acumulare de material nisipos sau mai grosier clădită de valuri în timpul celor mai puternice furtuni. Apare adesea ca o creastă sau val care domină plaja obișnuită. [„*banc*“ | *Strandwall, Rife* | *storm beach* | —]

1165 **Plajă posterioară** v. **Plajă uscată**

1166 **Plajă suspendată** Plajă veche rămasă deasupra nivelului de acțiune a fluxului sau a valurilor datorită înălțării scoarței sau coborârii eustatice a nivelului mării. [*plage suspendue, ~ soulevée* | *gehobener Strand* | *elevated beach, raised* ~ | *висячий пляж*]

1167 **Plajă umedă** Porțiune de plajă acoperită de valuri în mod obișnuit. Sin. *plajă anterioară* [*avant-plage, avant-côte* | *Vorstrand* | *offshore* | *мокрый пляж*]

1168 **Plajă uscată** Partea mai înaltă a unei plaje care este afectată de valuri în timpul furtunilor obișnuite. Sin. *plajă posterioară*. [*arrière-plage* | *Hinterstrand* | *dry beach, back-shore* | *сухой пляж*]

1169 **Plan de falie** Plan de fractură a scoarței după care vin în contact cele două compartimente vecine care au suferit deplasări. Uneori P.f. se reflectă în relief prin abrupturi sau fațete triunghiulare. [*plan de faille* | *Verwerfungsebene, Verwerfungsplane* | *fault plane* | *плоскость сброса*]

1170 **Plan de referință** Plan orizontal față de care se măsoară altitudinea reliefului. De obicei, se consideră ca P.r. suprafața marină, față de care se măsoară altitudinea uscatului și adâncimea bazinelor marine și oceanice. Sin. *nivel de referință*. [*niveau de référence* | *Bezugsniveau* | *datum plane, référence* ~, *datum level* | —]

1171 **Planație** Crearea, prin diverse procese geomorfologice, și cu precădere prin eroziune, a unei suprafețe plane acoperită în același timp de depozite aluviale. Termen introdus de G. K. Gilbert (1877). [*planation* | *Planierung der Erdoberfläche* | *planation* | *планация*]

1172 **Planație laterală** Nivelarea interfluviilor și transformarea lor într-o suprafață paralelă cu profilul longitudinal al râurilor, prin eroziunea laterală. [*planation latérale* | *Seitenplanierung* | *lateral planation* | —]

1173 **Planeză** Suprafață structurală puternic înclinată situată pe flancul unui con vulcanic alcătuit în special din lave. P.

au contur triunghiular cu vârful spre crater, datorită dispoziției radiare a rețelei de văi care fragmentează aparatul vulcanic. [*planèze, secteur triangulaire* | *Flankendreiecke* | *planeze, triangular sector* | *планез*]

1174 **Planșeu** Planul inferior al unei cavități subterane [*plancher* | *Sohle, Höhlensohle* | *floor* | *nodoușa*]

1175 **Plasticitatea rocilor** Proprietatea rocilor de a căpăta deformări care se mențin și după încetarea forțelor ce le-au provocat. Unele roci, ca argilele, marnele, devin foarte plastice în urma umezirii. [*plasticité des roches* | *Plastizität der Gesteine* | *plasticity of rocks* | *пластичность пород*]

1176 **Platformă** Porțiune mai rigidă și mai stabilă a scoarței terestre, alcătuită dintr-un fundament de roci metamorfice cutate și din roci magmatice peste care se suprapune, sau nu, o cuvertură de roci sedimentare nederanjate sau slab ondulate sub formă de sineclize și anteclice. Porțiunile alcătuite numai din fundamentul cristalin care apare la zi sînt numite *scuturi*, iar cele cu cuvertură sedimentară *platforme bietajate* sau, simplu, *platforme*. În opoziție cu regiunile de geosinclinal, cele de **P.** nu suferă decît mișcări oscilatorii lente și de mică amploare. În unele cazuri, anumite porțiuni de **P.** capătă o mobilitate mai mare, constituind așa numitele *aulacogene*. **P.** le corespunde, în general, un relief șters de cîmpii și podișuri. Sin. *cratogen*. [*plate-forme* | *Kratogen, Kraton, Plattform* | *platform* | *платформа*]

1177 **Platformă de abraziune** Suprafață de relief plană, ușor înclinată spre larg și care a fost modelată prin abraziune. Sin. *suprafață de abraziune*. [*plate-forme d'abrasion* | *Schorre, Abrasionsplattform, Abrasionsplatte, Brandungsplatte, Strandplatte* | *abrasion platform, abraded shelf, wave-cut ~, wave-cut platform, wave ~* | *абразионная платформа*]

1178 **Platformă bietajată** v. **Platformă** [- / - / - | *n.uma*]

1179 **Platformă continentală** Marginea submersă a continentelor care se înclină ușor de la țarm spre povîrnișul continental, marcată, în general, de izobata de 200 m. Suprafața **P.c.** este destul de netedă, fiind brăzdată în unele locuri de văi submerse. Unele forme pozitive mai înalte de pe **P.c.** ies la zi sub formă de insule continentale. Lățimea **P.c.** poate varia de la cîțiva kilometri pînă la peste 1000 km. Prin abraziune, **P.c.** se lățește în dauna uscatului. Sin. *șelf*. [*plate-forme continentale, plateau continental* | *Schelf, Kontinentalschelf, Kontinentaltafel* | *continental shelf, shore platform* | *шельф, материковая отмель*]

- 1180 **Plăformă de eroziune** Treaptă de relief cu suprafață aproape plană reprezentând un rest dintr-o peneplenă. Sin. *nivel de eroziune, suprafață de eroziune, suprafață de denudație* [*plate-forme d'erosion* | *Erosionsplatte* | *erosion platform* | *эрозионная платформа*]
- 1181 **Plăformă structurală** Suprafață plană de relief, orizontală sau slab înclinată, care se înscrie peste un strat de roci dure, dezgolit prin denudație. Uneori, stratul de roci dure poate fi acoperit de un strat relativ subțire de roci friabile, îndeosebi luturi, în care sînt modelate forme de microrelief, însă aspectul de ansamblu este dat de forma impusă de stratul mai dur. [*plate-forme structurale* | *Strukturplatte, Schichtplatte, Schichtfläche* | *structural platform, stratum plain* | *структурная платформа*]
- 1182 **Platou** Formă pozitivă de relief cu suprafață plană sau ușor vălurită și care este orizontală sau slab înclinată, fiind mărginită de abrupturi sau de versanți puternic înclinați. După altitudine, se poate vorbi de platouri înalte și de platouri joase. [*plateau* | *Plateau, Tafelland* | *plateau, plateau plain* | *плато*]
- 1183 **Platou bazaltic** v. **Platou de lavă** [*plateau basaltique* | *Basaltplateau, Basalttafeland* | *basalt plateau* | *базальтовое плато*]
- 1184 **Platou carstic** Regiune care, în general, este plată și pe care apar numeroase forme carstice. [*plateau karstique* | *Karstgebiet* | *karst plain* | *карстовое плато*]
- 1185 **Platou interfluvial** Interfluviu larg cu suprafața plană.
- 1186 **Platou înalt** v. **Platou** [*haut plateau* | *Hochplateau, Hochfläche* | *high-plateau* | *платокогорье*]
- 1187 **Platou jos** v. **Platou**
- 1188 **Platou de lavă** Platou format prin revărsarea de lave bazaltice care, fiind fluide, se scurg la mare distanță de locul erupției dînd un relief plat. Spre deosebire de cîmpiile de lavă, P.I. sînt mărginite, în general, de versanți puternic înclinați. Sin. *platou bazaltic*. [*plateau de lave* | *Lavaplateau, Lavatafel* | *lava plateau, basalt* ~ | *базальтовое плато*]
- 1189 **Platou vulcanic** Platou modelat de către agenții externi în materialele provenite din erupțiile vulcanice (lave și piroclastite) [— | — | *volcanic plateau* | *вулканическое плато*]
- 1190 **Plaur**. Insulă plutitoare formată din împletirea rădăcinilor și rizomilor de stuf și peste care se depun resturi organice și praf. Adesea este mobilă. [— | — | *plav, reed swamp* | *сплавина*]

- 1191 **Playa** Termen spaniol desemnând partea centrală, plată, a depresiunilor din regiunile aride care este acoperită de apa unor lacuri temporare, în care se depun materiale fine rezultate din formarea pedimentelor (materialul grosier rămânând pe bajada). În Sahara și se spune *sebha* și *sebkha*; în Tunisia — *șot*; în Africa de Sud — *pfannen*; în America Latină — *salina* și *salares*; în Iran — *kevir*; în pen. Arabică — *khabari*; în Asia Centrală — *takir*. [*sebha, sebkha, playa* | *Playa* | *playa, pan* | *пля*]
- 1192 **Pleistocen** Prima parte a cuaternarului, care, din punct de vedere climatic, s-a caracterizat prin alternarea de perioade reci (glaciare) cu perioade mai calde (interglaciare). Sin. *diluviu*. [*Pléistocène* | *Eiszeitalter, Pleistozän, Diluvium* | *Pleistocene, glacial epoch, ice age* | *плейстоцен, плейстоценовая эпоха*]
- 1193 **Plicații v. Involuții**
- 1194 **Pluviodenudație** Eroziune exercitată de către picăturile de ploaie. [*érosion sous le choc des gouttes de pluie* | *Tropfenarbeit* | *raindrop impact* | —]
- 1195 **Poartă** a) Loc îngust pe traseul unei văi, datorat apariției unor roci mai dure; b) Vale largă care taie un lanț muntos, îngăduind accesul într-o altă regiune; c) Regiune joasă între două lanțuri muntoase [*porte* | *Pforte* | *gateway* | *ворота*]
- 1196 **Pod natural** Pod format în regiunile carstice reprezentând o porțiune rămasă din tavanul unei peșteri care, în rest, s-a prăbușit (ex. P.n. de la Ponoare, jud. Mehedinți). [*pod naturel* | *Naturbrücke* | *natural bridge* | *естественный мост*]
- 1197 **Podul terasei** Suprafața plană și aproape orizontală a terasei care, spre axul văii, domină fruntea terasei, iar în partea opusă este dominată, la rîndul ei, de restul versantului sau de fruntea unei terase mai înalte. P.t. este limitat de muchia și țîțna terasei. [*surface de terrasse* | *Terrassenflur, Terrassenfläche* | *surface of terrace, top of ~* | *площадка террасы*]
- 1198 **Podiș** Formă complexă de relief alcătuită din interfluvii largi, adesea în formă de platou, situate cam la aceeași altitudine și separate între ele prin văi care pot fi adînci. P. au întindere mare și altitudini care, de obicei, depășesc 200 m. Sint însă și podișuri mai joase sau unele foarte înalte. Unele P. se suprapun regiunilor de platformă (ex. Podișul Moldovei), altele se situează în regiuni de orogen (ex. Podișul Transilvaniei). În unele cazuri, P. fac parte integrantă din lanțurile muntoase, avînd altitudini

foarte mari (ex. Podișul Pamir). [*plateau* / *Tafelland*, *Platte* / *table land* / *плато*]

- 1199 **Polder** Porțiune de cîmpie maritimă de tip marsch, cîștigată pe seama mării prin lucrări de îndiguire și de desecare. Termenul apare pentru prima dată în Cîmpia maritimă flamandă în secolul al XII-lea. [*polder*; *renclôture* / *Polder*, *Koog* / *polder*, *dyked marsh*, *dyked land* / *польдер*]
- 1200 **Polie** Depresiune carstică închisă, alungită, mărginită de versanți abrupti și avînd fundul plat, tapisat cu o acoperitură aluvionară, situat la nivelul bazei de carstificare. **P.** sînt străbătute de riuri cu scurgere temporară sau permanentă care adesea se revarsă. Unele **P.** adăpostesc lacuri. **P.** provin prin unirea mai multor uvale sau doline, ori din prăbușirea tavanului unor peșteri și sînt axate adesea pe linia de falie. În ierarhia formelor carstice negative, după ponor, dolină și uvală, **P.** sînt cele mai mari. După origine se pot deosebi: *P. tectonice*, *de prăbușire*, *de îngemănare a uvalilor*, *complexe* etc. [*poljé* / *Polje* / *polje*, *polye*, *interior valley*, *karst* ~ [*noabe*]
- 1201 **Polie complexă** Polie la a cărei formare au participat atît procese exogene, cît și tectonice. [*poljé d'origine complexe* / — / —]
- 1202 **Polie de îngemănare a uvalilor** Polie rezultată din evoluția mai multor uvale învecinate, care ajung să se unească, formînd o singură depresiune de mari proporții. [— / — / — / [*полье образующиеся путем слияния группы смежных воронок*]
- 1203 **Polie de prăbușire** Polie rezultată din prăbușirea tavanului unei peșteri de mari dimensiuni. [— / *Einsturzpolje* / — / *провальное полье*]
- 1204 **Polie tectonică** Polie formată prin scufundarea unei porțiuni de scoarță ca un mic graben sau ca un sinclinal. Apare în regiunile cutate, procesele carstice jucînd un rol secundar în formarea lor. De aceea calcarul se găsește în substrat nefiînd îndepărtat. [*poljé d'origine tectonique* / *tektonische Polje* / *tectonic polje* / *полье тектонического происхождения*]
- 1205 **Poligoane de pămînt** v. **Soluri poligonale**
- 1206 **Poligoane de pietre** Acumulări de fragmente colțuroase de roci cu aspectul unor mici valuri cu contur poligonal. Apar în regiunile periglaciare, mai frecvent în cele cu pergelisol sau cu un sezon rece extrem de aspru, unde alternanța de îngheț-dezghet a provocat deplasări diferențiale ale particulelor, scoțînd la suprafață pe cele mai grosiere și deplasîndu-le prin triere spre periferia poligoanelor de sol.

Dimensiunile lor variază între câțiva metri și mai multe zeci de metri în diametru. Forma poate fi deopotrivă convexă sau concavă. [*polygones de pierres, ~ triés* | *Steinpolygone, Steinnetzböden* | *stone polygons, sorted ~* | *каменные многоугольники, отсортированные сети*]

- 1207 **Poligoane de uscare** Mici poligoane de sol sau de roci pelitice consolidate, separate printr-o rețea de fisuri care au apărut în urma contracției prin uscare a solului sau rocilor. Apar în locurile care au fost inundate temporar. [*polygones de séchage, ~ de dessication, sols cellulaires* | *Trocknungspolygone* | *mud crack polygons, mud polygons, fissure ~, cellular soils* | *трещинно-полигональные образования*]
- 1208 **Poliță** Suprafață structurală îngustă, suspendată la o anumită înălțime pe un versant abrupt. Sin. *brînă*. [*banquette* | *Bank, Gesims, Leistle* | *bench, berm* | *берма, ступень, уступ*]
- 1209 **Ponor** Gol carstic sub forma unei fisuri largite (verticală sau înclinată), prin care se scurg subteran apele de suprafață. Apare pe fundul dolinelor, poliilor, văilor seci. [*ponor ponor-gouffre, chantoir, boi-tout, ouverture béante* | *Ponor Katavothre* | *ponor, pit-ponor, katavothron, swallow hole* | *понор, катавотра*]
- 1210 **Popină** Martor de eroziune care se ridică deasupra luncii sau a teraselor de luncă. Reprezintă lobul unui meandru rectificat. Sin. *grădiște*. [*éperon sectionné* | *abgeschnittener Sporn, Umlaufberg* | *cut-off-lobe* | *останец обтекания*]
- 1211 **Pornituri v. Deplasări în masă**
- 1212 **Portal carstic v. Arcadă** [*portail karstique, voûte ~* | *torartige Grotte* | *cave arch* | —]
- 1213 **Portal litoral v. Arcadă** [*arche, porte* | *Brandungstor, Felstor* | *sea arch, natural portal* | *ворота*]
- 1214 **Portiță** Deschidere într-un cordon litoral prin care laguna sau limanul comunică cu largul mării. [*bouche, entrée, grau, pass* | *Einfahrt, Einlaß, Paß, Tief* | *gat, gate, inlet* | *прорыва*]
- 1215 **Postglaciar v. Holocen** [*période postglaciaire* | *Postglazialzeit* | *postglacial period* | *последникова период, ~ эпоха*]
- 1216 **Potcoavă nivală** Relief de acumulare periglaciară cu aspect asemănător unui val curbat ca o potcoavă, cu concavitatea spre partea superioară a versantului unde închide o mică depresiune. P.n. este alcătuită din blocuri de roci care s-au rostogolit și au alunecat pe limba de zăpadă care se menține mai mult timp în spatele ei. [*bourrelet de congère, ~ de pont*]

de neige, ~ d'évacuation, fer-à-cheval nival /— [*protalus moraine, nivation protalus* /вал у подножия снежников]

- 1217 **Povîrnîș (taluz) continental** Marginea submersă a blocului continental care limitează platforma continentală, avînd o înclinare nu mai mare ca a acesteia. De obicei, această înclinare depășește 7°, dar în unele cazuri poate ajunge și pînă la 40°. P.c. se întinde de la adîncimea de aproximativ 200m, pînă la 3000—4000 m. [*pente continentale, talus continental* / *Kontinentalabhang, Kontinentalabfall, Kontinentalböschung, Kontinentalhang* /continental slope /материковый склон]
- 1218 **Pradolină** Vale pleistocenă orientată în lungul marginii calotei glaciare în Cîmpia germano-poloneză. Unele râuri actuale ca Warta, Vistula etc. urmează parțial traseele unor P. Sin. *urstromtal*. [*chenal pro-glaciaire* /*Eisrandtal, Urstromtal* /marginal channel, proglacial ~, *pradolina* /продолина]
- 1219 **Prag fluvial** Porțiune mai ridicată de pe fundul albiei minore a unui rîu ce produce scăderea adîncimii apei și creșterea vitezei ei de curgere. P.f. pot apărea datorită durității mai mari a anumitor roci sau datorită unor mișcări de înălțare locală a scoarței. [*haut-fond, maigre, seuil* /*Furte Schwelle, Untiefe* /crossing, riffle, shoal /попоз]
- 1220 **Prag glaciari** Microrelief specific văilor glaciare, cu aspect de val, în spatele căruia s-a exercitat acțiunea de subsăpare a ghețarului. [*barre glaciaire, seuil rocheux* /*Felsriegel, Riegel* /glacial threshold, rock-bar, riegel /пугель]
- 1221 **Prag de lichiditate v. Limită de lichiditate**
- 1222 **Prag de plasticitate v. Limită de plasticitate**
- 1223 **Prag submarin** Formă pozitivă de relief submers care apare ca o porțiune mai ridicată a fundului marin separînd două depresiuni. [*seuil sous-marin* /*Schwelle* /rise, sill, swell /попоз]
- 1224 **Prăbușire** Căderea tavanului unei peșteri sau al unui alt gol subteran. [*écroulement, effondrement* /*Einbruch, Einsturz, Zusammenbruch* /caving-in, collapse, falling-in /обвал]
- 1225 **Pripai** Fișie de gheață prinsă de țărîm și care nu este mișcată nici de valuri și nici de marea. [*pie'd de glace* /*Eisfuß* /ice-foot /прунай, береговой лёд]
- 1226 **Prival** Formă negativă de relief cu aspect de canal, care face legătura între brațele fluviului și depresiunile lacustre din luncă și deltă.
- 1227 **Procese de acumulare** Procese geomorfologice de depunere a materialelor transportate de agenții externi sau interni. Prin aceasta ia naștere relieful de acumulare reprezentat

prin forme foarte variate ca: dune, conuri de dejecție, cordoane litorale, cîmpii aluviale, conuri vulcanice, etc. După agentul care produce acumularea, se pot deosebi P.a. fluviatilă, marină, eoliană, glaciară, lacustră, deluvială, vulcanică etc. [*processus d'accumulation* / *Akkumulationsprozesse* / *accumulation processes* / *аккумулятивные процессы, конструктивные* ~]

- 1228 **Procese de albie** Procese de eroziune (liniară, laterală, regresivă), transport și aluvionare, care se produc în cuprinsul albiei minore a unui rîu. [— / — / — / *условые процессы*]
- 1229 **Procese carstice** Procesele de dizolvare, eroziune și precipitare chimică ce duc la formarea reliefului carstic. [*processus karstiques* / *karstische Prozesse* / *karstic processes* / *карстовые процессы*]
- 1230 **Procese deluviale v. Procese de versant**
- 1231 **Procese de denudație** Procese care se soldează cu îndepărtarea de material din sol, ajungîndu-se la scoarța de alterare sau la roca vie. [*processus de dénudation* / *Denudationsprozesse* / *denudation processes* / *денудационные процессы*]
- 1232 **Procese destructive** Procese geomorfologice în cadrul cărora formele externe sau interne provoacă distrugerea formelor de relief preexistente. [*processus destructeurs* / *zerstörende Vorgänge* / *destructive processes, wasting* ~ / *процессы разрушения*]
- 1233 **Procese endogene** Procese geomorfologice determinate de acțiunea forțelor interne. În această categorie pot fi incluse procesele legate de mișcările orogenetice, oscilatorii, seismice, sau de vulcanism. În general, P.e. sînt acelea care au generat trăsăturile majore ale reliefului terestru (continentele, bazinele marine și oceanice, lanțurile muntoase, etc.). [*processus internes* / *endogene Prozesse, ~ Vorgänge, innerbürtigen* ~ / *endogenous processes, hypogene* ~, *internal* ~ / *эндогенные процессы, внутренние* ~]
- 1234 **Procese eoliene** Procese geomorfologice determinate de acțiunea vîntului. Aceste procese sînt complexe căci sînt caracterizate prin coraziune, deflație și acumulare eoliană, ducînd la apariția unor variate forme de relief eolian ca: dunele, babele, serir-urile etc. [*processus éoliennes* / *äolische Vorgänge* / *aeolian processes* / *эоловые процессы*]
- 1235 **Procese erozionale** Procese geomorfologice de eroziune exercitate de apă, gheață și aer în mișcare. [*processus d'érosion* / *Erosionsvorgänge* / *processes of erosion, erosion processes* / *эрозионные процессы*]

- 1236 **Procese exogene** Procese geomorfologice care se produc sub acțiunea forței gravitaționale, și a celor rezultate din energia primită din afara Pământului, în special sub formă de radiație solară. În această categorie pot fi înglobate toate procesele fluviatile, marine, lacustre, de versant, eoliene, glaciare, periglaciare, biogene. [*processus externes* | *exogene Prozesse, außenbürtige Vorgänge* | *exogenetic processes, exogenous ~*, *external ~* | *экзогенные процессы, внешние ~*]
- 1237 **Procese geomorfologice** Totalitatea proceselor generate de agenții interni sau externi și care conduc la modificarea reliefului terestru. [*processus géomorphologiques* | *geomorphologische Vorgänge* | *geomorphic processes* | *геоморфологические процессы*]
- 1238 **Procese glaciare** Procese geomorfologice legate de formarea, existența, mișcarea și topirea ghețarilor. Masele de gheață în mișcare exercită o acțiune de roadere a scoarței terestre și de transport a unor mari cantități de fragmente de roci care sînt depozitate acolo unde se topește gheața. P.g. se soldează cu apariția formelor de relief glaciare ca: văile glaciare, circurile, morenele etc. [*processus glaciaires* | *glaziale Vorgänge* | *glacial processes* | *гляциальные процессы*]
- 1239 **Procese gravitaționale** Procese geomorfologice care se produc sub acțiunea directă a forței gravitaționale. Așa sînt prăbușirile, surpările, alunecările de teren, curgerile de noroi, soliflucțiunile și creep-ul. [— / — / — | *gravitaцionные процессы*]
- 1240 **Procese litorale** Procese geomorfologice specifice zonei litoralului oceanic, marin sau lacustru și care se produc sub acțiunea valurilor, a curenților sau a mareelor. Ele duc la crearea unor forme de relief specifice cum sînt: platformele de abraziune, falezele, plajele, cordoanele litorale etc. [*processus littoraux* | *Küstenprozesse* | *shore processes* | *береговые процессы*]
- 1241 **Procese orogenetice** Procese complexe generate de acțiunea forțelor endogene și care se soldează cu formarea munților. [*processus orogénétiques* | *orogene Vorgänge* | *orogenic processes* | *горообразовательные процессы*]
- 1242 **Procese sculpturale** Procese geomorfologice de erodare și de îndepărtare a unor materiale de la suprafața scoarței terestre. Ele se produc prin acțiunea apelor curgătoare, a ghețarilor, a vîntului, a valurilor și a curenților marini sau lacustri, a zăpezilor perene sau sub acțiunea directă a gravitației. Aceste procese duc, de obicei, la apariția unor forme

negative de relief. [*processus sculpturaux* | *Skulpturprozesse* | *sculpture processes* | *скульптурные процессы*]

- 1243 **Procese de versant** Procese geomorfologice care au loc pe versanți prin acțiunea forțelor exogene. Sînt reprezentate prin eroziune areolară și liniară, alunecări de teren, curgeri de gloduri, solifluxiuni, surpări, rostogoliri, creep. Intensitatea acestor procese depinde de valoarea pantei, de structura geologică, de condițiile climatice, de mișcările scoarței, de învelișul vegetal și de modul de utilizare a terenului. [*processus de pente* | *Abhangsprozesse*, *Hangprozesse* | *slope processes* | *склоновые процессы*]
- 1244 **Profil de echilibru** Profilul longitudinal al unui rîu, a cărui pantă permite ca în fiecare punct rîul să aibă atîta forță cît îi este necesară pentru a-și transporta încărcătura fără a produce nici erodarea și nici aluvionarea albiei. [*profil d'équilibre*, ~ *régularisé*, *courbe d'équilibre* | *Ausgleichsprofil*, *Ausgleichsgefälle*, *Erosionsterminanta*, *Gleichgewichtsprofil*, *Normalgefällskurve* | *profile of equilibrium*, *graded profile* | *профиль раенновесия*, *кривая ~*, *нормальный профиль эрозионная терминанта*]
- 1245 **Profil geomorfologic** Reprezentare grafică a unei secțiuni verticale a reliefului, rezultată dintr-un profil topografic pe care se trece structura geologică și se delimitează formele sau tipurile de relief, indicîndu-se și denumirea lor. [*profil géomorphologique*, *coupe ~* | *morphologisches Profil* | *geomorphic profile* | *геоморфологический профиль*]
- 1246 **Profil longitudinal** Profil geomorfologic sau topografic la care planul vertical secționează forma de relief în lungul axei sale mari. În cazul văilor, P.I. este orientat în lungul lor și se realizează unind punctele cele mai joase de pe fundul albiei minore. [*profil longitudinal*, ~ *en long* | *Länggenprofil*, *Längsprofil*, *Gefällskurve* | *long profile*, *longitudinal ~* | *продольный профиль*]
- 1247 **Profil topografic** Mod de a reda aspectul reliefului printr-o linie rezultată din intersecția suprafeței scoarței terestre cu un plan vertical. [*coupe topographique*, *profil ~* | *topographisches Profil* | *topographic profile* | *топографический профиль*]
- 1248 **Profil transversal** Profil construit după o direcție transversală față de axa mare a formei de relief. [*profil transversal*, ~ *en travers* | *Querprofil* | *transverse-profile*, *cross ~* | *поперечный профиль*, ~ *разрез*]
- 1249 **Progradare (a țărmlui)** Procesul de înaintare a liniei de țărml spre mare, în special datorită depunerii aluviunilor

aduse de ruri. Se manifestă mai ales prin extinderea deltelor. Noțiune formulată de D. W. Johnson în 1919. Ant. *retrogradarea țărmului*. [*progradation* / *Vorschieben, Vorrüken, Anwachsen* / *shore line progradation, accretion* / -]

- 1250 **Proluviu** Depozit alcătuit din material grosier, puțin rulat și slab sortat, depus mai ales de torenți la baza versanților sau chiar pe versanți, acolo unde panta scade mult. [- / *Proluvium* / *proluvial* / *пролювий*]
- 1251 **Promontoriu** Porțiune mică de uscat cu relief înalt care înaintează spre larg pe țărmurile marine, oceanice sau lacustre. [*promontoire, éperon, nez* / *Vorsprünge, Sporn, Vorgebirge* / *headland, foreland, ness, promontory, nose, nose* / *мыс*]
- 1252 **Provincie geomorfologică** Unitate taxonomică de regionare geomorfologică delimitată după criterii geostructurale și avînd o întindere mare și relief variat. [*province géomorphologique* / - / *geomorphological province, geomorphic* ~ / *геоморфологическая провинция*]
- 1253 **Prundiș** v. **Pietriș**
- 1254 **Psamite** Roci detritice alcătuite din particule cu dimensiuni între 0,002 și 2 mm. [*psammites* / *Psammite, kleinklastische Gesteine* / *psammite, psammyte, arenite* / *псаммиты*]
- 1255 **Psefite** Roci detritice alcătuite din particule cu dimensiuni mai mari de 2 mm. [*pséphites* / *Psephite, grobklastische Gesteine* / *psephite* / *псефиты*]
- 1256 **Pseudocarst** v. **Clastocarst** [*pseudo-karst* / *Pseudokarst* / - / *псевдокарст, глинистый карст, ложный* ~]
- 1257 **Pseudoterasă** v. **Terasă de denudație** [*pseudo-terrasse* / *Pseudoterrasse* / *pseudoterrace* / *ложная терраса*]
- 1258 **Pseudovulkan** Depresiune de forma unui crater care nu este întovărășită de nici o manifestare vulcanică recentă, fiind produsă prin căderea unui meteorit sau printr-o prăbușire. [*pseudo-volcan* / *Pseudovulkan* / *pseudovolcano* / *псевдовулкан*]
- 1259 **Puț carstic** v. **Aven** [*puits karstique* / *Karstbrunnen, Karstschacht* / *cockpit, sinkhole, open pit* / *карстовый колодез*]

1260 Ra v. Salpausselkä

- 1261 **Rabotaj glaciar** Acțiunea de netezire și de șlefuire executată de către ghețari. [*rabotage* | *Abhobelung* | *glacial planing and polishing* | *ледниковая шлифовка*]
- 1262 **Racordarea teraselor fluviale** Acțiune prin care se stabilesc legăturile și raporturile de altitudine, geneză și vîrstă dintre fragmentele de terasă dispuse în lungul unei văi sau al unui sistem de văi. [*corrélacion des terrasses* | — | *correlation of terraces* | *корреляция террасы*]
- 1263 **Radovine** Goluri create în sol și în rocile superficiale ale scoarței, în locul unor rădăcini de arbori și arbuști care au dispărut. Ele sînt umplute adesea cu material alogen — provenit de la suprafață — și sînt deosebit de evidente în abrupturile formate pe seama depozitelor de loess și de roci lëessoide.
- 1264 **Raion geomorfologic** v. **District geomorfologic**
- 1265 **Raionare geomorfologică** v. **Regionare geomorfologică**
- 1266 **Rama depresiunii Versanții**, abrupturile și înălțimile situate de jur împrejurul unei suprafețe mai coborîte cu caracter depresionar. [*bord du bassin* | *Beckenrand* | — | *обромнение котловины, ~ депрессия*]
- 1267 **Rambleiere** Acțiunea de construire a unui rambleu, de înălțare a unor porțiuni mai joase de teren prin depuneri de pămînt adus din altă parte. [*remblaiement* | *Schüttung, Aufschüttung, Auffüllung* | *upbuilding, packing* | *закладка*]
- 1268 **Rambleu** Formă de relief antropic efectuată în vederea ridicării terenului pe care se construiesc șosele, căi ferate etc. El are aspectul unui mic dig cu înălțimi variabile față de terenul înconjurător. [*remblai* | *Auftrag* | *embankment* | *насыпь*]
- 1269 **Rampă** Declivitate, exprimată în procente, a unei căi de comunicații terestre, în urcuș. [*rampe* | *Rampe* | *рампа* | *рампа*]
- 1270 **Rapidă** v. **Repeziș** [*rapide* | *Stromschnell* | *rapid* | —]
- 1271 **Ravenă** formă de relief cu aspect de șanț, care ia naștere pe suprafețele înclinate, formate din roci friabile, în urma

scurgerii torențiale. Convențional, se consideră că **R.** prezintă adâncimi de la 2—3 m pînă la cîteva zeci de metri. Cei mai mulți dintre specialiști definesc **R.** ca pe o formă de eroziune torențială, mai avansată decît ogașul, caracterizată printr-un talveg în care apar mici trepte, rezezișuri sau marmite. În interiorul său eroziunea conformă este înlocuită, în mare măsură, de cea regresivă. Sin. *râpă torențială*. [*ravin, ravine* | *Rachel, Rinne, Runse, Wasserriß* | *gulch, gully, ravine* | *овраз, рытвина*]

1272 **Ravinare** Acțiunea de formare a ravenelor, datorită scurgerilor torențiale; proces de eroziune liniară pe versanți, care are drept consecință apariția ravenelor. [*ravinement* | *Zerschluftung, Zerrachelung* | *gullying, gully erosion, ravining* | *овразообразование*]

1273 **Raza Pămîntului** Distanța de la centrul Pămîntului pînă la suprafața sa. Pămîntul fiind un elipsoid are raza polară cu circa 21 km mai mică decît raza ecuatorială. După Krasovski, raza polară este de 6 356 863 m și cea ecuatorială de 6 378 245 m, iar după Hayford raza Pămîntului este de 6 356 912, iar raza ecuatorială de 6 378 388 m. [*rayon de la Terre* | *Radius der Erde* | *Earth radius* | *земной радиус*]

1274 **Readaptare morfoclimatică** Punerea în acord a evoluției reliefului unei regiuni cu noile condiții determinate de schimbările climatice. [*readaptation morpho-climatique* | *morphoklimatische Wiederanpassung* | — | *морфоклиматическое приспособление*]

1275 **Recesiune glaciară** Retragerea și subțierea ghețarilor, prin ablație, ca urmare a încălzirii climei. Sin. *recul glaciară*. [*retraite des glaciers* | *Rückzug des Gletschers, Zurückweichen des Gletscher* | *glacial recession* | *отступление ледников, отступление ~*]

1276 **Recif** Formă de relief biogen, emersă sau submersă, cu aspect stîncos, constituită din scheletele sau cochiliile unor viețuitoare care trăiesc sub formă de colonii în apele calde ale mărilor și oceanelor. Recifii se formează în apele puțin adînci. Atunci cînd poziția lor altitudinală este deasupra nivelului apei, ori coborîtă la mari adîncimi, înseamnă că scoarța a suferit mișcări tectonice pozitive sau negative, ori s-au produs oscilații mari ale nivelului mării. După forma pe care o au se pot deosebi: *recifi litorali*, *recifi barieră*, *recifi inelari (atoli)*. [*écif* | *Riff* | *reef* | *риф*]

1277 **Recif barieră** Recif care se prezintă sub forma unor culmi submerse cu lungimi de zeci și sute de kilometri separate de țărîm prin zone mai adînci, cu aspect de canale (ex.

- „Marea barieră“ din nord-estul Australiei, cu o lungime de peste 2000 km). [*récif barrière* | *Wallriff, Barriereriff, Dammriff* | *barrier reef* | *барьерный риф, береговой ~*]
- 1278 **Recif coraligen** Recif construit de corali. [*récif corallien* | *Korallenriff* | *coral reef* | *коралловый риф*]
- 1279 **Recif de coastă** v. **Recif litoral**
- 1280 **Recif inelar** v. **Atol**
- 1281 **Recif litoral** Recif situat în imediata apropiere a țărmului. Sin. *recif marginal, de coastă*. [*récif frangeant* | *Franzenriff* | *fringing reef* | *краевый риф*]
- 1282 **Recif marginal** v. **Recif litoral** [*récif côtier* | *Küstenriff, Strandriff* | *onshore reef* | *береговой риф*]
- 1283 **Rectificarea cursului (albiei) râului** Îndreptarea cursului (albiei) sinuoase a râurilor, ca urmare a evoluției normale a meandrelor sau datorită intervenției omului. [*rectification de la rivière* | - | - | -]
- 1284 **Rectificarea meandrelor** Îndreptarea unor cursuri sinuoase în urma secționării pedunculelor meandrelor divagante. [*recoupement du méandre, sectionnement du ~* | *Halsabschneidung, Halsabschnürung, Mäanderdurchbruch* | *neck cutoff* | -]
- 1285 **Recul glaciari** v. **Recesiune glaciară**
- 1286 **Reculul versanților** v. **Retragerea versanților**
- 1287 **Reflux** Fază a mareelor caracterizată prin retragerea temporară și periodică a apelor marine și oceanice din zona litorală. Acest proces, împreună cu fluxul, contribuie în mare măsură la modelarea țărmurilor și a platformelor litorale. [*reflux, jusant* | *Ebbe* | *ebb, falling, ~tide, outgoing* | *отлив*]
- 1288 **Reg** Suprafață netedă, caracteristică regiunilor deșertice ale Saharei occidentale, situată în porțiunile mai coborâte ale reliefului și acoperită cu pietrișuri aduse de torenți și cu nisipuri grosiere. sin. *servir* [*reg, désert de pierres* | *Kieswüste, Steinwüste* | *gravel desert, reg* | *pez*]
- 1289 **Regim de geosinclinal** Ansamblul condițiilor tectonice și structurale ale unităților de geosinclinal, caracterizate printr-o mare mobilitate a scoarței, care determină aspectul și particularitățile reliefului lor. [*régime de géosynclinal* | - | - | *геосинклинальный режим*]
- 1290 **Regim de platformă** Totalitatea condițiilor tectonice și structurale ale unităților de platformă caracterizate printr-o mobilitate redusă a scoarței, care determină o anumită

evoluție și un anumit aspect al reliefului. [*régime de plate-forme*] — — [*платформенный режим*]

- 1291 **Regionare geomorfologică** Subdivizare geomorfologică a unui teritoriu, în funcție de particularitățile sale geostructurale, morfostructurale și morfosculturale. Cu această ocazie se pot stabili diferite unități taxonomice: provincii, ținuturi (regiuni), districte (raioane) etc. Sin. *raionare geomorfologică*. [*division morphologique*] | *geomorphologische Rayonierung*] — [*геоморфологическое районирование*]
- 1292 **Regiune abisală** Regiune a fundului mărilor și oceanelor corespunzătoare adâncimilor mai mari de 2000 m. Sin. *zonă abisală*. [*région abyssale*] | *abyssische Zone*] | *abysmal region*, ~ *zone*] | *абиссальная область*]
- 1293 **Regiune areică** Regiune (zonă) lipsită de riuri cu scurgere regulată (ex. deșertul Sahara). [*pays aréique*] | *flußloses Gebiet*] | *areic zone*, *riverless* ~ [*бессточная область*]
- 1294 **Regiune aseismică** Regiune a scoarței terestre în care cutremurele se manifestă rar și cu intensitate redusă. Astfel de regiuni corespund vechilor platforme și scuturi de pe glob, cum ar fi: Platforma Rusă, Scutul Canadian etc. [*région aiséismique*] | *aseismische Region*] | *aseismic region*] | *асейсмическая область*]
- 1295 **Regiune batială** Regiune a fundului mării, suprapusă taluzului continental, cu adâncimi cuprinse, aproximativ, între 200 și 2000 m. Sin. *zonă batială*. [*région bathyale*] | *bathyale Zone*] | *bathyale zone*] | *батияльная область*]
- 1296 **Regiune endoreică** Regiune drenată de riuri ce nu au legături cu rețeaua hidrografică tributară oceanelor și mărilor. Astfel de situații se întâlnesc, de obicei, în zonele aride și semiaride unde râurile se varsă în lacuri fără scurgere, sau se pierd treptat ca urmare a evaporației și infiltrației. Evoluția geomorfologică a regiunilor endoreice nu este influențată de nivelul de bază general, ci de nivelele de bază locale (ex. regiunea lacului Ciad din Africa). [*région endoréique*] | *abflußloses Gebiet*] | *endoreic region*] | *бессточная область*]
- 1297 **Regiune exoreică** Regiune drenată de riuri tributare mărilor și oceanelor. [*région exoréique*] — [*exoreic region*] —]
- 1298 **Regiune geomorfologică**. Importantă unitate taxonomică de regionare geomorfologică, ale cărei limite se stabilesc în funcție de particularitățile morfostructurale ale teritoriului. De exemplu, Carpații Meridionali, Podișul Moldovei, Cimpia Română, sînt regiuni geomorfologice ale României. Sin. *ținut geomorfologic*. [— | — | —] | *геоморфологическая область*]

1299 Regiune de geosinclinal v. Geosinclinal

1300 **Regiune neritică** Regiune puțin adîncă a fundului mărilor, situată în apropierea țărmurilor. Ea se suprapune platformei continentale (șelfului) cu adîncimi pînă la 200 m, reprezentînd o continuare directă a cîmpiilor litorale. Din această cauză se mai folosește și termenul de zonă neritico-litorală. Pe suprafața sa au loc cele mai intense procese de sedimentare care contribuie la apariția formațiunilor de nisipuri, pietrișuri și miluri însoțite de sfărîmături de cochilii sau alte resturi organice. Sin. *zonă neritică*. [*région néritique* | *neritische Zone* | *neritic zone* | *неритовая область*]

1301 Regiune de platformă v. Platformă

1302 **Regiune seismică** Regiune în care se produc cutremure frecvente și de mare intensitate. Regiunile seismice se caracterizează, de obicei, prin vulcanism și mare mobilitate tectonică. Mișcările seismice mai intense influențează uneori și evoluția reliefului din aceste regiuni (ex. **R.s. mediteraneană**, **R.s. circum-pacifică** etc.) [*région séismique* | *seismisches Gebiet* | *seismic region*, ~ *zone* | *сейсмическая область*]

1303 **Regolit** Scoarță de dezagregare și alterare care se formează pe versanții slab înclinați. Ea este alcătuită din sfărîmături de roci de dimensiuni diferite amestecate cu materiale fine, care s-au format pe loc. [*régolite* | *Regolith* | *regolith, mantle rock* | *пеголит*]

1304 **Regresiune** Retragerea apelor marine (oceanice) de pe o suprafață oarecare, condiționată atât de mișcări epigene pozitive, cît și de mișcări eustatice negative. În urma acestor retrageri iau naștere cîmpii maritime exondate (emerse), cu suprafețe ușor înclinate spre mare sau ocean. Cîmpiile formate în urma regresiei marine se pot recunoaște și după dispoziția sedimentelor: depozite grosiere peste formațiuni mai fine. Ant. *transgresiune*. [*régression marine* | *Regression* | *regression* | *пезпеция*]

1305 **Regularizarea albiei** Proces natural, sau artificial, de corectare a talvegului și a malurilor albiilor unor artere hidrografice [*régularisation du lit* | *Flußregulierung* | *stream gradation* | *урегулирование русла*]

1306 **Reîntinerirea reliefului** Creșterea energiei și a fragmentării reliefului, ca urmare a reactivării factorilor modelatori interni și externi. În acest caz se poate vorbi și de un ciclu morfologic. [*rajeunissement du relief* | *Verjungung des Reliefs* | *rejuvenation* | *омоложение рельефа*]

1307 **Relief** Totalitatea formelor suprafeței terestre sau a unei regiuni oarecare. Noțiunea are o accepție foarte largă,

utilizându-se pentru forme cu aspect, dimensiuni și caracteristici dintre cele mai variate — începînd de la cele de talia continentelor și bazinelor oceanice (megarelief), pînă la cele din cuprinsul unui șes, sau al unui versant (microrelief). Relieful major al suprafeței Pămîntului ia naștere în urma interacțiunii factorilor interni și externi, iar trăsăturile sale depind de acțiunea acestor factori și de raporturile în care aceștia se găsesc într-o anumită perioadă. După aspectul, geneza și factorii modelatori, după caracteristicile pe care le prezintă, sau după alte criterii, se pot face diferite clasificări, deosebindu-se, de exemplu, *R. muntos*, *R. de cîmpie*, *R. sculptural*, *R. de acumulare*, *R. fluviatil*, *R. glaciuar*, *R. de deșert* etc. [*relief*/Relief/*relief*, *landforms* /*рельеф*]

- 1308 **Relief de acumulare** Totalitatea formelor de relief dintr-o regiune create în urma proceselor de acumulare. Ținînd seama de natura acumulării putem deosebi: relief de acumulare fluviatilă, marină, glaciară, deluvială, eoliană, biogenă etc. Ant. *relief de eroziune*. [*relief d'accumulation* / *Akkumulationsrelief* / *accumulation relief* / *аккумулятивный рельеф*]
- 1309 **Relief adaptat la structură** Relief ale cărui forme corespund cu structura geologică, cum ar fi culmi cu structură anticlinală, depresiuni (văi) cu structură sinclinală etc. Sin. *relief conform* [*relief structural* / *strukturbedingtes Relief* / *structural relief*, *structurally-controlled relief* / *первично-тектонический рельеф*]
- 1310 **Relief alpin** Relief muntos înalt, caracterizat printr-o structură morfologică complexă și printr-o largă dezvoltare a formelor glaciare. Vîrsta sa este, de obicei, terțiară. [*relief alpin* / *alpines Relief*, *Hochgebirgsrelief* / *Alpine relief*, *high mountain* ~ / *альпийский рельеф*, *высокогорный* ~]
- 1311 **Relief alveolar** Microforme de coraziune care se pot vedea pe suprafețele verticale expuse vînturilor ce antrenează numeroase particule solide. Alveolele pot lua naștere însă și ca urmare a acțiunii altor factori modelatori. [*ciselure éolienne* / *Zieselierung* / *chiselling* / *каменная решетка*]
- 1312 **Relief antropic** Categorie a reliefului biogen creată ca urmare a activității omului asupra scoarței terestre. În această categorie se încadrează, de pildă, haldele, rezultate în urma lucrărilor miniere, digurile, rambleele, debleele etc. Se pot deosebi forme antropice de natură sculpturală sau de acumulare. Sin. *relief antropogen*. [*relief anthropique* / *anthropisches Relief* / *anthropic relief* / *антропогенный рельеф*]
- 1313 **Relief antropogen v. Relief antropic**

- 1314 **Relief appalașian** Relief de munți vechi, peneplenizați, afectat de mișcări de ridicare, în urma cărora eroziunea acționează selectiv. Porțiunile constituite din roci mai dure se transformă din nou în culmi, iar cele formate din roci friabile permit sculptarea mai ușoară a văilor și a depresiunilor. În felul acesta, odată cu evidențierea particularităților litologice, eroziunea scoate în evidență și structura cutată a regiunii. Din loc în loc, în sectoarele cu roci dure, se mai păstrează unele mărturii din vechea suprafață peneplenizată. Acest relief este caracteristic pentru Munții Appalași din estul Americii de Nord, de unde își trage și numele. [*relief appalachien* | *appalasisches Relief* | *Appalachian relief*, *Appalachian topography* | *аппалаческий тип рельефа*]
- 1315 **Relief biogen** Relief creat prin acțiunea distructivă și constructivă a viețuitoarelor. De exemplu, recifii coraligeni, „construcțiile“ termitelor etc., fac parte din această categorie. [— / — / — | *биогенный рельеф*]
- 1316 **Relief carstic** Relief care se dezvoltă, în general, pe seama rocilor solubile și, în special, pe seama rocilor calcaroase. Numele său derivă de la regiunea Karst din R. S. F. Iugoslavia, constituită din calcare puternic modelate de corozione. El înglobează atât forme endocarstice (grote, galerii, stalactite și stalagmite etc.), cât și forme exocarstice (lapiezuri, doline, uvale, polii, hum-uri, turnuri etc.). Un relief asemănător celui dezvoltat pe calcare poate apărea și pe gipsuri, sare (halocarst), loess și alte roci detritice (clastocarst). [*karst, relief, karstique* | *Karstrelief* | *karst topography* | *карст, карстовый рельеф*]
- 1317 **Relief climatic** Relief creat prin acțiunea dominantă a unor elemente climatice: regimul termic și de umiditate, vântul etc. Distribuția sa pe glob are un caracter zonal, ca și condițiile climatice (ex. relieful eolian din zonele tropicale deșertice, relieful glaciatic din zonele polare etc.). [*morphologie climatique* | *klimatische Morphologie* | *climatic morphology* | *климатическая морфология рельефа*]
- 1318 **Relief conform v. Relief adaptat la structură**
- 1319 **Relief deluvial** Totalitatea formelor care iau naștere în urma proceselor de versant (surpări, alunecări, procese de eroziune areolară și liniară etc.). [— / — / — | *делювиальные формы рельефа*]
- 1320 **Relief de denudație** Relief creat ca urmare a acțiunii distructive a factorilor externi. El înglobează atât formele sculpturale, cât și pe cele structurale. În același sens se folo-

sește adesea și noțiunea de relief de eroziune. Unii autori consideră că R.d. reprezintă doar relieful creat de procesele de transport în masă (deluviale). [*relief de dénudation* / *Abtragungsrelief* / *dénudation relief* / *декудационный рельеф*]

- 1321 **Relief derivat** Relief provenit din transformarea unor forme mai vechi, dar care nu mai seamănă cu acestea. De exemplu, colinele, dealurile și platourile sculpturale din Podișul Moldovei reprezintă un relief derivat din cîmpia maritimă sarmato-pliocenă. [*relief dérivé* / — / — / —]
- 1322 **Relief eolian** Relief creat datorită acțiunii vîntului, prin coraziune, deflație și acumulare. El este caracteristic pentru regiunile aride și semiaride, dar se poate întîlni și în alte părți ale globului [*relief éolien* / *äolische Formen* / *aeolian relief* / *эоловый рельеф*]
- 1323 **Relief de eroziune** Noțiunea de relief de eroziune se folosește în două sensuri: a) În sens larg are aceeași accepție ca și relieful de denudație; b) În sens restrîns se referă doar la relieful creat în urma acțiunii destructive (sculpturale) a râurilor. [*relief d'érosion* / *Erozionsrelief* / *erosion relief* / *эрозионный рельеф*]
- 1324 **Relief exhumat** Relief vechi care a fost fosilizat sub depozite mai noi și apoi dezgolit datorită acțiunii sculpturale a factorilor externi. [*relief exhumé* / *exhumiertes Relief* / *exhumed topography* / *откопанный рельеф, отпрепарированный ~*]
- 1325 **Relief fluviatil (fluvial)** Totalitatea formelor de eroziune și de acumulare create de către râuri. [*relief fluvial* / *Fluvial-relief* / *fluviatile relief* / *флювиальный рельеф*]
- 1326 **Relief fosilizat (îngropat)** Relief care a evoluat normal, sub-aerian, dar care a fost apoi acoperit de sedimente mai noi, datorită unor transgresiuni marine din diferite perioade geologice. De exemplu, relieful soclului cristalin precambrian din fundamentul Podișului Moldovenesc, fosilizat sub stiva depozitelor ordovician-siluriene, cretacice și neogene. [*relief fossilisé* / *fossilisiertes Relief* / *fossilized relief* / *погребённый рельеф*]
- 1327 **Relief de geosinclinal** Relief cu aspect predominant muntos, care a luat naștere în timpul ultimei faze de evoluție a unui geosinclinal: macrooscilațiunea. El se caracterizează prin altitudini mari și fragmentare puternică, reflectînd întrutotul mișcările tectonice recente și intense din cuprinsul acestor unități morfostructurale ale scoarței terestre. Ant. *relief de platformă*. [— / — / — / *геосинклиальный рельеф*]
- 1328 **Relief glaciar** Totalitatea formelor create prin exarație, detracție, detersie și acumulare glaciară. Particularitățile

sale sînt condiționate de tipul ghețarilor care i-au dat naștere. Din acest punct de vedere se poate deosebi un relief glaciatic creat de ghețarii continentali și un relief glaciatic montan. [*relief glaciaire* | *Glacial relief* | *glacial relief* | *ледниковый рельеф*]

- 1329 **Relief granitic** Relief petrografic care se dezvoltă pe seama granitelor și a rocilor granitoide. El se caracterizează, în general, prin prezența unor forme masive, cu suprafațe larg boltite, prin văi puține cu versanți convecși, acoperiți cu blocuri de dezagregare și profil longitudinal cu trepte și repezișuri. Particularitățile sale se datoresc atât proprietăților fizice și chimice ale rocilor pe care se formează, cât și condițiilor specifice de modelare. Zonalitatea climatică are o mare influență asupra dezvoltării reliefului granitic. În condițiile climatului tropical, de exemplu, se dezvoltă forme de tipul „căpățînilor de zahăr” și al arenelor granitice, în timp ce climatul rece, periglaciatic, favorizează apariția vîrfurilor piramidale, a „acelor”, haosurilor de blocuri etc. [*relief granitique* | *granitisches Relief* | *granitic relief* | *гранитный рельеф*]
- 1330 **Relief îmbătrînit** Relief puțin accidentat, caracterizat prin altitudini reduse, prin energie și fragmentare mică, datorită predominării îndelungate a acțiunii sculpturale a factorilor externi Ant. *relief intinerit* [*relief vieilli* | *veraltetes Relief* | *aged relief* | *дряхлый рельеф*, *старый* ~]
- 1331 **Relief îngropat** v. **Relief fosilizat** [*relief enfoui*, ~ *enseveli* | *begrabenes Relief* | *buried relief* | *погребённый рельеф*]
- 1332 **Relief jurasian** Relief muntos dezvoltat pe o structură în cute simple, cu preponderența formelor adaptate la structură: culmi anticlinale (*monts*) și depresiuni sau văi sinclinale (*vaux*). Se întîlnesc însă și unele forme de relief neadaptate la structură: văi și depresiuni anticlinale (*combes*), văi transversale (*cluses*) etc. [*relief jurassien* | *jurassisches Relief* | *Jurassian relief* | *юрский рельеф*]
- 1333 **Relief lacustru** Relief de abraziune și acumulare creat prin acțiunea apei lacurilor. El se aseamănă, în oarecare măsură, cu cel din zona litorală a mărilor, dar are dimensiuni mult mai reduse. [*relief lacustre* | *lakustrisches Relief* | *lacustrine relief* | *озёрный рельеф*]
- 1334 **Relief litologic** Totalitatea formelor de relief a căror geneză, evoluție și aspect exterior sînt condiționate predominant de natura rocilor pe care se dezvoltă (ex. relieful carstic, granitic, argilos etc.), Sin. *relief petrografic*. [*relief conditionné par la lithologie* | — | — | *литологический рельеф*]

- 1335 **Relief marin** Relieful creat prin abraziunea și acumularea marină în zona litorală (faleze, plaje, perisipuri, terase marine etc.) [*relief marin, ~ littoral* | *marines Relief* | *marine relief* | *талассогенный рельеф, рельеф морского происхождения*]
- 1336 **Relief matur** Relief caracterizat prin culmi rotunjite și văi largi, rezultat în urma sculptării îndelungate a unor regiuni relativ stabile din punct de vedere tectonic. [*topographie mature, relief ~* | *reifes Relief* | *topographic maturity* | *зрелый рельеф*]
- 1337 **Relief monogenetic** (în sens morfoclimatic). Relief creat într-un singur sistem morfogenetic. De exemplu, în regiunea ecuatorială, în regiunile polare etc., relieful este modelat de către aceiași agenți externi, în aceleași condiții climatice încă din terțiar. [*relief monogénique* | *monogenes Relief* | *monogenetic relief* | *моногенетический рельеф*]
- 1338 **Relief morenaic** Relief de acumulare glaciară, obișnuit cu aspect vălurit. El se poate forma atât din depunerile ghețarilor continentali, cât și ale celor de munte. Ținând seama de caracterul morenelor care i-au dat naștere, se pot deosebi diverse forme de relief morenaic: amfiteatre, drumlinuri, esker, salpausselka etc. [*relief morainique, topographie ~* | *Moränenrelief* | *morainic relief* | *моренный рельеф*]
- 1339 **Relief periglaciari** Relief format în regiunile reci ale globului (neocupate de ghețari), ca urmare a acțiunii înghețului și dezghețului repetat. Deși după etimologie s-ar părea că este localizat doar în jurul ghețarilor, R.p. este mult mai extins, ocupând aproximativ 1/6 din suprafața uscatului. [*periglaciaire, relief ~* | *Periglazial, Periglazialrelief* | *periglacial, ~ relief* | *перигляциальный рельеф*]
- 1340 **Relief petrografic v. Relief litologic** [*relief pétrographique* | *petrographisches Relief* | *petrographic relief* | *петрографический рельеф*]
- 1341 **Relief de platformă** Totalitatea formelor de relief create în condițiile unităților ge structurale de platformă. El caracterizează cea mai mare parte a podișurilor și câmpiilor de pe suprafața globului care au, în mod obișnuit, altitudini reduse (sub 500 m), energie de relief sub 200 m, văi largi cu terase etc. [*relief de plate-forme* | — | — | *платформенный рельеф*]
- 1342 **Relief policiclic** Relief major în cuprinsul căruia se pot identifica mai multe trepte de nivelare, etajate, formate în condițiile unor înălțări și peneplenizări succesive (cicluri de eroziune). Noțiunea a fost utilizată mai mult în litera-

tura geografică din perioada interbelică și are la bază concepția lui W. M. Davis. [*relief polycyclique* / *polyzyklisches Relief* / *polycyclic relief* / *полициклический рельеф*]

- 1343 **Relief poligenetic** Relief creat în mai multe etape succesive și în condiții morfogenetice diferite. De pildă, o mare parte din relieful zonei temperate care poartă amprenta modelării glaciare, periglaciare și a celei fluviale actuale [*relief polygénique* / *polygenetisches Relief* / *polygenetic relief* / *полигенетический рельеф*]
- 1344 **Relief primar (primordial)** Relief creat de primul sistem morfogenetic ce a acționat asupra unui teritoriu. De pildă o mare parte din suprafața câmpiei pliocene din sudul Moldovei are un relief primar ce a luat naștere prin retragerea apelor marine, în timp ce Câmpia Moldovei (Jijiei) are un relief derivat din câmpia inițială. [*relief primitif* / *Primärrelief*, *Urrelief* / *initial relief* / *первоначальный рельеф*, *первичный рельеф*]
- 1345 **Relief relict** Relief creat în alte condiții morfogenetice, existente în trecut și care nu s-a adaptat condițiilor morfogenetice actuale (ex. relieful glaciare din Carpați). [*formes héritées*, *relief relique* / *vererbte Formen* / *inherited formes of relief*, *relics forms*, *relics* ~ *реликтовый рельеф*]
- 1346 **Relief rezidual** Resturi dintr-un relief mai vechi, distrus în cea mai mare parte datorită evoluției îndelungate (ex. inselbergurile). [*relief résiduel* / *Restberge* / *residual relief* / *остаточные формы рельефа*]
- 1347 **Relief ruiform** Relief caracterizat prin prezența unor forme proeminente, înconjurate de blocuri de dezagregare, ce lasă impresia unor construcții ruinate. În această categorie se încadrează unele forme carstice, gresoase, granitice etc. [*relief ruiforme*, *rochers ruiformes* / *ruinenförmige Felsen*, *Kastelfelsen* / *castellated rocks* / *руинный рельеф*]
- 1348 **Relief sculptural** Totalitatea formelor de relief dintr-o anumită regiune, care a luat naștere în urma acțiunii distructive a factorilor externi. Intensitatea eroziunii și caracteristicile reliefului sculptural depind, în mare măsură, de constituția geologică a terenului. În funcție de factorul morfogenetic principal se pot deosebi forme și tipuri de relief sculptural fluvial, relief sculptural glaciare, eolian etc. [*formes sculpturales*, ~ *de destruction* / *Skulpturformen*, *Destruktionsformen* / *sculptural forms*, *destructional* ~ *скульптурный рельеф*]
- 1349 **Relief structural** Relief de denudație ale cărui trăsături morfologice sînt determinate de particularitățile structurii geologice (ex. un platou a cărui formă este condiționată de

structura tabulară a regiunii, o cuestă etc.). [*relief structural, formes structurales* | *Strukturformen* | *structural landscape, tectosequent* ~, *structural forms, structurally-controlled relief* | *структурный рельеф*.]

- 1350 **Relief submarin** Totalitatea formelor de relief care se găsesc sub nivelul cel mai coborât al apelor bazinelor marine și oceanice. [*relief sous-marin* | *submarines Relief, unterterisches* ~ | *submarine relief, undersea* ~ | *подводный рельеф*]
- 1351 **Relief de sufoziune** Relief condiționat de acțiunea apelor de infiltrație și de circulația lor subterană. Datorită acțiunii mecanice a acestor ape, iau naștere mici depresiuni de tasare, surpări de maluri etc. [— | — | — | *суффозионный рельеф*]
- 1352 **Relief tectonic** Relief creat prin acțiunea predominantă a forțelor tectonice. [*relief tectonique* | *tektonisches Relief* | *tectonic relief* | *тектонический рельеф*]
- 1353 **Relief tânăr** a) Relief accidentat, cu energie mare și intense procese de modelare; b) Relief creat recent (ex. o cîmpie marină recent exondată, un șes etc.). [*relief dans le stade de jeunesse, relief jeune* | *Relief im Jugendstadium* | *infantile land forms, juvenile relief, topographic youth* | *молодой рельеф, юный* ~]
- 1354 **Relief vulcanic** a) Forme sculpturale și de acumulare create în urma activității constructive și distructive a vulcanilor (conuri, platouri bazaltice etc.); b) Forme de relief care iau naștere pe seama formațiunilor vulcanice în urma acțiunii factorilor externi (barrancos-uri, planeze, neck-uri, dyke-uri etc.). [*relief volcanique* | *vulkanisches Relief* | *volcanic relief, vulcanic* ~ | *вулканический рельеф*]
- 1355 **Renie** Mică plajă nisipoasă sau pietroasă, care se formează pe malurile convexe ale râurilor sinuoase (meandrate) [*croissant* | *Sandzunge, Kieszunge* | *scroll, meander* ~, *floodplain* ~ | *речной пляж*]
- 1356 **Reper stabil** Termen folosit de Al. Surell (1841) pentru nivelul de bază.
- 1357 **Repeziș** a) Porțiune cu pantă accentuată din albia unui râu, unde apa curge foarte repede. Sin. *rapidă*; b) Povârniș, suprafață puternic înclinată, abruptă. [a) *rapide, saut* | *Stromschnell, Wildwasser, Laufen* | *rapidă* | *быстрина, стремнина, водоскат*; b) *escarpe, escarpement* | *Pralhang, Steilhang, Steilabfall, Fluh* | *scarp, precipice, bluff, cliff* | —]

- 1358 **Reprezentarea reliefului** Redarea, reproducerea reliefului cu ajutorul hărților, profilelor, blocdiagramelor, schițelor panoramice, aerofotografiilor etc. [*représentation du relief* / *Reliefsdarstellung* | — | *изображение рельефа*]
- 1359 **Reptație v. Tîrîre**
- 1360 **Resurgență** Reaparitia la zi unui curs de apă, care pe un sector oarecare a circulat subteran. Termen creat de A. Martel în 1887. [*résurgence* / *Wiederausfluß* / *resurgence* / *выход*]
- 1361 **Retragerea (reculul) falezei** Proces de evoluție a falezei datorat acțiunii distructive a valurilor și a altor agenți modelatori. [*recul de la falaise* / *Seekliffsrückzug* / *recession of cliff* / *отступание клифа*]
- 1362 **Retragerea versanților** Retragerea treptată a versanților către axul interfluviului, ca urmare a șlefuirii lor continue de către procesele deluviale. În condițiile climatului arid retragerea aceasta se face fără micșorarea înclinării versanților, în timp ce în regiunile umede declivitatea lor se reduce treptat. Sin. *reculul versanților*. [*recul des versants* / *Rückzug der Gehänge* / *recession of slopes* / *отступание склонов*]
- 1363 **Retrogradare (a țărmului)** Înaintarea spre uscat a liniei de țărm datorită acțiunii erozive a valurilor. Ant. *prograda-re*. [*recul du rivage* / *Zurückschiebung des Ufers* / *retrogradation* / *отступание морского берега*]
- 1364 **Rețea hidrografică** Totalitatea formelor de scurgere liniară a apei care, circumscrise unui bazin hidrografic, contribuie la modelarea reliefului, creînd ogașe, ravene și văi fluviale de diferite dimensiuni. [*réseau fluvial*, ~ *hydrographique*, *système fluvial* / *Flußnetz*, *Stromnetz*, *Stromsystem* / *stream system*, *river* ~ | *речная сеть*, *гидрографическая* ~]
- 1365 **Revărsare** Ieșirea apelor rîurilor din cuprinsul albiilor minore și răspîndirea lor pe suprafața luncilor. În timpul revărsărilor au loc procese de formare a grindurilor fluviale și de aluvionare a șesurilor. [*débordement*, *crue*, *inondation* / *Flut*, *Hochwasser*, *Überschwemmung* / *flood*, *inundation* / *наводнение*, *затопление*, *разлив*]
- 1366 **Reversul cuestasii** Suprafața opusă frontului cuestasii, a cărei înclinare este conformă cu structura geologică și care are un caracter structural. Inițial, cuesta a fost definită de W. M. Davis ca o formă asimetrică de relief, ce se dezvoltă pe structurile monoclinale, caracterizată prin frunte și revers (platou). Astăzi prin cuestasă se înțelege

doar abruptul, fără revers. [*revers de cuesta, ~ de côte* / *Rückseite, Stufenlehne, Stufenfläche* / *back slope, outfacing ~ outface, dip-slope* / *тыловая часть куэсты, пологий склон куэсты*]

- 1367 **Reziduri de deflație** Forme proeminente și blocuri din regiunile aride puse în evidență datorită spulberării dintre ele a materialului mai fin (nisipos). [*résidus de déflation* / *Deflationsrückstand* / *deflation residues* / —]
- 1368 **Ria** Golf îngust și lung reprezentînd o vale fluviatilă de pe o cîmpie de eroziune invadată de apele mării (submersă). Riasurile sînt caracteristice pentru nord-vestul Franței și al Peninsulei Iberice. Termen propus de F. von Richthofen în 1886. [*ria* / *Ria* / *ria* / *puac*]
- 1369 **Riedel** v. **Doab**
- 1370 **Ridicarea pietrelor** v. **Elevație periglaciară**
- 1371 **Rift** Depresiune tectonică alungită, sub forma unui graben de mari dimensiuni, situată de obicei la partea superioară a dorsalelor muntoase medio-oceanice. Riftul dorsalei atlantice, de pildă, are lărgimi de 25—50 km și adîncimi de 1—3 km. Unii autori consideră că și marele graben est-african ar reprezenta tot o vale-rift. [*rift* / *Rift* / *rift* / *пуфм*]
- 1372 **Rigolă** Șanț mic, cu aspect de brazdă, care se formează pe suprafețele înclinate, datorită scurgerilor temporare de apă. [*rigole* / *Rinne* / *rill, runway, runnel* / *промойна*]
- 1373 **Rimaye** Termen de origine franceză care se atribuie crăpăturilor situate la contactul dintre masa de gheață (zăpadă) și pereții stîncoși din regiunile muntoase. Formarea acestora se datorește diferențelor termice dintre roci (pereți stîncoși) și gheață [*rimaye* / *Bergschrund* / *bergschrund, schrundline* / *бергшунд*]
- 1374 **Rippelmark** Termen german desemnînd ondulații ale suprafeței unui material granular neconsolidat produse de vînt, curenți acvatici și valuri. **R.** se pot clasifica după forma profilului transversal, forma creștelor, orientarea creștelor față de direcția curențului etc.: [*ride de plage, ~ d'oscillation, ~ de courant* / *Rippelmarke, Rippel, Wellenrippel, Schwingungsrippel, Strandrippel* / *ripple-mark, current ripple, sand ~, oscilation ~* / *рябь*]
- 1375 **Rippelmark de curenți** Rippelmark cu flancurile asimetriche create de curenții de apă pe fundul nisipos al rîurilor, lacurilor și mărilor. [*rideau de courant* / *Strömungsrippel* / *normal ripple, current-ripple* / *рябь теченая*]

- 1376 **Rippelmark eolian** Rippelmark creat de vînt pe suprafața nisipurilor libere. [*ride éolienne, ride de sable* | *Windrippel* | *wind ripple* | *ветровая рябь, эоловая рябь*]
- 1377 **Rippelmark de interferență** (încrucșat) Rippelmark de formă reticulată datorită acțiunii a doi curenți cu direcții perpendiculare. [*ride croisée, ~ en losange* | *rautenformige Rippel* | *interference ripple-mark, rhomboidal ripple-mark* | —]
- 1378 **Rippelmark simetric** Rippelmark cu profil transversal simetric. [*ride symétrique* | *symmetrisches Rippel* | *symmetrical ripple* | *симметричный знак ряби*]
- 1379 **Rippelmark de valuri** Rippelmark creat de către valuri [*ride d'oscillation* | *Wellenrippel* | *wave ripple* | *волноприбойный знак ряби*]
- 1380 **Ritmul fragmentării reliefului v. Densitatea fragmentării reliefului**
- 1381 **Rîpă** Formă de relief abruptă care ia naștere în urma unor surpări, a eroziunii torențiale accentuate, sau a altor procese de sculptare a scoarței. Ținînd seama de geneza, aspectul lor sau de alte caracteristici, se pot deosebi: *R. de desprindere, laterale, de obîrșie, de prăbușire, torențiale* etc. [— | — | — | *глубокий овраг, рывина*]
- 1382 **Rîpă de desprindere v. Abrupt de desprindere** [*niche d'ar-rachement* | *Abrißnische* | *landslide scarp* | —]
- 1383 **Rîpă de obîrșie** Extremitatea superioară a unei ravene, sau a altei forme de eroziune, creată în urma unei accentuate eroziuni regresive, a proceselor de surpare etc. [*tête de vallée* | *Talhaupt* | *valley head* | —]
- 1384 **Rîpă torențială v. Ravenă**
- 1385 **Rlu** Apă curgătoare care drenează o vale bine individualizată. Important factor modelator al reliefului. [*rivière* | *Fluß, Strom* | *river, stream* | *peka*]
- 1386 **Rlu captat** Rlu sau porțiune de rlu, care în urma unui proces de captare, a trecut de la un bazin hidrografic la altul. [*rivière capturée, ~ détournée* | *angezapfter Fluß, abgelenkter ~, verlegter ~* | *captured river, diverted stream* | *перехваченная река*]
- 1387 **Rlu captator** Rlu care își mărește bazinul prin captarea unor artere hidrografice aparținînd altor bazine. [*cours d'eau capteur, pivate, rivière conquérante* | *Ablenker, Räuberfluß* | *diverter, diverting stream, pivate ~, captor ~* | *река перехватчика*]

- 1388 **Rlu decapitat** Rlu care în urma unui proces de captare a fost depozitat de partea sa din amonte. [*cours d'eau décapité* / *enthaupteter Fluß, geköpfter* ~ / *decapitated stream, beheaded* ~ / *обезглавленная река*]
- 1389 **Rlu de gheață** Porțiune dintr-un ghețar continental, care se deplasează pe o anumită direcție, cu viteză mai mare față de restul masei de gheață. (Nu se confundă cu ghețarul de vale.) [*torrent de glace* / *Eisstrom* / *ice stream, ~river* / *ледяной поток*]
- 1390 **Rlu de pietre** Blocuri de dezagregare și grohotișuri dispuse în lungul unor văiugi. Ele sînt deplasate treptat în timpul scurgerilor de apă, în urma înghețului și dezghețului, a antrenării pe versant a maselor de zăpadă etc. Sînt specifice ținuturilor polare și circumpolare cu relief accidentat, dar se întîlnesc și în munții înalți, constituind unul dintre fenomenele periglaciare caracteristice. Sin. *torrent de pietre*. [*coulée de pierres, rivière de* ~ / *Blockstrom, Steinstrom* / *rock-stream, stone river, block stone stream* / *каменная река*]
- 1391 **Rlu subteran** Curs de apă din regiuni carstice circulînd în interiorul masei calcaroase. [*rivière souterraine* / *Höhlenfluß, Höhlengerinne, unterirdischer Fluß* / *subterranean river, underground stream,* *подземная река, подземный поток*]
- 1392 **Rocă** Agregat monomineral sau polimineral al scoarței terestre. Rocile sînt foarte variate și iau naștere în urma diverselor procese geologice. După geneza lor se pot deosebi: *R. magmatice (intruzive, vulcanice, sau efuzive)*, *R. sedimentare (clastice, biogene, de precipitare)*, *R. metamorfice*. Datorită particularităților pe care le prezintă, rocile se comportă diferit față de agenții modelatori, dînd naștere unor forme caracteristice, care sînt înglobate în categoria reliefului petrografic (litologic). Există astfel relief carstic, gresos, conglomeratic, granitic, argilos, nisipos etc. [*roche, rocher* / *Gestein, Fels* / *rock* / *порода, горная* ~]
- 1393 **Roches moutonnées** Termen francez atribuit unor stînci rotunjite prin exarație și detersie, situate de obicei în partea superioară a văilor glaciare. Privite de la distanță lasă impresia unor spinări de oi (berbeci); de aici și numele lor. Termen propus de De Saussure la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Sin. *spinări de berbec*. [*roches moutonnées* / *Rundhocker* / *glaciated knobs, sheepback rocks* / *баранные лбы*]
- 1394 **Rostogolire** Proces de deplasare rapidă pe versanți a unor fragmente de roci compacte desprinse din partea superioară a acestora ca urmare a alterării rocilor, dezagregării, surpă-

rilor etc. Rostogolirea reprezintă cel mai simplu proces gravitațional. [— /*Felsschliff*/— /*скатывание*]

1395 **Ruptură de pantă** Modificare bruscă a înclinării unui versant, a unei suprafețe înclinate de relief, a talvegului unui curs de apă. [*rupture de pente, brisure* /*Knick, Gefällsbruch* /*knick, breach of slope* /*излом склона, обрыв ~, перелом ~*]

1396 **Rû** Termen francez care se atribuie unui tip de vale consecventă cu flancurile culmilor anticlinale. Astfel de văi sînt caracteristice pentru morfologia jurasiană. [*rû, ru, ruz* /— /—]

S

- 1397 **Salpausselkä** Denumire de origine finlandeză atribuită complexelor morenaice rămase în urma retragerii ultimului ghețar nord-european. Ele se prezintă sub forma unui dublu șir de coline care determină îngustarea văilor ce le străbat și chiar apariția unor praguri și repezișuri de talveg. Sin. *ra*. [*salpausselkä* / — / *salpausselkä* / *сапайсселке*]
- 1398 **Saltație** Proces de mișcare a particulelor prin salturi. [*saltation*, *mouvement par bonds* / *Sprungbewegung* / *saltation* / —]
- 1399 **Saltele granitice** Forme de relief provenite din dezagregarea granitelor. Ele au aspectul unor blocuri plate, cu muchiiile rotunjite, care iau naștere datorită unor planuri horizontale de dezagregare. [*granite en forme de matelas* / — / — / *матрацевидная отдельность гранита*]
- 1400 **Salțe v. Ochiuri glodoase**
- 1401 **Sandre v. Cîmpie fluvio-glaciară** [*plaine alluviale pro-glaciaire* / *Sandr*, *Sander* / *sander*, *glacial sandr* / *зандр*]
- 1402 **Sarcina riului v. Încărcătura riului**
- 1403 **Săgeată litorală** Formă de acumulare marină care se prezintă ca o limbă de nisip cu un capăt fixat de țăr. S.l. ia naștere la adăpostul unor promontorii, a unor insule etc., ca urmare a acțiunii curenților litorali. [*flèche*, *épi*, *poulier* / *Haken* / *barrier spit* / *стрелка*, *береговая стрелка*]
- 1404 **Săgeată litorală recurbată** Săgeată litorală cu capătul liber întors ca un cârlig: Sin. *croșet* [*crochet*, „*crochon*“ / *gekrümmter Haken*, *Widerhaken* / *hooked spit*, *recurved* ~ / *коса стрелка*, *скобовидный бар*]
- 1405 **Sărătură** Suprafață de teren, cu dimensiuni reduse, caracterizată printr-o mare bogăție de săruri care se pun în evidență mai ales în perioadele secetoase ale anului. În timpul ploilor și al perioadelor cu umiditate bogată, aceste suprafețe capătă aspectul unor terenuri mocirloase. În Moldova se atribuie numele de sărături și unor mici ochiuri glodoase care apar pe șesurile unor văi. [— / *Pfanne* / *salt-flat*, *alkali* ~ / *солонец*]

1406 Săritoare v. Cascadă

1407 **Scară geocronologică** Succesiunea etapelor de evoluție ale suprafeței Pământului, reprezentate prin ere, perioade, epoci, etaje etc. Ea servește pentru încadrarea în timp a diferitelor evenimente geologice, geomorfologice, fizico-geografice etc. Sin. *scară stratigrafică*. [*échelle géochronologique* | — / *geochronological scale* | *геохронологическая шкала*]

1408 **Scara pantelor** Scară grafică cu ajutorul căreia se poate stabili înclinarea suprafeței terenului dintre două curbe de nivel succesive ale hărții topografice. [— / — / — | *шкала заложения, график крутости*]

1409 Scară stratigrafică v. Scară geocronologică

1410 **Schiță geomorfologică** Reprezentare schematică a principalelor aspecte ale reliefului dintr-o regiune oarecare. [*esquisse géomorphologique* | *geomorphologisches Schema* | *geomorphic diagram* | *геоморфологический набросок, ~ эскиз, ~ схема*]

1411 **Scoarță de alterare** Partea superioară a litosferei, cu grosimi de la câțiva metri pînă la 90—100 m, supusă influențelor fizice și chimice ale factorilor externi. Datorită proceselor complexe de dezagregare și alterare, scoarța de alterare capătă proprietăți noi față de rocile pe seama cărora s-a format. Atunci cînd se fac studii de amănunt se folosesc și noțiunile de *scoarță de dezagregare*, rezultată în urma proceselor fizice (mecanice) și *scoarță de alterare*, datorită în primul rînd, proceselor chimice. De cele mai multe ori însă efectele dezagregării și alterării sînt greu de separat. [*couverture de détrit, manteau superficiel de débris* | *Verwitterungskruste, Verwitterungsdecke, Verwitterungsmasse, Schuttdecke* | *mantle-rock, mantle of waste* | *кора выветривания*]

1412 **Scoarța terestră** Partea superioară a învelișului solid al Pământului formată din roci sedimentare, granitice și bazaltice, cu grosime variabilă sub oceane și sub continente. Ea este limitată spre interior de discontinuitatea Mohorovičić, sub care urmează mantaua. [*écorce terrestre* | *Erdrinde, Erdkruste* | *Earth's crust* | *земная кора*]

1413 **Scochină** Denumire populară românească atribuită unui șanț nival cu profil asimetric, care ia naștere datorită acțiunii zăpezilor ce se acumulează pe culmi, sub formă de valuri.

1414 **Scorii** Produse vulcanice spongioase cu aspect de zgură. Sînt numite și „zгурă vulcanică”. [*scories* | *Schlacken* | *scoriaes, scoria, slag* | *вулканические шлаки*]

- 1415 **Scruntar** Acumulare de nisip și prundiș care corespunde de obicei cu o grădiște. Termenul se folosește însă și pentru unele renii. [*engraisse, croissant* | *vorgeschtütteter Strand, Halbmond* | *beach accretion, crescent, scroll* | *останець обтєканил*]
- 1416 **Scurgere** Procesul de deplasare a apei pe pantele reliefului. În funcție de locul și modul în care se produce acest proces putem deosebi: *S. de suprafață, difuză, torențială, fluvială, subterană* etc. [*écoulement* | *Abfluß* | *run-off, flow* | *сток*]
- 1417 **Scurgere difuză** Deplasarea apei pe versanți, sub forma unei pelicule mai mult sau mai puțin continue, ce are drept efect ablația. [*ruissellement diffus* | — | —]
- 1418 **Scurgere fluvială** Procesul de deplasare a apei din albiile râurilor, care are drept consecință eroziunea, transportul și depunerea de aluviuni. [*écoulement fluvial, drainage* ~ | *Abfluß, Entwässerung* | *stream run-off, drainage* | *печью сток*]
- 1419 **Scurgere subterană** Deplasarea apelor subterane, sub influența forței de gravitație, în lungul fisurilor, grotelor și al celorlalte goluri din interiorul scoarței. [*écoulement souterrain, drainage* ~ | *unterirdische Entwässerung, subterane* ~ | *groundwater runoff, underground drainage, subterranean* ~ | *подземный сток*]
- 1420 **Scurgere de suprafață** Deplasarea apei pe suprafața scoarței terestre, fie neorganizat (scurgere difuză), fie organizat sub formă de torenți sau râuri. [*écoulement superficiel, drainage* ~ | *Oberflächenentwässerung, subaerische Entwässerung* | *surface-drainage, subaerial* ~ | *поверхностный сток*]
- 1421 **Scurgere torențială** Scurgere intermitentă din cuprinsul ogașelor, ravenelor și torenților, alimentată din ploii sau din topirea zăpezilor. Ea contribuie la formarea microreliefului de eroziune și de acumulare torențială. [*écoulement torrentiel, drainage* ~ | *Wildabfluß, Wildentwässerung* | *torrential run-off, ~ drainage* | —]
- 1422 **Scut** Porțiune a scoarței terestre cu regim tectonic de platformă, constituită din roci vechi — precambriene — care apar la zi. Scuturile manifestă o ușoară tendință de ridicare epigenetică (ex. Scutul baltic, Scutul canadian ș.a.) [*bouclier* | *Schild* | *shield* | *щит*]
- 1423 **Sebkha v. Playa**
- 1424 **Sediment** Formațiune petrografică ce ia naștere în urma proceselor de depunere mecanică, chimică sau biotică din domeniul marin și lacustru. După locul de depunere și, caracteristicile lor, sedimentele pot fi: abisale, batiale,

- neritice și litorale. [*sédiment* / *Ablagerung*, *Sediment* / *sédiment* / *отложение, осадок*]
- 1425 **Sedimentare** Procesul de formare a sedimentelor. [*sédimentation* / *Sedimentation* / *sedimentation* / *седиментация*]
- 1426 **Seism** v. **Cutremur de pământ** [*séisme, tremblement de terre* / *Erdbeben* / *earthquake* / *сейсм*]
- 1427 **Seracuri** Piramide, turnuri de gheață și proeminențe rezultate din intersectarea crăpăturilor din cuprinsul ghețarilor. [*séracs* / *Seracs*, *Eispfeiler* / *seracs, ice pyramids* / *сепраку*]
- 1428 **Serir** v. **Reg** [*serir* / *Sserir* / *serir, gravel desert* / *сепур*]
- 1429 **Sfinți de gheață** Resturi din blocurile de gheață sau de zăpadă, cu forme ciudate, care se întilnesc în regiunile înalte cu climă secetoasă. Aceste forme se datoresc insolajiei. [*pénitentes* / *Büßerschnee*, *Penitentes* / *penitent ice, ablation cone, penitent snow* / *кающиеся снега*]
- 1430 **Sierră** Denumire atribuită în mod obișnuit culmilor montane din Peninsula Iberică și din țările Americii Latine. [*sierra, serre* / — / — / *сьєрра*]
- 1431 **Sif** Denumire arabă atribuită creștelor ascuțite ale dunelor, provenite din intersecția versanților expuși și adăpostiți de vânt. Prin extensiune acest termen se folosește și pentru dunele de formă sinusoidală. (Sif = lamă de nisip) [*sif* / — / — / —]
- 1432 **Sifon** Canal endocarstic de forma unui U întors, prin care sînt drenate apele din grote sau din alte goluri subterane. S. asigură funcționarea izvoarelor intermitente. [*siphon* / *Siphon*, *Ducker*, *Heber* / *siphon* / *сифон*]
- 1433 **Sill** corp vulcanic orizontal ori slab înclinat construit din lave care au pătruns printre formațiunile sedimentare. Denudația îndepărtează adesea depozitele mai puțin rezistente de deasupra, scoțînd S. la suprafață. În acest caz ele se prezintă ca niște platouri structurale. [*sill, filon-couche* / *Lagergang, Sill* / *sill* / *силь, пластовая интрузия, ~жила*]
- 1434 **Simbol geomorfologic** Semn convențional folosit pentru desemnarea unor procese, forme și caracteristici geomorfologice. [*signe conventionnel géomorphologique* / *geomorphologische Symbol* / *geomorphic signature* / *геоморфологический условный знак*]
- 1435 **Sinclinal** Cută cu concavitatea îndreptată în sus, în axa căreia apare stratul cel mai nou. S. corespund uneori formelor negative de relief (văi, depresiuni), alteori însă nu se înscriu în morfologia regiunii. Ant. *anticlinal*. [*synclinal* / *Synklinale* / *syncline, synclinal* / *синклиналь*]

- 1436 **Sinclinal suspendat** Formă pozitivă de relief (culme, virf, masiv) cu structură sinclinală. [*synclinal perché/hochliegenden. Synclinale* | *upstanding syncline* | *подвешенная синклиналь, висячая*~]
- 1437 **Sinclinoriu** Grupare de cute sinclinale și anticlinale secundare care prezintă în ansamblu o structură sinclinală. Ant. *anticlinoriu*. [*synclinorium/Synklinorium/synclinore, synclinorium* | *синклинориум*]
- 1438 **Sinecliză** Unitate structurală din cuprinsul platformelor bietajate, caracterizată printr-o ușoară structură concavă. S. au, de obicei, un contur oval, ocupînd mii de kilometri pătrați. Ant. *antecliză*. [*synéclise/Syneklise/syneclise* | *сине-клиза*]
- 1439 **Sistem de eroziune** Totalitatea proceselor elementare și complexe de modelare a scoarței terestre, strîns legate între ele, care acționează în condițiile specifice anumitor climate. [*système d'érosion* | — | — | *эрозионная система*]
- 1440 **Sistem de modelare v. Sistem morfogenetic**
- 1441 **Sistem morfoclimatic** Sistem morfogenetic în cadrul căruia condițiile climatice determină caracteristica dominantă a tipului de relief. (ex. relieful eolian, relieful glaciatic etc.) [*système morphoclimatique, ~ climatomorphologique, régime morpho-climatique* | *klimamorphologisches Regime, klimabedingte Formungsvorgänge, System der klimatischen Geomorphologie* | *morphoclimatic system* | *морфоклиматическая система*]
- 1442 **Sistem morfogenetic** Complex de factori și procese geomorfologice strîns legate între ele, care creează un anumit tip de relief. (ex. relief vulcanic, relief glaciatic etc.). Sin. *sistem de modelare* [*système morphogénétique* | *morphogenetisches System* | *morphogenetic system* | *морфогенетическая система*]
- 1443 **Sistem muntos** Ansamblu de lanțuri muntoase format în timpul unei ere geotectonice și care prezintă anumite trăsături comune (ex. sistemul muntos alpin, sistemul munților hercinici etc.). [*système montagneux* | *Gebirgssystem* | *mountain system* | *горная система*]
- 1444 **Skjären (Șer)** Termen care în limba norvegiană desemnează mici insule stîncoase și morenaice din regiunile de țărîm ale cîmpurilor glaciare submerse. [*skjårs* | *Schären* | *skjårs* | *шхеры*]
- 1445 **Soclu continental** Parte a continentelor, care se prelungește sub nivelul mărilor și oceanelor, formată din platforma și povîrnișul continental. Sin. *margină continentală*. [*socle continental* | *Kontinentalsockel* | *continental shelf, ~ terrace* | —]

- 1446 Sociul platformei** Fundamentul cristalin al unei platforme peste care s-au depus formațiuni sedimentare necutate. [*soubassement, tréfond, socle, infra-structure* | *Unterlage, Untergrund, Sockel* | *undermass, foundation, substructure* | *платформенный цоколь*]
- 1447 Sociul terasei** Partea inferioară a unei terase aluvionare, constituită din roci mai vechi, peste care s-au depus depozite fluviale. [*fond rocheux de la terrasse* | *Terrassensohle, Felssohle einer Terrasse* | *terrace floor, ~ bottom, rock floor of a terrace* | *цоколь террасы*]
- 1448 Sোধodol** Albie sau vale uscată din regiunile calcaroase, formată în urma pierderii apei în adînc prin fisuri, ponoare etc. Sin. *vale seacă*. [*vallée sèche, vallée morte* | *Trockental* | *dry valley* | *суходол*]
- 1449 Sol** Partea superioară, afinată, a litosferei, care se află într-o continuă evoluție sub influența factorilor pedogenetici (climă, vegetație, rocă, ape subterane, relief etc.) fiind caracterizată prin fertilitate. [*sol* | *Boden* | *soil* | *почва*]
- 1450 Sol veșnic înghețat** v. Pergelisol
- 1451 Solifluxiune** Deplasare lentă a părții superficiale a solului înmuiat, dezghețat, pe un substrat înghețat, în condițiile unor pante cu înclinare redusă. S. cele mai caracteristice se produc în regiunile periglaciare și creează mici învăluriri și terasări. [*solifluction, ~ périglaciaire, gélifluxion, congélfuction* | *Bodenfließen, Erdfließen, Solifluktion* | *solifluxion, solifluction, sludging, soilflow* | *солифлюкция*]
- 1452 Soli** Termen german folosit pentru o formă negativă de relief, cu aspect de pîlnie, cu diametru pînă la 20–30 m, caracteristică pentru regiunile ce au fost afectate de glaciația continentală. S. au luat naștere în urma topirii unor simburi de gheață din sol. Sînt caracteristice pentru nordul R. F. Germania și R. D. Germană; uneori adăpostesc lacuri. [*soll, lac morainique* | *Soll* | *kettle hole* | *зѐллу*]
- 1453 Soluri fosile** Soluri vechi acoperite de depozite mai noi. Pe baza lor se pot stabili, uneori, etapele de evoluție și vîrsta depozitelor respective [*sols fossiles* | *fossiles Boden, begrabenes* | *burried soils, fossil* | *погребѐнные почвы*]
- 1454 Soluri poligonale** Forme caracteristice regiunilor periglaciare, care se prezintă sub forma unei rețele de crăpături ce închid între ele poligoane cu diametrul pînă la 8–10 m. Formarea lor se datorește procesului repetat de îngheț-dezgheț. Uneori crăpăturile sînt umplute cu pietre, creînd inele sau poligoane de pietre. Sin. *poligoane de pămînt, soluri reticulate*. [*sols polygonaux* | *Polygonböden, Karreeböden, Struktur*]

høden /polygonal soils, frost polygons, structured ground, polygonal markings /полигональные грунты, решетчатые почвы]

- 1455 **Soluri reticulate** v. **Soluri poligonale** [*sols figurés*, ~ *structurés*, ~ *géométriques* /*Strukurböden*, *Texturböden* / *patterned ground*, *structured* ~ /-]
- 1456 **Soma** Marginea vechiului crater sub formă circulară ce înconjură conul nou (*monte nuovo*) [*somma*, *enceinte*, *val-lum* /*Sommawall*, *Ringwall* / *somma*, *ring wall* / *комму*]
- 1457 **Sortare** Acțiunea unor factori naturali sau artificiali de a selecta și grupa anumite elemente, în mod diferențiat. De exemplu S. naturală a aluviunilor în lungul albiilor râurilor; S. granulometrică făcută în laborator etc. Sin. *triere*. [*triage*, *classement* /*Sortierung* / *sorting* / *сортировка*]
- 1458 **Spălarea solului** v. **Eroziune areolară**
- 1459 **Speologie** Știința care se ocupă cu studiul complex al peșterilor. Ea se subdivide în *speologie fizică*, care înglobează cercetări geologice, geomorfologice, hidrologice, microclimatic și *biospeologie*, care se ocupă cu cercetarea organismelor din peșteri. [*spéléologie* /*Speläologie*, *Höhlenkunde* / *speleology* / *спелеология*, *пещероведение*]
- 1460 **Spinări de berbec** v. **Roches moutonnées**
- 1461 **Spongolite** Forme endocarstice, cu aspect de bureți, care iau naștere pe pardoseala unor peșteri și galerii subterane subfosile, în urma eroziunii selective provocate de noi viituri.
- 1462 **Stadii de evoluție a reliefului** Plecând de la ideea că relieful are o evoluție ciclică, geomorfologul american W. M. Davis (1850—1934) considera că în cadrul fiecărui ciclu se pot deosebi trei stadii de evoluție: un stadiu de tinerețe, unul de maturitate și altul de bătrânețe.
- Stadiul de tinerețe* marchează începutul evoluției descendente a reliefului provenit dintr-o suprafață relativ plană, înălțată. El se caracterizează prin linii îndrăznețe, altitudini mari, energie accentuată, văi înguste și adânci, cu profil longitudinal în trepte, o intensă activitate sculpturală a factorilor modelatori externi, așa cum este cazul în Carpați, Alpi etc.
- Stadiul de maturitate* marchează o fază mai avansată de evoluție când liniile de relief sînt mai rotunjite, mai puțin semețe, versanții mai înclinați, văile evaluate, cu șesuri largi și terase. În acest stadiu munții încep să aibă aspect de dealuri.

Stadiul de bătrînețe reprezintă ultimul stadiu de evoluție. Este vorba de cimpii sculpturale larg vălurite (peneplene), rezultate din distrugerea aproape completă a munților de altădată. Din acești munți se mai păstrează doar unele resturi sub forma unor martori de eroziune.

Deși concepția lui W. M. Davis nu mai corespunde stadiului actual de dezvoltare a geomorfologiei, noțiunea de *stadiu de evoluție* se mai folosește și astăzi, însă într-o nouă accepție, aceea de aspect general, morfografic, al unei regiuni. [*stades de l'évolution du relief* | *Stadien* | *stages* | *стадии эволюции рельефа*]

- 1463 **Stadiu de bătrînețe** (senilitate) v. **Stadii de evoluție a reliefului** [*stade de vieillesse, sénilité* | *Greisenalter* | *old age* | *дряхлый возраст рельефа*]
- 1464 **Stadiu de maturitate** v. **Stadii de evoluție a reliefului** [*stade de maturité* | *Reifenalter* | *maturity age* | *зрелый возраст рельефа*]
- 1465 **Stadiu de tinerețe** v. **Stadii de evoluție a reliefului** [*stade de jeunesse* | *Jugendalter* | *youth age* | *возраст юность рельефа*]
- 1466 **Stadiu glaciari** Parte a unei perioade glaciare caracterizată printr-o extindere mai puternică a ghețarilor. În timpul unei perioade glaciare pot exista mai multe asemenea stadii, condiționate de unele modificări climatice. Ele sînt separate de interstadii (interstadiale). (ex., pe fondul general al glaciației würmiene, Würm I, Würm II, Würm III reprezintă stadii glaciare) [*stade glaciaire, glaciaire* | *Eiszeit, Glazial* | *glacial age, ~ stage* | *стадии оледенения*]
- 1467 **Stalactită** Formă endocarstică cu aspect de țurțur fixat de tavanul unor peșteri. S. se formează prin depunerea carbonatului de calciu din picăturile de apă provenite din infiltrațiile de la suprafață. Există însă și S. de gheață, de lavă. [*stalactite* | *Stalaktit* | *stalactite* | *сталактит*]
- 1468 **Stalagmită** Formă endocarstică cu aspect conic ce se ridică de pe pardoseala peșterilor. S. sînt formate din CO₂ Ca pe care îl conțin picăturile de apă ce cad din vrful stalactitelor. Ele se dezvoltă în sens invers decît stalactitele, ajungînd uneori să se unească cu acestea formînd coloane. În unele peșteri și goluri subterane se pot forma și stalagmite de gheață, de lavă etc. [*stalagmite* | *Stalagmit* | *stalagmite* | *сталагмит*]
- 1469 **Stîncă** Bloc mare de roci dure, cu pereți abrupti, care se individualizează pregnant față de regiunea în care se găsește. [*roche, rocher* | *Gestein, Fels* | *rock, crag* | *скала*]

- 1470 **Stilp Stîncă înaltă**, bine individualizată, a cărei geneză poate fi diferită. [*pilier, pinnacle, aiguille* | *Säule, Nadel* | *stack, pillar, chimney-rock* | *столб*]
- 1471 **Strat** (de roci) Formă sub care se prezintă unele roci sedimentare și metamorfice, cu constituție omogenă, cu întindere mare și o grosime relativ constantă. La partea sa superioară și inferioară se găsesc depozitele altor strate. [*couche, lit, assise* | *Beet, geologische Schicht, Flöz, Lage* | *bed, layer, sheet, stratum* | *слои*]
- 1472 **Strat activ** v. **Molisol** [*zone active* | *Auftauboden, Auftauzone* | *active layer, ~ permafrost* | *активный слой*]
- 1473 **Stratificare** (stratificație) Așezarea sub formă de strate a unor roci sedimentare. Ea poate fi orizontală, oblică, încrucișată etc. [*stratification* | *Schichtung* | *bedding, stratification* | *напластование, наслоение, стратификация*]
- 1474 **Stratificare încrucișată** Așezarea rocilor sub forma unor strate de dimensiuni reduse, cu înclinări diferite, care se întretaie. Este caracteristică deltelor, conurilor de dejecție, dar se întâlnește și în șesuri etc. Sin. *structură încrucișată* [*stratification entrecroisée* | *Kreuzschichtung* | *cross-bedding* | *косослоистость, дельтовая слоистость*]
- 1475 **Stratovolcan** v. **Vulcan de tip vezuvian** [*strato-volcan, volcan stratifié* | *Stratovulkan, Schichtvulkan* | *strato volcano, stratified ~, bedded ~* | *стратовулкан*]
- 1476 **Striație glaciară** Zgîrietură pe suprafața unei roci creată de fragmentele dure încorporate în masa ghețarului în mișcare. [*strie glaciaire, rayure, égratignure* | *Ritz, Kritz, Schramme, Gletscherschrammen* | *stria, schrath, glacial groove, glacial striation* | *штриховка ледниковая*]
- 1477 **Strimtoare** Loc îngust prin care se trece dintr-un bazin marin sau oceanic în altul [*détroit, bras de mer* | *Meerenge, Meerpforte, Kanal* | *inlet strait, channel* | *пролив*]
- 1478 **Structură geologică** Modul de așezare a stratelor și a altor corpuri de roci din scoarța terestră și raporturile dintre acestea. Se pot deosebi astfel structuri tabulare, înclinate, cutate, faliante etc. [*structure, disposition des roches* | *Struktur, Anordnung der Gesteine* | *structure, arrangement of rocks* | *геологическая структура*]
- 1479 **Structură geomorfologică** Modul de dispunere a formelor de relief din cadrul unităților și subunităților geomorfologice. Avînd în vedere structura geomorfologică se pot face unele tipizări și clasificări: de exemplu, clasificarea munților după structura morfologică (dispoziția orografică) în munți cu

structură: radiară, transversală, penată, în culise, reticulată, în virgație, paralelă etc. [*structure géomorphologique* | *geomorphologische Anordnung* | *geomorphic structure* | *геоморфологическая структура*]

- 1480 **Structură încrucișată** v. **Stratificare încrucișată**
- 1481 **Strungă** Trecătoare îngustă, loc strimt care favorizează străbaterea unor culmi de munți și dealuri. [*cheminée* | *Kluft*, *Riss*, *Schlucht*, | *chasm*, *cleft* | *ущелье*]
- 1482 **Subdistrict geomorfologic** v. **Regionare geomorfologică**
- 1483 **Subdiviziune geomorfologică** Parte obținută în urma subdivizării geomorfologice a unui teritoriu (ex. Carpații Meridionali, Carpații Orientali etc. sînt subdiviziuni de prim ordin ale Carpaților). [*sous-division géomorphologique* | - | - | *геоморфологическое подразделение*, ~ *единица*]
- 1484 **Sublitoral** Porțiune a platformei continentale pe care se găsesc vechi forme de relief litoral submerse. [*zone sublittorale* | *sublittorale Zone* | *sublittoral zone* | *прибрежье*, *взморье*]
- 1485 **Submersiune** v. **Imersiune** [*submersion* | *Unterlauchen der Küste* | *submersion*, *submergence* | *затопление*]
- 1486 **Subminare** Formarea de nișe la baza unor abrupturi și versanți, care atrag după ele surparea acestora. [*sapement* | *Untergrabung*, *Unterspülung* | *undercutting* | *подкапывание*]
- 1487 **Subprovincie geomorfologică** Unitate taxonomică subordonată provinciei geomorfologice. Delimitarea sa se face atît pe baza elementelor tectonice și structurale, cît și după megarelieful din cuprinsul regiunilor (ex. Carpații și Subcarpații sînt considerați subprovincii geomorfologice ale geosinclinalului carpatic).
- 1488 **Subregiune geomorfologică** Unitate taxonomică subordonată regiunii geomorfologice. Subregiunile se conturează pe fondul general morfostructural, ca urmare a unor particularități morfografice, morfogenetice și morfocronologice (ex. Munții vulcanici, cei cristalino-mezozoici sau munții flișului din cuprinsul Carpaților Orientali sînt considerați subregiuni geomorfologice).
- 1489 **Subsăpare** Proces de eroziune specific ghețarilor, a cărui intensitate este invers proporțională cu valoarea pantei. Acolo unde panta este mai redusă masa de gheață roade mai puternic, creînd o excavație sub nivelul pantei obișnuite. Fenomene de subsăpare se întîlnesc și în albiile unor ape curgătoare ca urmare a evorsiunii. [*surcreusement* | *Über tiefung* | *overdeepening* | *перезлубление* (*ледникового*)]

- 1490 **Subsidență** Proces de coborire lentă a scoarței din anumite regiuni. Această coborire este compensată de noi acumulări, încît suprafața terenului, de cele mai multe ori, rămîne la același nivel. Regiunile afectate de acest proces constituie arii de S. [*subsidence, abaissement, affaissement* | *Senkung* | *subsidence* | *ночтененное опускание*]
- 1491 **Subsol** Totalitatea rocilor mai vechi care se găsesc sub pătura solului actual și care sînt accesibile lucrărilor de cercetare geologică. [*sous-sol* | *Untergrund* | *subsoil, underground* | *çpynm*]
- 1492 **Substrat** Depozite geologice care se găsesc imediat sub nivelul unei suprafețe oarecare sau sub un alt strat. [*sou-bassment* | *Untergrund* | *bedrock, subjacent bed, substratum, undermass* | -]
- 1493 **Subvulcan** Corp de roci intrusive care s-au consolidat în apropierea suprafeței terestre și care ulterior poate fi exhumat datorită denudației. Din această categorie fac parte lacoliții, dyke-urile etc. [*volcan embryonnaire* | *Subvulkan, Vulkanembryon* | *embryonic volcano* | -]
- 1494 **Sufoziune** Proces de dislocare și îndepărtare a unor particule din rocile substratului în care circulă apele subterane. El are drept consecință apariția tasărilor sufozionale. [*sou-tirage* | - | *pipring* | *суффозия*]
- 1495 **Suprafață de abraziune v. Platformă de abraziune**
- 1496 **Suprafață de alunecare** Suprafața substratului, formată din roci impermeabile, nederanjate, pe care se deplasează materialul deluvial. Sin. *talpa alunecării, oglinda de alunecare, patul alunecării*. [*surface de glissement* | *Gleitfläche* | *slip plane* | *поверхность скольжения*.]
- 1497 **Suprafață de aplatizare v. Suprafață de nivelare**
- 1498 **Suprafață de denudație v. Suprafață de eroziune** [- | *Abtragungsebene* | *plain of denudation* | *денудационная поверхность*]
- 1499 **Suprafață de eroziune** Treaptă de relief a cărei geneză se datorește acțiunii sculpturale a agenților externi (ex. suprafața Borăscu, cu altitudine în jur de 2000 m, din munții Godeanu). Sin. *platformă de eroziune, suprafață de denudație, nivel de eroziune*. [*surface d'érosion* | *Erosionsfläche, Rumpffläche* | *erosion surface* | *эрозионная поверхность*]
- 1500 **Suprafață de eroziune fosilă** Veche suprafață de eroziune acoperită de depozite mai noi. De exemplu, suprafața soclului cristalin precambrian din fundamentul Podișului Moldovenesc acoperită de sedimentele ordovician-siluriene. [*surface d'érosion fossilisée* | *begrabene* | *Abtragungs-*

fläche /fossilized erosion surface, buried erosion ~ /погребённая эрозионная поверхность]

- 1501 **Suprafață de nivelare** Porțiune a suprafeței scoarței terestre cu relief estompat, diferit ca geneză, care se datorește erodării formelor proeminente și umplerii celor negative. Aceste suprafețe se pot forma atât în regiunile de orogen, cât și în cele de platformă. Se pot deosebi suprafețe de nivelare fluvio-deluvială, glaciară, de abraziune, mixte etc. Sin. *suprafață de aplatizare*. [*surface d'aplanissement* /*Einebrungsfläche*, *Vererbungsfläche* /levelled surface /поверхность выравнивания]
- 1502 **Suprafață structurală** Formă de relief caracterizată printr-o topografie suprapusă unei suprafețe de stratificație, sau care este determinată de structura geologică. [*surface structurale* /*Strukturfläche* /structural surface /структурная поверхность]
- 1503 **Suprafață substructurală** Suprafață de relief care, în general, se apropie de cea de stratificație, iar pe alocuri se suprapune acesteia. [*surface sub-structurale* /— /— /субструктурная поверхность]
- 1504 **Supraimpunere v. Epigeneză** [*surimposition* /*Epigenese* /*superposition*, *superimposition* /эпигения, наложение]
- 1505 **Supralitoral** Porțiune de uscat din lungul țărmului, care poartă urmele unei vechi modelări litorale reprezentată prin terase marine, faleze moarte și alte forme de origine marină. [— /— /— /приморье]
- 1506 **Surpare (de teren)** a) Proces de desprindere și denivelare a unor pachete de roci de la partea superioară a unor versanți sau abrupturi; b) Formă de relief denivelată, sub formă de treaptă, care ia naștere în urma procesului de surpare. [*éboulement* /*Bergsturz*, *Absturz*, *Felssturz* /*landfall*, *rockfall* /обвал]

- 1507 **Șa** Porțiune mai coborîtă a unei culmi muntoase sau deluroase. Trecerea de la sectoarele mai înalte din lungul unei culmi la sectorul mai coborît, care formează șaua propriu-zisă, se face gradat. Sin. *înșeuare, curmătură*. [*point bas, selle, ensellment* | *Lücke, Einsattelung, Sattel* | *saddle, gap, sag* | *седловина*]
- 1508 **Șanț** Formă antropică negativă, lungă, îngustă și puțin adîncă (cu lățimi și adîncimi care rar depășesc 2—3 m). [*fossé, tranchée* | *Schrund, Kluft* | *trench, cleft, gash* | *канавка*]
- 1509 **Șanț litoral** Formă negativă submersă, paralelă cu țărmu și în imediata apropiere a acestuia. Spre larg Ș.l. e mărginit, de obicei, de un val de nisip. [*sillon pré-littoral* | *Strandmulde, Strandrinne* | *swale, furrow, „runnel“* | *береговая подводная ложбина*]
- 1510 **Șariaj** Fenomen geologic caracterizat prin împingerea, pe distanțe de zeci de kilometri, a unor pachete de roci — de obicei mai vechi, peste altele mai noi — datorită mișcărilor orogenice. Astfel de încălecări pe suprafețe mari poartă numele de pinze de șariaj. [*charriage* | *Überschiebung* | *overthrust* | *шарияж, надвиж*]
- 1511 **Școală geomorfologică** Orientare științifică, curent care a influențat gîndirea geomorfologică dintr-o etapă, sau dintr-un centru oarecare. De pildă, școala geomorfologică americană de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, care a avut ca reprezentant principal pe W. M. Davis. [*école géomorphologique* | *geomorphologische Schule* | *geomorphological school* | *geomорфологическая школа*]
- 1512 **Șelf continental** v. **Platformă continentală**
- 1513 **Șelf de gheață** Cîmp de gheață care îmbracă deopotrivă țărmul și zona litorală. Gheața de pe uscat se continuă și deasupra mării pe zeci de kilometri. [— | *Schelfeis* | *shelf-ice* | *шельфовый лёд*]
- 1514 **Șenal** a) Canal natural sau săpat pe fundul apelor puțin adînci pentru a favoriza trecerea navelor printr-o strîm-

- toare sau pătrunderea lor în porturi; b) Partea cea mai adâncă, navigabilă, a unui curs de apă. [*chenal* / *Kanal* / *channel* / *глубина*]
- 1515 **Șes fluvial** Suprafață relativ plană din lungul rurilor, constituită din aluviuni. [*plaine alluviale* / *Ebene* / *river plain*, *valley-plain*, *valley flat* / *печная пойма*]
- 1516 **Șiroire** Proces de scurgere liniară a apelor, sub forma unor șuvițe, care exercită și o eroziune caracteristică. [*ruisselement en filets* / *Rillenspülung* / *rain-wash* / *смыываемый размыл*]
- 1517 **Șiroiri** Forme de eroziune liniară provocate de firizoarele de apă ce se scurg pe pante; ogașe mici. [*cannelure* / *Rinne* / *groovers* / *водоросы*]
- 1518 **Șist** Denumire generală pentru rocile metamorfice și sedimentare, care au proprietatea de a se desface ușor în plăci sau în foi cu suprafețe aproximativ paralele. Prin dezagregare dau naștere la sfărâmturi plate de mici dimensiuni. [*schiste* / *Schiefer* / *schist* / *сланец*]
- 1519 **Șlefuirea pietrelor** Acțiune de eroziune superficială, de netezire a rocilor, exercitată de către factorii externi. După felul agentului care execută modelarea se poate vorbi de o șlefuire eoliană, glaciară, fluvială etc. [*polissage* / *Politur*, *Glättung* / *polishing* / *шлифовка камней*]
- 1520 **Șot** Termen arab sub care este desemnată în Africa de Nord aureola de soluri puternic salinizate situată în jurul lacurilor sărate (*sebkha*) din regiunile aride și semiaride [*chott* / — / *shott* / *уоммы*]
- 1521 **Ștrand** v. **Plajă** [— / *Strand* / *strand* / *umpanđ*]

- 1522 **Tafoni (taffoni)** Termen din Corsica atribuit unor scobituri, nișe de deflație și chiar mici grote eoliene, de pînă la cîțiva decimetri adîncime, formate în strînsă legătură și cu textura rocii. Apar frecvent în regiuni cu ciclu alternant umed și uscat, în regiuni litorale, în granite, roci granitoide, roci cristaline sau gresoase, prin dezagregarea acestora, prin coroziune și deflație. Termenul generic a fost introdus în geomorfologie de A. Penck (1894). [*tafoni* / *Bröckellöcher*, *Felssäcke* / *tafoni* / *мафону*]
- 1523 **Takîr** Depresiune argiloasă din regiunile aride, care în urma ploilor se umezește puternic, acoperindu-se chiar cu un strat subțire de apă ce se evaporează însă destul de repede. O dată cu evaporarea și uscarea terenului, solul argilos se contractă și crapă, dînd naștere la numeroase plăci poligonale (dale), separate de crăpături cu lărgimi ce pot atinge 20–30 cm. [*takyr* / *Takyr* / *takyr* / *такыр*]
- 1524 **Tala** Depresiuni închise din Asia centrală, cu întinderi de ordinul zecilor și chiar al sutelor de kilometri, care funcționează ca bazine endoreice. În interiorul lor se individualizează depresiuni mai mici numite *gobi*.
- 1525 **Talpa alunecării** v. **Suprafață de alunecare**
- 1526 **Talpa văii** Partea inferioară a albiei majore a unei văi, constituită din roci mai vechi acoperite de aluviuni.
- 1527 **Taluz** Suprafața laterală, înclinată, a unui debleu sau a unui rambleu. Fruntea înclinată a unei acumulări de detritus de la baza unui abrupt. [*talus* / *Rampe*, *Lehne* / *talus*, *scree*, *ramp* / *откос*, *покатость*]
- 1528 **Taluz continental** v. **Povîrniș continental**
- 1529 **Taluz de falie** v. **Abrupt** [*talus de faille*, *escarpement de ~* / *Bruchabsturz*, *Bruchwand*, *Bruchabhang*, *Bruchböschung* / *fault-slope*, *~ scarp* / *сбросовый обрыв*]
- 1530 **Taluz recifal** Partea dinspre larg a unui recif, acoperită de sfîrîmături recifale ce formează acumulări înclinate. [*talus sous-marin récifal d'éboulis* / *Riffschutthalde* / *reef talus* / *рифовый обрыв*]

- 1531 **Talveg** Linia care unește punctele cu altitudinea cea mai coborită din lungul albiei minore a unui râu. Ea corespunde, de obicei, cu linia vitezelor maxime ale apei exprimată la suprafață prin creasta râului. [*talweg* / *Talweg* / *talweg*, *valley-line* / *та́львег*]
- 1532 **Tasare** Fenomen caracterizat prin lăsarea ușoară a unor terenuri constituite din roci afinate, poroase (loess, depozite loessoide, aluviuni nisipoase etc.). T. se produce ca urmare a micșorării volumului porilor rocii sub presiunea stratelor de deasupra, sau ca urmare a sufoziunii. T. generează unele forme negative de relief, cum sînt crovurile, pîlniile de sufoziune etc. [*tassement*, *affaissement*, *affaissement par compaction* / *Packung*, *Sackung*, *Einsinken*, *Nachsacken*, *Verdichtung* / *compaction*, *down-sagging*, *settling* / *оседание*]
- 1533 **Tăpșan** Teren plan, ușor înclinat, care face trecerea între un versant sau un abrupt oarecare și o suprafață plană (un șes, un platou etc.). Aceste forme de relief iau naștere, de obicei, în urma acumulării materialelor provenite din eroziunea versanților sau a sectoarelor mai înalte din imediata apropiere. Există însă și T. de eroziune. Noțiunea de T are mai mult un conținut morfologic. Ea corespunde, în oarecare măsură, cu cea de glacis și chiar de piemont (tăpșan piemontan). [— / — / — / *та́пшанка*]
- 1534 **Tectogeneză** Proces de formare a reliefului sau a unor structuri geologice, ca urmare a mișcărilor tectonice. [*tectogenese* / *Tektogenese*, *Gefügebildung* / *tectogenesis* / *mekmozenez*]
- 1535 **Tectonică** Ramură a geologiei care se ocupă cu studiul structurilor și mișcărilor scoarței terestre, cu legile de distribuție și dezvoltare a acestora. Datele tectonicii sînt folosite de geomorfologie pentru explicarea unor aspecte ale evoluției reliefului. Sin. *geotectonică*. [*tectonique*, *géologie structurale* / *Tektonik*, *tektonische Geologie* / *tectonic geology*, *structural geology* / *тектоника*]
- 1536 **Tefrocronologie** Cronologie bazată pe studiul depozitelor vulcanice. Termen propus de geologul islandez S. Thorarinnson în 1944. [*téphrochronologie* / *Tephrochronologie* / *tephrochronology* / *тефрoхронология*]
- 1537 **Teoria contracției** v. **Ipoteze geotectonice** [*théorie de la contraction* / *Kontraktionstheorie*, *Schrumpfungstheorie* / *contraction theory* / *контра́кционная теория*]
- 1538 **Teoria driftului** v. **Deriva continentelor** [*hypothèse de la dérive des continents* / *Theorie der Kontinentälvverschiebung* / *theory of continental drift* / *дри́фтовая теория*]

- 1539 Teorii geotectonice v. Ipoteze geotectonice
- 1540 Teoria izostaziei v. Izostazie [*théorie de l'isostasie* / *Theorie der Isostasie* / *isostasy theory, theory of isostasy* / *теория изостазии*]
- 1541 Teoria undulațiilor v. Ipoteze geotectonice [*théorie des ondulacions* / *Theorie des Undationen* / *undation theory* / —]
- 1542 Teoria plutonică a formării munților v. Ipoteze geotectonice [*théorie plutonique de l'orogénèse* / *Theorie des Plutonisten* / *plutonic theory* / *плутоническая теория горообразования*]
- 1543 Teoria pulsațiilor v. Ipoteze geotectonice [*théorie des pulsations* / — / *Earth pulsation theory* / *пульсационная гипотеза*]
- 1544 Tephra Totalitatea produselor solide și lichide de diverse calibre, ejectate de vulcani. [*téphra, produits volcaniques clastiques* / *Tephra, klastische vulkanische Produkte* / *tephra, fragmental volcanic products* / —]
- 1545 Terasare Acțiunea de formare a unor trepte asemănătoare teraselor. Ea poate fi naturală (terasarea unui con de dejecție, a unui piemont etc.) sau antropică (terasare în scopul combaterii eroziunii solului. [— / *Terrassierung, Hangterrassierung* / *terracing* / *мещассирование*]
- 1546 Terasă Formă de relief cu aspect de treaptă, situată în lungul văilor fluviatile, în lungul țărmurilor marine și lacustre. Ea provine dintr-o veche albie majoră sau dintr-o platformă de abraziune, ca urmare a adâncirii râurilor sau a coborârii nivelului apelor marine și lacustre. După elementul hidrografic care le generează se pot deosebi: *T. fluviatile, T. lacustre, T. marine*. [*terrasse* / *Terrasse* / *terrace* / *мещаса*]
- 1547 Terasă de abraziune Terasă marină provenită dintr-o veche suprafață de abraziune. [*terrasse littorale* / *Abrasionsterrasse Küstenterrasse, Brandungsterrasse* / *marine-cut terrace, wave-cut ~, sea ~, raised beach* / *абразионная мещаса*]
- 1548 Terasă de acumulare Terasă care a luat naștere prin acțiunea de acumulare fluviatilă. [*terrasse d'accumulation, ~ de remblaiement, ~ construite* / *Akkumulationsterrasse, Aufschüttungsterrasse, Aufschotterungsterrasse* / *build-up-terrace, aggradational ~, constructional ~, drift ~, stream-built ~* / *аккумулятивная мещаса*]
- 1549 Terasă de acumulare marină Treaptă de relief formată în urma acțiunii de depunere marină din lungul litoralului. [*terrasse marine construite, ~ d'accumulation marine* / *marine Aufschüttungsterrasse* / *marine-built terrace, wave-built ~* / *морская аккумулятивная мещаса*]

- 1550 Terasă de altiplanație Treaptă de nivelare formată prin gelifracție și solifluxiune în regiunile muntoase cu condiții periglaciare. Sin. *terasă golefi*. [*replat de goletz, terrasse de ~* /*Soñifluktionsrumppffläche* /*altiplanation terrasse, equiplanation ~* /*гольцовая терраса*]
- 1551 Terasă aluvială Terasă modelată în întregime în aluviuni. [*terrasse alluviale* /*alluviale Terrasse, Schotterrasse* /*alluvial terrace, fill ~* /*аллювиальная терраса*]
- 1552 Terasă antropică v. Agroterasă [*terrasse de culture* /*Anbau-terrasse, Kulturterrasse* /*field terrace* /*антропогенная терраса*]
- 1553 Terasă climatică Terasă a cărei geneză este determinată de schimbările climatice dintr-o anumită regiune. Climatul se reflectă prin intermediul variațiilor regimului hidrologic al râurilor, lacurilor etc. [*terrasse climatique* /*klimatisch bedingte Terrasse* /*climatic terrace, climate induced ~* /*климатическая терраса*]
- 1554 Terasă de cultură v. Agroterasă
- 1555 Terasă de denudație Treaptă de relief din cadrul versanților care se aseamănă cu terasele fluviatile, dar care are o geneză diferită. Asemenea trepte iau naștere în urma proceselor de modelare a versanților prin eroziune selectivă, alunecări în trepte etc. Ele sînt considerate pseudoterase. [*banquette de glissement* /*Denudationsterrasse* /*landslip terrace* /*денудационная терраса*]
- 1556 Terasă epiglaciară Treaptă săpată în gheață de către cursurile de apă supraglaciare. [— /— /*epiglacial bench* /—]
- 1557 Terasă de eroziune Terasă al cărei pod și frunte au fost modelate prin eroziune, fie în roca de bază, fie în aluviuni mai vechi. [*terrasse rocheuse, ~ d'érosion* /*Erosionsterrasse, Felssterrasse* /*rock terrace, cut ~, stream-cut ~* /*эрозийная терраса*]
- 1558 Terasă de etiaj Terasă fluviatilă, mixtă, care are la partea superioară o acoperitură subțire de aluviuni. Cea mai mare parte a frunții acesteia este sculptată în rocile de bază ale regiunii [— /— /— /*меженная терраса*]
- 1559 Terasă eustatică Terasă a cărei geneză este determinată de variațiile nivelului general al mărilor și oceanelor (mișcările eustatice). [*terrasse eustatique* /*eustatische Terrasse* /*eustatic terrace* /*эвстатическая терраса*]
- 1560 Terasă fluviatilă Treaptă de relief din lungul râurilor, care ia naștere din vechi albiile majore, ca urmare a adîncirii arterei hidrografice. [*terrasse fluviale* /*Flußterrasse, Talter-*

rasse, fluviatile Terrasse |river terrace, fluvial ~, stream ~|
печная терраса]

- 1561 **Terasă fluvioglaciară** Terasă modelată în depozite glaciare, sau fluvioglaciare, de către apele provenite din topirea ghețurilor. [*terrasse fluvioglaciare* |fluvioglaciale Terrasse |fluvioglacial terrace |*флювиогляциальная терраса*]
- 1562 **Terasă goleți** v. **Terasă de altiplanație** [*replat de goletz, terrasse de goletz* |Golez Terrasse |— |*гольцовая терраса*]
- 1563 **Terasă lacustră** v. **Terasă litorală** [*terrasse lacustre* |Uferterrasse, Seeterrasse |lake terrace, lacustrine terrace |—]
- 1564 **Terasă litorală** Treaptă de relief din zonele litorale, care a luat naștere în urma coborîrii nivelului apelor lacustre, marine sau oceanice. [*terrasse littorale* |Strandterrasse, Küstenterrasse |coastal terrace, shore ~ |*береговая терраса*]
- 1565 **Terasă locală** Terasă care se formează numai în anumite sectoare ale văilor, ca urmare a secționării unor vetre de iaz, conuri de dejecție, datorită rectificării unor cursuri meandrate sau altor cauze. [*terrasse locale, ~ non-cyclique* |Lokalterrasse |local terrace, noncyclic ~ |*локальная терраса, местная ~*]
- 1566 **Terasă de luncă** Treaptă cu altitudine redusă (obișnuit sub 10 m), sculptată în aluviunile șesurilor sau creată prin aluvionare în timpul revărsărilor. [— |— |— |*пойменная терраса*]
- 1567 **Terasă marină** v. **Terasă litorală** [*terrasse marine* |Küstenterrasse, Meeresterrasse |marine terrace, raised beach, sea terrace |*морская терраса*]
- 1568 **Terasă de meandru** v. **Terasă locală** [*terrasse de méandre, ~ de concavité de méandre* |Mäanderterrasse, Mäanderkerbterrasse |meander-scar-terrace, meander-kerb ~, swing ~ |*локальная меандровая терраса*]
- 1569 **Terasă mixtă** Terasă al cărei pod s-a format prin aluvionare, iar fruntea a fost sculptată atât în aluviuni, cât și în roca de bază. Acest tip este larg răspândit în cursul mijlociu și superior al văilor.
- 1570 **Terasă monogenetică** Terasă ale cărei aluviuni provin dintr-o singură albie majoră, deci au fost depuse, pe toată suprafața sa, în aceeași perioadă (au aceeași vîrstă). [*terrasse monogénique* |— |— |*моногенетическая терраса*]
- 1571 **Terasă monolaterală** Terasă situată pe o singură parte a văii. [*terrasse non-coupée* |höhenungleiche Terrasse |unpaired terrace, unmatched ~, alternate ~ |—]

- 1572 **Terasă de plajă** Treaptă în plajă, corespunzătoare diferitelor nivele marine caracteristice (ex. pentru nivelul valurilor de furtună sau pentru nivelul mareelor înalte etc.). [*terrasse de plage, gradin de ~* |*Strandterrasse* |*beach terrace, beach berm* |—]
- 1573 **Terasă planetară** Terasă a cărei formare este condiționată de variația nivelului general al Oceanului Planetar și care se întâlnește în majoritatea văilor din marile câmpii ale globului. Т.р. este o terasă eustatică. [— /— /— |*планетарная терраса*]
- 1574 **Terasă poligenetică** Terasă cu suprafață ușor înclinată, formată pe seama unor acumulări depuse în etape diferite. Ea se formează atunci când patul unui rflu se deplasează continuu în aceeași direcție, adîncindu-se treptat. Ca urmare a acestui fapt aluviunile, deși formează o singură pînză, nu mai sînt sincrone, ci s-au depus în etape diferite — cele mai îndepărtate de albia actuală sînt mai vechi și cu cît ne apropiem de aceasta aluviunile sînt tot mai recente. Aluvionarea, ca și realizarea podului terasei, s-au făcut în mai multe etape. [*terrasse polygénique, ~ de glissement latéral* |*Gleithangterrasse* |*polygenetic terrace* |*полигенетическая терраса*]
- 1575 **Terasă regională** Terasă proprie numai anumitor regiuni ale uscatului, fiind condiționată de mișcările epirogenetice, de variațiile climatice regionale, de prezența unor bazine endoreice etc. Aceasta nu se poate paraleliza cu terasele planetare. [*terrasse régionale* |*regionale Terrasse* |*regional terrace* |*региональная терраса*]
- 1576 **Terasă în rocă** Terasă care are podul și fruntea sculptată în rocile din substratul geologic al regiunii, fiind lipsite de aluviuni. Aceste terase cu structură simplă pot fi formate atît în roci dure, compacte, cît și în unele depozite de acumulare mai vechi (ex. în acumulările piemontane). [*terrasse rocheuse* |*Felsterrase* |*rock-terrace, cut ~* |*коренная терраса*]
- 1577 **Terasă structurală** Treaptă de relief de dimensiuni reduse din cadrul versanților sau al altor abrupturi, a cărei suprafață topografică corespunde cu suprafața unui strat de roci dure. Ea se formează prin denudație selectivă și nu are nimic comun cu terasele propriu-zise; este o pseudo-terasă. [*terrasse structurale* |*Schichtterrasse, Hangleiste* |*rock terrace, structural terrace, terrace of differential erosion* |*структурная терраса*]

- 1578 **Terasă submarină** Treaptă de relief situată sub nivelul șelfului, pe povârnișul continental sau în zona abisală [replat sousmarin / Tiefseeterrasse / deep-sea terrace /—]
- 1579 **Terasă de versant** Terasă fluviatilă care prin poziția sa aparține versanților văii, deosebindu-se astfel de terasele de luncă. [— /— /— /надпойменная терраса]
- 1580 **Terase bilaterale** Terase care aparțin aceluiași nivel, cu altitudini similare, fiind situate de o parte și alta a unui riu. [terrasses couplées, ~ apparées /höhengleiche Terrassen, paarige ~ /paired terraces, matched ~, matching ~ /—]
- 1581 **Terase concordante** Terase paralele cu profilul longitudinal al albiei văii din care fac parte. [terrasses parallèles, ~ concordantes /parallele Terrassen /parallel terraces /конкордантные террасы]
- 1582 **Terase convergente** Terase ale căror altitudini descresc din amonte către aval datorită intervenției unor mișcări tectonice. [terrasses convergentes /— /— /конвергентные террасы]
- 1583 **Terase discordante** Terase ale căror altitudini diferă de la un sector la altul al văii, ca urmare a unor mișcări neotectonice locale. Profilele lor longitudinale nu mai sînt paralele cu cel al albiei actuale și nici paralele între ele. [terrasses discordantes /— /— /discordантные террасы]
- 1584 **Terase divergente** Sistem de terase fluviatile ale căror altitudini cresc dinspre amonte către aval. În această categorie se încadrează și terasele eustatice. [terrasses divergentes /— /— /дивергентные террасы]
- 1585 **Terase în foarfecă** Terase caracteristice unor văi care pătrund în zone de subsidență. Datorită acestei situații, altitudinile teraselor din amonte scade treptat spre zona de subsidență. Terasele mai înalte coboară sub nivelul teraselor mai joase și se încrucișează ca brațele unui foarfecă. Unele forfecări se pot realiza și în cazul ridicării unui sector dinspre aval. [terrasses entrecroisées /gekrenzte Terrassen /intersecting terraces /—]
- 1586 **Terase îmbucate** Terase fluviiale rezultate din alternanța unor faze de eroziune și de acumulare. Eroziunea nu reușește să secționeze în întregime aluviunile depuse în faza precedentă, încît fiecare cuvertură de aluviuni noi este mai redusă decît precedentă și îmbucată în ea. [terrasses embôîtées /ingeschaltete Terrassen /inner valley terraces, inset ~, fill-in-fill ~ /вложенные террасы]

- 1587 **Terase rezemate** Terase formate în timpul unor faze de eroziune, care au alternat cu faze de acumulare. În urma eroziunii, aluviunile mai vechi au fost secționare pe toată grosimea lor. A urmat apoi o nouă aluvionare, care a creat o nouă terasă ce se sprijină pe fruntea celei mai vechi, iar procesul se poate repeta de mai multe ori. [- / - / - / *наложенные террасы, прислоненные ~*]
- 1588 **Terasete Mici** trepte de relief late de 30–80 cm, care apar pe versanți, paralele cu curbele de nivel. Ele se pot forma în urma unor procese deluviale, periglaciare sau în urma pășunatului. [*terrassettes, banquettes, gradins, degrés* / *Stufen, Leisten, Schafstiege* / *benches, terracettes, lobate soils, berms* / -]
- 1589 **Teren degradat** Suprafață de pământ care, datorită proceselor de eroziune, alunecare etc. este scoasă parțial sau total din circuitul economic. [- / - / - / *деградированные земли*]
- 1590 **Termocarst** Totalitatea proceselor, formelor și microformelor care iau naștere la suprafața calotelor de gheață, a ghețarilor, zăpezilor perene și a terenurilor înghețate (criocarst), în perioadele cu temperaturi mai ridicate ale aerului și care ne amintesc de morfologia carstică. Ca urmare a topirii gheții se pot forma unele lapiezuri, mici depresiuni cu aspect de doline, mici grote etc. [*thermokarst* / *Thermokarst* / *thermokarst* / *термокарст*]
- 1591 **Terra rossa** Depozit rezidual constituit din hidroxizi de aluminiu și de fier și din minerale argiloase de culoare roșie-brună. Astfel de depozite se formează de obicei în regiunile cu un climat cald și umed datorită alterării calcarelor impure și altor roci. Sînt foarte răspîndite în regiunile tropicale umede și mediteraneene. Sub formă fosilă se întîlnesc și în alte regiuni. [*terra rossa, terre rouge* / *Terra rossa, Roterde* / *terra rossa, red earth* / *meppa-pocca*]
- 1592 **Thololite** Formațiuni endocarstice care se prezintă ca niște cupole de piatră agățate de tavanul peșterilor.
- 1593 **Thufur v. Mușuroale** înierbate
- 1594 **Tillit** Morenă glaciară de fund, veche, consolidată, constituită din argilă cu blocuri. [*tillite* / *Tillite* / *tillite* / *валунная глина*]
- 1595 **Tip genetic de relief** Ansamblu de forme de relief rezultat din acțiunea unor procese geomorfologice asemănătoare sau înrudite, care prezintă anumite trăsături caracteristice comune (ex. relieful fluviatil, eolian, glaciare etc.) [- / - / *genetic type of landforms* / *генетический тип рельефа*]

- 1596 **Tirire** Transportul unor particule de către apă, vînt sau alt agent, fără ca acestea să fie ridicate de pe suprafața pe care se sprijină și se deplasează. [*transport par traînage, reptation* | *Gekriech, Kriechen* | *traction, ~ transport* | *волочение*]
- 1597 **Tjăle** v. **Pergelisol**
- 1598 **Toltre** Formațiuni de calcare recifale miocene care se prezintă ca niște culmi stîncoase cu altitudini mici. Ele se întîlnesc în R. S. S. Ucraineană (zona subcarpatică), în partea nordică a R. S. S. Moldovenești și în România pe valea Prutului între Ștefănești și Ripiceni. Sin. *miodobore*. [— /— /— | *толтры, миодоборы*]
- 1599 **Tombolo** Termen italian sub care este desemnat un cordon litoral care leagă o insulă de țârm. După numărul limbilor de nisip putem deosebi: *T. simplu, dublu* sau chiar *triplu*. [*tombolo, flèche de jonction* | *Inselnehrung, Hals, Tombolo* | *tombolo, connecting bar* | *томболо, перейма*]
- 1600 **Torent** a) Curs de apă vijelios, temporar, care se formează pe suprafețele înclinate ale terenului în urma unor ploii mari sau a topirii zăpezilor; b) Formă de relief care ia naștere în urma acțiunii apelor torențiale. Acesta are aspectul unui bazin hidrografic în miniatură, caracterizîndu-se printr-un bazin de recepție, un canal de scurgere și un con de dejecție. Sin. *organism torențial*. [*torrent* | *Sturzbach, Wildbach* | *torrent* | *поток*]
- 1601 **Torent de blocuri** v. **Torent de pietre**
- 1602 **Torent de lavă** Curgere de lavă care se formează pe flancurile conurilor vulcanice în timpul erupțiilor. [*coulée de lave, torrent de ~, torrent de feu* | *Lavastrom* | *lava flow, lava stream, ~ river* | *лаво́вый поток*]
- 1603 **Torent de noroi** Curgere de noroi care îmbracă forma unui organism torențial. Ea apare atunci cînd materialul pus în mișcare este îmbibat cu apă, depășind limita de plasticitate. Sin. *alunecare de vale*. [*coulée de boue, ~ boueuse* | *Schammstrom* | *mud-flow, ~ -stream, ~ -spate* | *грязевый поток*]
- 1604 **Torent noroios** Scurgere torențială cu debit solid foarte bogat, încît apa se apropie de aspectul unei paste fluide. [*coulée boueuse* | *Schlammstrom* | *mud stream, mud-flow* | *грязевый поток, селе́вый ~*]
- 1605 **Torent de pietre** Formă de deplasare liniară, în lungul unor jgheaburi, a blocurilor și bolovănișurilor din regiunile montane înalte caracterizate prin condiții periglaciare. Ele iau naștere de obicei pe versanții slab înclinați (5—6%). Sin.

torent de blocuri. [*coulée de pierres* / *Blockstrom, Schuttstrom, Steinstrom* / *rock stream, block ~, stone river* / *каменная река*]

- 1606 **Transfluență** Fenomen specific ghețarilor de vale care, datorită grosimii mari a gheții, în zona unor înșeuări, deversează peste anumite culmi joase interfluviale, legînd astfel două văi glaciare. [*transfluence* / *Transfluenz* / *transfluence* / —]
- 1607 **Transgresiune** Înaintarea apelor marine asupra uscatului, datorită unor mișcări eustatice pozitive sau datorită unor mișcări epirogenetice negative. Existența unor transgresiuni din trecutul geologic poate fi stabilită și după structura depozitelor marine: peste formațiuni mai grosiere se găsesc formațiuni mai fine. Ant. *regresiune*. [*transgression* / *Transgression* / *transgression* / *трансгрессия*]
- 1608 **Traslația continentelor** v. **Deriva continentelor** [*translation, dérive des continents* / *Kontinentaldrift* / *continental drift* / *континентальная трансляция*]
- 1609 **Transport** Acțiune de deplasare a unor particule solide de către diverși agenți externi. Există astfel *T. fluvial*, *T. eolian*, *T. în masă* etc. [*transport* / *Transport*, *Verfrachtung* / *transportation, transport* / *перенос*]
- 1610 **Tranșeu Șanț** sau săpătură îngustă și cu lungime mare, executată de om în diferite scopuri. [*tranchée* / *Schanze* / *trench* / *окон*]
- 1611 **Trapp-uri** Pînze de lave bazaltice suprapuse, pe seama cărora se formează platouri. Atunci cînd sînt secționare de văi, aceste pînze de lave dau naștere la trepte structurale și poartă deosebit de pitorești. [*champs de lave* / *Trapps* / *trapps* / *траппы*]
- 1612 **Treaptă de confluență** Denivelare situată la gura unei văi glaciare secundare în punctul de confluență cu valea principală care este mai adîncă. [*gradin de confluence* / *Konfluenzstufe* / *confluence step* / *конфлюэнтная ступень, устьевая ~*]
- 1613 **Trecătoare** Loc strîmt, îngust, care favorizează trecerea apelor sau circulația locuitorilor dintr-o parte în alta a unor munți sau dealuri înalte. [*défilé, pertuis, étroit* / *Enge, Zwinge* / *strait* / *непееал*]
- 1614 **Trepte de alunecare** Microforme de relief, cu aspect terasat, care iau naștere în cuprinsul versanților, datorită proceselor de alunecare în bloc. [*banquettes de glissement* / *Rutschungsleisten* / *catsteps, terracettes* / *оползённые ступени*]
- 1615 **Trepte de piemont** Trepte de relief etajate pe flancurile unor culmi muntoase (cute mari) care, după concepția lui W. Penck, se formează ca urmare a echilibrării tempo-

rare și relative, a raportului de forțe dintre factorii tectonici și denudație. [*gradins marginaux*, ~ *de piedmont* / *Piedmonttreppen*, *Gebirgstreppen*, *Randstufe* / *piedmont treppen*, ~ *benchlands*, ~ *steps* / *предгорные лестницы*]

- 1616 **Triere v. Sortare**
- 1617 **Trog v. Vale glaciară** [*auge*, *vallée en auge* / *Trogtal* / *glacial trough*, *trough valley* / *трог*, *троговая долина*]
- 1618 **Troguri imbucate** Sistem de văi glaciare modelate în faze diferite; cele mai noi s-au adâncit în cadrul celor mai vechi. La contactul celor două generații de văi etajate se mai păstrează niște umeri sculpturali (*replats*). [*auges emboîtées* / *ineinandergeschachtelte Tröge* / *trough-in-trough valleys* / *вложенные трюгу*]
- 1619 **Trovanți** Separațiuni sferoidale în depozite nisipoase slab consolidate (ex. în D. Feleacului-Cluj, în nisipurile din Podișul Moldovenesc etc.). [*grès sauvages* / - / *sarsen*, ~ *stones* / *крупные песчениковые конкреции*]
- 1620 **Tuf vulcanic** Rocă formată prin consolidarea cenușelor vulcanice. [*tuf volcanique* / *vulkanische Tuff* / *volcanic tuff* / *вулканический туф*]
- 1621 **Tumul v. Movilă** [*tumulus* / *Tumulus* / *tumulus* / *курган*]
- 1622 **Tunel antropic** Galerie subterană deschisă la ambele capete, folosită în diverse scopuri. [*tunnel* / *Tunnel* / *tunnel*, *tube* / *туннель*]
- 1623 **Tunel de lavă** Galerie deschisă la capete, formată sub crusta de lavă, ca urmare a evacuării din sectoarele respective a unor lave mai fluide. [*tunnel de lave* / *Lavatunnel*, *Lavaschlanch*, *Strömungsröhre* / *lava tunnel*, ~ *tube* / *лавоый туннель*]
- 1624 **Tunel natural** Galerie naturală, deschisă la ambele capete, care se formează în rocile solubile datorită coroziunii. Astfel de forme se întâlnesc însă și în unele roci sedimentare din zona falezelor și chiar în rocile vulcanice (tunele sub-bazaltice). [*boiau*, *tunnel* / *Tunnel* / *tunnel* / *естественный тунель*]
- 1625 **Turbă** Cărbune inferior format prin încarbonizarea parțială a unor resturi de plante de mlaștină. Această rocă sedimentară ia naștere în condițiile unor mlaștini neaerisite care favorizează turbificarea. [*tourbe* / *Torf* / *moss*, *peat* / *торф*]
- 1626 **Turbărie** Regiune bogată în turbă sau cu caracter mlaștinos, cu o vegetație bogată din resturile căreia se formează turba.

[*tourbière, fagne* | *Torfmoor, Moor* | *turfpit, peatland, moss land, moor, peat bog* | *торфяник*]

- 1627 **Turbărie înaltă** Microunită cu relief biogen, cu suprafață convexă creată prin acumularea îndelungată a turbei generată de vegetația cu *Sphagnum*. Sin. *Turbărie bombată*. [*tourbière haute, ~ bombée* | *Hochmoor* | *highmoor bog, raised bog* | —]
- 1628 **Turbărie joasă** Turbărie cu suprafața plană. [*tourbière basse, fen* | *Niedermoor, Flachmoor* | *low moor* | —]
- 1629 **Turn** Formă de relief proeminentă, izolată, cu aspect prismatic care se formează pe seama calcarelor, conglomeratelor și a altor roci. [*tour* | *Turm* | *tower* | *башня*]

Ț

- 1630 **Țărm** Zonă relativ îngustă, situată la periferia lacurilor și mărilor, la contactul dintre uscat și apă. Ț. este supus continuu acțiunii apei care îl modelează ca urmare a proceselor de abraziune și de acumulare. Configurația Ț. se modifică lent, dar continuu. După aspectul și caracteristicile lor morfologice se pot distinge: Ț. înalte, joase, de submersiune, de ingresiune etc. [*rive, rivage, bord, littoral, côte*] [*Küste, Strand*] [*coast, shore*] [*берег*]
- 1631 **Țărm de abraziune** Țărm în lungul căruia predomină formele de eroziune marină. [*côte d'abrasion, ~ d'érosion marine*] [*Abrasionküste, Brandungsküste*] [*marine erosion coast, abrasion shore line, shore line of retrogradation*] [*абразионный берег*]
- 1632 **Țărm de acumulare** Țărm în lungul căruia predomină formele de acumulare marină sau lacustră. [*côte d'accumulation*] [*Anschwemmungsküste*] [*marine deposition coast*] [*аккумулятивный берег*]
- 1633 **Țărm cu cala** v. **Cala** [*côte à calanque*] [*Calaküste*] [*calas coast*] [—]
- 1634 **Țărm concordant** v. **Țărm de tip dalmatin** [*côte longitudinale, ~ concordante*] [*konkordante Küste, Konkordanzküste, Längsküste*] [*concordant coast, conformable ~, longitudinal ~*] [*конкордантный берег, согласный ~, продольный ~*]
- 1635 **Țărm coraligen** Țărm în lungul căruia se găsesc recifi de corali. Este caracteristic mărilor tropicale unde se formează recifi barieră, atoli etc. [*côte corallienne*] [*Korallenküste*] [*coral-reef coast*] [*коралловый берег*]
- 1636 **Țărm deltaic** Sector de țărm din zona deltelor. [*côte deltaïque*] [*Deltaküste*] [*deltaic coast, delta shore line, river-deposition coast*] [*дельтовый берег*]
- 1637 **Țărm diagonal** Țărm cu direcție oblică față de structură [*côte oblique*] [*Diagonalküste, Schragküste*] [*diagonal coast, oblique ~*] [*диагональный берег*]
- 1638 **Țărm discordant** Țărm al cărui aspect general nu ține seama de structura geologică, fiind în dezacord cu aceasta. El poate fi transversal, diagonal etc. Sin. *țărm de tip*

- anatolian*. [*côte discordante* | *diskordante Küste*, *Diskordanzküste* | *discordant coast* | *дискордантный берег*, *несогласный* ~]
- 1639 Țărm cu dune Țărm format în urma unor mișcări epirogenetice pozitive sau eustatice negative. [*côte à dunes* | *Dünenküste* | *dune coast* | *берег с дюнами*]
- 1640 Țărm de emersiune Țărm format în urma unor mișcări epirogenetice pozitive sau eustatice negative. [*côte d'émersion* | *Auftauchküste* | *coast of emergence* | *эмерсионный берег*]
- 1641 Țărm cu estuare Țărm jos care se formează prin submersiunea ușoară a unor cîmpii litorale joase, plane sau colinare. Ca urmare a fenomenelor de flux și reflux, gurile și chiar cursul inferior al râurilor sînt continuu spălate și transformate în estuare. [*côte à estuaires* | *Aestuarküste* | *estuary coast* | *эстуаровый берег*]
- 1642 Țărm extern Țărm format de cordoanele litorale din fața lagunelor. [*rivage extérieur* | *Außenküstenlinie* | *outer shoreline* | *внешный берег*]
- 1643 Țărm cu faleză Țărm înalt de abraziune în lungul căruia sînt prezente falezele. [*côte à falaise* | *Kliffküste* | *cliffed coast* | *клиффовый берег*]
- 1644 Țărm cu fiorduri Țărm înalt de submersiune, caracterizat prin prezența unor golfuri și strîmtori întortocheate, înguste și adînci, de origine glaciară. [*côte a fjords* | *Fjordküste* | *fjorded coast*, *firth* ~ | *фиордовый берег*]
- 1645 Țărm cu fjărd Țărm jos cu golfuri și strîmtori înguste, aproximativ perpendiculare pe linia de țărm, de origine glaciară. Deosebirea dintre țărmul cu fiorduri și țărmul cu fjărduri constă în aceea că primul este înalt, iar ultimul jos. [*côte à fjärde* | *Fjärdenküste*, *Fjärdküste* | *fiard coast*, *fjärd* ~ | *фьердовый берег*]
- 1646 Țărm cu förden Țărm cu golfuri înguste, reprezentînd porțiuni submerse ale unor văi formate de către apele subglaciare. [*côte à förden* | *Fördenküste*, *Föhrdenküste* | *förden coast* | —]
- 1647 Țărm de gheață Țărm sculptat în gheață. [— | *Inlandeisküste* | *barrier of shelf ice* | *ледяной берег*]
- 1648 Țărm glaciар Țărm care poartă urmele unei modelări glaciare mai vechi. [*côte de modelé glaciaire*, ~ *glacière* | *Gletscherküste*, *glazialumformte Küste* | *glaciated coast* | *берег с гляциальным расчленением*]
- 1649 Țărm de ingresiune Țărm care s-a format prin invazia apelor marine sau lacustre asupra uscatului, datorită unor mișcări eustatice pozitive sau epirogenetice negative. După

aspect Ț.i. pot fi: *joase și înalte*. Sin. țărm de submersiune. [*côte d'ingression* | *Ingressionsküste*, *Eingriffsküste* | *ingression coast* | *узрепционный берег*]

- 1650 Țărm intern Țărmul lagunelor dinspre continent. [*rivage intérieur* | *Innenküstenlinie* | *inner shore-line* | *внутренний берег*]
- 1651 Țărm înalt Țărm dintr-o zonă în care relieful are altitudini mari. [*côte élevée* | *Hochküste* | *high coast*, *bold* ~ | *высокий берег*]
- 1652 Țărm înclinat Țărm cu promontorii ascuțite, distribuite relativ regulat și separate de mici golfuri triunghiulare. [*côte indentee* | *gezahnte Küste* | *indented coast* | *зубчатый берег*]
- 1653 Țărm jos Țărm corespunzător cîmpiilor de nivel de bază. [*côte basse*, ~ *plate* | *niedrige Küste*, *Flachküste* | *low coast* | *низкий берег*]
- 1654 Țărm cu lagune Țărm jos de emersiune, caracterizat prin prezența lagunelor. [*côte à lagunes* | *Lagunenküste*, *Haffküste* | *lagoon coast*, *lagoon-type of* ~ | *лагунный берег*]
- 1655 Țărm cu lande Țărm jos de emersiune care are aspectul unei cîmpii nisipoase cu numeroase mlaștini și lacuri maritime. [*côte à landes* | — | — | —]
- 1656 Țărm cu lido Țărm jos, de emersiune, cu lagune separate de mare prin cordoane litorale libere. Sin. țărm de tip mexican. [*côte à lido* | *Nehrungsküste* | — | —]
- 1657 Țărm cu limane Țărm jos care se formează prin submersiunea unor cîmpii litorale și prin pătrunderea apelor pe gurile unor râuri care se transformă în limane. [*côte à limans* | *Limanküste* | *liman coast* | *лиманский берег*]
- 1658 Țărm liniar rectificat Țărm la care capurile au fost abradate, iar în golfuri s-au construit cordoane și plăji. În felul acesta țărmul capătă un aspect aproape liniar. [*rivage régularisé* | *Ausgleichsküste* | *graded shore line* | *линейно выравненный берег*]
- 1659 Țărm longitudinal v. Țărm de tip dalmatin [*côte longitudinale* | *Längsküste* | *longitudinal coast line* | *продольный берег*]
- 1660 Țărm marin v. Țărm [*côte marine* | *Meeresküste* | *sea coast* | *морской берег*]
- 1661 Țărm cu marșe Țărm jos, de emersiune, care se prezintă ca o cîmpie litorală mlaștinoasă provenită dintr-un țărm cu lagune. Lagunele au fost intens colmatate și transformate în mlaștini. [*côte à veys* | *Marsch* | *marsh coast* | *маршевый берег*]
- 1662 Țărm muntos Țărm înalt datorită prezenței munților în imediata sa apropiere. [*côte montagnaise* | *Gebirgsküste* | *mountain coast* | *нагорный берег*]

- 1663 Țărm paletiform Țărm înalt, de submersiune, cu golfuri-grabenuri și promontorii-horsturi. Liniile de țărm corespund unor planuri de falie. [— / — / — | лопастный берег]
- 1664 Țărm primar Țărm nemodificat de valuri, cu trăsături rezultate din acțiunea altor factori. [*côte primaire*, ~ *jeune / junge Küste* | primary shore line, ~ coast | первичный берег, первоначальный ~]
- 1665 Țărm rectiliniu Țărm înalt sau jos, lipsit de sinuozități importante. [*côte rectiligne / geradlinige Küste, glatte Küstenlinie* | rectilinear shore-line, smooth shore, straight shore-line, graded ~ | прямолинейный берег, выравненный ~]
- 1666 Țărm cu ria Țărm de submersiune caracterizat prin prezența golfurilor de tip ria. Astfel de țărmuri se întâlnesc în peninsula Bretagne (Franța), în sudul Angliei, în nordul Spaniei (Galicia) etc. [*côte à rias / Riasküste / ria coast*, ~ shoreline | риасовый берег]
- 1667 Țărm cu skjårs (șer) v. Țărm de tip finlandez [*côte à skjårs / Skjærküste / skerry coast / шхерный тун берега*]
- 1668 Țărm de submersiune v. Țărm de ingresiune [*côte de submersion / Untertauchküste / coast of submergence, shore-line of ~ / ингрессионный берег*]
- 1669 Țărm transversal v. Țărm de tip anatolian [*côte transversale / Querküste / transverse coastline / nonepeчный берег*]
- 1670 Țărm de tip anatolian Țărm înalt de submersiune, caracterizat prin prezența unor promontorii separate de golfuri largi. El se formează în condițiile unor țărmuri cu structură orografică transversală (culmi muntoase perpendiculare pe țărm). În urma submersiunii, capătul culmilor dinspre țărm se transformă în promontorii, iar spațiile dintre ele favorizează apariția golfurilor („anses“). *Sin. țărm transversal, discordant, de tip atlantic.* [*côte transversale*, ~ *à structure transversale / transversale Küste / transverse coast, uncomfortable* ~ | nonepeчный тун берега, анатолический тун ~]
- 1671 Țărm de tip aralic Țărm jos de submersiune format prin invazia apelor peste o câmpie litorală cu dune. Ca urmare a acestui fapt, dunele mai proeminente s-au transformat în mici insule și peninsule. [— / — / — | аральский тун берега]
- 1672 Țărm de tip atlantic v. Țărm de tip anatolian [*côte de type atlantique / atlantischer Küstentyp / Atlantic type coast / атлантический тун берега*]
- 1673 Țărm de tip dalmatin Țărm înalt de submersiune, caracterizat prin prezența unui mare număr de insule, peninsule,

golfuri și canale, orientate paralel cu direcția generală a liniei de țărm. Se formează în condițiile unor zone litorale cu culmi muntoase paralele cu țărmul. În urma ingresiunii culmilor iau naștere insule și peninsule, iar văile și depresiunile se transformă în golfuri și canale. Sin. *țarm concordant, țarm longitudinal, țarm de tip pacific*. [*côte de type dalmate* | *dalmatischer Küstentypus, Kanalenküste* | *Dalmatine type coast* | *далматический мун берега*]

1674 **Țarm de tip finlandez** Țarm jos de submersiune, caracterizat prin numeroase insule (*skjårs*, în lb. suedeză), bălți și mlaștini. Acest țărm provine din coborîrea sub nivelul mării a unei câmpii glaciare cu morene, drumlinuri, oesere etc. În urma submersiunii, acestea se transformă în mici insule și promontorii, iar spațiul dintre ele dă naștere la canale întortocheate și golfuri puțin adânci. Sin. *țarm cu skjårs* [*côte a skjårs* | *Schärenküste* | *glacial deposition coast* | *финляндский мун берега*]

1675 **Țarm de tip mexican** v. **Țarm cu lido**

1676 **Țarm de tip pacific** v. **Țarm de tip dalmatin** [*côte de type pacifique* | *pazifischer Küstentyp* | *Pacific type coast* | *мухо-океанский мун берега*]

1677 **Țarm vulcanic** Țarm înalt, stîncos, sculptat în formațiuni vulcanice recente. [*côte volcanique* | *Vulkanküste* | *volcanic coast* | *вулканический берег*]

1678 **Țiglăi** v. **Monticuli de alunecare**

1679 **Ținut geomorfologic** v. **Regiune geomorfologică**

U

- 1680 Ued** Vale largă, cu scurgere intermitentă din regiunile aride ale Africii de Nord și Peninsulei Arabice. În urma scurgerilor tumultuoase — care sînt foarte rare — albiile uscate, nisipoase ale uedurilor sînt presărate cu numeroase blocuri și bolovănișuri. Unii autori consideră uedurile niște văi fluviale relict, din perioadele climatice mai umede. Sin. *wadi*. [*oued* / *Wadi* / *wady*, *wadi* / *sadu*, *yadu*, *yed*]
- 1681 Uluc** Formă negativă de relief, cu aspect de jgheab sau de vale puțin adîncă, care poate avea origini diferite: de exemplu, *U. de alunecare*, *U. de contact*, *U. glaciuar*, *U. litoral* etc. [*rigole*, *canal* / *Rinne* / *flume* / *жолоб*]
- 1682 Uluc de alunecare** v. **Uluc**
- 1683 Uluc de contact** v. **Uluc**
- 1684 Uluc glaciuar** v. **Vale glaciară**
- 1685 Uluc litoral** v. **Uluc**
- 1686 Umăr** Formă de relief care se prezintă ca o proeminență (o treaptă secundară rotunjită) din cadrul unui versant. **U.** se întîlnesc de o parte și de alta a unor văi glaciare. Formarea lor se poate explica prin instalarea unui ghețar de dimensiuni mai mici într-o vale glaciară mai veche, și prin existența unor roci mai dure față de restul versantului etc. [*replat*, *épaulement* / *Schulter*, *Abflachung* / *bench*, *replat* / *плечо тпоза*]
- 1687 Unghi de frecare interioară** Unghiul a cărui tangentă trigonometrică reprezintă coeficientul de frecare interioară dintre particulele unei roci. Acest unghi este mai mare la depozitele compacte și mai redus la cele afnate, deranjate. El depinde și de granulometrie: este mai accentuat la rocile cu granule mari și mai mic la rocile cu bobul fin. Cînd roca se îmbibă cu apă, unghiul de frecare interioară se micșorează la jumătate față de valoarea lui inițială, reducînd însăși stabilitatea rocii. [*angle de friction intérieure* / *Winkel der inneren Reibung* / *angle of inner friction* / *уголь внутреннего трения*]
- 1688 Unghi de taluz natural** v. **Pantă critică**

- 1689 **Unitate de relief** Teritoriu bine conturat care prezintă aceleași caracteristici geomorfologice. [*unité de relief* | — | — | *рельефная единица*]
- 1690 **Urne criconitice** Mici adâncituri formate prin topire, în zăpadă sau în gheață, datorită particulelor fine de material melanocrat care absorb radiația solară. Când fragmentele sînt mai mari se formează puțuri criconitice. [*urnes de cryoconite, trous de ~, trous de midi, baignoirs* | *Kryoconitlöcher, Mittagslöcher, Schmelzlöcher* | *cryoconite holes, dust welles* | —]
- 1691 **Urstromtal v. Pradolină** [*chenal pro-glaciaire* | *Urstromtal* | *proglacial channel, icemarginal ~, urstromtal* | *продолуна*]
- 1692 **Uscat** Suprafață a litosferei neacoperită de apele Oceanului Planetar, constituită din continente și insule. U. ocupă 149 000 000 km² (29%) din suprafața planetei noastre. [*terre, terre ferme* | *Festland* | *land* | *суша*]
- 1693 **Uvală** Formă carstică de suprafață, cu aspect depresionar, provenită din unirea mai multor doline. U. au contur oval sau sinuos, diametre de ordinul zecilor sau al sutelor de metri și adâncimi pînă la cîteva zeci de metri. [„*sotch*“, *ouvala* | *Uvala* | *увала* | *уваля*]

V

- 1694 **Vad** Porțiune din albia minoră a unui rlu caracterizată prin maluri joase și apă puțin adâncă, prin care se poate trece de pe un mal pe altul. [*gué, haut-fond, seuil, maigre* | *Untiefe, Furte, Schwelle, Übergang* | *shoal, ford, crossing, riffle* | *непекам, брод*]
- 1695 **Val** Formă de relief jurasian reprezentînd o vale sinclinală. [*val* | - | *val* | -]
- 1696 **Val de alunecare** Formă de relief, cu aspect de val, care se formează pe unii versanți deluviali, ca urmare a deplasărilor de teren. De multe ori pe acești versanți se întîlnesc mai multe valuri de alunecare, continui sau fragmentate, care sînt orientate, în general, paralel cu baza cornișei [*vide de glissement, vallum de* ~ | *Rutschkräuselung* | *slip-wrinkle, slip-ridge* | *складка сползания*]
- 1697 **Val de refulare** Val natural de pămînt situat la extremitatea inferioară a unor zone cu alunecări de teren. El se formează ca urmare a presiunii exercitate de deplasările de pe versant. De cele mai multe ori acesta este despărțit de restul alunecărilor printr-un sector ce pare nederanjat. [*bourrelet de refoulement* | *Stauungswulst* | *pressure ridge* | *деформация основания оползня*]
- 1698 **Val morenic** Formă de relief glaciatic care corespunde morenelor frontale. Întrucît în pleistocen au existat mai multe perioade și stadii glaciare, pe suprafața cîmpiei germano-poloneze și în alte regiuni se găsesc numeroase valuri (șiruri) morenice. [*rempart morainique, vallum* ~ | *Wallmoräne* | *moraine rampart, ~ wall* | *моренный вал*]
- 1699 **Vale** Formă negativă de relief, îngustă și prelungă, cu o pantă longitudinală domoală, dar continuă, într-o singură direcție, creată prin acțiunea dominantă a apelor curgătoare. La o vale se poate deosebi un sector superior cu pante longitudinale mai accentuate, uneori chiar cu praguri și repezișuri și cu profil transversal mai îngust; un sector mijlociu, mai evoluat, cu pante mai domoale și cu versanți mai deschiși și un sector inferior, cu șesuri din ce în ce mai largi și versanți estompați sau în trepte. În profil

transversal o vale este formată din *albie minoră*, *albie majoră* (luncă) și *versanți* care pot fi simpli sau în trepte. În afară de *V. fluviale* se întâlnesc și *V. glaciare*, *V. eoliene*, *V. tectonice* sau de altă natură. Luându-se în considerare diferite criterii de clasificare, precum și caracteristicile morfologice, se pot stabili mai multe tipuri de văi [*vallée*|*Tal*|*valley* |*долина*]

- 1700 **Vale anaclinală** Vale a cărei direcție generală este contrară înclinării stratelor. Aceste văi sînt de obicei scurte, cu profil transversal simetric și pante longitudinale relativ mari. Ant. *vale cataclinală* [*vallée anaclinale* |*Anaklinaltal* |*anaclinal valley* |*анаклиальная долина*]
- 1701 **Vale antecedentă** Vale situată într-o regiune care a suferit ridicări tectonice. Pe măsura înălțării scoarței, valea se adîncește, menținîndu-se pe același traseu. Se înțelege de la sine că o astfel de vale este mai veche decît mișcările tectonice pozitive din regiunea respectivă. [*vallée antécédente* |*Antezedenztal*, *antezedentes Tal* |*antecedent valley* |*антецедентная долина*]
- 1702 **Vale anticlinală** Vale instalată în partea axială a unui anticlinal. În acest caz este vorba de o inversiune de relief. Uneori astfel de văi se transformă în mici depresiuni care poartă numele de *butoniere*. Ant. *vale sinclinală*. [*vallée anticlinale* |*Antiklinaltal* |*anticlinal valley* |*антиклинальная долина*]
- 1703 **Vale asimetrică** Vale ai cărei versanți au înclinări diferite. Asimetria poate fi condiționată de aspectele geologice, climatice, astronomice etc. De aceea, se poate vorbi de asimetrii de natură structurală, petrografică, tectonică, climatică, determinate de mișcarea de rotație a Pămîntului (astronomice) sau care se datoresc altor cauze. Ant. *vale simetrică* [*vallée asymétrique* |*asymmetrisches Tal* |*asymmetric valley* |*асимметрическая долина*]
- 1704 **Vale în canion v. Canion**
- 1705 **Vale cataclinală** Vale caracteristică regiunilor cu structuri monoclinale, care este orientată în conformitate cu înclinarea generală a stratelor. Profilul transversal al acestor văi este simetric. Același sens se dă astăzi văilor consecutive cu care, adesea, se confundă. Ant. *vale anaclinală*. [*vallée cataclinale* |*Kataklinaltal* |*cataclinal valley* |*катаклинальная долина*]
- 1706 **Vale în chei v. Chei**
- 1707 **Vale consecventă** Vale conformă cu panta suprafeței originale de emersiune. În această categorie se încadrează văile

(riurile), care se instalează pe suprafața cîmpiilor de acumulare marină și care urmăresc înclinarea acestor suprafețe originale ale uscatului. Astăzi tot mai mulți geografi consideră că văile consecvente sînt conforme cu înclinarea generală a stratelor din regiunile cu structuri monoclinale. În felul acesta conținutul inițial al acestei noțiuni s-a înlocuit cu conținutul noțiunii de *vale cataclinală*. [*vallée conséquent* / *konsequentes Tal*, *Abdachungstal*, *Ursprunglichestal* / *consequent valley* / *консеквентная долина*]

1708 Vale de falie Vale situată în lungul unei falii. [*vallée de faille* / *Bruchtal*, *Spaltental*, *Verwerfungstal* / *fault-valley* / *сбросовая долина*]

1709 Vale diagonală Vale care străbate diagonal regiunile muntoase constituite din culmi, cute sau zone geologice diferite. [*vallée diagonale* / *Diagonaltal* / *diagonal valley* / *диагональная долина*]

1710 Vale epigenetică Vale care se instalează pe suprafața unor regiuni constituite din roci moi, apoi, pe măsură ce se adîncește, descoperă roci mai dure. cu discordanțe stratigrafice, pe care este obligată să le secționeze. Adîncirea acestor văi se face normal, fără intervenția mișcărilor tectonice. În cazul cînd regiunea suferă și o mișcare de ridicare, atunci valea are un dublu caracter: antecedent și epigenetic. Sin. *vale supraimpusă* [*vallée épigénique*, ~ *surimposée* / *epigenetisches Tal* / *epigenetic valley*, *superposed* ~ / *эпигенетическая долина*]

1711 Vale fluviatilă Formă de relief care apare ca urmare a activității de eroziune exercitată de o arteră hidrografică. Termenul se folosește pentru a sublinia originea văii, deoarece în unele cazuri se poate vorbi și de văi create de alți factori (ghețari, tectonică etc.). [*vallée fluviale*, ~ *fluviale* / *Flusstal* / *river valley* / *речная долина*]

1712 Vale glaciară Vale creată prin acțiunea sculpturală a ghețarilor (exarație). Astfel de văi sînt caracteristice, de obicei, ghețarilor montani și prezintă ca trăsătură distinctivă un profil transversal cu versanți abrupti și fundul rotunjit (forma literei U) și un profil longitudinal cu pante și contrapante sau în trepte. Sin. *trog*. [*vallée glaciaire* / *Gletschertal*, *Glazialtal* / *glacial valley* / *ледниковая долина*]

1713 Vale insecventă Vale care nu manifestă o orientare bine definită față de înclinarea cîmpiilor inițiale. [*vallée inéquivalente* / *insequentes Tal* / *insequent valley* / *инсеквентная долина*]

1714 Vale izoclinală v. Vale monoclină [*vallée isoclinale* / *Iso-klinaltal* / *isoclinal valley* / *изоклиная долина*]

- 1715 **Vale longitudinală** Vale orientată în același sens cu direcția culmilor sau a cutelor dintr-o regiune oarecare. V.I. sînt caracteristice regiunilor muntoase formate din culmi, cute sau zone petrografice paralele. O V.I. poate fi sinclinală (adaptată la structură), anticlinală, sau paralelă cu flancul unor cute etc. [*vallée longitudinale* |*Längstal*|*longitudinal valley* |*продольная долина*]
- 1716 **Vale moartă** Vale care în prezent nu mai este modelată de factorii ce i-au dat naștere. [*vallée abandonnée*, ~ *morte* | *verlassenes Tal* | *dead valley* | *мёртвая долина*]
- 1717 **Vale monoclinală** Vale caracteristică structurilor monoclinale, cu o direcție generală transversală față de căderea stratelor. Datorită acestui fapt, astfel de văi au un profil transversal, asimetric, cu un versant conform, mai estompat și un versant orientat contrar căderii stratelor (cuestă). Foarte mulți specialiști le atribuie numele de văi subsecvente. Sin. *vale izoclinală, ortoclinală, homoclinală*. [*vallée monoclinale* | *Моноклиналт* | *monoclinvalley*, *homoclinval* ~ | *моноклиальная долина*]
- 1718 **Vale moștenită** Vale creată într-o etapă veche de modelare de către un agent care a dispărut. Ulterior în această vale s-a instalat un nou agent modelator (ex. o vale fluviatilă preluată de un ghețar). [*vallée héritée* | *Erbtal* | *inherited valley* | *унаследованная долина*]
- 1719 **Vale oarbă** Vale închisă la capătul dinspre aval, caracteristică regiunilor carstice. [*vallée aveugle* | *Blindtal* | *blind valley* | *слепая долина*]
- 1720 **Vale obsecventă** Vale cu direcție opusă față de cea consecventă. Orientarea sa este inversă față de înclinarea generală a suprafeței de emersiune. În prezent tot mai mulți geografi consideră obsecvente văile caracteristice structurilor monoclinale, care sînt orientate invers față de căderea stratelor geologice (anaclinale). [*vallée obsequente* | *obsequentes Tal* | *contraclinal valley*, *obsequent* ~ | *обсеквентная долина*]
- 1721 **Vale ortoclinală** v. **Vale monoclinală**
- 1722 **Vale părăsită** v. **Vale moartă** [*vallée abandonnée* | *verlassenes Tal* | *abandoned valley* | *зброшенная долина*]
- 1723 **Vale periglaciara** Vale prelucrată de către procesele periglaciare, cu fundul acoperit de depozite detritice și partea superioară a versanților teșită. [*vallon de remaniement périglaciaire*] — [*periglacial valley*, *modified periglacial* ~ | *перигляциальная долина*]

- 1724 **Vale periglaciară cu fundul plat** Vale prelucrată în condiții periglaciare, care prezintă fundul plat datorită eroziunii laterale sau datorită umplerii cu aluviuni de aport lateral. [*vallée périglaciaire à fond plat* /— /flat-bottomed periglacial valley /плоскодонная перигляциальная долина]
- 1725 **Vale reconsecventă v. Vale resecventă** [*vallée re-consé- quente* /— /— /—]
- 1726 **Vale resecventă** Vale a cărei direcție corespunde cu a văilor consecvente, dar care nu s-a instalat pe o suprafață originală de emersiune, ci pe o suprafață mai nouă, sculpturală, derivată din cea inițială. Sin. *v. reconsecventă*. [*vallée reséquent* /resequentes Tal /resequent valley /ресеквентная долина]
- 1727 **Vale seacă** Vale lipsită de un curs de apă. Astfel de văi se întâlnesc în regiunile carstice, în regiunile piemontane, aride etc. Sin. *sohodol*. [*vallée sèche* /Trockental /dry valley /сухая долина, суходол]
- 1728 **Vale simetrică** Vale ai cărei versanți sînt egal înclinați. Din această categorie fac parte văile în chei, în canion, cele simetrice normale, cele cu terase pe ambii versanți etc. Ele se dezvoltă de obicei în regiunile constituite din roci omogene, cu structuri tabulare, în cîmpiile de nivel de bază etc. Ant. *vale asimetrică*. [*vallée symétrique* /symmetrisches Tal /symmetric valley /симметричная долина]
- 1729 **Vale sinclinală** Vale situată în lungul axului unui sinclinal; vale adaptată la structură. Sin. *val*. Ant. *vale anticlinală*. [*vallée synclinale, val* /Synklinaltal /synclinal valley /синклиальная долина]
- 1730 **Vale de străpungere** Vale care taie în întregime o culme sau un lanț de munți [*vallée percée* /Durchbruchstal /breach valley /сквозная долина]
- 1731 **Vale structurală** Vale adaptată la structură, de tipul văilor sinclinale, văilor de falie, cele de contact litologic etc. Văi care își datorează originea sau forma structurii. [*vallée structurale* /Strukturaltal /structural valley /структурная долина]
- 1732 **Vale subglaciară** Vale creată de cursurile de apă infraglaciare (care curg pe sub ghețarii continentali). [*vallée sous-glaciaire* /subglaziales Tal /subglacial valley /подледниковая долина]
- 1733 **Vale submarină** a) Prelungirea pe platforma continentală a unei văi ce debușează direct în mare. Aceasta s-a putut forma prin eroziune fluvială subaeriană, fiind ulterior

acoperită de apele marine; b) Vale asemănătoare canioanelor submerse de care se deosebește, în special, prin profilul transversal, cu versanți mai domoli. [*vallée sous-marine* / *submarines Tal*, *unterseeisches* ~ / *submarine valley*, *drowned* ~ / *подводная долина*, *подводный каньон*]

- 1734 **Vale subsecventă** Vale cu direcție, mai mult sau mai puțin, perpendiculară pe înclinarea generală a unor câmpii de acumulare marină. Aceste văi se dezvoltă în zonele mai puțin rezistente ale câmpiilor amintite, plecând de la văile consecvente deja formate. Unii specialiști consideră că văile subsecvente se dezvoltă în regiunile cu structuri monoclinale și au o direcție oarecum perpendiculară pe înclinarea generală a acestora. Vezi și *văi monoclinale*. [*vallée subséquente* / *subsequentes Tal* / *subsequent valley* / *субсеквентная долина*]
- 1735 **Vale de sufoziune** Vale caracteristică regiunilor formate din roci carstificabile, care a luat naștere prin tasare sufozională sau prin unirea unor șiruri de doline de sufoziune. [— / — / *суффозионная долина*]
- 1736 **Vale supraimpusă** v. **Vale epigenetică** [*valée surimposée* / *epigenetisches Tal* / *superimposed valley* / *superposed* ~ / *сверхналоженная долина*]
- 1737 **Vale suspendată** Vale fluviatilă sau glaciară a cărei albie, în zona de vărsare, se află la un nivel superior nivelului râului colector. Aceste văi prezintă repezișuri (trepte de confluență). [*vallée suspendue*, ~ *perchée* / *Hängetal*, *hängendes Tal* / *hanging valley*, *lateral hanging* ~, ! *perched* ~ / *висячая долина*]
- 1738 **Vale tectonică** Vale instalată în lungul unor accidente tectonice ale scoarței. [*vallée tectonique* / *tektonisches Tal* / *tectonic valley* / *тектоническая долина*]
- 1739 **Vale tânără** Vale în cuprinsul căreia procesele de eroziune sînt deosebit de active. Ea se caracterizează prin profil longitudinal accentuat, versanți abrupti etc. [*vallée jeune* / *Jungtal* / *young valley* / *молодая долина*]
- 1740 **Vale torențială** Vale creată de un râu cu regim torențial. [*vallée torrentielle* / *Wildtal* / *torrential valley* / —]
- 1741 **Vale transversală** Vale caracteristică regiunilor cutate, care are o orientare perpendiculară pe direcția cutelor sau a culmilor principale. [*vallée transversale* / *Querthal* / *transverse valley*, *diacînal* ~ / *поперечная долина*]
- 1742 **Vale în „V”** Vale cu profil transversal în forma literei „V”. [*vallée en „V”*, ~ *en trait de scie* / *V-förmiges Tal*, *Kerbtal* / *V-shaped valley*, *saw-cut* ~, *slot*, *gash* / *V-образная долина*]

- 1743 **Varve** Termen de origine suedeză destinat depozitelor fine care se formează în condițiile unor ape reci, liniștite, caracteristice lacurilor glaciare. Ele sînt formate din pături mai grosiere, corespunzătoare depunerilor din timpul verii și pături mai fine care s-au format în timpul iernii. Culoarea lor constituie, de asemenea, un element distinctiv. Pe baza V. suedezul G. De Geer a putut stabili în 1910 o cronologie exactă a perioadei postglaciare în Peninsula Scandinavă. [*varves* / *Warven* / *varves* / *варвы*]
- 1744 **Ventifact** Bloc sau proeminență de rocă dură modelată de vînt.
- 1745 **Vermiculații** Microrelief cu aspect de șanțulețe sinuoase, vermiforme, create prin acțiunea apei sau a vîntului, pe scama unor roci solubile, moi sau eterogene. [*vermiculations* / *Rillen*, *Furchen* / *vermiculations*, *rills* / —]
- 1746 **Versant** Formă de relief înclinată reprezentînd un flanc de vale, de deal sau de munte. Versanții se pot clasifica după formă, după structura geologică sau după alte criterii. [*versant* / *Talhang* / *valley side*, *slope*, *versant* / *склон*]
- 1747 **Versant de acumulare** Partea inferioară a unui versant, mai domoală, caracterizată printr-o cuvertură subțire de depuneri coluviale. [*versant d'accumulation* / *Haldengang* / *wash slope* / *аккумулятивный склон*]
- 1748 **Versant sculptural** Partea superioară a unui versant, mai abruptă, caracterizată prin procese deluviale active. Materialul rezultat din sculptarea acestei părți este antrenat către baza versantului. Unii versanți au caracter sculptural pe toată întinderea lor, de la partea superioară pînă la bază. [— / *Steilwand* / *gravity slope* / *скульптурный склон*]
- 1749 **Virgașle** Orientare structurală a catenelor muntoase, caracterizată prin prezența unor noduri orografice din care se desprind culmi divergente (în evantai), ce închid între ele depresiuni poligonale. [*divergence* / *Virgation* / *virgation* / *выпуклость*]
- 1750 **Viroagă** Vale de dimensiuni reduse, îngustă și adîncă, cu versanții abrupti, creată de obicei de organisme torențiale.
- 1751 **Vilcea** Vale de dimensiuni mici, largă, puțin adîncă, cu versanți slab înclinați, cu fundul concav, lipsită de albie minoră. [*vallon*, *vallat* / *Tälchen*, *Delle* / „cove”, „dale”, „dell” / *долинка*, *ложбина*, *балка*]
- 1752 **Vîrf** Partea cea mai înaltă a unor munți și dealuri. După aspectul și caracteristicile lor, pot fi: ascuțite, teșite.

conice, piramidale etc. [*pic, cime, sommet* | *Gipfel, Spitze / peak, summit* | *пик, вершина*]

- 1753 **Vîrsta reliefului** Timpul care s-a scurs de la apariția unei forme de relief pînă în prezent; vechimea reliefului unei regiuni. Vîrsta se consideră din momentul cînd relieful respectiv a căpătat trăsăturile principale care-l caracterizează și astăzi. (de ex. vîrsta pliocenă — relief format în pliocen). Pentru stabilirea vîrstei reliefului se folosesc metode morfologice stratigrafice, paleontologice, radioactive etc. [*Age du relief* | *Alter der Oberflächenformen* | *age of land-forms* | *возраст рельефа*]
- 1754 **Vorland** Termen de origine germană desemnînd o unitate structurală rigidă a scoarței terestre, situată în fața unei regiuni cutate. Vorlandul și hinterlandul unei regiuni muntoase se stabilesc după poziția cutelor care sînt înclinate (răsturnate) spre vorland (ex. Platforma Moldovenească este o unitate de vorland față de Carpații Orientali). Sin. *forland*. [*avant-pays* | *Vorland* | *foreland* | *форланд*]
- 1755 **Vulcan** Formă geologo-geomorfologică creată în urma apariției la suprafața scoarței terestre a magmei. De cele mai multe ori V. se prezintă ca niște înălțimi conice, cu altitudini diferite formate din lave, sfîrșimături și cenușă [*volcan* | *Vulkan* | *volcano* | *вулкан*]
- 1756 **Vulcan activ** Vulcan ale cărui procese eruptive sînt în plină desfășurare, sau care a erupt în cursul perioadei istorice. [*volcan actif* | *aktiver Vulkan, tätiger* ~ | *active volcano* | *действующий вулкан*]
- 1757 **Vulcan adormit** Vulcan activ ce nu erupe o perioadă de timp. [*volcan assoupi, ~ sommeillant, ~ dormant* | *ruhender Vulkan, schlummernder* ~, | *dormant volcano* | *нозачити вулкан, бездействующий* ~]
- 1758 **Vulcan compus** Vulcan constituit din mai multe conuri și cratere [*volcan composé, ~ complexe* | *zusammengesetzter Vulkan, mehrachsiger* ~, *polyzentrischer* ~ | *compound volcano* | *сложенный вулкан*]
- 1759 **Vulcan noroios** Formă de apariție la suprafață a gazelor provenite dintr-un zăcămint de hidrocarburi, la care se adaugă ape subterane și noroi. Acest fenomen duce la apariția unor mici cratere în jurul cărora se formează conuri joase, noroioase. Sin. *fierbători, salțe*. [*volcan de boue* | *Schlammvulkan, Salze, Schlamm-sprudel* | *mud volcano, ~ cone* | *грязевый вулкан, сольза*]

- 1760 **Vulcan-scut v. Vulcan de tip hawaiian** [*volcan en bouclier*, ~ *plat*, ~ *surbaissé* | *Schildvulkan*, *flacher Vulkan* | *shield volcano*, *flat* ~ | *щитообразный вулкан*]
- 1761 **Vulcan de sfărmături v. Vulcan de tip Bandai-San** [*volcan explosif*, ~ *ponceux* | *explosiver Vulkan* | *explosive volcano* | *насыпный вулкан*]
- 1762 **Vulcan stins** Vulcan care și-a încheiat activitatea de milenii, sau în timpul unor perioade geologice mai vechi. Datorită acestui fapt relieful inițial prezintă modificări determinate de factorii externi, găsindu-se într-un anumit stadiu de destrucție. (ex. munții vulcanici din România). [*volcan éteint* | *erloschener Vulkan*, *untätiger* ~ | *extinct volcano* | *потухший вулкан*]
- 1763 **Vulcan de tip Bandai-San** Se caracterizează printr-o lavă foarte viscoasă, acidă și bogată în gaze, care se întărește înainte de a ajunge la zi. Aceste lave, întărite pe coș sub formă de dopuri, împiedică degajarea gazelor, favorizând astfel explozii puternice care aruncă în aer vechiul con. Conul este format numai din materiale piroclastice (ex. vulcanul Bandai-San din Japonia, Krakatau dintre Djawa și Sumatera ș.a.). Sin. *vulcan de sfărmături*. [— / — / — | *вулкан тина Бандаи-Сана*]
- 1764 **Vulcan de tip hawaiian** Vulcan cu lava bazice foarte fluide, ce se scurg pe distanțe mari sub formă de pînze și torenți. Craterul lor are forma unui bazin cu fundul plat și pereți verticali. Conul este masiv, cu suprafață foarte întinsă și pante mici (con-scut). Sin. *vulcan-scut*. [*volcan de type hawaiien* | *Vulkan des hawaiischen Typs* | *lava dome*, *volcano of Hawaiian type* | *гавайского тина вулкана*]
- 1765 **Vulcan de tip islandic** Vulcan cu erupții liniștite, lipsite de explozii, care revarsă lave bazice, foarte fluide. Erupțiile au loc în lungul unor crăpături (erupții liniare), iar în locul conurilor propriu-zise iau naștere niște forme joase, prelungi, cu flancurile domoale (ex. erupția liniară Lacki din Islanda ce se întinde pe o lungime de cca 30 km). [— / — / | *Iceland type of volcano* | *вулкан исландского тина*]
- 1766 **Vulcan de tip maar** Vulcan de explozie constituit numai din coș și crater. El se pune în evidență doar prin prezența unor pînii numite maar. [*maare* | *Maar* | *maar* | *маар*]
- 1767 **Vulcan de tip peleean** Vulcan caracterizat printr-o lavă foarte viscoasă, bogată în bioxid de siliciu, care se întărește pe coșul vulcanic. La partea superioară a coșului, lava, împinsă de jos în sus, se solidifică în interiorul crucei formate anterior, dînd naștere astfel unei cupole de extru-

ziune. Erupțiile au caracter exploziv, fiind însoțite de cutremure și nori de gaze incandescente. [*volcan de type peléen*/Vulkan des Pelée-Typs/Peléan type of volcano/вулкан типа Пелее]

- 1768 **Vulcan de tip strombolian** Vulcan cu erupții explozive, prezentînd o lavă fluidă, bazaltică, cu multe gaze. Erupția este însoțită de explozii ritmice, în timpul cărora sînt aruncate bombe și scorii vulcanice. Erupția este centrală, iar în jurul craterului se formează un con proeminent, alcătuit din alternanțe de lave și proiecțiuni vulcanice. [*volcan de type strombolien*/Vulkan des Stromboli-Typs/Strombolian type of volcano/вулкан типа Стромболи]
- 1769 **Vulcan de tip vezuvian** Vulcan cu erupții centrale explozive, cu lavă viscoasă, bogată în bioxid de siliciu, care se consolidează pe coșul vulcanic, formînd dopuri de lavă. Acumulările de gaze duc la explozii puternice care aruncă mari cantități de materiale piroclastice. Conurile sînt proeminente, constituite din sfărîmături și intercalații de lavă. Sin. *stratovolcan*. [*strato-volcan, volcan mixte*/Stratovulkan/strato-volcano, bedded ~, /вулкан типа Везувия]
- 1770 **Vulcan de tip vulcanic v. Vulcan de tip vezuvian** (stratovolcan). [*volcan de type vulcanien*/Vulkan des Vulcano-Typs/Vulcanian type of volcano/вулкан типа Вулкана]
- 1771 **Vulcanism** Totalitatea proceselor geologice legate de erupțiile vulcanice; activitatea vulcanilor. [*volcanisme*/Vulkanismus/volcanism, volcanicity/вулканизм]
- 1772 **Vulcanocarst** Carst format pe roci eruptive, reprezentat prin forme de suprafață de tipul lapiezurilor și dolinelor și prin mici peșteri. Aceste forme apar și se dezvoltă în urma dizolvării feldspatului plagioclaz din rocile vulcanice de către apele meteore. [*pseudo-karst dans les roches volcaniques*/Pseudokarst auf vulkanischen Gesteinen/pseudo-karst in volcanic rocks/вулканокарст]

1773 **Wadi** v. Ued

1774 **Windkanter** Bloc de piatră din regiunile aride care, în urma modelării sale de către vînt, prezintă mai multe muchii și fețe. Sin. *bloc cu fașete*. [*cailloux taillés à facettes*, ~ *dolisés*, ~ *faconnés*, *bloc caréné* | *Windkanter*, *Kantengevölle*, *Kantengeschiebe*, *Fazettengeschiebe* | *windkanter*, *faceted pebble*, *glyptolith* | *эоловые многогранники*]

y

1775 **Yardang** Microcorelif de corăziune format din creste separate de jgheaburi întortocheate, caracteristic pentru pusturile argiloase din Asia Centrală. Y. sînt orientate pe direcția vîntului dominant și pot atinge 5—6 m înălțime și cîtiva metri lățime. [*yardang*, *yardang* | *Yardang* | *yardang* | *ярданг*]

Z

1776 **Zandre** v. Cîmpie fluvio-glaciară

1777 **Zăpezi veșnice** Zăpezi care nu reușesc să se topească de la un an la altul și care, prin acumulare, pot contribui la formarea ghețarilor. Acestea se întîlnesc mai ales în regiunile polare și la partea superioară a munților înalți, creînd condiții pentru o modelare caracteristică a reliefului. Sin. *zăpezi perene*, *zăpezi perpetue*. [*neiges persistantes*, ~ *permanentes*, ~ *perennes* | *andauernder Schnee*, *perennierender* ~, *ewiger* ~ | *persistent snow*, *permanent* ~, *perennial* ~ | *вечные снега*]

1778 **Zăpor** Baraj de sloiuri de gheață care determină ridicarea nivelului apei în spatele său. Z. se formează în perioadele de dezgheț, în sectoarele unde scurgerea sloiurilor este

împiedicată. [*barrage, embâcle* | *Eisbarre, Eisbarriere* | *ice-jam, ice-dam* | *затопры*]

- 1779 **Zăton** Lac lung și îngust din regiunea litorală, situat între perisipuri paralele sau sub formă de evantai. [*lett* | — | — | *междюнные понижения*]
- 1780 **Zăvor** Prag constituit din roci dure sau din formațiuni morenaice, care închide circul glaciara spre aval, separându-l, în oarecare măsură, de valea glaciara. După topirea ghețarului prezența acestor praguri favorizează apariția lacurilor glaciara de circ. De multe ori apele secționează aceste praguri, formînd, în aceste sectoare, cascade și repezișuri. [*verrou, semil rocheux* | *Riegel, Schwelle* | *rock-bar, cross-cliff, riegel* | *скалистый порог*]
- 1781 **Ziduri eoliene** Forme de coroziune diferențială din regiunile aride (ex. Sahara), reprezentînd stînci sau grupări de stîlpi eoliene, orientate pe anumite direcții, avînd aspectul unor ziduri ruinate.
- 1782 **Zonalitate geografică** Succesiunea latitudinală a zonelor climatice și fizico-geografice ale suprafeței Pămîntului. Se deosebesc astfel: o zonă caldă, două zone temperate și două reci. Acestea la rîndul lor se împart în mai multe subzone. Fiecare dintre ele oferă condiții diferite pentru modelarea scoarței de către agenții exogeni, de aceea se vorbește de o geomorfologie climatică, de zone morfoclimatice etc. În cazul munților există o etajare a elementelor cadrului natural, care, într-o anumită măsură, amintește de zonalitatea latitudinală. [*zonalité géographique* | — | *geographic zonality* | *географичная зональность*]
- 1783 **Zonă abisală** v. **Regiune abisală** [*zone abyssale* | *abyssische Zone* | *abysmal zone* | *абиссальная зона*]
- 1784 **Zonă de alterare** Partea superioară a scoarței terestre asupra căreia acționează factorii externi, contribuind astfel la transformarea rocilor și mineralelor. Grosimea acestei zone depinde de alcătuirea geologică a scoarței și de condițiile climatice ale regiunii respective. Depozitele de alterare se numesc și alterite. [*zone d'altération* | *Verwitterungszone* | *zone of alteration* | *зона выветривания*]
- 1785 **Zonă batială** v. **Regiune batială** [*zone bathyale* | *bathyale Zone* | *bathyal zone* | *батимальная зона*]
- 1786 **Zonă de desprindere** v. **Abrupt de desprindere**
- 1787 **Zonă de divagare** Regiune care datorită particularităților sale geomorfologice favorizează divagarea și deplasarea rîurilor care o străbat. În această categorie se încadrează

și o zonă din partea nord-estică a Cîmpiei Române, cuprinsă între Argeș și Siret, cu lățimi de 10—30 km, în care, datorită mișcărilor de subsidență, râurile părăsesc adesea vechile lor trasee, deplasându-se spre est-nord-est. Alci văile sînt foarte largi, terasele — cu excepția celor joase — dispar, apa freatică este aproape de suprafață etc. (V. și *subsidență*) [*zone de subsidence* / *Senkungszone* / *subsidence zone* / *зона постепенная опускания*]

- 1788 **Zonă geografică** Subdiviziune a suprafeței terestre cu caracteristici climatice și fizico-geografice proprii, determinate de distribuția latitudinală a elementelor cadrului natural (ex. zona caldă, zonele temperate etc.) [*zone géographique* / *geographische Zone* / *geographic zone* / *географическая зона*]
- 1789 **Zona înghețului peren** Regiune caracterizată prin îngheț multianual (îngheț veșnic). [*zone du gel pérenne* / *Permafrostzone*, *Dauerfrostzone* / *permagel zone* / *многолетняя криолитозона*, *мерзлотная зона*]
- 1790 **Zonă litorală** Porțiunea din lungul țărmurilor marine și lacustre, în parte uscată, în parte acoperită de ape, în care se găsesc forme de relief litoral, actuale sau mai vechi. Ea este formată din litoralul propriu-zis, supralitoral și sublitoral. [*zone littorale* / *Litoralzone*, *Küstenbereich* / *coastal area*, *littoral zone* / *побережье*, *литоральная зона*]
- 1791 **Zonă morfoclimatică** Zonă a suprafeței terestre în care condițiile climatice de ansamblu imprimă anumite caracteristici factorilor modelatori și reliefului creat de aceștia. De pildă zona temperată, unde rolul principal revine eroziunii fluviale și proceselor de versant; zona tropicală, unde clozăgregarea, alterarea, vîntul sînt factori modelatori principali etc. În cuprinsul unei zone morfoclimatice pot acționa mai multe sisteme morfogenetice. [*zone morpho-climatique* / *morphoklimatische Zone* / *morphoclimatic zone* / *морфо-климатическая зона*]
- 1792 **Zona neritică** v. **Regiune neritică** [*zone néritique* / *neritische Zone* / *neritic zone* / *неритовая область*, ~ *зона*]
- 1793 **Zonă tidală** Porțiune din zona litorală care în timpul fluxului este acoperită cu ape, iar la reflux devine uscat; zona de pendulare a mareelor. Sin. *estran*. [*zone tidale*, ~ *d'oscillation de la marée*, ~ *du balancement de la marée* / *Geseitenraum*, *Watt* / *tidal zone*, *watt* / *саям*]

INDEX

pentru termenii corespondenți in limbile

FRANCEZĂ

GERMANĂ

ENGLEZĂ

RUSĂ

Index

- abaissement 1490
- ablaine 142
- ablation 2
  - dolienne 446
  - indirecte 3
- abrasion 5
- abri-sous-roche 1032
- accumulation 12
  - anthropique 13
  - colluviale 14
  - dolienne 16
  - fluvio-glaciaire 18
  - fluvio-lacustre 19
  - fluvio-marine 20
  - glaciaire 21
  - lacustre 22
  - littorale 23
  - marine 24
  - nivale 25
  - torrentielle 26
  - volcanique 27
- action du gel 645
- adaptation morpho-climatique 28
  - à la structure 29
- affaissement 1490, 1532
  - par compaction 1532
- affleurement 34
- affluent 35
- affouillement 36
- Âge du relief 1753
- agent endogène 37
  - exogène 38
  - externe 38
- agglomérat 42
- aggradation 43
- aiguille 8, 1470
  - d'extrusion 10
  - glaciaire 777
  - peléenne 10
  - de glace 1149
- aire d'alimentation 184
  - de drainage 184
- ajustement isostatique 46
- allit 51
- alluvionnement 95
- alluvions 97
- altération 52
- altimétrie 767
- altiplanation 55
- altitude 56, 824
  - absolue 57
  - moyenne 58
  - relative 59, 547
- alvéole de dissolution 101
- amont 106
- amphithéâtre morainique 105
- analyse morphologique 108
- anémolite 109
- angle de friction intérieure 1687
- anneau de lave 1093
- anse 110
- antécédence 111
- antéclise 112
- anticlinal 114
- anticlinorium 115
- aplanissement du relief 1048
- aplatissement 118
- arc insulaire 119
  - montagneux 120
- arche, 1213
  - naturelle 121
- archipel 126
- aréique 122
- arène granitique 745
- arête 406
- argile 124
  - à blocs 125
- arrachement 496
  - dune 128
  - pays 764
  - plage 129, 1168
- assise 1471
- atoll 131, 802
- atrio 132
- atrium 132
- auge 1617
- auges emboîtées 1618
- auto-capture 134
- aval 135
- avalanche 136
  - rocheuse 137
- avant-butte 923
  - côte 1167
  - dune 140

- avant-pays 1754
   - plage 141, 1167
 aven 142
- badlands 149
 bahada 150
 baie 722
 baignoirs 1690
 banc 153, 1164
 bandes de pierres 209
 banquette de glissement 1555, 1614
 banquettes 162, 1208, 1588
 banquise 163
 barkane 172
 barrage 164, 1778
 barrancos 175
 barre glaciaire 1220
   maritime 171
   sous-marine 170
 barrière de glace 602
 basalte 178
 basse plaine 319
 basses montagnes 1015
 bassin 438
   d'accumulation 181
   d'entre monts 479
   fluvial 184
   hydrographique 184
   intramontagneux 481
   lacustre 185
   marin 186
   océanique 187
   de réception 188
   structural 484
   terminal 189
   -versant 184
 batholithe 177
 bathymétrie 176
 berge 911
   haute 912
 bifurcation 191
 bloc 193, 200
   caréné 1774
   continental 194
   erratique 195
   glissant 197
 blocaille 739
 bloc-diagramme 199
 boiau 1624
 boi-tout 1209
 bolson 201
 bombe volcanique 202
 bord 1630
   du bassin 1266
   de la terrasse 1006
 bosse 932
 bouche 1214
- bouclier 1422
 bourrelet de congère 1216
   d'évacuation 1216
   fluvio-maritime 736
   de pont de neige 1216
   de refoulement 1697
   de rive 735
 bout 634
 boutonnière 211
 branche 207
 bras anastomosé 203
   défluent 207
   de mer 1477
   mort 205
   réticulé 203
   de rivière 207, 701
 bray 211
 brisure 1395
 butte 1025
   gazonnée 1025
   - témoin 924
- cailloutis 1145
 cailloux façonnés 1774
   éolisée 1774
   taillés à facettes 1774
 cala 214
 calanque 214
 calcaire 215
 caldeira 217
   d'effondrement 220
   emboîtée 221
   d'érosion 218
   d'explosion 219
 calotte glaciaire 222
 canal 1681
   d'écoulement 226
 cannelure 1063, 1517
 cañon 228
   sous-marin 229
 cap 230
 capacité 231
 capture 234
   par déversement 233
   latérale 238
 carrière 240
 carte géomorphologique 752
   hypsographique 753
   hypsométrique 754
   morphochronologique 755
   morphodynamique 756
   morphogénétique 757
   morphographique 758
   morphologique 752
   morphométrique 759
   orographique 760
   en relief 761
 cartographie géomorphologique 250

- casacade** 252
 de glace 253
 de lave 254
catacombe 255
cataracte 256
catastrophisme 257
caverne 259, 1135
cavité de fusion 512
cedre volcanique 266
cercle de pierres 267
chaîne de montagnes 854
 volcanique 855
champ 285
 de blocs 286, 916
 de dunes 287
 d'épandage 150
 de lapiés 289
 de lave 290, 1611
chantoir 1209
chaos de blocs 751, 916
charge de la rivière 285
 solide 441
charriage 1510
chemin d'éboulement 836
cheminée 393, 1481
 de fée 1150
 karstique 778
chenal 223, 1514
 de marée 225
 pro-glaciaire 1218, 1691
cheveux de Pelé 1103
chicot 352
chott 1520
chute d'eau 252
 de pierres 261
cicatrice d'arrachement 7
cime 1752
cinérite 281
cirque glaciaire 283
ciselure éolienne 1311
clapiers 857
classement 1457
coin de glace 1083
 de lehm 1084
 de loess 1084
col 831, 1094
colline 348, 440
colmatage 349
colonne 350
combe 354
comblement 349
compétence 355
cône adventif 367
 d'avalanche 357
 de déjection 358
 d'éboulis 361
 embolté 368
 d'éruption 366
cône de glissement 356
 de jaillissement 362
 de lave 363
 parasite 367
 rocheux 364
 torrentiel 358
 volcanique 366
cônelets de lave 780
confluence 371
 discordante 372
congélifluction 1451
congelifraction 373, 644
conglomérat 375
continent 377
contrefort 1140
contre-pente 378
convergence hydrographique
 1140
 morphologique 379
 des terrasses 380
cordillère 383
cordon appuyé 386
 libre 385
 littoral 384, 1127
cornet 388
corniche 389
 de neige 390
corps du glissement 392
corrasion 382
correlation des terrasses 1262
corridor karstique 387
corrosion 391
côte 344, 1630
 d'abrasion 1631
 d'accumulation 1632
 basse 1653
 à calanques 1633
 concordante 1634
 corralienne 1635
 deltaïque 1636
 discordante 1638
 à dunes 1639
 élevée 1651
 d'émersion 1640
 d'érosion marine 1631
 à estuaires 1641
 à falaise 1643
 à fjärds 1645
 à fjords 1644
 à förden 1646
 glaciée 1648
 indentée 1652
 d'ingression 1649
 jeune 1664
 à lagunes 1654
 à landes 1655
 à lido 1656
 à limans 1657
 longitudinale 1634, 1659

- côte marine 1660
  - de modelé glaciaire 1648
  - montagneuse 1662
  - oblique 1637
  - platte 1653
  - primaire 1664
  - rectiligne 1665
  - à rias 1666
  - à skjårs 1667, 1674
  - à structure transversale 1670
  - de submersion 1668
  - transversale 1669, 1670
  - de type atlantique 1672
  - de type dalmate 1673
  - de type pacifique 1676
  - à veys 1661
  - volcanique 1677
- coteau 440
- couche 1471
  - active 972
- coude de capture 394
- coulée de boue 65, 1603
  - boueuse 65, 1603, 1604
  - de lave 1602
  - de pierres 1390, 1605
  - de terre 65
- couloir d'avalanche 425
  - interdunaire 640
- coupe géomorphologique 1245
  - topographique 1247
- courbe bathymétrique 427
  - d'équilibre 1244
  - hypsographique 428
  - hypsométrique 429
  - de niveau 430, 820
- cours d'eau capteur 1387
  - d'eau décapité 1388
- couverture de détritrus 1411
- cratère 395
  - adventif 396
  - météorique 397
- craton 399
- creep 408
- creeping 408
- crête 405
  - dentelée 406
  - monoclinale 771
  - pré-littorale 407
  - de poussée 987
- crevasse 409
- crochet 1404
  - des têtes de couches 826
- crochon 1404
- croissant 1355, 1415
- croûte désertique 419
  - ferrugineuse 420
  - siliceuse 421
- crue 1365
- cryoclastisme 644
- cryokarst 410
- cryologie 648
- crypédologie 648
- cryoplanation 411
- cryosphère 412
- cryoturbation 413
- crypto-dépression 414
- cuesta 423
- culot 1027
- cuve 919
- cuvette 438
  - de déflation 476
  - océanique 187
  - de surcreusement 439
- cycle aride 273
  - d'érosion 274
  - d'érosion normale 280
- géographique 274
- karstique 270
- littoral 278
- marin 278
- dallage de pierres 1100
- débit solide 441
- déblai 442
- débordement 1365
- débris 497
- déclivité 443, 1086
- défilé 444, 1613
  - de capture 445
- déflation 446
- déglaciation 447
- dégradation 448
- degrés 1588
- delta 449
  - digité 450
  - intérieur 452
  - de lave 453
  - de marée 454
  - en patte d'oie 450
  - pro-glaciaire 455
  - de tempête 451
- demoiselle 1150
- dénivelation 457
- densité de l'entaillement 458
- dénudation 459
- dépôt de coin de glace 633
  - corrélatif 464
  - fluvio-glaciaire 466
  - glaciaire 467
  - niveo-éolien 469
  - pro-glaciaire 466
  - de terrasse 470
- dépression 471
  - abyssale 472
  - de barrage volcanique 473
  - d'érosion 477
  - intercollinaire 480

- dépression intermontagneuse 479
 karstique 474
 orthoclinale 485
 périphérique 483
 structurale 484
 subséquente 485
 de tassement 486
 tectonique 487
 volcano-tectonique 488
- dérivation souterraine 239
- dérive des continents 489, 1608
- désagrégation 498
- désert 494
 de pierres 1288
 rocheux 750
- desquamation 491
 sphéroïdale 492
- destruction 493
- détersion 495
- détritus 497
- détroit 1477
- dilatrophisme 499
- dilatème 393
- diffluence 500
- dramation 191
- dislocation 504
- disposition des roches 1478
- distributif géomorphologique 507
- divagation 508
- divarication 191
- divergence 1749
 des terrasses 509
- division morphologique 1291
- doab 510
- doctrine de l'actualisme 11
- doline 511
 de dégel 512
 d'effondrement 513
- dôme 514
 de glace 515
- dragée 1128
- drainage fluvial 1418
 souterrain 1419
 superficiel 1420
 torrentiel 1421
- draperies 516
- drumlin 519
- dune 520
 continentale 522
 côtière 525
 en croissant 172
 d'œstran 140
 fixée 523
 en forme de bouclier 531
 intérieure 522
 littorale 525
 longitudinale 526
 migrante 527
- dune mobile 527
 morte 523
 mouvante 527
 parabolique 530
 stabilisée 523
 stationnaire 523
 transversale 533
 vive 527
- dyke 534
- éboulement 1506
- éboulis 739
 ordonnés 733
 stratifiés 733
- échelle géochronologique 1407
- échine 771
- éclatement 644
- école géomorphologique 1511
- écorce terrestre 1412
- écoulement 1416
 fluvial 1418
 souterrain 1419
 superficiel 1420
 torrentiel 1421
- écroulement 1224
- effondrement 1224
- effusion 539
- égratignure 1476
- ellipsoïde de référence 541
- éluvium 542
- embâcle 1778
- embouchure 746
- émersion 588
- éminence 824
- émissaire 544
- enceinte 1456
- encoche 1033
- encorbellement 389
- engraisse 1415
- ennoyage 790
- enselement 831, 1507
- entaille 1033
- entonnoir de fusion 512
 karstique 1154
- entrée 1214
- épaulement 1686
- éperon 1141, 1148, 1251
 sectionné 1210
- épi 1403
- épicycle 548
- épigénie 549
- époque interglaciaire 806, 1124
 interstadaire 807
- équidistance 535
- équilibre géomorphologique 537
- erg 287
- érosion 553
 accélérée 554

- érosion aréolaire 557
  - chimique 391
  - différentielle 559
  - éolienne 560
  - fluviale 561
  - glaciaire 563
  - latérale 565
  - linéaire 566
  - du lit 555
  - mécanique 382
  - en nappe 557
  - nivale 568
  - normale 569
  - en profondeur 555
  - régressive 570
  - remontante 570
  - rétrograde 570
  - sélective 571
  - du sol 572
  - sous le choc de gouttes de pluie 1194
  - sabaérienne 573
  - superficielle 557
  - en surface 557
  - tourbillonnaire 583
  - verticale 555
- éruption de boue 1072
  - volcanique 576
- escarpe 6, 1357
- escarpement 6, 1357
  - de faille 1529
- esker 577
- esquisse géomorphologique 1410
- estavelle 578
- estran 1162
- estuaire 580
- étang 152
  - littoral 850
- étroit 1613
- eugéosynclinal 581
- eustatisme 582
  - de déformation 959
  - diastrophique 959
- exaration 584
- exfoliation 491, 585
  - sphéroïdale 492
- exhumation 586
- exondation 588
- exsudation 589
- extrusion 590

- faciès pétrographique 591
- facteur anthropique 592
  - endogène 593
  - exogène 594
  - géomorphologique 596
- fagne 1626
- faille 606
  - falaise 599
    - ancienne 603
    - d'éboulement 601
    - fausse 601
    - de glace 602
    - morte 603
    - plongante 604
  - fauchage des têtes de couches 826
  - faux bras 49
  - feidj 608
  - fen 1628
  - fenêtre 610
    - karstique 609
    - tectonique 610
  - fente de gel 1083
  - fer-à-cheval nival 1216
  - filament de glace 1149
    - vitreux 1103
  - filon couche 1433
  - fissure 400
  - fjäll 618
  - fjärd 617
  - fjell 618
  - fjord 612
  - flaques de terre 1072
  - flèche 1403
    - de jonction 1599
  - floe 620
  - flot 623
  - fluctuation glacio-eustatique 705, 960
  - flux 623
    - montant 623
  - flysch 619
  - fond rocheux de la terrasse 1447
  - förd 621
  - formes de destruction 1348
    - héritées 1345
    - majeures du relief 625
    - mineures du relief 626
    - négatives du relief 627
    - positives du relief 628
    - du relief 624
    - sculpturales 1348
    - structurales 1349
    - du terrain 624
  - fossé 1508
    - abyssale 629, 738
    - d'effondrement 727
    - tectonique 727
  - frana 632
  - front 634
  - fuldj 637

  - galerie 638
  - galet 639
  - géanticlinal 642

- gel 828
   pérenne 829
   permanent 829
   saisonnier 830
 géelifluxion 1451
 géelifraction 644
 géelifracts 643
 géilivation 645
 gendarme 8
 génération des glissements 646
   de vallées 647
 géochronologie 649
 géocryologie 648
 géodepression 650
 géographie physique 651
 géoïde 652
 géologie structurale 1535
 géomorphogénèse 997
 géomorphographie 998
 géomorphologie 653
   appliquée 654
   dynamique 656
   générale 657
   régionale 658
 géosphère 662
 géosynclinal 663
 géotectonique 664
 géotumeur 666
 keyser 672
 ghourd 696
 gilgal 697
 Gipfelflur 698
 glace fossile 668
   de glacier 669
   de mer 670
   morte 671
   de névé 667
 glaciaire 1466
 glaciation 703
 glacier 674
   alaskien 687
   de cirque 675
   composé 689
   continental 676
   diffluent 677
   de montagne 679
   mort 680
   de piémont 681, 687
   de piémont 681, 687
   de plateau 682
   polaire 683
   pyrénéen 691
   régénéré 684
   sénile 680
   suspendu 691
   transfluent 692
   de type alaskien 687
   de type alpine 688
   de type groenlandais 676
   glacier de type himalayen 689
   de type normal 688
   de type norvégien 690
   de vallée 693
   de vallée simple 688
 glaciérization 702
 glacio-isostasie 706
 glaciologie 707
 glaciotectonique 708
 glacis 709, 1104
   d'accumulation 710
   alluvial 711, 714
   d'érosion 713
 glaçon 620
 glint 716
 glissement 89
   de neige 94
   sous-marin 85
 glissière 1064, 1096
 glissoire 836
 glyptogénèse 717
 gnamma 719
 gneiss 720
 gobi 721
 golfe 722
 gonflement 723
 gorge 268
 gouffre 1154
 gour 725
 goze 726
 graben 727
 gradins 1588
   de confluence 1612
   marginiaux 1615
   de piémont 1615
   de plage 1572
 granite 728
   en forme de matelas 1399
 granulométrie 729
 grau 1214
 gravier 1145
 gravité 730
 grès 732
   sauvages 1619
 grève 1162
 grèzes litées 773
 grosse pierre 200
 grotte 740, 1135
   glaciaire 741
   littorale 742
 grumeau 345
 gué 1694
 guirlande de pierres 695
 guyot 747
 gypse 699
 halokarst 749
 hammada 750
 haut-fond 1219, 1694

- haut plateau 1186
- haute colline 1023
  - plaine 317
  - montagnes 1012
- hauteur 824
- helicites 762
- hérisson de glace 1149
- hogback 771
- hog'back 771
- Holocène 775
- holokarst 774
- horn 777
- hornitos 780
- horst 781
- hum 783
- hummock 784
- hydrolaccolite 763
- hypothèses tectoniques 815
  - de la dérive des continents 1538
- hypsographie 766
- hypsométrie 767

- iceberg 45, 786
- île 799
  - continentale 801
  - corallienne 802
  - fluviale 1073
  - océanique 803
  - rattachée 800
  - volcanique 804
- illuviation 789
- îlot 1073
  - terreux 1072
- immersion 790
- imperméabilité des roches 791
- impluvium 184
- inclinaison 443, 1086
- indice d'aplatissement 792
  - d'émoussé 793
- infiltration 795
- inflection des têtes de couches 826
- infra-structure 1446
- ingression 796
- inlandsis 797
- inondation 809, 1365
- inselberg 798
- interfluve 805
  - de confluence 743
- interstade 807
- intrusion 808
- inversion du relief 810
  - du relief alluvial 811
  - du relief plissé 812
  - du relief volcanique 813
- involutions 814
- isanabase 817
- isobathe 818

- isocatabase 819
- isohypse 820
- isostasie 821
  - glaciaire 706
- isthme 816, 1107

- jama 833
- jardang 1775
- jusant 1287

- kame 837
- kar 838
- karling 839
- karst 241, 1316
  - complet 774
  - couvert 242
  - dirigé 244
  - imparfait 587
  - nu 243
  - parfait 774
  - partiel 587
  - à pitons 970
  - profond 545
  - sousjacent 545
  - superficiel 587
- karstification 247
- karstologie 248
- kévir 841
- klippe 842
- kum 843

- lac 844
  - de lave 845
  - morainique 1452
- laccolithe 847
- lagon 849
- lagune 850
- lahar 851
- langue de glace 884
  - glaciaire 884
- lapiès 840, 857
  - à cannelures 864
  - de diaclases 860
  - littoraux 861
  - à méandres 862
  - nus 863
  - à puits 866
  - à rigoles 865
  - sous-cutanés 858
- lapilli 867
- latérite 868
- lavage du sol 878
- lave 869
  - en blocs 1
  - boueuse 873
  - en bourrelets 870
  - cordée 870
  - en coussins 1146

- lave** froncée 872
 lisse 1076
 scoriacée 874
 en tripes 872
lehm 877
lessivage du sol 878
lett 1779
levé géomorphologique 249
levée 734
 naturelle 735
 de rive 735
lido 879
ligne climatique des neiges 886
 orographique des neiges 888
 régionale des neiges 886
 de crête 895
 de faille 896
 de faite 895
 des neiges 892
 de partage (des eaux) 426
 des plus basses mers 885
 de la plus grande pente 894
 des plus hautes mers 890
 de rivage 897
liman 880, 882
 fluvial 881
limite de liquidité 887
 des neiges 892
 de plasticité 889
limon 907
lit 1471
 abandonné 49
 des hautes eaux 47
 ordinaire 48
 majeur 47
 des méandres 1097
 mineur 48
 mort 205
lithogénèse 898
lithologie 899
lithosphère 901
littoral, 900, 1630
lobe du méandre 902
loess 903
loessoides 468
loi de Baër 876
loupe de glissement 906

maare 908, 1766
macrorelief 909
magma 910
maigre 1219, 1694
manteau 914
 superficiel de débris 1411
marais littoral 992
 maritime 992
mardelle 833
marées 917
marge continentale 918

marmites de géants 919
marne 920
masse continentale 194
 de glissement 392
massif 927
 ancien 928
 intermédiaire 926
matériel déritique 497
 morainique 930
matériaux colluviaux 353
 pyroclastiques 931, 1152
mauvaises terres 149, 1101
méandre 933
 abandonné 939
 composé 935
 délaissé 939
 divagant 936
 encaissé 934
 libre 938
 de plaine alluviale 936
 recoupé 939
 de vallée 942
mer 915
 de rochers 916
mérokarst 945
mesa 947
microrelief 950
migration des dunes 951
minéral lourd 952
miogéosynclinal 954
mofettes 969
mogote 970
molasse 971
mollisol 972
monadnock 973
 de position 974
 de résistance 975
monceau 932
mont 977
montagnes 1008
 - blocs 1010
 d'érosion 1011
 de plissement 1013
 tabulaires 1020
 tectoniques 1021
 volcaniques 1022
montée 623
monticules de glissement 978
monts résiduels 1019
moraine 979
 d'ablation 980
 d'avalanche 981
 de cisaillement 987
 déposée 982
 d'éboulis 988
 de fond 985
 frontale 984
 inférieure 985

- moraine interne 986
  - latérale 988
  - marginale 989
  - médiane 990
  - mouvante 991
- de poussée 987
- de retraite 993
- stadiaire 994
- superficielle 995
- terminale 996
- morphogénie 997
- morphogénèse 997
- morphologie 653
  - climatique 655, 1317
  - structurale 660
  - terrestre 653, 999
- morphométrie 1000
- morphoscopie 1001
- motte 345, 1025
- mottureaux 697
- mouille 919
- moulin de glacier 968
- mouvements bathygénétiques 955
  - par bonds 1398
  - diastrophiques 956
  - des dunes 951
  - épéirogéniques 957
  - eustatiques 958
  - géocratiques 959
  - glacio-isostatiques 706
  - isostatiques 961
    - en masse 460
  - néotectoniques 962
  - orogéniques 964
  - séismiques 965
  - tectoniques 967
- moyennes montagnes 1016
- mur 1117
- muraille 1117

- nappe de charriage 1160
  - d'eau souterraine 1157
  - de lave 1159
  - phréatique 1156
- neck 1027
- neiges pérennes 1777
  - permanentes 1777
  - persistentes 1777
- névé 288, 614, 1030
- nez 1251
- niche 1032, 1035
  - d'arrachement 1382
  - éolienne 1034
  - nivale 1037
  - de nivation 1037
- nids d'abeilles 598
- nivation 1038

- niveau de base général 1041
  - de base de l'érosion 1039
  - de base karstique 1040
  - de base local 1042
  - de crêtes 698, 1047
  - d'érosion 1043
  - de la mer 1045
  - de référence 1170
    - supérieur de dénudation 1047
- nivellement 1049
- nivo-karst 1050
- noeud hydrographique 1140
  - orographique 1051
- nonne 1150
- nunatak 1053

- oasis 1054
- obélisque 1057
- océan 1059
  - planétaire 1060
- odontolites 1062
- organisme torrentiel 1065
- orgue 1066
  - géologique 1066
- orogène 1067
- orogénèse 1068
- orogénie 1068
- orographie 1069
- orométrie 1070
- ôs 577, 1071
- oscillation glacio-eustatique 705
- ostioles 1072
- oued 1680
- ouvala 1693
- ouverture béante 1209

- pack 163, 1074
- pahoehoe lava 1076
- pain de sucre 263
- paléogéographie 1077
- paléogéomorphologie 1078
- paléomagnétisme 1079
- paléomorphologie 1078
- palissade 1081
- palses 1082
- palynologie 1080
- paragésynclinal 1092
- paroi 1117
- paroxisme orogénétique 1125
- pas 1094
- passé 1214
- patine du désert 1095
- pavage de blocs 1100
  - désertique 1098
- pays aréique 1293

- paysage 852
   morphologique 1108
 pédiment 1104
   coalescents 1085
   soudés 1085
 pédiplaine 1106
 pédiplanation 1105
 pédoncule 1107
 pélite 1109
 pénéplaine 312, 335, 1110
   dissequée 1111
   enfouie 1113
   ensevelie 1113
   exhumée 1112
   fossilisée 1113
   rajeunie 1114
 pénéplanation 1115
 péninsule 1116
 pénitentes 1429
 pente 1086
   continentale 1217
   d'équilibre 1088
   limite 1087
   moyenne 1090
 pergélisol 1119
 périglaciaire 1122, 1339
 période glaciaire 1123
   orocratique 1125
   pédiocratique 1126
   postglaciaire 1215
 perle de caverne 1128
 permanence des boucliers continentaux et des océans 1133
 perméabilité 1134
 pertuits 1613
 pesanteur 730
 pic 1153, 1752
 pied de glace 1225
   de vaches 264
 piémont 1142
   alluvial 710, 1143
 pierraille 739
 pierre branlante 1139
   glissante 197
 pilier(s) 351, 1470
   de terre 1150
 pinacles 351, 1470
 pingo 763, 1147
 piprake 1149
 pirate 1387
 piton 1027, 1057
   karstique 783
 plafond 698, 1161
 plage 1162
   suspendue 1166
   soulevée 1166
 plaine 291
   abyssale 292
   d'abrasion 293
   d'accumulation 294
   d'accumulation éolienne 295
   d'accumulation glaciaire 300
   d'accumulation lacustre 303
   d'accumulation littorale 322
   d'accumulation volcanique 305
   alluviale 296, 306, 905, 1515
   alluviale pro-glaciaire 315, 1401
   côtière 339
   deltaïque 310
   d'érosion 313
   glaciaire 316
   horizontale 329
   inondable 152
   d'inondation 905
   de lave 321
   maritime 304
   de niveau de base 328
   de piémont 330
   ravinée 334
   de remblaiement 150
 plan de faille 1169
 planation 1171
   latérale 1172
 plancher 1174
 planèze 1173
 plasticité des roches 1175
 plateau 1182, 1198
   continental 1179
   karstique 1184
   de lave 1188
 plate-forme 1176
   d'abrasion 1177
   continentale 1179
   d'érosion 1180
   structurale 1181
 playa 1191
 Pléistocène 1192
 pli 436
 pluie de pierres 261
 poche de cryoturbation 213
 point bas 831, 1507
 polder 1199
 polissage 1519
   glaciaire 495
 poljé 1200
   d'origine complexe 1201
   d'origine tectonique 1204
 polygones de dessiccation 1207
   de pierres 1206
   de séchage 1207
   triés 1206
 ponor 1209
   -gouffre 1209

- pont naturel 1196
 portail karstique 1212
 porte 1195, 1213
 poulier 1127, 1403
 poupées du loess 1102
 poussée de mollisol 1072
   verticale de gel 540
 presque île 1116
 processus d'accumulation 1227
   de dénudation 1231
   destructeurs 1232
   éoliennes 1234
   d'érosion 1235
   externes 1236
   géomorphologiques 1237
   glaciaires 1238
   internes 1233
   karstiques 1229
   littoraux 1240
   météoriques 948
   orogénétiques 1241
   de pente 1243
   sculpturaux 1242
 produits volcaniques clastiques 1544
 profil d'équilibre 1244
   géomorphologique 1245
   en long 1246
   longitudinal 1246
   régularisé 1244
   topographique 1247
   en travers 1248
   transversal 1248
 profondeur 30
   moyenne 32
 progradation 1249
 promontoire 1251
 province géomorphologique 1252
 psammites 1254
 pséphites 1255
 pseudo-karst 1256
   dans les roches volcaniques 1772
 pseudotectonique 704
 pseudo-terrasse 1257
   - volcan 1258
 puits karstique 1259
 pyramide 777

 Quaternaire 422

 rabotage 1261
 racine 1107
 rajeunissement du relief 832, 1306
 rameau 207
 rampe 1269
 rapide 1270, 1357
 rascles 857

 ravin(e) 1271
   abyssale 738
 ravinement 1272
 rayon de la Terre 1273
 rayure 1063, 1476
 réadaptation morpho-climatique 1247
 récif 1276
   barrière 1277
   corallien 1278
   côtier 1282
   frangeant 1281
 recouplement du méandre 1284
 rectification de la rivière 1283
 recul de la falaise 1361
   du rivage 1363
   des versants 1362
 reflux 1287
 reg 1288
 régime de géosynclinal 1289
   morpho-climatique 1441
   de plate-forme 1290
 région abyssale 1292
   aséismique 1294
   bathyale 1295
   endoreïque 1296
   exoréïque 1297
   néritique 1300
   séismique 1302
 régolite 1303
 régression marine 1304
 régularisation du lit 1305
 relief 1307
   d'accumulation 1308
   alpin 1310
   anthropique 1312
   appalachien 1314
   conditionné par la lithologie 1334
   de dénudation 1320
   dérivé 1321
   de destruction 1348
   enfoui 1331
   enseveli 1331
   éolien 1322
   d'érosion 1323
   exhumé 1324
   fluvial 1325
   fossilisé 1326
   glaciaire 1328
   granitique 1329
   jeune 1353
   jurassien 1332
   karstique 1316
   lacustre 1333
   littoral 1335
   marin 1335
   mature 1336
   monogénique 1337

- relief morainique 1338
  - de plate-forme 1341
  - péroglaçiaire 1339
  - péroglyphique 1340
  - polycyclique 1342
  - polygénique 1343
  - primitif 1344
  - relique 1345
  - résiduel 924, 973, 1346
  - ruiniforme 1347
  - sculpturale 1348
  - sous-marin 1350
    - dans le stade de jeunesse 1353
    - structural 1309, 1349
    - tectonique 1352
    - vieilli 1330
    - volcanique 1354
- remblai 1268
- remblaiement 1267
- rempart morainique 1698
- renclôture 1199
- replat 1686
  - de goletz 1550, 1562
  - sous-marin 1578
- représentation du relief 1358
- reptation 408, 1596
- réseau fluvial 1364
  - hydrographique 1364
- résidus de déflation 1367
- résurgence 1360
- retraite des glaciers 1275
- revers de côte 1366
  - de cuesta 1366
- ria 1368
- ride de courant 1374
  - croisée 1377
  - éolienne 1376
  - de glissement 1696
  - en losange 1377
  - d'oscillation 1374, 1379
  - de plage 1374
  - de sable 1376
  - symétrique 1378
- rideau de courant 1375
- rift 1371
- rigole 1372, 1681
- rimaye 1373
- rivage 1630
  - extérieur 1642
  - intérieur 1650
  - régularisé 1658
- rive 911, 1630
  - concave 912
  - convexe 913
  - extérieur 912
- rivière 1385
  - capturée 1386
  - conquérante 1387
- rivière détournée 1386
  - de pierres 1390
  - souterraine 1391
- roche 1392, 1469
  - champignon 148
  - glissante 197
- rocher 1392, 1469
- rochers ruiniformes 1347
- roches moutonnées 1393
- rû 1396
- ruisseau 701
- ruissellement diffus 1417
  - en filets 1516
- rupture de pente 1395
- ruz 1396
- sable 1031
- salpausselkä 1397
- saltation 1398
- sapement 1486
- saut 1357
- schiste 1518
- scories 1414
- sebka 1191
- sebkha 1191
- secteur triangulaire 1173
- sectionnement du méandre 1284
- sédiment 1424
- sédimentation 1425
- séisme 437, 1426
- selle 831, 1507
- sénilité 1463
- sentiers de moutons 264
  - de vaches 264
- séracs 1427
- serir 1428
- serre 1430
- seuil 1219, 1694
  - rocheux 1220, 1780
  - sous-marin 1223
- sierra 1430
- sif 1431
- signe conventionnel géomorphologique 1434
- sill 1433
- sillon 1063
  - pré-littoral 1509
- siphon 1432
- skjars 1444
- socle 1446
  - continental 1445
- sol 1449
- sols cellulaires 1207
  - figurés 1455
  - fossiles 1453
  - géométriques 1455
  - polygonaux 1454
  - structurés 1455
- solifluction 1451

- solifluction périglaciaire 1451
 soll 1452
 somma 1456
 sommet 1752
 sotch 1693
 soubassement 1446, 1492
 soulèvement gélocal 540
 source 822
 sous-division géomorphologique 1483
   -sol 1491
 soutirage 1494
 spéléologie 1459
 stade de l'évolution du relief 1462
   glaciaire 1466
   de jeunesse 1465
   de maturité 1464
   de vieillesse 1463
 stalactite 1467
 stalagmite 1468
 stratification 1473
   entrecroisée 1474
 strato-volcan 1475, 1769
 strie 1063
   glaciaire 1476
 structure 1478
   géomorphologique 1479
   monoclinale 976
 subcycle 548
 submersion 1485
 subsidence 1490
 surcreusement 1489
 surface d'aplanissement 1501
   de base 1041
   d'érosion 1499
   d'érosion fossilisée 1500
   de glissement 1096, 1496
   structurale 338, 1502
   sub-structurale 1503
   de terrasse 1197
 surimposition 1504
 synclinal 1435
   perché 1436
 synclinorium 1437
 synclise 1438
 système climatomorphologique 1441
   d'érosion 1439
   fluvial 1364
   montagneux 1443
   morphoclimatique 1441
   morphogénétique 1442
- talus d'éboulis 739, 1158
 d'équilibre 1087
 de faille 1529
 de terrasse 636
   sous-marin récifal d'éboulis 1530
 talweg 1531
 tassement 1532
 tectogenèse 1534
 tectonique 1535
   récente 1028
   récente active 962
   vivante 1028
 témoin d'érosion 924
 téphra 1544
 téphrochronologie 1536
 terra-rossa 1591
 terrasse 1546
   d'accumulation 1548
   d'accumulation marine 1549
   alluviale 1551
   appariées 1580
   climatique 1553
   de concavité de méandre 1568
   concordantes 1581
   construite 1548
   convergentes 1582
   couplées 1580
   -de culture 44, 1552
   discordantes 1583
   divergentes 1584
   emboîtées 1586
   entrecroisées 1585
   d'érosion 1557
   eustatique 1559
   fluviale 1560
   fluvio-glaciaire 1561
   de glissement latéral 1574
   goletz 1550
   lacustre 1563
   littorale 1547, 1564
   locale 1565
   marine 1567
   marine construite 1549
   de méandre 1568
   monogénique 1570
   non-cyclique 1565
   non-coupée 1571
   parallèles 1581
   de plage 1572
   polygénique 1574
   régionale 1575
   de remblaiement 1548
   rocheuse 1557, 1576
   structurale 1577
 terrassettes 1588
 terre 1692
   ferme 1692
- table de glacier 925
 tafoni 1522
 takyr 1523
 talus 1527
   continental 1217, 1528

- terre rouge 1591
 terrier 638
 terrile 748
 tertre 1005
 tête de vallée 1058, 1383
 théorie de la contraction 1537
   de l'isostasie 1540
   des ondulations 1541
   plutonique de l'orogénèse 1542
   des pulsations 1543
 thermokarst 1590
 thufurs 1025
 tillite 1594
 tjålle pérenne 1119
 tombolo 1599
 topographie mature 1336
   morainique 1338
 torrent 1065, 1600
   de feu 1602
   de glace 1389
   de lave 1602
 tour 1629
 tourbe 1625
 tourbière 1626
   basse 1628
   bombée 1627
   haute 1627
 traces de pluie 103
 trait de côte 897
 tranchée 1508, 1610
 transfluence 1606
 transgression 1607
 translation 1608
 transport 1609
   en masse 460
   par trainage 1596
 tréfond 1446
 tremblement de terre 437, 1426
 triage 1457
 tributaire 35
 trottoir 162
 trous de cryoconite 1690
   de midi 1690
 tube 638
 tuf volcanique 1620
 tumulus 1621
 tunnel 1622, 1624
   de lave 1623
 turbation périglaciaire 374
 tuyau d'orgue 1066

 unité de relief 1689
 urnes de cryoconite 1690

 val 1695, 1729
 vallat 1751
 vallée 1699
   abandonnée 1716, 1722
   vallée anaclinale 1700
     antécédente 1701
     anticlinale 1702
     asymétrique 1703
     en auge 1617
     aveugle 1719
     cataclinale 1705
     conséquente 1707
     diagonale 1709
     de faille 1708
     épigénique 1710
     fluviale 1711
     fluviatile 1711
     glaciaire 1712
     héritée 1718
     inséquente 1713
     isoclinale 1714
     jeune 1739
     longitudinale 1715
     monoclinale 1717
     morte 1448, 1716
     obséquente 1720
     percée 1730
     perchée 1737
     périglaciaire à fond plat 1724
     re-conséquente 1725
     reséquente 1726
     sèche 1448, 1727
     sous-glaciaire 1732
     sous-marine 1733
     structurale 1731
     subséquente 1734
     surimposée 1710, 1735
     suspendue 1737
     symétrique 1728
     synclinale 1729
     tectonique 1738
     transversale 1741
     en trait de scie 1742
     torrentielle 1740
     en „V” 1742
 vallon 1751
   de remaniement périglaciaire 1723
 vallum 1456
   de glissement 1696
   morainique 1698
 varves 1743
 vasque 719
 vermiculations 1745
 vernis désertique 846
 verrou 1780
 versant 1746
   d'accumulation 1747
 vigueur du relief 547
 vieillissement du relief 823
 volcan 117, 1755
   actif 1756
   assoupi 1757

- volcan en bouclier 1760
  - de boue 1759
  - complexe 1758
  - composé 1758
  - dormant 1757
  - embryonnaire 1493
  - éteint 1762
  - explosif 1761
  - hawaïen 363
  - mixte 1769
  - plat 1760
  - ponceux 1761
  - sommeillant 1757
  - surbaissé 1760
  - stratifié 1475
  - de type hawaïen 1764
  - de type peléen 1767
  - de type strombolien 1768
  - de type vulcanien 1770
- volcanisme 1771
- voûte karstique 1212
- yama 833
- yardang 1775
- zonalité géographique 1782
- zone abyssale 1783
  - active 972, 1472
  - d'altération 1784
  - du balancement de la marée 1793
  - bathyale 1785
  - du gel pérenne 1789
  - géographique 1788
  - littorale 900, 1790
  - des méandres 1097
  - morpho-climatique 1791
  - néritique 1792
  - d'oscillation de la marée 1793
  - de subsidence 1787
  - sublittorale 1484
  - tidale 1793

Index

- Abblasung** 446
Abblätterung 491
Abdachung 6
Abdachungstal 1707
Abflachung 1686
Abfluß 1416, 1418
Abflußkanal 226
 abflußloses Gebiet 122, 1296
abgedeckte Fastebene 1112
abgelenkter Fluß 1386
abgeschnittener Mäander 939
     Sporn 1210
Abhangsprozesse 1243
Abhebung 446
Abhobelung 1261
Ablagerung 95, 1424
Ablation 2
Ablationsmoräne 980
Ablaufkanal 226
Ablenker 1387
Ablenkung 234
Ablution 4
Abplattung 118
Abplattungsindex 792
Abrasion 5
Abrasionsebene 293
Abrasionsküste 1631
Abrasionsplatte 1177
Abrasionsplattform 1177
Abrasionsterrasse 1547
Abrißnische 7, 1382
Abrutschungsgeneration 646
Abschuppung 491
absolute Denudationsbasis
     1041
     Erosionsbasis 1041
     Höhe 57
Absturz 1506
Abtragung 459
Abtragungsebene 313, 1498
Abtragungsgebirge 1011
Abtragungsniveau 1043
Abtragungsrelief 1320
Abtragungsschleife 713
Abtragungszyklus 274
abyssische Rinne 738
abyssische Zone 1292, 1783
Abzugskanal 226
Ackerterrasse 44
Adventivkrater 396
Aestuarküste 1641
Agglomerat 42
Akkumulation 12
Akkumulationsprozesse 1227
Akkumulationsrelief 1308
Akkumulationsterrasse 1548
aktiver Vulkan 1756
Aktualismus 11
Aktualitätsprinzip 11
allgemeine Geomorphologie 657
Allit 51
alluviale Ebene 306
     Terrasse 4551
Alluvionen 97
Alluvium 96
alpines Relief 1310
Alter der Oberflächenformen
     1753
Altiplanation 55
Altland 928
Altwasser 205, 939
Anaklinaltal 1700
Anbauterrasse 44, 1552
andauernder Schnee 1777
Anemolith 109
angegliederte Insel 800
angelehnte Nehrung 386
angewandte Geomorphologie
     654
angepflichter Fluß 1386
Anhöhe 824
Anordnung der Gesteine 1478
Anpassung an der Struktur 29
Anschwellung 723
Anschwemmung 43, 95
Anschwemmungsküste 1632
antezedentes Tal 1701
Antezedenz 111
Antezedenztal 1701
anthropische Akkumulation 13
anthropischer Faktor 592
     Relief 1312
Antiklinalbecken 211

- Antiklinale 114
 Antiklinaltal 1702
 Antikline 114
 Antiklinorium 115
 Anwachsen 1249
 Anzapfung 234
 Anzapfungsknie 394
 äolische Akkumulation 16
   Aufschüttungsebene 295
   Erosion 560
   Formen 1322
   Höhlkehle 1034
   Vorgänge 1234
 appalasisches Relief 1314
 Äquidistanz 535
 Archipel 126
 areale Abtragung 557
 areisch 122
 arider Zyklus 273
As 1071
 Asche 266
 Aschentuff 281
 aseismische Region 1294
 Ästuar 580
 Ästuarium 580
 asymmetrisches Tal 1703
 atlantischer Küstentyp 1672
 Atmosphärlie 38
 Atoll 131
 Atrio 132
 Atrium 132
 Aue 47, 905
 Aufblätterung 491
 Aufeshügel 515
 Auffüllung 43, 1267-
 aufgefüllte Eiskeilspalten 633
 Aufschotterung 12
 Aufschotterungsterrasse 1548
 Aufschüttung 43, 1267
 Aufschüttungsebene 294
 Aufschüttungsterrasse 1548,
   1549
 Aufschwemmungsebene 150
 Auftauboden 972, 1472
 Auftauchküste 1640
 Auftauzone 1472
 Auftrag 1268
 Ausbiss 34
 Ausblasung 446
 Ausfluß 544
 Ausfüllung 349
 Ausgleichsgefäle 1244
 Ausgleichsküste 1658
 Ausgleichsprofil 1244
 Ausgrabung 586
 Auslaugung 878
 Auslieger 923, 924
 Ausscheidung 589
 Ausschürfen 496
 Ausschürfung 36
 Ausschwitzung 589
 außenbürtige Erosion 573
   Vorgänge 1236
 außenbürtiger Faktor 594
 Außenküstenlinie 1642
 Ausstrudelung 583
 Austritt 34
 Auswaschung 878
 Auswürflinge 1152

 Bach 701
 Badlands 149
 Bahada 150
 Bai 722
 Balme 1032
 Bank 153, 1208
 Barkhan 172
 Barrancos 175
 Barre 171, 407
 Barriereriff 1277
 Basalt 178
 Basaltplateau 1183
 Bathimetrie 176
 bathimetrische Kurve 427
 Batholit 177
 bathyale Zone 1295, 1785
 Becken 438
 Beckenrand 1266
 bedeckter Karst 242
 Beet 1471
 befestigte Düne 523
 begrabene Abtragungsfläche
   1500
   Boden 1453
   Fastebene 1113
 begrabenes Relief 1331
 Berg 1008
 Bergfußebene 330, 710, 1143
 Bergfußfläche 1142
 Bergland 1015
 Bergrutsch 89
 Bergschlipf 89
 Bergschrund 1373
 Bergsturz 1506
 beschleunigte Erosion 554
 Bezugsniveau 1170
 Bifurkation 191
 Binnendelta 452
 Binnendüne 522
 Binneneis 797
 Binnenlanddüne 522
 blinder Arm 49
 Blindtal 1719
 Block 193
 Blockdiagramm 199
 Blockgebirge 1010
 Blocklava 1
 Blocklehm 125

- Blockmeer 286, 751, 916
 Blockpackung 286
 Blockstrom 1390, 1605
 Boden 1449
 Bodenerosion 572
 Bodenfließen 1451
 Bodenschub 408
 Bodenzerstörung 572
 Bogenbucht 110
 Bolson 201
 Böschung 1086
 Brandungserosion 5
 Brandungshöhle 742
 Brandungshöhlekehle 1033
 Brandungskehle 1033
 Brandungsküste 1631
 Brandungskarren 861
 Brandungsplatte 162, 1177
 Brandungsterrasse 1547
 Brandungstopf 919
 Brandungstor 1213
 Brockellöcher 1522
 Brockenlava 874
 Brodelböden 814
 Bruch 606
 Bruchabhang 1529
 Bruchabsturz 1529
 Bruchböschung 1529
 Bruchgebirge 1010
 Bruchlinie 896
 Bruchschollengebirge 1010
 Bruchsenke 727
 Bruchtal 1708
 Bruchwand 1529
 Bucht 722
 Bunsen 722
 Büßerschnee 1429
- Cala 214
 Calaküste 1633
 Calciterbse 1128
 Caldera 217
 Cañon 228
 Canyon 228
 chemische Verwitterung 52
 Cuesta 423
- Dach 1161
 dalmatischer Küstentypus 1673
 Damm 164
 Dammriff 1277
 Dauerfrost 829
 Dauerfrostboden 1119
 Dauerfrostzone 1789
 Decke 1160, 1161
 Deckklippe 842
 Deflation 446
 Deflationskessel 476
 Deflationsrückstand 1367
- Degradation 448
 Delle 1751
 Delta 449
 Delta-Ebene 310
 Deltaküste 1636
 Denudation 459
 Denudationsfläche 312, 335
 Denudationsgebirge 1011
 Denudationsniveau 1041, 1043
 Denudationsprozesse 1231
 Denudationsterrasse 1555
 Depression 471
 Depression durch vulkanische
   Abdämmung 473
 Desquamation 491
 Destruktion 493
 Destruktionsformen 1348
 Detersion 495
 Detraktion 496
 Detritus 497
 Diagonalküste 1637
 Diagonaltal 1709
 diastrophische Bewegungen 956
 Diastrophism 499
 Diatrem 393
 Diffluenz 500
 Diluvium 502, 1192
 diskordante Küste 1638
 Diskordanzküste 1638
 Dislokation 504
 Doline 511
 Dom 514
 Drum 519
 Drumlin 519
 Ducker 1432
 Düne 520
 Dünenfeld 287
 Dünenküste 1639
 Dünenental 640
 Dünenwanderung 951
 Durchbruchstal 1730
 Durchlässigkeit 1134
 dynamische Geomorphologie
   656
- Ebbe 1287
 Ebene 291, 1515
 Effusion 539
 Einbruch 1224
 Einbruchskaldera 220
 Einebrungsfläche 1501
 Einfahrt 1214
 eingeschachtelte Kaldera 221
 eingeschaltete Terrassen 1586
 eingeschnittener Mäander 934
 eingesenkter Mäander 934
 Eingriff 796
 Eingriffsküste 1649
 Einlaß 1214

- Einrumpfung 1115
 Einsattelung 831, 1507
 Einschlämmung 789
 Einschwemmung 789
 Einsinken 1532
 Einsturz 1224
 Einsturzdoline 513
 Einsturzpolje 1203
 Eisbarre 1778
 Eisbarriere 1778
 Eisberg 45, 786
 Eisenkruste 420
 Eisfall 253
 Eisfuß 1225
 Eisgrotte 741
 Eis-Isostasie 706
 Eiskalotte 222
 Eiskappe 690
 Eiskeil 1083
 Eiskliff 602
 Eisnadel 1149
 Eispfeiler 1427
 Eisrandtal 1218
 Eisscholle 620
 Eisstrom 1389
 Eisstromnetz 692
 Eistektonik 704
 Eistisch 925
 Eiszeit 1123, 1466
 Eiszeitalter 1192
 Eluvium 542
 Emersion 588
 Endmoräne 996
 endogene Prozesse 1233
   Vorgänge 1233
 endogener Agent 37
   Faktor 593
 Endrumpf 1110
 Endrumpffläche 1110
 Enge 1613
 Engpaß 444
 Engtal 444
 Entblössung 459
 enthaupteter Fluß 1388
 Entwässerung 1418
 Epigenese 549, 1504
 epigenetisches Tal 1710, 1736
 epirogenetische Bewegungen 957
 Erdballen 345
 Erbtal 1718
 Erdbeben 437, 1426
 Erdflecken 1072
 Erdfließen 1451
 Erdgletscher 65
 Erdhaufen 1024
 Erdkruste 1412
 Erdorgel 1066
 Erdpfeiler 1150
 Erdpyramide 1150
 Erdrinde 1412
 Erdrutsch 89
 Erdsäule 1150
 Erdzeitmessung 649
 Erg 287
 erloschener Vulkan 1762
 Erosion 553
 Erosionsbasis 1039
 Erosionsbecken 477
 Erosionsfläche 1499
 Erosionsgebirge 1011
 Erosionskaldera 218
 Erosionsmäander 942
 Erosionsniveau 1041
 Erosionsplatte 1180
 Erosionsrelief 1323
 Erosionssenke 477
 Erosionsterminanta 1244
 Erosionsterrasse 1557
 Erosionsvorgänge 1235
 Erosionszyklus 274
 erratischer Block 195
 Eruption 576
 Esker 577
 Estavelle 578
 Eugeosynklinale 581
 eustatische Bewegungen 958
   Meeresspiegelschwankungen 958
   Terrasse 1559
 Eustatism 582
 Evorsion 583
 ewiger Schnee 1777
 Exaration 584
 Exfoliation 585
 exhumiertes Relief 1324
 exogener Agent 38
   Faktor 594
   Prozesse 1236
 Explosionskaldera 219
 explosiver Vulkan 1761
 Exsudation 589
 Extrusion 590

 Fall 1086
 Falte 436
 Faltengebirge 1013
 Fanglomeratkegel 150
 Fastebene 335, 1110
 Fastinsel 1116
 Fazettengeschiebe 1774
 Feinschuttinseln 1072
 Feld 285
 Fels 1392, 1469
 Felsenmeer 286, 751, 916
 Felsenwand 1117
 Felsenwüste 750
 Felsfenster 121

- Felsfußfläche 1104
 Felskegel 364
 Felskessel 919
 Felsnadel 8
 Felsriegel 1220
 Fellsäcke 1522
 Felsschlipf 1394
 Felsschutt 739
 Felssohle einer Terrasse 1447
 Felssturz 261, 1506
 Felsterrasse 1557, 1576
 Felstor 121, 1213
 Felszahn 352
 Fenster 610
 Fernling 974
 Festland 1692
 festliegende Düne 523
 feuchte Massenbewegungen 91
 Feuersee 845
 Findling 195
 Fingerdelta 450
 fingerförmiges Delta 450
 Firn 614, 1030
 Firneis 667
 Firnfeld 288
 Firnmulde 1037
 Firnschnee 1030
 Firstlinie 895
 Fjäll 618
 Fjärd 617
 Fjärdenküste 1645
 Fjärdküste 1645
 Fjell 618
 Fjord 612
 Fjordküste 1644
 Flachebene 327
 Flächenerosion 557
 Flächenspülung 557
 flacher Vulkan 1760
 Flachküste 1653
 Flachland 331
 Flachmoor 1628
 Fludenlava 1076
 Flankendreieck 1173
 Fließgrenze 887
 Fließschicht 972
 Flöz 1471
 Fluß 1357
 Fluß 1385
 Flußablagerungen 97
 Flußabwärts 135
 Flußanzapfung 234
 Flußarm 207
 Flußbaue 905
 flußaufwärts 106
 Flußbecken 184
 Flußbett 48
 Flußerosion 561
 Flußgebiet 184
 Flußinsel 1073
 Flußliman 881
 flußloses Gebiet 1293
 Flußnetz 1364
 Flußregulierung 1305
 Flußtal 1711
 Flußterrasse 1560
 Flußzwig 207
 Flut 623, 1365
 Flutbett 47
 Fluvialrelief 1325
 fluviatile Ebene 296
   Erosion 561
   Terrasse 1560
 fluvioglaziale Ablagerung 466
 Akkumulation 18
   Ebene 315
   Terrasse 1561
 fluviolimnische Akkumulation 19
 fluviomarine Akkumulation 20
 Flysch 619
 Föhrdenküste 1646
 Förde 621
 Fördenküste 1646
 fossiles Boden 1453
   Eis 668
 fossilisierte Fastebene 1113
 fossilisiertes Relief 1326
 freier Mäander 938
   Strandwall 385
 Franzenriff 1281
 Frost 828
 Frostglättung 55
 Frostshebung 540
 Frostsprengung 373, 644
 Frostsprengungsschutt 643
 Frostverwitterung 644
 Frostwirkung 645
 Fuldj 637
 Furchen 1063, 1745
 Furte 1219, 1694
 Gabelung 191
 Galerie 638
 Ganzkarst 774
 Gassi 640
 Geantiklinale 642
 Gebirge 1008
 gebirgsbildende Bewegungen 964
 Gebirgsbildung 1068
 Gebirgsgletscher 679
 Gebirgskette 854
 Gebirgsklotz 927
 Gebirgsknoten 1051
 Gebirgsküste 1662
 Gebirgsmasse 927
 Gebirgsstock 927

- Gebirgssystem 1443
 Gebirgstreppen 1615
 Gefälle 1086
 Gefällsbruch 1395
 Gefällskurve 1246
 Gefrieren 828
 Gefügebildung; 1534
 Gehänge 516
 Gehängegletscher 691
 Gehängeschutt 456
 gehobener Strand 1166
 Geiser 672
 gekopfter Fluß 1388
 gekreuzte Terrassen 1585
 Gekriech 408, 1596
 Gekröselava 872
 gekrümmter Haken 1404
 Geoantiklinale 642
 Geochronologie 649
 Geodepression 650
 geographische Zone 1788
 Geoid 652
 geokratische Bewegungen 959
 geologisches Fenster 610
   Orgel 1066
   Schicht 1471
 Geomorphologie 653
   der Regionen 658
 geomorphologische Anordnung 1479
   Faktor 596
   Karte 752
   Kartierung 249, 250
   Landschaft 1108
   Raionierung 1291
   Symbol 1434
   Vorgänge 1237
 geomorphologischer Distrikt 507
   Schema 1410
   Schule 1511
 Geomorphogenese 997
 Geomorphogenie 997
 Geomorphographie 998
 Geosphäre 662
 Geosynklinal 663
 Geotektonik 664
 geotektonische Hypothesen 815
 Geotumor 666
 geradlinige Küste 1665
 gerichteter Karst 244
 Gerölle 639
 Geröllhügel 837
 gerölltes Steinblock 200
 Geschiebelehm 125
 Geschiebemergel 125
 Gesims 1208
 Gestade 344
 Gestein 1392, 1469
 Gesteinsleiste 162
 Gewölbe 1161
 Geysir 672
 gezahnte Küste 1652
 Gezeiten 917
 Gezeitendelta 454
 Gezeitenraum 1793
 Gezeitenrinne 225
 Gipfel 1153, 1752
 Gipfelflur 698
 Gips 699
 Gipsgestein 699
 Gitterskulptur 598
 Glacis 709
 glatte Küstenlinie 1665
 Glättung 495, 1519
 Glazial 1466
 Glazialakkumulation 21
 glaziale Ablagerung 467
   Aufschüttungsebene 300
   Delta 455
   Ebene 316
   Vorgänge 1238
 Glazialerosion 563
 Glazialeustasie 705
 glazial-eustatische Niveauschwankungen 705, 960
 Glazialisostasie 706
 Glazialrelief 1328
 Glazialtal 1712
 Glazialtektonik 708
 glazialumformte Küste 1648
 Glazialzeit 1123
 glazifluvial Akkumulation 18
 Ablagerung 466
 glazigene Delta 455
   Tektonik 708
 glaziofluviale Ebene 315
 Glaziologie 707
 Gleichgewichtsgefälle 1088
 Gleichgewichtsprofil 1244
 Gleitbahn 836
 Gleitfläche 1064, 1096, 1496
 Gleithang 913
 Gleithangterrasse 1574
 Gletscher 674
 Gletscherakkumulation 21
 Gletschereis 669
 Gletschererosion 563
 Gletscherkunde 707
 Gletscherküste 1648
 Gletschermühle 968
 Gletscherschrammen 1476
 Gletscherschutt 467
 Gletscherspalte 409
 Gletschertal 1712
 Gletschertisch 925
 Gletscherzunge 884
 Glint 716

- Glyptogenese 717
 Gneiss 720
 Goletz Terrasse 1562
 Golf 722
 Graben 727
 Grabenbruch 727
 Granit 728
 granitisches Relief 1329
 Grat 771
 Greisenalter 1463
 grobklastische Gesteine 1255
 Großlandformen 625
 Grotte 740, 742, 1135
 Grundmoräne 985
 Grundwasser 1157
 Grus 745
 Guyot 747
- Haarstein** 1149
Haff 850
Haffküste 1654
Haken 1403
Hakenschlagen 826
Hakenwerfen der Schichtköpfe
 826
Halbhöhle 1032
Halbinsel 1116
Halbkarst 945
Halbmond 1415
Halde 748
Haldenhang 1747
Halokarst 749
Hals 816, 1599
Halsabschneidung 1284
Halsabschnürung 1284
hammada 750
Hängegletscher 691
Hängendes Tal 1737
Hängetal 1737
Hangleiste 1577
Hangprozesse 1243
Hangterrassierung 1545
Härtling 975
Hober 1432
Himalayatalgletscher 689
Hinterdüne 128
Hinterland 764
Hinterstrand 129, 1168
Hochebene 317
Hochfläche 1186
Hochflutbett 47, 152
Hochgebirge 1012
Hochgebirgs-Gletscher alpi-
 ner Typ 688
Hochgebirgsrelief 1310
Hochküste 1651
Hochland-Gletscher 682
hochliegendes Synklinale 1436
Hochmoor 1627
- Hochplateau** 1186
hochpolarer Gletscher 683
Hochwasser 1365
Höhe 56, 824
höhengleiche Terrasse 1580
Höhenlinie 430, 820
Höhenlinienabstand 535
Höhenmessung 767
höhenungleiche Terrasse 1571
Höhle 259, 638, 1135
Höhlenfluß 1391
Höhlengerinne 1391
Höhlenkunde 1459
Höhlenperlen 1128
Höhlensohle 1174
Höhlformen 627
Höhlkehle 1034
Höhlung 259, 1135
Holokarst 774
Holozän 775
Holm 1073
Horn 777
Hornitos 780
Horst 781
Hügel 348, 440, 1005
Hum 783
Hummock 784
Hydrolakkolith 763
Hypsographie 766
hypsographische Karte 753
 Kurve 428
Hypsometrie 767
hypsometrische Karte 754
 Kurve 429
- Immersion** 790
Impermeabilität 791
ineinandergeschachtelte Tröge
 1618
Infiltration 795
Ingression 796
Ingressionsküste 1649
Inlandeis 676
Inlandeisküste 1647
Inlandsis 797
innenbürtiger Faktor 593
 Vorgänge 1233
Innendüne 522
Innenküstenlinie 1650
Innenmoräne 986
Insel 799
Inselberg 798
Inselbogen 119
Inselgruppe 126
Inselguirlande 119
Inselnehrung 1599
Inselreiche 126
insequentes Tal 1713
Interglazial 806

- Interglazialzeit 1124
 intermontanes Becken 479
 Intermontansenke 479
 Interstadialzeit 807
 intramontanes Becken 481
 Intrusion 808
 Inundation 809
 Inversion 810
   des fluviatilen Reliefs 811
   des vulkanischen Reliefs 813
 Isanabase 817
 Isobathe 818
 Isohypse 820
 Isokatabase 819
 Isoklinaltal 1714
 Isostasie 821
 isostatische Bewegungen 961
   Gleichgewicht 46
 Isthmus 816

Jama 833
 Jochgletscher 677
 junge Krustenbewegungen 962
 junge Küste 1664
 Jugendalter 1465
 Jungtal 1739
 jurassisches Relief 1332

Kalkstein 215
 Kame 837
 Kamine 778
 Kamm 405
 Kammeis 1149
 Kammlinie 895
 Kanal 223, 1477, 1514
 Kanalenküste 1673
 Kantengerölle 1774
 Kantengeschiebe 1774
 Kap 230
 Kar 283, 838
 Kargletscher 675
 Karling 777, 839
 Karreeböden 1454
 Karren 840, 857
 Karrenbrunnen 866
 Karrenfeld 289
 Karriere 240
 Karst 241
 Karstbildung 247
 Karstbrunnen 1259
 Karstdepression 474
 Karstenfenster 609
 Karstgebiet 1184
 Karstinselberg 783
 karstische Erosionsbasis 1040
   Prozesse 1229
 Karstologie 248
 Karstrelief 1316
 Karstschacht 1259

 Karstschlot 833
 Karstsenke 474
 Karsttrichter 1154
 Karstzyklus 270
 Kastelfelsen 1347
 Kataklinaltal 1705
 Katakombe 255
 Katarakte 256
 Katastrophentheorie 257
 Katavothre 1209
 Kegelkarst 970
 Kerbtal 1742
 Kies 1145
 Kieselkruste 421
 Kiesrücken 577
 Kienssenlava 1146
 Kieswüste 1288
 Kieszunge 1355
 Klamm 268
 klastische vulkanische Produkte 1544
 Kleinformen 950
 kleinklastische Gesteine 1254
 Kleinlandformen 626
 Kliff 599
 Kliffküste 1643
 klimabedingte Formungsvorgänge 1441
 Klimageomorphologie 655
 Klimamorphologie 655
 klimamorphologisches Regime 1441
 klimatisch bedingte Terrasse 1553
 klimatische Morphologie 1317
   Schneegrenze 886
 Klippe 842
 Kluft 1481, 1508
 Kluftkarren 860
 Kluftrohren 866
 Klumpen 345
 Knick 1395
 Kolluvium 353
 Kompetenz 355
 Konfluenz 371
 Konfluenzstufe 1612
 Konglomerat 375
 konkaves Ufer 912
 konkordante Küste 1634
 Konkordanzküste 1634
 konsekuentes Tal 1707
 Kontinent 377
 Kontinentalabfall 1217
 Kontinentalabhang 1217
 kontinentaler Block 194
   Masse 194
 Kontinentalböschung 1217
 Kontinentaldrift 489, 1608
 Kontinentaldüne 522

- Kontinentalgletscher 676
 Kontinentalhang 1217
 Kontinentalinsel 801
 Kontinentalrand 918
 Kontinentalschelf 1179
 Kontinentalsockel 1445
 Kontinentaltafel 1179
 Kontinentalverschiebung 489
 Kontraktionstheorie 1537
 konvexes Ufer 913
 Koog 1199
 Koralleninsel 802
 Korallenküste 1635
 Korallenriff 1278
 korrelative Ablagerung 464
 Kordillere 383
 Korngrößenklassierung 729
 Kornverteilung 729
 Korrasion 382
 Korridor 387
 Korrosion 391
 Kranzriff 131
 Krater 395
 Kratogen 399, 1176
 Kraton 399, 1176
 Kreuzschichtung 1474
 Kriechen 1596
 kritische Gefälle 1087
 Kritz 1063, 1476
 Krustenbewegungen 967
 Kryokonitlöcher 1690
 Kryopedologie 648
 Kryoplanation 411
 Krypturbation 413
 Kryptodepression 414
 Kulturterrasse 44, 1552
Kuppe 514
Küste 344, 1630
Küstenbereich 1790
 Küstendüne 525
 Küstenebene 339
 Küstenkarren 861
 Küstenkliff 399
Küstenlinie 897
Küstenprozesse 1240
 Küstenriff 1282
 Küstenterrasse 1547, 1564, 1567
 Küstenzone 900
- Lage 1471**
 Lagergang 1433
 Lagune 849, 850
 Lagunenküste 1654
 Lagunenriff 131
 Lahar 851
 Lakkolith 847
 lakustrisches Relief 1333
 Landenge 816
 Landformen 624
 Landschaft 852
 Landstufe 423
 Längenprofil 1246
 Längsdüne 526
 Längsküste 1634, 1659
 Längsprofil 1246
 Längstal 1715
 Lapilli 867
 Lateralerosion 565
 Laterit 868
 Laufen 1357
 Lava 869
 Lavabank 1159
 Lavadecke 1159
 Lavadelta 453
 Lavaebene 321
 Lavafaden 1103
 Lavafall 254
 Lavafeld 290
 Lavalage 1159
 Lavanadel 10
 Lavapfropf 1027
 Lavaplateau 1188
 Lavaring 1093
 Lavaschlanch 1623
 Lavasee 845
 Lavastrom 1602
 Lavatafel 1188
 Lavatunnel 1623
 Lavavulkane 363
 Lawine 136
 Lawinengang 425
 Lawinenkegel 357
 Lawinenmoräne 981
 Lawinenzug 425
 lebendige Tektonik 1028
 Lehm 468, 877
 Lehmkeil 1084
 Lehne 1527
 Leiste 1208, 1588
 Lido 879
 Liman 880, 882
 Limanküste 1657
 limnische Akkumulation 22
     Aufschüttungsebene 303
 Linearerosion 566
 Lithogenese 898
 Litoral 900
 Litoralkarren 861
 Litoralzone 900, 1790
 Lithogenese 898
 Lithologie 899
 Lithosphäre 901
 Loch 638
 Lockkarren 866
 lokale Denudationebasis 1042
     Erosionsbasis 1042
 Lokalterrasse 1565
 Löß 903

- Lößkeil 1084
 Lößkindl 1102
 Lößmandeln 1102
 Lößmännchen 1102
 Lößpuppen 1102
 Lösungsnapf 101
 Lücke 1507
- Mäander 933
 Mäanderdurchbruch 1284
 Mäandergürtel 1097
 Mäanderhals 1107
 Mäanderkarren 862
 Mäanderkerbtterrasse 1568
 Mäanderlobus 902
 Mäanderstreifen 1097
 Mäanderterrasse 1568
 Mäanderzunge 902
 Maar 908, 1766
 Magma 910
 Mantel 914
 marine Akkumulation 24
   Aufschüttungsebene 304
   Aufschüttungsterrasse 1549
 mariner Zyklus 278
 marines Relief 1335
 Marsch 922, 1661
 Marshland 922
 Massenbewegung 460
 Massentransport 460
 Massiv 927
 Maximalböschung 1087
 mechanische Verwitterung 498
 Meer 915
 Meereis 670
 Meerenge 1477
 Meeresküste 1660
 Meeresspiegel 1045
 Meeresterrasse 1567
 Meerpforte 1477
 mehrachsiger Vulkan 1758
 Mergel 920
 Mesa 947
 Meteoritekrater 397
 Migration der Dünes 951
 Mikrorelief 950
 Miogeosynklinal 954
 Mittagslöcher 1690
 Mittelgebirge 1016
 Mittelmoräne 990
 mittlere Höhe 58
   Tiefe 32
 mittlerer Böschungswinkel 1090
   Gefällswinkel 1090
 Mofetten 969
 Molasse 971
 Mollisol 972
 Monadnock 973
 monogenes Relief 1337
 monoklinale Struktur 976
 Monoklinaltal 1717
 Monokline 976
 Moor 1626
 Moräne 979
 Moränenamphitheater 105
 Moränenrelief 1338
 Moränenstoff 930
 morphodynamische Karte 756
 morphogenetische Karte 757
   System 1442
 morphographische Karte 758
 morphoklimatische Wiederan-
   passung 1274
   Zone 1791
 morphochronologische Karte
   755
 Morphologie der Erdoberfläche
   653, 999
 morphologische Analyse 108
   Karte 752
   Konvergenz 379
 morphologisches Profil 1245
 Morphometrie 1000
 morphometrische Karte 759
 Morfoskopie 1001
 Münsterböden 697
- Nachsacken 1532
 Nachsackungsdepression 486
 Nachsackungssenke 486
 nackte Karren 863
 nackter Karst 243
 Nadel 1470
 Nadelstein 1149
 Naturbrücke 1196
 natürlicher Böschungswinkel
   1087
   Damm 735
 Nebenfluß 35
 Neck 1027
 negative Bewegungen 955
 Nehrung 384, 879, 1127
 Nehrungsküste 1656
 Neigung 443
 Neotektonik 1028
 neritische Zone 1300, 1792
 Niedermoor 1628
 niedrige Küste 1653
 Nische 1032
 Nivation 568, 1038
 Nivationsmulde 1037
 Nivationsnische 1037
 Niveaulinie 430
 Nivellierung 1048
 Nivellment 1049
 Nivokarst 1050
 Normalbett 48
 Normalgefällskurve 1244

- Normalerosion 569
 Normalgefälle 1088
 normaler Erosionszyklus 280
 Nunatak 1053
- Oase 1054
 Obelisk 1057
 Oberflächenentwässerung 1420
 Oberflächenformen 624
 Oberflächenmoräne 995
 Obermoräne 995
 oberes Denudationsniveau 1047
 obsequentes Tal 1720
 Odontolithen 1062
 Orgel 1066
 Orogen 1067
 orogene Vorgänge 1241
 Orogenese 1068
 orogenetische Bewegungen 964
 Orographie 1069
 orographische Karte 760
     Schneegrenze 888
 orokratische Periode 1125
 Orometrie 1070
 örtliche Erosionsbasis 1042
 Os 577, 1071
 Ozean 1059
 Ozenbecken 187
 ozeanische Insel 803
- paarige Terrassen 1580
 Puckeis 163, 1074
 Packung 1532
 Paläogeographie 1077
 Paläogeomorphologie 1078
 Paläomagnetismus 1079
 Palisade 1081
 Palsa 1082
 Palsen 1082
 Palynologie 1080
 Panfan 1085
 Paraboldüne 530
 Parageosynklinale 1092
 parallele Terrassen 1581
 parasitär-Kegel 367
 parasitischer Kegel 367
 Paß 1094, 1214
 Patina 1095
 pazifischer Küstentyp 1676
 Pediment 1104
 Pedimentierung 1105
 Pediplain 1106
 pediokratische Periode 1126
 Peles Haar 1103
 Pelite 1109
 Peneplain 1110
 Penitentes 1429
 perennierender Schnee 1777
 Peressyp 1127
- Pergelisol 1119
 Periglazial 1122, 1339
 Periglazialrelief 1339
 peripherische Senke 483
 Permafrost 1119, 1130
 Permafrostzone 1789
 Permanenz der Kontinente und
     Ozeane 1133
 Permeabilität 1134
 Petrographie 899
 petrographische Fazies 591
 petrographisches Relief 1340
 Pfanne 1405
 Pfeiler 351
 Rforte 1195
 Pfropfberg 1027
 phreatisches Grundwasser 1156
 physische Geographie 651
 physischer Abbau 498
 physikalische Verwitterung 498
 Piedmont 1142
 Piedmontebene 1143
 Piedmonttreppen 1615
 Pilzfels 148
 Pingo 1147
 Piramide 777
 Planierung der Erdoberfläche
     1048, 1171
 Plastizität der Gesteine 1175
 Plastizitätsgrenze 889
 Plateau 1182
 Plateaugletscher 682
 Platte 1198
 Plattform 1176
 Playa 1191
 Pleistozän 1192
 Polder 1199
 Polygonböden 1454
 Politur 1519
 Polje 1200
 polygenetisches Relief 1343
 polyzentrischer Vulkan 1758
 polyzyklisches Relief 1342
 Ponor 1209
 Postglazialzeit 775, 1215
 Prallhang, 912, 1357
 Prallufer 912
 Primärrelief 1344
 Primärrumpf 333
 Proluvium 1250
 Psammite 1254
 Psephite 1255
 Pseudokarst 1256
 Pseudokarst auf vulkanischen
     Gesteinen 1772
 Pseudoterrasse 1257
 Pseudovulkan 1258
 pyroklastische Materiale 931
     Produkte 1152

- Quartär 422
 Quelleiskuppe 515
 Quelle 822
 Quellgebiet 1058
 Quellnische 1035
 Querdüne 533
 Quergang 534
 Querküste 1669
 Querprofil 1248
 Quertal 1741
- Rachel 1271
 Radius der Erde 1273
 Rampe 1269, 1527
 Randmoräne 988
 Randstufe 1615
 Rapilli 867
 Rasenhügel 1025
 Räuberfluß 1387
 rautenförmige Rippel 1377
 Referenzellipsoid 541
 regenerierter Gletscher 684
 Regenspur 103
 regionale Geomorphologie 658
   Terrasse 1575
 Regolith 1303
 Regression 1304
 Reifenalter 1464
 reifes Relief 1336
 relative Höhe 59
 Relief 1307
 Reliefformen 624
 Relief im Jugendstadium 1353
 Reliefdarstellung 1358
 Reliefenergie 547
 Reliefinversion 810
 Reliefkarte 761
 Reliefnivellierung 1048
 Reliefumkehr 810, 812
 resequentes Tal 1726
 Restberg 388, 924, 973, 1019,
   1346
 Resthügel 388, 973
 rezente Krustenbewegungen
   962
 Ria 1368
 Riasküste 1666
 Riedel 510, 805
 Riegel 1220, 1780
 Riesenkessel 919
 Risenkrater 217
 Riesentopf 919
 Rife 1164
 Riff 1276
 Riffschutthalde 1530
 Rift 1371
 Rillen 1745
 Rillenkarrén 864
- Rillenspülung 1516
 Ringtal 132
 Ringwall 1456
 Rinne 1271, 1372, 1517, 1681
 Rinnenkarrén 865
 Rippelmarke 1374
 Rippel 1374
 Riss 1481
 Risse 400
 Ritz 1476
 Rollkiesel 639
 Roterde 1591
 Rücken-berg 519
 rückgreifende Erosion 570
 Rückland 764
 rückläufige Erosion 570
 rückschreitende Erosion 570
 Rückseite 1366
 Rückzug der Gehänge 1362
   des Gletschers 1275
 Rückzugmoräne 993
 Ruhekliff 603
 ruhender Vulkan 1757
 ruinenförmige Felsen 1347
 Rumpffläche 335, 1110, 1499
 Rundhöcker 1393
 Rundkarrén 866
 Runse 1271
 Rutschmasse 392
 Rutschkräuselung 1696
 Rutschungsleisten 1614
- Sackung 1532
 Salze 1759
 Sammelbecken 188
 Sand 1031
 Sandbarre 170
 Sander 1401
 Sandr 1401
 Sandr-Ebene 315
 Sandriff 170, 407
 Sandstein 732
 Sandzunge 1355
 Sattel 831, 1507
 Säule 350, 1470
 Schacht 142
 Schafstiege 264, 1588
 Schanze 1610
 Schären 1444
 Schärenküste 1674
 Schelf 1179
 Schelfeis 1513
 Schichtfläche 1181
 Schichtplatte 1181
 Schichtrippe 771
 Schichtstufe 423
 Schichtterrasse 1577
 Schichtung 1473
 Schichtvulkan 1475

- Schiefer 1518
 Schild 1422
 Schildberg 519
 schildförmige Düne 531
 Schildvulkan 1760
 Schlacken 1414
 Schlammlava 873
 Schlammprudel 1759
 Schlammstrom 65, 851, 1603, 1604
 Schlammvulkan 1759
 Schleifung 495
 Schlot 393, 778
 Schlotgang 393
 Schlotponore 1209
 Schlucht 268, 444, 1481
 schlummernder Vulkan 1757
 Schlund 142
 Schlundloch 1209
 Schmelzlöcher 1690
 Schnee-Erosion 568, 1038
 Schneegrenze 892
 Schneelinie 892
 Schneerutsch 94
 Scholle 620
 Schollengebirge 1010
 Schollenlava 1
 Schorre 1177
 Schotter 639, 1145
 Schotterrasse 1551
 Schragküste 1637
 Schramme 1476
 Schratten 857
 Schrumpfungstheorie 1537
 Schrund 1508
 Schubdecke 1160
 Schubmoräne 987
 Schulter 1686
 Schutt 1073
 Schuttdecke 1411
 Schuttfächer 361
 Schuttfracht 441
 Schutthalde 739, 1158
 Schuttkegel 361
 Schuttkriechen 197
 Schuttlast 441, 825
 Schuttstrom 1605
 Schüttung 1267
 Schuttwüste 750
 schwankender Stein 1139
 Schwelle 1219, 1223, 1694, 1780
 Schwemmkegel 358
 Schwere 730
 Schwerkraft 730
 Schwermineral 952
 Schwingung 508
 Schwingungsrippel 1374
 Sediment 1424
 Sedimentation 1425
 See 844, 915
 Seebecken 185, 186
 Seehöhe 1045
 Seekliffrückzug 1361
 Seeterrasse 1563
 seichter Karst 587
 Seillava 870
 seismisches Gebiet 1302
 seismische Bewegungen 965
 Seitenerosion 565
 Seitenmoräne 988
 Seitenplanierung 1172
 seitige Anzapfung 238
 seitliche Erosion 565
 Sekundarkliff 601
 Selbstanzapfung 134
 selektive Erosion 559, 571
 Senke 471
 Senkung 1490
 Senkungszone 1787
 Seracs 1427
 Sicheldüne 172
 Sill 1433
 Silt 907
 Sinterbecken 725
 Sinterschale 725
 Siphon 1432
 Skjærküste 1667
 Skulpturformen 1348
 Skulpturprozesse 1242
 Sockel 1446
 Sohle 1174
 Solifluktion 1451
 Solifluktionrumpffläche 1550
 Soll 1452
 Sommawall 1456
 Spaltental 1708
 Speilloch 578
 Speläologie 1459
 Sortierung 1457
 Spitze 1153, 1752
 Spitzkegel 362
 Sporn 1141, 1251
 Spritzer 848
 Sprung 606
 Sprungbewegung 1398
 Spulpediment 1104
 Sserir 1428
 Stadialmoräne 994
 Stadien 1462
 Stalagmit 1468
 Stalaktit 1467
 ständiger Frost 829
 Stauchmoräne 987
 Stauquelle 578
 Stauungwulst 1697
 Steigen 623
 Steilabfall 1357

- Steilhang 1357
 Steilwand 1748
 Steinband 209
 Steines 668
 Steingirlanden 695
 Steinlawine 137
 Steinnetzböden 1206
 Steinpflaster 1098, 1100
 Steinpflasterböden 1100
 Steinplattenböden 1100
 Steinpolygone 1206
 Steinring 267
 Steinringhöden 267
 Steinschlag 261
 Steinschutt 739
 Steinstreifen 209
 Steinstrom 1390, 1605
 Steinwüste 750, 1288
 Stengelstein 1149
 stillstehende Düne 523
 Stirnmoräne 984, 996
 Stollen 638
 Stopelmoräne 982
 Strand 1162, 1521, 1630
 Strandakkumulation 23
 Stranddüne 140, 525
 Strandebeue 322
 Strandgerölle 639
 Strandkiesel 639
 Strandlinie 897
 Strandmulde 1509
 Strandplatte 1177
 Strandriff 1282
 Strandrinne 1509
 Strandrippel 1374
 Strandsee 850
 Strandterrasse 1564, 1572
 Strandwall 384, 1164
 Stratovulkan 1475, 1769
 Strecke 638
 Streungskegel 358
 Strichdüne 526
 Stricklava 870, 1076
 Strom 1385
 stromabwärts 135
 stromaufwärts 106
 Strombecken 184
 Strombett 48
 Stromgebiet 184
 Stromnetz 1364
 Stromschnell 1270, 1357
 Stromsystem 1364
 Strömungsrippel 1375
 Strömungsröhre 1623
 strophische Bewegungen 499,
 966
 Strudelkessel 919
 Strudeltopf 919
 Struktur 1478
 Strukturaltal 1731
 strukturbedingtes Relief 1309
 Strukturböden 1454, 1455
 strukturelle Geomorphologie
 660
 Strukturfläche 1502
 Strukturformen 1349
 Strukturplatte 1181
 Struktursenke 484
 Stufen 1588
 Stufenfläche 1366
 Stufenlehne 1366
 Stufenrain 44
 Sturmdelta 451
 Sturzbach 1065, 1600
 Sturzbahn 425, 836
 subaerische Entwässerung 1420
 subglaziales Tal 1732
 subkutane Karren 858
 sublittorale Zone 1484
 submarine Rutschung 85
 submariner Kanyon 229
 submarines Relief 1350
 Tal 1733
 subsequente Depression 485
 Senke 485
 subsequentes Tal 1734
 subterane Entwässerung 1419
 Subvulkan 1493
 symmetrische Rippel 1378
 symmetrisches Tal 1728
 Synklise 1438
 Synklinale 1435
 Synklinaltal 1729
 Synklinorium 1437
 System der klimatischen Geo-
 morphologie 1441
 Tafelberge 947, 1020
 Tafelland 1182, 1198
 Takyr 1523
 Tal 1699
 Talanfang 1058
 Talaue 47
 Talausgang 746
 Talbeginn 1058
 Talbodenmäander 936
 Tälchen 1751
 Taldamm 164
 Tälergeneration 647
 Talgletscher 693
 Talhang 1746
 Talhaupt 1383
 Talmäander 942
 Talmündung 746
 Talriegel 164
 Talsohle 48
 Talsporn 1148

Talterrasse 1560
Talweg 1531
Taschenboden 213
tätiger Vulkan 1756
Teich 152
Teilzyklus 548
Tektogenese 1534
Tektonik 1535
tektonische Bewegungen 967
    Fenster 610
    Gebirge 1021
    Geologie 1535
    Polje 1204
    Relief 1352
    Senke 487
    Tal 1738
Tephra 1544
Tephrochronologie 1536
Terra rossa 1591
Terrasse 1546
Terrassenablagerung 470
Terrassenbedeckung 470
Terrassendivergenz 509
Terrassenfläche 1197
Terrassenflur 1197
Terrassenhang 636
Terrassenkante 1006
Terrassenkonvergenz 380
Terrassenlehne 636
Terrassensohle 1447
Terrassierung 1545
Texturböden 1455
Theorie der Kontinentalverschiebung 1538
    der Isostasie 1540
    der Plutonisten 1542
    der Undationen 1541
Thermokarst 1590
Thufur 1025
Tieden 917
Tief 1210
Tiefe 30
Tiefebene 319
Tiefenerosion 555
tiefer Karst 545
Tiefsee-Ebene 292
Tiefseegraben 738
Tiefseerinne 738
Tiefseeterrasse 1578
Tiefseetrog 738
Tiefsenke 472
Tillite 1594
Tobel 268
Tombolo 1599
Ton 124
topographisches Profil 1247
torartige Grotte 1212
Torf 1625
Torfhügeln 1082
Torfmoor 1626
tote Düne 523
toter Gletscher 680
    Kliff 603
Toteis 671
Transfluenz 1606
Transgression 1607
Transport 1609
Transversaldüne 533
transversale Küste 1670
Trapps 1611
Traufe 895
Trockenlegung 588
Trockental 1448, 1727
Trocknungspolygone 1207
Trogtal 1617
Tropfenarbeit 1194
Tropfenkegel 780
Trümerschutt 739
Tumulus 1620
Tunnel 1622, 1624
Tunnelfährte 638
Turm 1027, 1057, 1629
Turmkarst 970
Überfaltungsdecke 1160
Übergang 1694
Überhang 389
Überschiebung 1510
Überschiebungsdecke 1160
Überschwemmung 809, 1365
Übertiefung 1489
Ufer 911
Uferdamm 735
Uferterrasse 1563
Uferwall 735
Umlaufberg 1210
ungleichsohlige Mündung 372
untätiger Vulkan 1762
unteres Denudationsniveau 1044
Untergrabung 1486
Untergrund 1446, 1491, 1492
unterirdische Anzapfung 239
    Entwässerung 1419
unterirdischer Fluß 1391
    Karst 545
Unterkliff 601
Unterlage 1446
untermeerisches Relief 1350
Untermoräne 985
unterseeisches Tal 1733
Unterspülung 36, 1486
Untertauchen der Küste 1485
untertauchender Kliff 604
Untertauchküste 1668
Unterwaschung 36
Untiefe 1219, 1694

- Urr relief 1344
 Ursprunglichestal 1707
 Urstromtal 1218, 1691
 Uvala 1693
- Veraltetes Relief 1330
 Veraltung des Reliefs 823
 Verdichtung 1532
 Vererbungsfläche 1501
 vererbte Formen 1345
 Verfrachtung 1609
 Vergletscherung 703
 Verjüngung des Reliefs 832, 1306
 Verkarstung 247
 Verknetungen 814
 verlassener Mäander 939
   Kliff 603
 verlassenes Flußbett 49
   Tal 1716, 1722
 verlegter Fluß 1386
 Vertiefung 471
 verwachsene aride Felsebene 1106
 Verwerfung 606
 Verwerfungsebene 1169
 Verwerfungsplane 1169
 Verwerfungstal 1708
 verwilderter Arm 203
 Verwitterung 498, 948
 Verwitterungsdecke 1411
 Verwitterungskruste 1411
 Verwitterungsmasse 1411
 Verwitterungsschutt 497
 Verwitterungstrümmer 497
 Verwitterungszone 1784
 „V“-förmiges Tal 1742
 Virgation 1749
 Vollformen 628
 Vorberg 923
 Vordüne 140
 Vorgebirge 1142, 1251
 vorgeschütteter Strand 1415
 Vorland 1754
 Vorlandgletscher 681, 687
 Vorrücken 1249
 Vorschieben 1249
 Vorsprünge 1251
 Vorstrand 1167
 Vulkan 117, 1755
 Vulkanausbruch 576
 Vulkanembryon 1493
 Vulkanen des hawaiischen Typs 1764
   des Pelée typs 1767
   des Stromboli Typs 1768
   des Vulcano Typs 1770
 vulkanische Akkumulation 27
   Asche 266
 vulkanische Aufschüttungsebene 305
   Bombe 202
   Gebirge 1022
   Gebirgskette 855
   Insel 804
 vulkanischer Tuff 1620
   Relief 1354
 Vulkanismus 1771
 Vulkankegel 366
 Vulkanküste 1677
 vulkanotektonische Depression 488
   Senke 488
- Wabensculptur 598
 Wächte 390
 Wadi 1680
 wahre Einfallinie 894
   Fallinie 894
 Wall 164, 734
 Wallberg 577, 1071
 Wallmoräne 1698
 Wallriff 1277
 Wandenmoräne 991
 Wanderdüne 527
 Warwen 1743
 Wasserfall 252
 Wasserriß 1271
 Wasserscheide 426
 Wasserundurchlässigkeit 791
 Watt 1793
 Wellenrippel 1374, 1379
 Weltmeer 1060
 Wiederausfluß 1360
 Widerhaken 1404
 widersinnige Gefälle 378
 Wiesenmäander 936
 Wildabfluß 1421
 Wildbach 1065, 1600
 Wildentwässerung 25, 1421
 Wildtal 1740
 Wildwasser 1357
 Windablation 446
 Winderosion 560
 Windgasse 640
 Windkanter 1774
 Windmulde 476
 Windrippel 1376
 Winkel der inneren Reibung 1687
 Wulstenlava 870
 Wüste 494
 Wüstenkruste 419
 Wüstenlak 846
 Wüstenpflaster 1098
- Zackengrat 406
 zerklüftete Ebene 334

- Zorrachelung 1272
Zerschluchtung 1272
Zerschneidung 503
Zerschneidungsdichte 458
zerschnittene Fastebene 1111
zerstörende Vorgänge 1232
Zertalung 503
Zertalungsdichte 458
Zorgenberg 924
Ziegenrücken 771
Zieselierung 1311
Zuckerhut 263
Zufluß 35
Zungenbecken 189
Zurückschiebung des Ufers
1363
Zurückweichen des Gletschers
1275
Zurundungsindex 793
Zusammenbruch 1224
Zusammenfluß 371
zusammengesetzter Mäander
935
Vulkan 1758
Zwangsmäander 934
Zwinge 1613
Zwischengebirge 926
Yardang 1775

Index

- aa lava 1
- abandoned channel 49
  - cliff 603
  - meander 939
  - valley 1722
- ablation 2
  - cone 1429
  - moraine 980
- abraded shelf 1177
- abrasion 5
  - platform 1177
  - shore line 1631
- abri 1032
- absolute altitude 57
- abysmal region 1292
  - trench 738
  - zone 1292, 1783
- abyssal floor 472
  - plain 292
  - zone 472, 1783
- accelerated erosion 554
- accretion 1249
- accumulation 12
  - processes 1227
  - relief 1308
- active cave 1137
  - layer 972, 1472
  - permafrost 1472
  - volcano 1756
- adventive cone 367
  - crater 396
- aeolian accumulation 16
  - processes 1234
  - relief 1322
- affluent 35
- age of landforms 1753
- aged relief 1330
- agglomerate 42
- aggradation 43
- aggradational terrace 1548
- aggraded basin-plain 150
- aiguille 8
- aisle 387
- alkali-flat 1405
- allite 51
- alluvial apron 710
  - bench 714
- alluvial cone 358
  - deposits 97
  - fan 358
  - flat 296, 306
  - plain 296, 306
  - terrace 1551
- alluviation 95
- alluvium 96, 97
- Alpine mountain 1012
  - relief 1310
  - type glacier 688
- alteration 52
- alternate terrace 1571
- altiplanation 55
  - terrace 1550
- altitude 56
- amount of local relief 547
- anaclinal valley 1700
- anastomosed channel 203
- anchored dune 523
- ancient cliff 603
- anemolith 109
- angle of inclinaison 1086
  - of inner friction 1687
  - of repose 1087
  - of rest 1087
- antecedence 111
- antecedent valley 1701
- anthropic accumulation 13
  - agent 592
  - relief 1312
- anticlinal valley 1702
- anticline 114
- anticlinorium 115
- Appalachian relief 1314
  - topography 1314
- applanation 1048
- applied geomorphology 654
- archeomagnetism 1079
- archipelago 126
- areal erosion 557
- areic 122
  - zone 1293
- arenite 1254
- arete 406
- aretic 122
- arid cycle 273
- arrangement of rocks 1478

- aseismic region 1294
 ash tuff 281
 asymmetric valley 1703
 Atlantic type coast 1672
 atoll 131, 802
 atrio 132
 atrium 132
 attached island 800
 attrition index 793
 auto-capture 134
 avalanche 136
   con 357
   couloir 425
   moraine 981
   track 425
   scar 425
 aven 142
 average slope 1090
- back-dune 128
   land 764
   - slope 378, 1366
 backshore 129, 1165
 badlands 149, 1101
 Baer-Babinet law 876
 bahada 150
 bank 153, 911
 bar 170, 1127
   beach 171
 barchan 172
 barchandune 172
 bare lapies 863
 barranco 175
 barrier bar 170
   beach 171, 879
   reef 1277
   of shelf ice 1647
   spit 1403
 basalt 178
   plateau 1183, 1188
 base level of erosion 1039, 1041
   plain 328
 basin 438
 baskwater 701
 batholith 177
 bathyal zone 1295, 1785
 bathymetric curve 427
 bathymetry 176
 bay 722
 beach 1162, 1686
   accretion 1415
   berm 1572
   pebble 639
   plain 322
   scarp 599
   terrace 1572
 bed 1471
 bedded volcano 1475, 1769
 bedding 1473
- bedrock 1492
 behead 234
 beheaded stream 1388
 bench 1208, 1686
 benches 1588
 berm 1208, 1588
 bergschrund 1373
 bird-foot delta 450
 blind valley 1719
 block 193, 200
   diagram 199
   field 286, 751, 916
   mere 916
   mountains 1010
   stone stream 1390
   stream 1605
   waste 286, 916
 blowout 476
 bluff 1357
 body of the slide 392
 bold coast 1651
 bolson 201
 boring 638
 bottom moraine 985
 boulder 200
   clay 125
   pavement 1100
 brae 544
 braided channel 203
 breach valley 1730
   of slope 1395
 brook 701
 build-up terrace 1548
 burried peneplain 1113
   erosion surface 1500
   relief 1331
   soils 1453
 burrow 638
- cala 214
 calas coast 1633
 caldera 217
 cañon 228
 canyon 228
 cape 230
 capillary lava 1103
 captor stream 1387
 captured river 1386
 carried moraine 991
 carst 241
 carstification 247
 cascade 252
 cast 1024
 castellated rocks 1347
 cataclinal valley 1705
 catacomb 255
 cataract 256
 catastrophism 257

- catchment area 184
  - basin 188
- catsteps 1614
- cave 259, 1135
  - arch 1212
  - pearl 1128
- cavern 259
- caving-in 1224
- ceiling 1161
- cellular soils 1207
- channel 223, 1477, 1514
- chasm 1481
- chemical weathering 52
- chimney 393, 778
  - rock 1470
- chisseling 1311
- chute 252
- cinerite 281
- cirque-glacier 675
- clay 124
- cleft 585, 1481, 1508
- cliff 6, 1357
- cliffed coast 1643
- climate induced terrace 1553
- climatic geomorphology 655
  - morphology 1317
  - snow line 886
  - terrace 1553
- clints 857
- clot 345
- coast 344, 900, 1630
  - of emergence 1640
  - line 890, 897
  - of submergence 1668
- coastal area 1790
  - dune 525
  - plain 304, 339
  - terrace 1564
- cobble 639
- cockpit 511, 783, 1259
- col 831
- collapse 1224
  - caldera 220
  - sink 513
- colline 348
- colluvium 353
- colmatage 349
- colonnades 351
- column 350
- combe 354
- comb-like ridge 406
- compaction 1532
- competence 355
- competency 355
- complex mountains 1017
- compound alluvial fan 150
  - meander 935
  - volcano 1758
- concave bank 912
- concordant coast 1634
- cone of dejection 358
  - of detritus 358
  - of eruption 366
- conekarst 970
- confluence 371
  - step 1612
- conformable coast 1634
- congelifraction 373, 644
- congeliturbation 374, 413
- conglomerate 375
- conical wall niche 1036
- connecting bar 1599
- consequent valley 1707
- constructional terrace 1548
- continent 377
- continental block 194
  - drift 489, 1608
  - dune 522
  - glacier 676
  - island 801
  - margin 918
  - nuclei 399
  - shelf 1179, 1445
  - slope 1217
  - terrace 1445
- contour-line 430, 820
- contraclinal valley 1720
- contraction theory 1537
- convergence of terraces 380
- convex bank 913
- coombe 354
- coral island 802
  - reef 1278
  - reef coast 1635
  - reef lagon 849
- corded lava 870
  - pahoehoe 870
- cordillera 383
- cornice 389
- corrasion 382
- correlative deposits 464
- correlation of terraces 1262
- corridor 387
- corrie glacier 675
- corrosion 391
- corrugated lava 872
- cove 1751
- covered ablation 3
  - karst 242
- cracks 400
- crag 1469
- crater 395
  - ring 908
- cration 399
- creep 408
- creeping 408
- crescent 1415
  - dune 172

INDEX

- crescentic wall niche 1036
- crest 405
  - line 895
- crevasse 409
- critical slope 1087
- cross-bedding 1474
  - cliff 1780
  - profile 1248
- crossing 1219, 1694
- crumpled lava 874
- crust 1412
- cryoconite holes 1690
- cryogenic stone eluvium 643
- cryopedology 648
- cryoplanation 411
- cryosphere 412
- cryoturbation 413
- cryptodepression 414
- cuesta 423
- cultivation terrace 44
- current ripple 1374, 1375
- cusped bar 171
- cut bank 912
  - off channel 50
  - off-lobe 1210
  - off meander 939
  - plain 334
  - terrace 1557, 1576
- cuvette 438
- cycle of denudation 274
  - of erosion 274

- dale 1751
- Dalmatine type coast 1673
- dam 164
- datum level 1170
  - plane 1170
- dead cave 1136
  - channel 205
  - glacier 680
  - ice 671
  - valley 1716
- debris avalanche 137
  - cone 358, 364
  - fall 261
  - waste 497
- decapitated stream 1388
- declivity 443, 1086
- deep 472
  - karst 545
  - sea plain 292
  - sea terrace 1578
- defile 444
  - of piracy 445
- deflation 446
  - basin 476
  - residues 1367

- deglaciation 447
- degradation 448
- dejection cone 358
- dell 1751
- delta 449
  - plain 310
  - shore line 1636
- deltic coast 1636
- deluvium 456
- demoiselle hill 1150
- dendritic glacier 689
- denudation 459
  - relief 1320
  - processes 1231
- deplanation 1048
- deposited moraine 982
- depression 471
- depth 30
- desert 494
  - crust 419
  - lacquer 846
  - pavement 1098
  - plain 1085
  - varnish 846
- deserted loop 939
- desquamation 491
- destruction 493
- destructional forms 1348
- destructive processes 1232
- detrital material 497
- detritus 497
- diacinal valley 1741
- diagonal coast 1637
  - valley 1709
- diastrophic eustatism 959
  - movements 956
- diastrophism 499
- differential erosion 559
- diffluence 500
- diffluent glacier 677
- digitate delta 450
- dike 534
- diluvium 502
- dip slope 1366
- directed karst 244
- discordant coast 1638
  - junction 372
- dislocation 504
- dissected peneplain 1111
  - plain 334
- dissection 503
- divagation 508
- divagating meander 936
- divarication 191
- divergence of terraces 509
- diverted stream 1386
- diverter 1387
- diverting stream 1387
- divide 426

- doab 510
- dolina 511
- doline 511
- dome 514
- dormant volcano 1757
- down stream 135
  - sagging 1532
  - sagging depression 486
  - settling depression 486
  - trough 727
- drainage 1418
  - area 184
  - density 458
- drapery 516
- dribblet 848
  - cone 780
  - spire 780
- drift terrace 1548
- drip curtain 516
- drowned valley 1733
- drum 519
- drumlin 519
- dry beach 1168
  - delta 358
  - permafrost 1132
  - valley 1448, 1727
- dune 520
  - coast 1639
  - field 287
  - valley 608, 640
- dust welles 1690
- dyke 534
  - wall 534
- dyked land 1199
  - marsh 1199
- dynamical geomorphology 656

- earth's crust 1412
  - flow 65
  - glacier 65
  - hummocks 1025
  - pillar 1150
  - pulsation theory 1543
  - pyramid 1150
  - radius 1273
- earthquake 437, 1426
- ebb 1287
- edge of terrace 1006
- effluent 544
- effusion 539
- elbow of capture 394
- elevated beach 1166
- ellipsoid of reference 541
- ellipsoidal basalts 1146
- eluvium 542
- embankment 1268
- embouchure 746
- embryonic volcano 1493
- emergence 588.
- eminence 824
- enclosed meander 934
- end moraine 996
- endogene agent 37
- endogenetic force 593
- endogenic force 593
- endogenous agent 593
  - force 593
  - processes 1233
- endoreic region 1296
- englacial moraine 986
- entail lava 872
- entrenched meander 934
- epeirogenetic movements 957
- epicycle 548
- euigenesis 549
- epigenetic valley 1710
- epiglacial bench 1556
- equidistance 535
- equiplanation terrace 1550
- erg 287
- erosion 553
  - caldera 218
  - depression 477
  - hollow 919
  - level 1043
  - mountains 1011
  - platform 1180
  - processes 1235
  - relief 1323
  - surface 1499
- erosional residual mountain 973
- erratic 195
  - block 195
  - boulder 195
  - stalactites 762
- escar 577
- escarpement 6
- eschar 577
- esker 577
- established dune 523
- estavel 578
- estuary 580
  - coast 1641
- eugeosynclinal 581
- eustatic changes in sea level 958
  - movements 958
  - terrace 1559
- eustatism 582
- evorsion 583
- exaration 584
- exfoliation 491, 585
- exhumation 586
- exhumed topography 1324
- exogenetic processes 1236
- exogenous agent 594
  - processes 1236

exogenic agent 38, 594
 exoreic region 1297
 explosion caldera 219
   pit 908
 explosive volcano 1761
 exsudation 589
 external agent 38
   processes 1236
 extinct volcano 1762
 extrusion 590
 exudation 589
 exundation 588

faceted pebble 1774
 fall 252
 falling 1287
   - in 1224
   - stones 261
   - tide 1287
 false channel 49
   river 49
 fault 606
   - block mountains 1010
   line 896
   plane 1169
   scarp 1529
   slope 1529
   trough 727
   valley 1708
 feidsh 608
 felsenmeer 286
 fenster 610
 ferricrust 420
 festoned pahoehoe 871
 fiard 617
   coast 1645
 field 285
   terrace 44, 1552
 fill-in-fill terraces 1586
   terrace 1551
 filliform lapilli 1103
 fiord 612
 firn 614, 1030
   basin 288
   field 288
   ice 667
 firth coast 1644
 fissure polygons 1207
 fixed dune 523
 fjäll 618
 fjärd 617
   coast 1645
 fjell 618
 fjord 612
 fjorded coast 1644
 flanking moraine 988
 flat-bottomed periglacial val-
   ley 1724

flattening 118
 flat volcano 1760
 floe 620
 flood 1365
   plain 47, 905
   plain lobe 902
   plain meadow 152
   plain scroll 1355
   tide 623
 floor 1174
 flow 1416
 flume 1681
 fluvial geomorphic cycle 280
   terrace 1560
 fluvial relief 1325
 fluvio-glacial accumulation 18
   - glacial deposit 466
   - glacial terrace 1561
 fluvio-lacustrine accumulation
   19
 fluvio-marine accumulation 20
 flosch 619
 fold 436
   mountains 1013
 folded mountains 1013
 ford 1694
 förð 621
 förðen coast 1646
 foredune 140
 foreland 1251, 1754
 foreshore 141
 forking 191
 fossil ice 668
   ice wedges 633
   peneplain 1113
   soils 1453
 fossilized relief 1326
   erosion surface 1500
 foundation 1446
 fragmental volcanic products
   1544
 free meander 938
 freeze 828
 freezing 828
 fringing reef 1281
 frontal moraine 984
   plain 315
 frost 828
   churning 374, 413
   heaving 540
   mound 763
   polygons 1454
   riving 644
   - shattered blocks 643
   shattering 644
   splitting 644
   weathering 644
   wedging 644
   - work 645

- fuldj 637
 furrow 1063, 1509
- gallery 638
 gap 831, 1507
 gash 1508, 1742
 gat 1214
 gate 1214
 gateway 1195
 geanticline 642
 gelifraction 644
 general geomorphology 657
 generation of valleys 647
 genetic type of landforms 1595
 geochronological scale 1407
 geochronology 649
 geochrony 649
 geocratic Earth-movements 959
 geodepression 650
 geographic zonality 1782
   zone 1788
 geoid 652
 geological window 610
 geomorphic diagram 1410
   processes 1237
   profile 1245
   provinces 1252
   signature 1434
   structure 1479
 geomorphogeny 997
 geomorphography 998
 geomorphological district 507
   map 752
   mapping 249, 250, 251
   province 1252
   school 1511
 geomorphology 653
 geomorphy 653
 geosphere 662
 geosynclinal 663
 geosyncline 663
 geotectonic 664
   hypothesis 815
 geotumor 666
 geyser 672
   cone 360
   mound 360
 giant's kettle 919
 gilgai 697
 gipfelflur 698
 glacial accumulation 21
   age 1466
   cirque 283
   cycle 277
   debris 467
   deposit 467
   deposition coast 1674
   deterision 495
   glacial drift 125, 467
     epoch 1192
     erosion 563
     erratic 195
     funnel 144
     groove 1476
     horn 777
     ice 669
     isostasy 706
     mill 968
     phase 1123
     plain 316
     planing and polishing 1261
     polishing 495
     processes 1238
     recession 1275
     relief 1328
     sandr 1401
     stage 1123, 1466
     striation 1476
     threshold 1220
     till 125
     trough 1617
     valley 1712
   glaciated coast 1648
     knobs 1393
   glaciation 703
   glacier 674
     gate 741
     ice 669
     mill 968
     pavement 1099
     table 925
     tongue 884
     well 968
   glacierization 702
   glacioeustatism 705, 960
   glacioeustasy 705
   glacio-eustatic fluctuations of
     the sea level 960
   glaciofluvial deposit 466
     plain 315
   glaciology 707
   glaciotectonic 708
   glacis 709
   gletcher 674
   glint 716
   gliptogenesis 717
   glyptolith 1774
   gnamma 719
   gneiss 720
   gobi 721
   gorge 268
   goz 726
   graben 727
   gradation 729
   graded profile 1244
     shore line 1658, 1665

- grain size analysis 729
   distribution 729
 grains sizing 729
 granite 728
 granitic relief 1329
 gravel 1145
   desert 1288, 1428
 gravity 730
   slope 1748
 grikes 857
 grotto 740, 1135
 ground moraine 985
   water 1157
   water runoff 1419
 grooves 1517
 grus 745
 gulch 1271
 gulf 722
 gully 1271
   erosion 1272
 gullying 1272
 guyot 747
 gypsum 699
- halocast 749
 hammada 750
 hanging alluvial fan 359
   glacier 691
   valley 1737
 haystack 783, 970
 head 230
   erosion 570
   - valley moraine 996
 headland 230, 1251
   bar 386
 headward erosion 570
 headwater 1058
   basin 188
 heap 1024
 heavy mineral 952
 height 824
 helictites 762
 high coast 1651
   mountains 1012
   mountain relief 1310
   plain 317
   plateau 1186
 highland glacier 679
 highmoor bog 1627
 hill 440
 hills of circumdenudation 944
 hinterland 764
 hog-back 771
 hogback 771
 hog's back 771
 holm 1073
 Holocene 775
 holokarst 774
 homocline 976
 homoclinal structure 976
   valley 1717
 honeycomb structure 598
 hoodoo 1150
 hooked spit 1404
 hornitos 780
 horst 781
 hum 783
 hummock 784, 932
 hurricane delta 451
 hydrocratic Earth-movements 960
 hydrographical basin 184
 hydrolaccolith 763
 hypogene processes 1233
 hypsographic curve 428
   map 753
 hypsographical map 753
 hypsography 766
 hypsometric curve 429
 hypsometrical map 754
 hypsometry 767
- ice age 1192
   barrier 602
   cap 222, 690
   cascade 253
   cliff 602
   dam 1778
   float 620
   floe 620
   foot 620, 1225
   front 602
   jam 1778
   marginal channel 1691
   mountain 786
   pavement 1099
   -push moraine 987
   pushed ridge 987
   pyramids 1427
   rafted boulder 195
   river 1389
   sheet 222
   stream 1389
   table 925
   tongue 884
   wall 602
   wedge 1083
 iceberg 45, 786
 iceland type of volcano 1765
 icemarginal channel 1691
 iceström 544
 illuviation 789
 immersion 790
 impermeability 791
 imperviousness 791
 inch 1073
 incised meander 934
 indelta 452

- indented coast 1652
- indirect ablation 3
- infantile land forms 1353
- infiltration 795
- ingression 796
  - coast 1649
- inherited forms of relief 1345
  - valley 1718
- initial relief 1344
- inland dune 522
  - ice 797
- inlet 1214
  - strait 1477
- inlier 610
- inner bank 913
  - delta 452
  - lowland 483
  - shore-line 1650
  - vale 483
  - valley terraces 1586
- inondation 809
- inselberg 798
- insequent valley 1713
- inset terraces 1586
- interference ripple-mark 1377
- interfluve 805
- interglacial 806
  - period 1124
- interior delta 452
  - valley 1200
- intermediary massif 926
- intermontane bassin 479
  - depression 479
- internal agent 37
  - processes 1233
- intersecting terraces 1585
- interstadial 807
  - epoch 807
- interstream area 805
- intervale 805
- intracratonal geosyncline 1092
- intramontane basin 481
- intramount basin 481
- intrusion 808
- inundation 1365
- inversion of the alluvial relief
  - 811
  - of relief 810, 812
- inverted relief 810, 813
- involutions 814
- irruption 576
- island 799
  - arc 119
  - mesa 923
- isle 799
- islet 1073
- isoanabase 817
- isobase 817
- isobath 818
- isoclinal valley 1714
- isokatabase 819
- isostasy 821
  - theory 1540
- isostatic adjustment 46
  - movements 961
- isthmus 816
- jama 833
- Jurassian relief 1332
- juvenile relief 1353
- kame 837
- kar 838
- karling 839
- karren 840, 857
  - field 289
- karst 241
  - cycle 270
  - depression 474
  - fenster 609
  - pit 142
  - plain 1184
  - topography 1316
  - valley 1200
  - window 609
- karstic base level of erosion
  - 1040
  - funnel 1154
  - processes 1229
- karstification 247
- karstology 248
- katavothron 1209
- kettle hole 919, 1452
- kewire 841
- klippe 842
- knick 1395
- knob 932
- knoll 932
- kratogen 399
- kum 843
- laccolite 847
- laccolith 847
- lacustrine accumulation 22
  - plain 303
  - relief 1333
  - terrace 1563
- lagoon 849, 850
  - coast 1654
  - type of coast 1654
- lahar 851
- lake 844
  - basin 185
  - outlet 544
  - terrace 1563
- land 1692
- landfall 1506

- landforms 624, 1307
- landscape 852
- landslide 89
- landslide scarp 7, 1382
  - track 836
- landslip 89, 91
  - terrace 1555
- lapie-wells 866
- lapies 857
- lapiez 857
- lapilli 867
- lateral channel 224
  - cone 367
  - crater 396
  - cutting 565
  - erosion 565
  - hanging valley 1737
  - moraine 988
  - planation 1172
- laterite 868
- lava 869
  - cone 363
  - delta 453
  - dome 363, 1764
  - field 290
  - flow 1602
  - lake 845
  - pellets 867
  - plain 321
  - plateau 1188
  - ring 1093
  - river 1602
  - sheet 1159
  - stream 1602
  - tube 1623
  - tunnel 1623
- law of actualism 11
- layer 1471
- leaching 878
- levee 734, 735
  - delta 450
- leveling 1049
- levelled surface 1501
- lido 879
- liman 880, 882
  - coast 1657
- lime concretions in loess 1102
- limestone 215
- linear dune 526
  - erosion 566
- liquid limit 887
- lithogenesis 898
- lithology 899
- lithosphere 901
- littoral 900
  - dune 525
  - zone 900, 1790
- load of a river 825
- loam 877
- lobate delta 450
  - soils 1588
- local base level of erosion 1042
  - terrace 1565
- loess 903
  - kindchen 1102
  - like 468
  - "   männchen 1102
  - "   puppen 1102
  - "   wedge 1084
- logan stone 1139
- logging stone 1139
- long profile 1246
- longitudinal coast 1634
  - coast line 1659
  - dune 526
  - profile 1246
  - valley 1715
- longshore bar 407
- lost mountain 798
- low coast 1653
  - moor 1628
  - mountains 1015
  - plain 319
- lynchets 44
- maar 908, 1766
- magma 910
- major landforms 625
- mamillary hills 519
- mantle 914
  - rock 1303, 1411
  - of waste 1411
- marginal channel 224, 1218
  - geosyncline 1092
  - moraine 989
- marine abrasion 5
  - accumulation 24
  - built terrace 1549
  - cut terrace 1547
  - cycle 278
  - deposition coast 1632
  - erosion coast 1631
  - relief 1335
  - terrace 1567
- marl 920
- marsch 922
- marsh 922
  - coast 1661
- mass movement 460
  - transport 460
  - wasting 460
- massif 927
- massive 927
- matched terraces 1580
- matching terraces 1580
- maturity age 1464
- mean altitude 58
  - depth 32

- meander 933
  - belt 1097
  - core 902
  - kerb terrace 1568
  - lobe 902
  - niche 1036
  - neck 1107
  - scar 912
  - scar terrace 1568
  - scroll 1355
  - spur 1148
- mechanical weathering 498
- medial moraine 990
- median area 926
  - mass 926
- merokarst 945
- mesa 947
- meteor crater 397
- meteoric crater 397
- midoceanic island 803
- migration of dunes 951
- migratory dune 527
- minor bed 48
- miogeosyncline 954
- modified periglacial valley 1723
- mofettes 969
- mogotes 783, 970
- molasse 971
- mollisol 972
- monadnock 388, 973
- monoclinal valley 1717
- monocline 976
- monogenetic relief 1337
- monticles 978
- monument 777
- moor 1626
- moraine 979
  - amphitheatre 105
  - rampart 1698
  - in transit 991
  - wall 1698
- morainic relief 1338
  - material 930
- morphochronological map 755
- morphoclimatic adjustment 28
  - system 1441
  - zone 1791
- morphodynamical map 756
- morphogenesis 997
- morphogenetic system 1442
- morphogenetical map 757
- morphogeny 997
- morphographical map 758
- morphological analysis 108
  - convergence 379
  - landscape 1108
- morphology 999
- morphometrical map 759
- morphometry 1000
- morphoscopy 1001
- mosore 974
- moss 1625
  - land 1626
- mound(s) 978, 1005
- mount 1008
- mountain 1008
  - apron 711, 1143
  - arch 120
  - building 1068
  - chain 854
  - coast 1662
  - glacier 679
  - knot 1051
  - range 854
  - system 1443
- mountains of denudation 1011
- mouth 746
- moving moraine 991
- mud ball 345
  - cone 1759
  - crack polygons 1207
  - flow 65, 1603, 1604
  - lava 873
  - polygons 1207
  - slide 65
  - spate 1603
  - stream 1603, 1604
  - volcano 1759
- mushroom-rock 148
- naked karst 243
- naled 515
- nappe 1160
  - outlier 842
- natural arch 121
  - bridge 1196
  - gravee 745
  - levee 735
  - portal 1213
- neck 816
  - cutoff 1284
- needle 8
  - ice 1149
- negative landforms 627
  - movements 955
- nehung 384
- neotectonical movements 962
- neotektonics 962, 1028
- neritic zone 1300, 1792
- ness 1251
- nested calderas 221
  - cone 368
- névé 1030
- niche 1032
- nip 1033

nivation 568, 1038
   cirque 1037
   hollow 1037
   protalus 1216
   well 1037
 niveo-aeolian deposit 469
 niv-olian deposit 469
 nivo-karst 1050
 noncyclic terrace 1565
 nore 1251
 normal cycle of erosion 280
   erosion 569
   ripples 1375
 nose 1251
 notch 1033
 nunakol 1052
 nunatak 1053
   moraine 992

 oasis 1054, 1055
 obelisk 10, 1057
 oblique coast 1637
 obsequent valley 1720
 ocean 1059
   basin 187
 oceanic island 803
 odontoliths 1062
 offshore 1167
   bar 171, 385
 old age 1463
   plain 1110
 oldland 336, 928
 onion weathering 492
 onshore reef 1282
 open pit 142, 1259
 organ-pipe 1066
 orgue 1066
 orocratic period 1125
 orogen 1067
 orogenesis 1068
 orogenic movements 964
   processes 1241
 orogeny 1068
 orographic snow-line 888
 orography 1069
 orology 1069
 orometry 1070
 os 1071
 oscillation ripple 1374
 outbreak 576
 outburst 576
 outcrop 34
   bending 826
   curvature 826
 outer shore-line 1642
 outface 1366
 outfacing slope 1366
 outgoing 1287
 outlier 923, 924

 outwash apron 315
   deposit 466
   plain 315
 overdeepening 1489
 overthrust 1510
 ox-bow lake 939

 Pacific type coast 1676
 pack ice 163, 1074
 packing 1267
 padiny 1075
 pahoe-hoe lava 1076
 paired terraces 1580
 palaeogeography 1077
 paleogeography 1077
 palaeogeomorphology 1078
 palaeomorphology 1078
 palaeomagnetism 1079
 paleomagnetism 1079
 palisade 1081
 palsa bogs 1082
 palsas 1082
 palynology 1080
 pan 1191
 panfan 1085
 panplain 328
 panplane 328
 parabolic dune 530
 paradelta 1091
 parageosyncline 1092
 parallel terraces 1581
 parasitic cone 367
 passage 638, 1094
   -way 640
 pasture tracks 264
   wolks 264
 patterned ground 1455
 patina 1095
 peak 1153, 1752
   plain 698
 peat 1625
   bog 1626
   land 1626
 pebble 639
   armor 1098
   mosaic 1098
 pediment 1104
 pedioclastic period 1126
 pediplain 1106
 pediplane 1106
 pediplanation 1105
 Peléan type of volcano 767
 Pele's hair 1103
 pelite 1109
 pan 1191
 peneplain 312, 335, 1110
   of semiarid erosion 1106
 peneplanation 1115
 peneplane 1110

- peninsula 1116
- penitent ice 1429
  - snow 1429
- pepino 783
  - hill 783, 970
- perched valley 1737
- perennial snow 1777
- pergelisol 1119
- periglacial 1122, 1339
  - relief 1339
  - valley 1723
- peripheral moraine 989
- permafrost 829, 1119, 1130
- permagel zone 1789
- permanence of the continental shields and ocean basins 1133
- permanent snow 1777
- permeability 1134
- persistent snow 1777
- perviousness 1134
- petrographic facies 591
  - relief 1340
- phreatic water 1156
- physical geography 651
  - weathering 498
- physiographic map 760
- physiography 653
- piano 132
- piedmont 1142
  - aluvial plain 150, 330, 711, 1134
  - benchlands 1615
  - glacier 681, 687
  - plain 330
  - steps 1615
  - treppen 1615
- pike 1153
- pillar(s) 351, 1470
- pillow lava 1146
- pingo 763
- pinnacle 351, 1027
- pipe 393
- piprake 1149
- pipring 1494
- pirate stream 1387
- pit-ponor 1209
- plain 291
  - of accumulation 294
  - of denudation 1498
  - of eolation 295
  - of erosion 313
  - of glacial accumulation 300
  - of marine abrasion 293
  - of marine erosion 293
- plaine 291
- planation 1171
  - stream piracy 238
- planeze 1173
- plastic limit 889
- plasticity of rocks 1175
- plateau 1182
  - eruption 1189
  - glacier 682
  - plain 1182
- platform 1176
- platness index 792
- plav 1190
- playa 1191
- Pleistocene 1192
- plications 814
- plucking 496
- plug 1027
- plunging cliff 604
- plutonic theory 1542
- point 230
- pointed pillar 1057
- polar glacier 683
- polder 1199
- polishing 1519
- polje 1200
- polye 1200
- polycyclic relief 1342
- polygenetic relief 1343
  - terrace 1574
- polygonal markings 1454
  - soils 1454
- pond 850
- ponor 1209
- pool 152, 725
- positive landforms 628
- postglacial period 1215
- pot-hole 919
  - excavation 583
- pradolina 1218
- precipice 1357
- pressure ridge 1697
- primary coast 1664
  - penepain 333
  - shore line 1664
- principle of actualism 11
  - of uniformitarianism 11
  - of uniformity 11
- processes of erosion 1235
- profile of equilibrium 1088, 1244
- proglacial channel 1218, 1691
  - delta 455
- proluvial 1250
- promontory 1251
- protalus moraine 1216
- psammite 1254
- psammyte 1254
- psephite 1255
- pseudo-karst in volcanic rocks 1772
- pseudomountains 1011
- pseudoterrace 1257
- pseudovolcano 1258
- pyramidal peak 777

- pyroclastic material 931
  - rocks 1152
- pyroclasts 1152
- quarry 240
- quarrying 496
- Quaternary 422
- rain print 103
  - wash 1516
- raindrop impact 1194
- raised beach 1166, 1547, 1567
  - bog 1627
- ramp 1269, 1527
- rapid 1270, 1357
- ravine 1271
- ravining 1272
- recemented glacier 684
- Recent 775
- recent tectonics 962
- reception basin 188
- recession 447
  - of cliff 1361
  - of slopes 1362
- recessional moraine 993
- reconstructed glacier 684
- recurved spit 1404
- rectilinear shore line 1665
- red earth 1591
- reed swamp 1190
- reef 1276
  - atoll 131
  - ring 131
  - talus 1530
- reference plane 1170
- reg 1288
- regenerated glacier 684
- regional geomorphology 658
  - terrace 1575
- regolith 1303
- regression 1304
- regressive erosion 570
- rejuvenated mountains 1014
  - penplain 1114
- rejuvenation 1306
  - of relief 832
- relative altitude 59, 547
- relics forms 1345
- relicts. forms 1345
- relict mountains 1019
  - permafrost 1131
- relief 1307
  - features 624
  - index 547
  - intensity 547
  - map 761
- replat 1686
- resequent valley 1726
- residual hill 973
  - mountains 973, 1019
  - relief 1346
- resurgence 1360
- resurrected penplain 112
- reticulated channel 203
- retreatal moraine 993
- retrogradation 1363
- reverse slope 378
- rhumboidal ripple-mark 1377
- ria 1368
  - coast 1666
  - shore line 1666
- ridge 405
- riegel 1220, 1780
- riffle 1219, 1694
- rift 1371
  - trough 727
  - block mountain 781
  - block valley 727
- rill 1372, 1745
- ring wall 1456
- ripple-mark 1374
- rise 1223
- rising tide 623
- river 1385
  - basin 184
  - bed 48
  - branch 207
  - capture 234
  - channel 207
  - deposition coast 1636
  - deposits 97
  - erosion 561
  - flat 905
  - island 1073
  - piracy 234
  - plain 296, 306, 1515
  - system 1364
  - terrace 1560
  - valley 1711
- riverless zone 1293
- rock 1392, 1469
  - bar 1220, 1780
  - bench 162
  - cone 364
  - controlled geomorphology 660
  - creep 197
  - face 1117
  - fall 261, 1506
  - floor 1104
  - floor of a terrace 1447
  - plane 1104
  - rills 864
  - shelter 1032
  - stream 1390, 1605

- rock terrace 1557, 1576, 1577
  - wall 1117
- rockfall 261, 1506
- rocking stone 1139
- rockslide 91
- rocky desert 750
- rognol 1052
- roof 1161
- ropy lava 870
- roundness index 793
- rubble 739
- runnel 1372, 1509
- run-off 1416
- runstone 725
- runway 1372

- saddle 831, 1507
- sag 1507
- salpansselkä 1397
- saltation 1398
- salt flat 1405
- sand 1031
  - ripple 1374
- sander 1401
- sandpipe 1066
- sandstone 732
- sarsen 1619
  - stones 1619
- saw-cut valley 1742
- scarp 6, 7, 1357
  - of terrace 636
- schema block 199
- schist 1518
- schrath 1476
- schrund-line 1373
- scoop out 36
- scoria 1414
- scoriaes 1414
- scour 36
- scree 1527
- scroll 1355, 1415
- sculptural forms 1348
- sculpture processes 1242
- sea 915
  - arch 1213
  - basin 186
  - cave 742
  - cavern 742
  - cliff 599
  - coast 1660
  - ice 670
  - level 1045
  - margin 900
  - terrace 1547, 1567
- sediment 1424
- sedimentation 1425
- seif dune 526
- seismic movements 965
  - region 1302
  - zone 1302
- selective erosion 571
- self-capture 134
- seracs 1427
- serir 1428
- serrate ridge 406
- settling 1532
- shallow karst 587
- sheepback rocks 1393
- sheep-tracks 264
- sheet 1471
  - erosion 557
  - flow-erosion 557
- shelf ice 1513
- shield 1422
  - volcano 1760
  - shaped dune 531
- shingle 639
- shoal 1219, 1694
- shore 1630
  - accumulation 23
  - cycle 278
  - dune 525
  - line 885, 897
  - line progradation 1249
  - line of retrogradation 1631
  - line of submergence 1668
  - platform 1179
  - processes 1240
  - terrace 1564
- shott 1520
- sidestream 35
- silicrust 421
- sill 1223, 1433
- silt 907
- sinkhole 1259
- siphon 1432
- sitting-up 43
- skerry coast 1667
- skjårs 1444
- slag 1414
- slickenside 1064
- slide 64
  - rock 739
- sliding plane 1096
- slip-off slope 913
  - plane 1064, 1096, 1496
  - ridge 1696
  - warinkle 1696
- slope 1086, 1746
  - processes 1243
- slot 1742
- sludging 1451
- slump 72
- small landforms 626
- smooth shore 1665

- snow avalanche 136
  - cornice 390
  - erosion 1038
  - limit 892
  - line 892
  - niche 1037
  - patch 390
  - patch erosion 568
  - slide 94
- soil 1449
  - creep 408
  - erosion 572
  - flow 1451
  - mottlings 1072
- solid discharge 441
  - load 441
- solifluction 1451
- solifluxion 1451
- solution pan 101
- somma 1456
- sorted circle 267
  - polygons 1206
- sorting 1457
- sound 850
- spatter 848
  - cone 362
- speleology 1459
- spheroidal weathering 492
- spine 8, 1057
- spire 1057
- splitting 191
- spoil bank 748
- spontaneous capture 233
- spring 822
  - sapping niche 1035
- spur 1141
- stabilized dune 523
- stack 1470
- stadial moraine 994
- stages 1462
- stagnant glacier 680
- stalactite 1467
- stalacto-stalagmite 350
- stalagmite 1468
- stationary dune 523
- stone arcs 695
  - circle 267
  - festons 695
  - field 286, 916
  - garlands 695
  - pavement 1100
  - polygons 1206
  - ring 267
  - river 1390, 1605
  - strings 209
  - stripes 209
  - strips 209
- storm beach 1164
- storm delta 451
- straight shore-line 1665
- strait 1613
- strand 1521
  - dune 140
  - line 897
  - plain 322
- strandflät 337
- stratification 1473
- stratified slope deposits 733
  - volcano 1475
- strato-volcano 1475, 1769
- stratum 1471
  - plain 338, 1181
- stream 1385
  - built terrace 1548
  - capacity 231
  - capture 234
  - channel 48
  - cut terrace 1557
  - erosion 561
  - frequency 458
  - gradation 1305
  - robbing 234
  - run-off 1418
  - system 1364
  - terrace 1560
- stria 1476
- stripped plain 338
- Strombolian type of volcano 1768
- strong monadnock 975
  - residual hill 975
- structural adjustment 29
  - basin 484
  - forms 1349
  - geology 1535
  - landscape 1349
  - plain 338
  - platform 1181
  - relief 1309
  - surface 1502
  - terrace 1577
  - valley 1731
- structurally-controlled relief 1309, 1349
- structure 1478
- structured ground 1454, 1455
- subaerial agent 38
  - drainage 1420
  - erosion 573
  - force 594
- subcutaneous lapies 858
- subdued mountains 1016
- subglacial valley 1732
- subjacent bed 1492
- sublittoral zone 1484

- submarine bar 407
  - canyon 229
  - relief 1350
  - slide 85
  - slump 85
  - valley 1733
- submergence 1485
- submersion 1485
- subsequent depression 485
  - valley 1734
- subsidence 1490
  - zone 1787
- subsoil 1491
- substratum 1492
- substructure 1446
- subterranean drainage 1419
  - river 1331
  - stream piracy 239
- sugar loaf 263
- summit 1752
  - level 698
  - plain 698
- superficial erosion 557
- superglacial till 980
- superimposed valley 1736
- superimposition 1504
- superposed valley 1710, 1736
- superposition 1504
- surface-drainage 1420
  - erosion 557
  - moraine 995
  - of terrace 1197
- swale 1509
- swalet 142
- swallow hole 1209
- swash channel 227
  - way 227
- swell 1223
- swing terrace 1568
- swelling 723
- symmetric valley 1728
- symmetrical ripple 1378
- synclinal 1435
  - valley 1729
- syncline 1435
- synclinore 1437
- synclinorium 1437
- syncline 1438

- table land 1198
  - mountains 1020
- tablemount 747
- tafoni 1522
- talus 1158, 1527
  - cone 361
  - creep 197
- talus slope 1158
- takyr 1523
- talweg 1531
- tectogenesis 1534
- tectonic basin 487
  - geology 1535
  - mountains 1021
  - movements 967
  - polje 1204
  - relief 1352
  - valley 1738
  - window 610
- tectosequent landscape 1349
- tephra 1544
- tephrochronology 1536
- terminal basin 189
  - moraine 996
- terp 1005
- terra rossa 1591
- terrace 1546
  - bottom 1447
  - cover 470
  - deposit 470
  - of differential erosion 1577
  - floor 1447
- terraces 1588, 1614
- terracing 1545
- terrier 638
- theory of continental drift 1538
  - of isostasy 1540
- thermokarst 1590
  - hollow 512
- thrust-sheet 1160
- thufurs 1025
- tidal channel 225
  - delta 454
  - inlet 225
  - marsh 922
  - zone 1793
- tides 917
- tied island 800
- tillite 1594
- toe 634
- tombolo 1599
- top level of denudation 1047
  - of terrace 1197
- topographic maturity 1336
  - profile 1247
  - youth 1353
- torrent 1065, 1600
- torrential drainage 1421
  - run-off 1421
  - valley 1740
- tower 1027, 1629
- traction 1596
  - transport 1596
- transsection glacier 692

- transfluence 1606
transfluent glacier 692
transgression 1607
transport 1609
transportation 1609
transverse coast 1670
  coastline 1669
  dune 533
  profile 1248
  valley 1741
trapps 1611
traveling dune 527
trench 738, 1508, 1610
triangular sector 1173
trough valley 1617
tributary 35
trough-in-trough valleys 1618
true dip line 894
trunk glacier 689
tube 638, 1622
tumulus 1621
tundra ostioles 1072
tunnel 1622, 1624
turfpit 1626
twinned glaciers 677

unconformable coast 1670
undation theory 1541
undercliff 601
undercut slope 912
undercutting 1486
underground 1491
  drainage 1419
  stream 1391
underlying karst 545
undermass 1446, 1492
undersea relief 1350
undrained area 122
unmatched terrace 1571
unpaired terrace 1571
upbuilding 1267
upland 1016
upsiloidal dune 530
upstanding syncline 1436
upstream 106
urstromtal 1691
uvala 1693

val 1695
valley 1699
  flat 905, 1515
  glacier 693
  head 1058, 1383
  - head moraine 996
  line 1531
  valley meander 942
    plain 1515
    side 1746
    side moraine 988
varves 1743
ventifact 1774
vermiculation 1745
versant 1746
vertical cutting 555,
  erosion 555
virgation 1749
volcanic accumulation 27
  ash 266
  belt 855
  chain 855
  coast 1677
  cone 366
  dammed depression 473
  debris 1152
  eruption 576
  island 604
  mountains 1022
  mudflow 851
  neck 1027
  plain 305
  plateau 1189
  plug 1027
  relief 1354
  spine 10
  tuff 1620
volcanicity 1771
volcanism 1771
volcano 117, 1755
volcano-tectonic depression 488
„V“-shaped valley 1742
volcano of Hawaiian type 1764
Vulcanian type of volcano
  1770
Vulcanic relief 1354

wadi 1680
wady 1680
wall 164, 1117
wandering dune 527
wash slope 1747
wasting processes 1232
waterfall 252
water-parting 426
water sink 919
  table 1156
watershed 426
  monadnock 974
watt 1793
wave-built terrace 1549
  cut bench 162, 1177
  plain 293
  platform 1177

wave-cut scarp 599
  shelf 1177
  terrace 1547
wave delta 451
  platform 1177
  ripple 1379
„weald“ 211
weathering 948
wide open bight 110
wind erosion 560

wind gap 831
  ripple 1376
windkanter 1774

yama 833
yardang 1775
young valley 1739
youth age 1465

zone of alteration 1784

Указатель

- абиссальная депрессия** 472
 зона 1783
 котловина 738
 область 1292
 океаническая котловина 738
 равнина 292
абляционная морена 980
абляция 2
образонная платформа 1177
 равнина 293
 терраса 1547
образонные карры 861
образонный берег 1631
 грот 742
абразия 5
абсолютная высота 57
абсолютный базис эрозии 1041
авандюна 140
аванпляж 141
агградация 43
агломерат 42
агротерраса 44
айсберг 45, 786
аккумулятивная равнина 294
 терраса 1548
аккумулятивные процессы 1227
аккумулятивный берег 1632
 рельеф 1308
 склон 1747
 шлейф 710
аккумуляция 12
активный слой 1472
актуализм 11
аллит 51
аллювиальная равнина 296, 306
 терраса 1551
аллювиальный шлейф 711
аллювий 96
алтипланиация 55
альпийский гребень 406
 ледник 688
 рельеф 1310
анаклиальная долина 1700
анатолический тип берега 1670
анемолит 109
антарктический оазис 1055
антеклиза 112
антецедентная долина 1701
антецедентность 111
антиклиналь 114
антиклинальная долина 1702
антиклинорий 115
антронический фактор 592
антропоген 422
антропогенная аккумуляция 13
 терраса 1552
атропогенный рельеф 1312
антропогенный период 422
аппалачический тип рельефа 1314
аральский тип берега 1671
аридный цикл 273
арьердюна 128
арьерпляж 129
аркада 121
архипелаг 126
асейсмическая область 1294
асеквентный оползень 62
ассиметрическая долина 1703
атлантический тип берега 1672
атолл 131
атрио 132
базальт 178
базальтовое плато 1183, 1188
базис эрозии 1039
балка 1751
банка 153
банкиз 163
бар береговой 171
 приустьевый 170
бараньи лбы 1393
барранкос 175
бархан 172
барьерный риф 1277
батнальная зона 1785
 область 1295
батиметрическая кривая 427
батиметрия 176
батолит 177
бахата 150

- башня 1629
 бедленд 149
 бездействующий вулкан 1757
 бенч 162
 берег 900, 911, 1630
   с гляциальным расчленением 1648
   с дюнами 1639
 береговая аккумуляция 23
   дамба 735
   дюна 525
   зона 900
   линия 897
   морена 988
   подводная ложбина 1509
   равнина 322
   стрелка 1403
   терраса 1564
 береговой вал 384
   лёд 1225
   обрыв 599
   подводный бар 171
   риф 1277, 1282
   уступ 599
 береговые карры 861
   процессы 1240
 бергшунд 1373
 берма 1208
 бессточная область 1293, 1296
 бессточный 122
 биогенный рельеф 1315
 бифуркация 500
   рек 191
 блокдиаграмма 199
 блуждание 508
 блуждающая дюна 527
 блуждающий меандр 936
 блюдца 417
 боковая морена 988
   зрозия 565
 больсон 201
 борозда 1063
 бровка террасы 1006
 брод 1694
 бросовые земли 1101
 бугор 932
 булгуньяк 1147
 бутонерка 211
 бухта 110, 722
 быстрина 1357

 вади 1680
 вал 734
   у подножия снежников 1216
 валун 193
 валунная глина 125, 1594
 ванна 438
 варвы 1743

 ватт 1793
 вековые колебания земной коры 963
 венец 267
 вертеб 768
 верхний уровень денудации 1047
 верховодка 1156
 верховье 106
 вершина 1752
 верхняя граница пластичности 887
 ветровая зрозия 560
   рябь 1376
 вечная мерзлота 829, 1119
 вечные снега 1777
 взброс 606
 взморье 1484
 видно-ледниковье отложения 466
 виргация 1749
 висячая долина 1737
 синклиналь 1436
 висячий ледник 691
   пляж 1166
 вложенные кальдеры 221
   террасы 1586
   троги 1618
 вложенный вулканический конус 368
 внешние процессы 1236
 внешний берег 1642
 внутренняя морена 986
   дельта 452
 внутренний берег 1650
 внутренние процессы 1233
 внутриваловая депрессия 480
 вогнутая равнина 308
 вогнутый берег 912
 водно-ледниковые отложения 466
 водно-эрозионный цикл 280
 водонепроницаемость породы 791
 водноприбойная ниша 1033
 водоносный слой 1157
 водопад 252
 водопроницаемость горных пород 1134
 водораздел 426
 водоронина 1063
 водоронины 1517
 водосборная воронка 188
 водосборный бассейн 184
 водоскат 1357
 возвышенность 824
 возраст рельефа 1753
   юность рельефа 1465
 возрождённые горы 1018

- возрождённый ледник 684
 воликая лава 870, 1076
 волновой канал 227
 волноприбойная ниша 1033
 волноприбойный знак рябь 1379
 волосистые лапили 1103
 волосы Пелс 1103
 волочение 1596
 ворота 1195, 1213
 впадина 471
 врез изгиба перехвата 445
 врезанный меандр 934
 вспучивание 723
 вулкан 1755
   исланского типа 1765
   типа Бандаи-Сана 1763
   типа Везувия 1769
   типа Вулкана 1770
   типа Пеле 1767
   типа Стромболи 1768
 вулканизм 1771
 вулканическая аккумулятивная равнина 305
 вулканическая аккумуляция 27
   бомба 202
   цепь 855
   эрупция 576
 вулканические горы 1022
   шлаки 1414
 вулканический берег 1677
   конус 366
   организм 117
   остров 804
   пепел 266
   рельеф 1354
   туф 1620
   хребет 855
   цинерит 281
 вулканическое извержение 576
   плато 1189
 вулканической запруды 473
 вулканокарст 1772
 выветривание 948
 выдувание 446
 выемка 442, 1032
 вымораживание 540
 выпуклая равнина 309
 выпуклый берег 913
 выравненный берег 1665
 выравнивание рельефа 1048
 высокая равнина 317
 высокие горы 1012
 высокий берег 1651
 высокогорный рельеф 1310
 высота 56, 824
 выход 1360
 выщелачивание почвы 878
 гавайского типа вулкана 1764
 гаиот 747
 галерея 638
 галет 639
 галечник 1145
 галокарст 749
 галька 639
 гаммада 750
 гейзер 672
 генетический тип рельефа 1595
 геоантиклиналь 642
 географическая зона 1788
 географичная зональность 1782
 геодепрессия 650
 геоид 652
 геократические движения 959
 геокриология 648
 геологическая структура 1478
 геоморфологическая единица 1483
   карта 752
   картография 250
   область 1298
   провинция 1252
   структура 1479
   схема 1410
   школа 1511
 геоморфологические процессы 1237
 геоморфологический анализ 108
   ландшафт 1108
   набросок 1410
   профиль 1245
   район 507
   условный знак 1434
   фактор 596
   эскиз 1410
 геоморфологическое картирование 249
   картографирование 251
   подразделение 1483
   ройонирование 1291
 геоморфология 653
 геосинклиналь 663
 геосинклинальный режим 1289,
   рельеф 1327
 геосфера 662
 геотектоника 664
 геотектонические гипотезы 815
 геотектура 665
 геотумор 666
 геохронологическая шкала 1407
 геохронология 649
 гидрографическая сеть 1364

- гидроизобата 818
 гидрократические движения 960
 гидролаколит 763
 гипс 699
 гипсографическая карта 753
   кривая 428
 гипсография 766
 гипсометрическая карта 754
   кривая 429
 гипсометрия 767
 гишло 701
 главный базис эрозии 1041
 глетчер 674
 глетчерный лёд 669
 глина 124
 глинистый карст 1256
 глиит 716
 глиптогенез 717
 глубина 30
 глубинная эрозия 555
 глубокий карст 545
   овраг 1381
 глыба 200, 345
 глыбовая лава 874
 глыбовые горы 1010
 гляциальные процессы 1238
 гляциальный цикл 277
 гляциодислокация 704
 гляциоэвстатизм 705
 гляциозостазия 706
 гляциология 707
 гляциотектоника 708
 гнейс 720
 гоби 721
 голокарст 774
 голоцен 775
 голый карст 243
 гольф 722
 гольцовая терраса 1550, 1562
 гомоклинал 976
 гора 1008
 гора-свидетель 798
 горизонталь 820
 горизонтальная равнина 329
 горизонтальное сечение 535
 горная дуга 120
   порода 1392
   система 1443
   цепь 854
 горинто 780
 горный ледник 679
   массив 927
   отрог 1141
   узел 1051
 горообразование 1068
 горообразовательные движения 964
   процессы 1241
 горст 781
 грабен 727
 гравий 1145
 гравитационные процессы 1239
 гравитация 730
 гранит 728
 гранитный рельеф 1329
 граница пластичности 889
 граничный уклон 1087
 гранулометрия 729
 график крутость 1408
 гребень 405
 гребневая линия хребта 895
 грибовидная скала 148
 грот 740
 грунт 1491
 грунтовая вода 1157
 грязевая лава 873
 грязевый вулкан 1759
   вулканический поток 851
   поток 1603, 1604
 губа 722
 дайка 534
 далматический тип берега 1673
 движущаяся дюна 527
   морена 991
 деградация 448
 деградированные земли 1589
 дейка 534
 действующий вулкан 1756
 дельта 449
 дельтовая равнина 310
   слонность 1474
 дельтовый берег 1636
 делювиальная аккумуляция 15
 делювиальные формы рельефа 1319
 делювиальный шлеиф 712
 делювий 456
 деляпсивный оползень 66
 денудационная поверхность 1498
   равнина 312, 335
   терраса 1555
 денудационные процессы 1231
 денудационный рельеф 1320
 денудация 459
 депрессия 471
 десквамация 491
 деструкция 493
 детерсия 495
 детракция 496
 детрит 497
 детритуге 497
 детрусивный оползень 67
 дефляция 446

- деформация основания оползня 1697
 деятельный слой 972
 диагональная долина 1709
 диагональный берег 1637
 диастрофизм 499
 диастрофические движения 956
 дивергентные террасы 1584
 дивергентия террас 509
 дилувий 502
 динамическая геоморфология 656
 дискордантные террасы 1583
 дискордантный берег 1638
 дислокация 504
 дифлюэнтный ледник 677
 дифференциальная эрозия 559
 доаб 510
 долина 511, 1699
   оттаивания 512
 долинка 1751
 долинный ледник 693
   меандр 942
 донная морена 985
   эрозия 555
 древний массив 928
 дресва 745
 дресвяник 745
 дрифтовая теория 1538
 друмлин 519
 дряхлость рельефа 823
 дряхлый возраст рельефа 1463
   рельеф 1330
 дуриые земли 149, 1101
 дюна 520
- естественная дамба 735
   шахта 833
 естественный мост 1196
   туннель 1624
- железистая корка 420
 желоба 738
 желобковые карры 864
 жерло вулкана 393
 жолоб 1681
 журавчики 1102
- заброшенная долина 1722
 задерненные кочки 1025
 закладка 1267
 закон Бэра-Бабинэ 876
 законсервированный пенеплен 1113
 закреплённая дюна 523
 закрытый карст 945
 залив 722
 замерзание 828
- зандр 1401
 зандровая равнина 315
 западина 417, 1075
 затопление 809, 1365, 1485
 заторы 1778
 землетрясение 437
 земляная пирамида 1150
 земная кора 1412
 земной радиус 1273
 зеркало скольжения 1064
 зёлли 1452
 зона выветривания 1784
   постепенная опускания 1787
 зрелый рельеф 1336
   возраст рельефа 1464
 зубчатый берег 1652
- игла 8
 избирательная эрозия 559, 571
 известняк 215
 изгиб голов слоев 826
   перехвата 394
 излом склона 1395
 излучина 933
 изоанабаза 817
 изобаза 817
 изобата 818
 изображение рельефа 1358
 изогипса 430, 820
 изокатабаза 819
 изоклиальная долина 1714
 изостазия 821
 изостатические движения 961
 изостатическое прилаживание 46
 иммерсия 790
 инверсия вулканического рельефа 813
   рельефа 810, 812
   рельефа складчатой области 812
   флювиального рельефа 811
 ингрессионный берег 1649, 1668
 ингрессия 796
 инсеквентная долина 1713
 инсеквентный оползень 72
 интрузия 808
 инфильтрация 795
 ископаемый лед 668
 исполинов котёл 919
 исток 1058
 источник 822
- каверна 259
 кальдера 217
   взрыва 219
 кам 837

- каменистая осыпь 739
 каменная лавина 137
   река 1390, 1605
   решетка 1311
 каменное кольцо 267
   море 751, 916
   росыпь 751
 каменные борозды 209
   гирлянды 695
   многоугольники 1206
   моря 286
 камнепад 261
 канава 1508
 канавкообразные карры 865
 канал 223
   стока 226
 каньон 228
 кар 283, 838
 карлинг 777, 839
 каровый ледник 675
 карровое поле 289
 карры 840, 857
 карст 241, 1316
 карстификация 247
 карстовая воронка 1154
   котловина 474
   пещера 1135
   полость 833
 карстование 248
 карстовое окно 609
   плато 1184
 карстовые завесы 516
   процессы 1229
 карстовый базис эрозии 1040
   колодец 142, 1259
   корridor 387
   рельеф 1316
   цикл 270
 карстология 248
 карта возраста рельефа 755
   генетических форм рельефа 757
 карьер 240
 катавотра 1209
 катаклинальная долина 1705
 катакомба 255
 катаракты 256
 катастрофизм 257
 катун 345
 качающийся камень 1139
 кающиеся снега 1429
 книшкообразная лава 872
 кластокарст 342
 климатическая геоморфология 655
   морфология рельефа 1317
   снеговая граница 886
   терраса 1553
 клише 842
 клифф 599
 клифовый берег 1643
 колебания уровня мирового океана 958
 колебательные движения земной коры 957, 963
 колоина 350
 кольматаж 349
 колювий 353
 кслювиальная аккумуляция 14
 компетентность 355
 конвергентные террасы 1582
 конвергенция террасы 380
   форм рельефа 379
 конгелифракция 373
 конгломерат 375
 конечная морена 996
 конечный бассейн 189
 консеквентная долина 1707
 конкордантные террасы 1581
 конкордантный берег 1634
 консеквентный сползень 64
 конструктивные процессы 1227
 континентальная трансляция 1608
 континентальный блок 194
 контракционная теория 1537
 конус выноса 358
   гейзера 360
   лавны 357
   оползня 356
   осыпи 361
 конусообразная воронка 1154
 конфлюэнтная ступень 1612
 кора выветривания 1411
 кордильера 383
 коренная терраса 1576
 корниз 389
 корразия 382
 кораловый берег 1635
   остров 802
   риф 1278
 коррелятивные отложения 464
 корреляция террасы 1262
 коррозия 391
 коса 386
   стрелка 1404
 косвенная абляция 3
 косослоистость 1474
 котловина 471
   вулканической запруды 473
   выдувания 476
 котёл выдувания 1034
 кочка 1024
 кочки 697
 коэффициент уплощенности 792
   округленности 793

- красная морена 989
 краевый риф 1281
 кратер 395
 кратоген 399
 кремнеземная корка 421
 кривая равновесия 1244
 криосфера 412
 криптодепрессия 414
 кровля 1161
 крупные песчеликовые кон-
 крещии 1619
 крутизна 6
 склона 443
 кум 287, 843
 купол 514
 курган 1005, 1621
 куэста 423
 куэстовый щит 923
- лава 869
 пехуху 1076
 лавина 136
 лавинная морена 981
 лавовая дельта 453
 лавовое кольцо 1093
 озеро 845
 поле 290
 лавовый конус 363
 палец 10
 покров 1159
 поток 1602
 тунель 1623
 лавопад 254
 лагуна 849, 850
 лагуный берег 1654
 лакколит 847
 ландшафт 852
 лапилли 867
 лапша 857
 латерит 868
 ледник 674
 альпийского типа 688
 долиный сложный 689
 древовидный 689
 нлоских вершин 682
 предгорного типа 681
 скандинавского типа 690
 типа Маласпина 687
 ледниковая аккумуляция 21
 долина 1712
 калота 222
 моренная равнина 300
 мостовая 1099
 равнина 316
 трещина 409
 шлифовка 1261
 эрозия 563
 ледниковые отложения 467
 ледниковый грот 741
- ледниковый колодец 144
 период 1123
 рельеф 1328
 стол 925
 циркл 277
 язык 884
 ледопад 253
 ледяная гора 45, 786
 мельница 968
 шапка 690
 ледяной барьер 602
 берег 1647
 клин 1083
 клифф 602
 поток 1389
 стакан 512
 стебель 1149
 щит 797
 иголк 1149
 лёсс 903
 лёссовая игла 9
 лёссовидный осадок 468
 лёссовый клин 1084
 лидо 879
 лиман 880
 лиманный берег 1657
 линейная эрозия 566
 линейно выравненный берег
 1658
 линия вечных снегов 892
 наибольшего уклона 894
 литогенезис 898
 литологический рельеф 1334
 литология 899
 литораль 900
 литоральная зона 1790
 литосфера 901
 логовище 638
 ложбина 1751
 ложе оползня 1096
 меандров 1097
 ложная терраса 1257
 ложный карст 1256
 локальная меандровая тер-
 раса 1568
 терраса 1565
 локальный ледник 679
 лопастный берег 1663
 луг 905
 лунка 640
- маар 908, 1766
 магма 910
 макрорельеф 909
 мантия 914
 маргинальный канал 224
 маршевый берег 1661
 маршн 922

- массовое перемещение пород 460
 материк 377
 материковая дна 522
   отмель 1179
 материковый ледник 676
   остров 801
   склон 1217
 матрацевидная отдельность гранита 1399
 меандр 933
 меандрирующие карры 862
 меандровая шпора 1148
 мегарельеф 625, 943
 межгорная котловина 479, 481
 межгорный массив 926
   прогиб 479
 междуручье 805
 меженная терраса 1558
 междюнные понижения 1779
 межледниковый период 806, 1124
 межстадиальный период 807
 межа 947
 мезорельеф 949
 мелкосопочник 944
 мергель 920
 мерзлотная зона 1789
 мерзлотные пертурбации 413
 мерзлотоведение 648
 мёртвая долина 1716
   пещера 1136
 мёртвый лёд 671
   ледник 680
 меса 947
 местная терраса 1565
 местный базис эрозии 1042
 метеоритовый кратер 397
 миграция дна 951
 микрорельеф 626, 950
 миогеосинклинали 954
 миодоборы 1598
 мировой океан 1060
 многолетия криолитозона 1789
 мокрый пляж 1167
 моласса 971
 молодая долина 1739
 молодой рельеф 1353
 монаднок 973
 моногенетическая терраса 1570
 моногенетический рельеф 1337
 моногенная равнина 325
 моноклинал 976
 моноклиналная долина 1717
   структура 976
 моноклиальный гребень 771
 море 915
 морена 979
 моренный амфитеатр 105
   вал 1698
   материал 930
   рельеф 1338
 морозное выветривание, 644, 645
   пучение 540
 морская аккумулятивная терраса 1549
   аккумулятивная равнина 304
   аккумуляция 24
   терраса 1567
 морской бассейн 186
 морской берег 1660
   лёд 670
   лиман 882
   цикл 278
 морфодинамическая карта 756
 морфогенез 997
 морфогенетическая система 1442
 морфографическая карта 758
 морфография 998
 морфоклиматическая адаптация 28
   зона 1791
   система 1441
 морфоклиматическое приспособление 1274
 морфологический анализ 108
   ландшафт 1108
 морфология суши 653, 999
 морфометрическая карта 759
 морфометрия 1000
 морфоскульптура 1002
 морфоструктура 1003
 морфотектура 1004
 мопетты 969
 мыс 230, 1251
 набухание 723
 наводнение 809, 1365
 нагорный берег 1662
 нагрузка реки 825
 надвиг 1510
 надпойменная терраса 1579
 наклонная равнина 318, 324
 наледь 515
 наложение 1504
   террасы 1587
 нанос аллювиальных отложений 95
 намывание 95
 напластование 1473
 напорная конечная морена 987

- напорная морена 987
 направленный карст 244
 наслоение 1473
 насыпный вулкан 1761
 насыпь 1268
 незакрепленная дюна 527
 некк 1027
 неотектоника 1028
 неотектонические движения 962
 непроницаемость 791
 неритовая зона 1792
   область 1300, 1792
 несогласное слияние 372
 несогласный берег 1638
 неудобные земли 149, 1101
 нивальная аккумуляция 25
 эрозия 568
 нивационная ниша 1037
 нивация 1038
 нивелировка 1049
 нижний уровень денудации 1044
 низкие горы 1015
 низкий берег 1653
 низкогорье 1015
 низменная равнина 319
 низменность 319
 низовье 135
 ниша 1032
   выдувания 1034
 новейшая тектоника 1028
 нора 638
 норвежский тип ледников 690
 нормальная эрозия 569
 нормальный профиль 1244
   цикл 280
 нунатак 1053
- оазис 1054**
обвал 1224, 1506
обводнение 809
обезглавленная река 1388
 обелиск 10
 обнажение 34
 обнаженный карст 243
 оболочка 914
 «V»-образная долина 1742
 обратный уклон 378
 обращение рельефа 810
 обромирование котловины 1266
   депрессия 1266
 обрыв 911
   склона 1395
 обсеквентная долина 1720
 общая геоморфология 657
 общий базис эрозии 1041
 овраг 1271
 оврагообразование 1272
- одонтолиты 1062
 одряхление рельефа 823
 оз 577, 1071
 озеро 844
 озёрная аккумуляция 22
   (аккумулятивная) равнина 303
 озёрный бассейн 185
   рельеф 1333
 океан 1059
 океанический бассейн 187
   остров 803
 окоп 1610
 округлые карры 866
 оледенение 703
 омоложение рельефа 832, 1306
 омоложенные горы 1014
 омоложенный пенеппен 1114
 оплынина 65
 оползень 89
 оползённые ступень 1614
 ориентированный карст 244
 ороген 1067
 орогенез 1068
 орогенезис 1068
 орогенические движения 964
 орогена 1068
 орографическая карта 760
   снеговая граница 888
 орография 1069
 орографический период 1125
 орометрия 1070
 осадок 1424
 оседание 1532
 осередок 1073
 основная морена 985
 останец 388, 924
   обтекания 1210, 1415
   тектонического покрова 842
останцовые горы 1019
остаточная равнина 335
остаточные формы рельефа 1346
 остров 799
 островная гора 798
   дуга 119
 осыпной покров 1158
 осыпь 739
 откопанный пенеппен 1112
   рельеф 1324
 откос 1527
 отлив 1287
 отложение 97, 1424
 отмель 153
 отмерший клифф 603
 относительная высота 59
 отпечаток дождевых капель 103
 отпрепарирование 586

- отрицательные движения 955
 формы рельефа 627
 отпрепаритованный пенеплен 1112
 рельеф 1325
 отсортированные сети 1206
 отступление клиффа 1361
 ледников 1275
 морского берега 1363
 склонов 1362
 отступающая эрозия 570
 отступление ледников 1275
- пак 1074
 палеогеография 1077
 палеогеоморфология 1078
 палеомагнетизм 1079
 палец 1057
 палинология 1080
 палисад 1081
 пальцеобразная дельта 450
 параболическая дюна 530
 парагеосинклиналь 1092
 паразитический конус 367
 кратер 396
 педимент 1104
 педнократный период 1126
 педипланиация 1105
 педиplen 1106
 педипланиация 1105
 пелиты 1109
 пенеплен 1110
 пенепленизация 1115
 первичная равнина 333
 первично-тектонический рельеф 1309
 первичный берег 1664
 рельеф 1344
 первоначальный берег 1664
 рельеф 1344
 перевал 1094, 1613
 перейма 1599
 пережат 1694
 перелом склона 1395
 перемещения материков 489
 перемётный ледник 677
 перенос 1609
 пересыпь 1127
 переуглубление (ледниковое) 1489
 перехваченная река 1386
 переход 1094
 перешеек 816
 перигляциаль 1122
 перигляциальная долина 1723
 перигляциальные карманы 213
- перигляциальный рельеф 1339
 периферическая депрессия 483
 перлювий 1129
 перманентность материков и океанов 1133
 песок 1031
 песчаник 732
 петрографический рельеф 1340
 пещера 1135
 пещероведение 1459
 пик 352, 1153, 1752
 пирокластические продукты 931
 продукты извержения 1152
 плавучая лёд 620
 льдина 620
 плакор 285
 плаинация 1171
 планез 1173
 планетарная терраса 1573
 пластичность пород 1175
 пластовая жила 1433
 интрузия 1433
 равнина 338
 плато 1182, 1198
 платформа 1176
 платформенный режим 1290
 рельеф 1341
 цоколь 1446
 пляя 1191
 плейстоцен 1192
 плейстоценовая эпоха 1192
 плечо трога 1686
 плита 1178
 плоская равнина 331
 плоскогорье 1186
 плоскодонная перигляциальная долина 1724
 плоскостная эрозия 557
 плоскость сброса 1169
 плотина 164
 площадка 1533
 террасы 1197
 плутоническая теория горообразования 1542
 пляж 1162
 побережье 334, 1790
 поверхностная морена 595
 поверхностный карст 587
 сток 1420
 поверхность выравнивания 1501
 скольжения 1496
 поворот перехвата 394
 погасити вулкан 1757
 погребённая эрозионная поверхность 1500

- погрёбённые почвы 1453
погрёбённый рельеф 1326, 1331
подвешенная синклиналь 1436
подвешенный конус выноса 359
подводная долина 1733
окраина материков 918
подводный каньон 229, 1733
оползень 85
рельеф 1350
поддонная морена 985
подземная река 1391
подземный перехват реки 239
поток 1391
сток 1419
подкапывание 1486
подледниковая долина 1732
подмыв 36
подошва 1174
подушечная лава 1146
подушчатая лава 1146
пойма 47, 905
пойменная терраса 1566
пойменный меандр 936
покатость 1527
покинутый клифф 603
поколения долин 647
оползней 646
покровный ледник 676
покрытые карры 858
покрытый карст 242
полигенетическая терраса 1574
полигенетический рельеф 1343
полигенная равнина 332
полигональные грунты 1454
полисинтетический ледник 689
полициклический рельеф 1342
пологий склон куэсты 1366
положительные формы рельефа 628
полуостров 1116
польдер 1199
полье 1200
образующесня путем слияния группы смежных воронок 1202
тектонического происхождения 1204
полярный ледник 683
пак 1074
повор 1209
поперечная долина 1741
дюна 533
поперечный берег 1669
профиль 1248
разрез 1248
поперечный тип берега 1670
порог 1219, 1223
порода 1392
последнедниковая периода 1215
эпоха 1215
постепенное опускание 1490
поток 1600
потоковая аккумуляция 26
потухший вулкан 1762
почва 1449
почвенная эрозия 572
почти-равнина 1110
пояс меандров 1097
прадолина 1218, 1691
предгорная аллювиальная равнина 1142, 1143
равнина 330, 1142
скалистая равнина 1104
предгорные лестницы 1615
предельная равнина 335, 1110
предледниковая дельта 455
прибойная ниша 1033
прибойные карры 861
прибрежье 1484
прибрежный бар 407
призматические колонны 351
прикладная геоморфология 654
приключеный остров 800
прилив 623
приливо-отливная дельта 454
приливо-отливной канал 225
приливы и отливы 917
применение к структуре 29
приморье 1505
припай 1225
прирусловая дюна 524
прирусловый вал 735
прислоненные террасы 1587
приток 35
провальная воронка 513
кальдера 220
провальное поле 1203
продольная долина 1715
дюна 526
продольный берег 1634, 1659
профиль 1246
пролив 1477
пролювиальный конус 364
шлейф 714
пролювий 1250
промойна 1372
проницаемость 1134
прорыва 1214
просадочная котловина 486
профиль равновесия 1244
процесс иллювирования 789
процессы разрушения 1232

- прямолинейный берег 1665
 псаммиты 1254
 псевдовулкан 1258
 псевдокарст 1256
 псевдо-клифф 601
 псефиты 1255
 пульсационная гипотеза 1543
 пустынная корка 419
   мостовая 1098
 пустынный загар 846
   цикл 273
 пустынь 494
 путь обвала 836
   скольжения 836
 пучина 738
- равнина 291
 равное расбаяние 535
 разбухание 723
 разлив 1365
 размыв 448, 561
 размывание 448
 разрыхление пород 33
 рампа 1269
 рассечённая равнина 334
 расслоение 585
 растворения ячея 101
 расчленение 503
 расчлененный пенеплен 1111
 рег 1288
 регенерированный ледник 684
 региональная геоморфология
   658
   терраса 1575
 реголит 1303
 регрессивная эрозия 570
 регрессия 1304
 река 1385
   перехватчица 1387
 реликтовая мерзлота 1131
 реликтовый рельеф 1345
 рельеф 1307
   морского происхождения
   1335
 рельефная единица 1689
   карта 761
 ресеквентная долина 1726
 речная долина 1711
   дюна 524
   пойма 1515
   сеть 1364
   терраса 1560
   эрозия 561
 речно-морской вал 736
 речное устье 746
 речной бассейн 184
   лиман 881
   перехват 234
- речной пляж 1355
   рельеф 94
   сток 1418
 речные наносы 97
   отложения 97
 решетчатые почвы 1454
 риас 1368
 риасовый берег 1666
 ригель 1220
 ритмично-слонстые осадки
   склона 733
 риф 1276
 рифовый обрыв 1530
 рифт 1371
 ровная низменность 327
 родник 822
 росышь 751
 рунный рельеф 1347
 рукав 207
 русло 48
 русловые процессы 1228
 рытвина 1271, 1381
 рябь 1374
   течения 1375
- сальпаусселке 1397
 сальза 1759
 самоперехват 134
 самостоятельный остров 803
 сахарная голова 263
 сброс 606
 сбросовая впадина 727
   долина 1708
   линия 896
 сбросовые горы 1010
 сбросовый обрыв 1529
 сверхналоженная долина 1736
 свободные карры 863
 свободный меандр 938
 седиментация 1425
 седловина 831, 1507
 сезонная мерзлота 830
 сейсм 1426
 сейсмическая область 1302
 сейсмические движения 965
 селевый поток 1604
 селыг 577, 1071
 серир 1428
 серраки 1427
 сила тяжести 730
 силль 1433
 симметричная долина 1728
 симметричный знак ряби 1378
 синеклиза 1438
 синклиналь 1435
 синклиальная долина 1729
 синклинорий 1437
 сифон 1432
 скала 1469

- скалистый порог 1780
 скатывание 1394
 сквозная долина 1730
 сквозное русло 50
 сквозной ледник 692
 складка 436
   сползания 1696
 складчато-сбросовые горы 1017
 складчатые горы 1013
 склон 1746
 склоновые процессы 1243
 скобовидный бар 1404
 скользящий блок 197
 скульптурная равнина 335
 скульптурные процессы 1242
 скульптурный рельеф 1348
   склои 1748
 сланец 1518
 слепая долина 1719
 слияние 371
   ожинный вулкан 1758
 слмеандр 935
 сложные горы 1020
 слой 1471
 слеговая граница 892
 сллиния 892
   ежно-золотый осадок 469
 снежный корниз 390
   оползень 94
 согласный берег 1634
 солифлюкция 1451
 солонец 1405
 соляной карст 749
 сомма 1456
 сортировка 1457
 соты 598
 спелеология 1459
 сплави́на 1190
 средневысотные горы 1016
 среднегория 1016
 среднегорный рельеф 1016
 средний уклон 1090
   уголь падения склонов 1090
 средняя высота 58
   глубина 32
   морена 990
 стадин оледенения 1466
   эволюции рельефа 1462
 стадильная морена 993, 994
 сталагмит 1468
 сталактит 1467
 старица 49, 939
 староре́чье 939
 старый рельеф 1330
 стационарная морена 982
 стенка 1117
   срыва 7
 степная блюдца 417
 сток 1416
 стокозера 544
 столб 350, 1470
 столовые горы 1020
 стратификация 1473
 стратовулкан 1475
 стрелка 1403
 стремнина 1357
 строфические движения 966
 струйчатый размыв 116
 структурная геоморфология 660
   долина 1731
   платформа 1181
   поверхность 1502
   терраса 1577
 структурный рельеф 1349
 ступень 1208
 субаеральная эрозия 573
 субсеквентная депрессия 485
   долина 1734
 субструктурная поверхность 1503
 суглинок 877, 907
 суффозонная воронка 1155
   долина 1735
 суффозонный рельеф 1351
 суффозия 1494
 сухая долина 1727
   мерзлота 1132
 суходол 1448, 1727
 сухой оползень 91
   пляж 1168
 суша 1692
 сферидальное шелушение 492
 съерра 1430

 такыр 1523
 талассогенный рельеф 1335
 тальвег 1531
 тафони 1522
 твердыш 975
 твёрдый сток 441
 тектогенез 1534
 тектоника 1535
 тектоническая впадина 727
   депрессия 487
   долина 1738
 тектонические горы 1021
   движения 967
 тектонический покров 1160
   рельеф 1352
 тектоническое окно 610
 тектоно-вулканическая депрессия 488
 тело оползня 392
 теория изостазии 1540
 термокарст 1590
 терра-росса 1591

- терраса 1546
 террасирование 1545
 террасовый осадок 470
 террикон 748
 теснина 444
 тсфрохронология 1536
 тихоокеанский тип берега 1676
 толтры 1598
 толща многолетний мерзлоты 1119
 томболо 1599
 топографический профиль 1247
 торос 784
 торосистый лёд 784
 торф 1625
 торфяник 1626
 торфяные бугры 1082
 трансгрессия 1607
 трансфлюэнтный ледник 692
 траппы 1611
 трещино-полигональные образования 1207
 трещинные карры 860
 трещины 400, 409
 трог 1617
 троговая долина 1617
 туннель 1622
 тыловая часть куэсты 1366
 тяжёлый минерал 952
- уади 1680
 увал 348
 увала 1693
 увалистая равнина 307
 уед 1680
 уголь внутреннего трения 1687
   откоса 1087
 уклон 1086
   равновесия 1088
 унаследованная долина 1718
 уплощение 118
   рельефа 1048
 урегулирование русла 1305
 уровень базиса эрозии 1039
   вершин 698
   моря 1045
 ускоренная эрозия 554
 уступ 1208
   террасы 636
 устье 746
 устьевая ступень 1612
 ущелис 268, 1481
- фарватер 1514
 фация 591
 фестончатая лава 871
- финляндский тип берега 1674
 физическая география 651
 физическое выветривание 498
 фиорд 612
 фиордовый берег 1644
 фири 614, 1030
 фирновое поле 288
 фирновый лёд 667
 флиш 619
 флювиально-морская аккумуляция 20
 флювиальный рельеф 1325
 флювиогляциальная аккумуляция 18
   равнина 315
   терраса 1561
 флювиогляциальные отложения 466
 флювио-озёрная аккумуляция 19
 форланд 1754
 формы рельефа 624
 фронтальная морена 984
   часть оползня 634
 фульджи 637
 фьельд 618
 фьерд 617
 фьердовый берег 1645
- хаиот 747
 хамада 750
 лимическое выветривание 52
 хинтерланд 764
 хионосфера 765
 холм 440, 772
 холмик 932
 холмистая равнина 311
 хум 783
- цикл эрозии 274
 цинерит 281
 цирк 283
 циркульная дюна 531
 цоколь террасы 1447
 цокольная равнина 336
- частично затоплённый клифф 604
 частота расчленения рельефа 458
 четвертичный период 422
- шарияж 1510
 шарияжный покров 1160
 шейка меандровой шпору 1107
   излучины 1107
 шелушение 491

- шельф 1179
 шельфовая равнина 339
 шельфовый лёд 1513
 шкала заложения 1408
 шлейф 709
 шлифовка камней 1519
 шотты 1520
 штольня 638
 штрайд 1521
 штрек 638
 штрнховка ледниковая 1476
 шхерный тип берега 1667
 шхеры 1444
- щит** 1422
 щитообразный вулкан 1760
- эвгеосинклипаль 581
 эвразийский котёл 919
 эвразия 583
 эвстатизм 582
 эвстатическая терраса 1559
 эвстатические движения 958
     колебания уровня мирового океана 958
 экзарация 584
 экзогенные процессы 1236
     агент 38
     фактор 594
 экссурация 589
 экструзия 590
 эллипсоид раздвоения 541
 элювий 542
 эммерсионный берег 1640
 эммерсия 588
 эндогенные процессы 1233
 эндогенный агент 37
     фактор 593
 энергия рельефа 547
 золовая аккумуляция 16
     впадина 476
- золовая равнина 295
     рябь 1376
     эрозия 560
 золовые многогранники 1774
     процессы 1234
 золовый рельеф 1322
     цикл 273
 эпейрогенические движения 957, 963
 эпигенез 549
 эпигенетическая долина 1710
 эпигения 1504
 эпицикл 548
 эрг 287
 эрозионная котловина 477
     кальдера 218
     платформа 1180
     поверхность 1499
     равнина 313
     рытвина 1065
     система 1439
     терминанта 1244
     терраса 1557
 эрозионные горы 1011
     процессы 1235
 эрозионный котёл 919
     рельеф 1323
     уровень 1043
 эрозия 553
 эрратический валун 195
 эрупция 576
 эскер 577, 1071
 эставелла 578
 эстуарий 580
 эстуарный берег 1641
 эффузия 539
- юный рельеф 1353
 юрский рельеф 1332
- язык оползня 883
 ярданг 1775

Redactor: IOANA NICULESCU
Tehnoredactor: GHEORGHE POPOVICI

Coli de tipar: 11,83 Tirajul: 2200 ex.
Bun de tipar 18.XII. 1973

Tiparul executat sub comanda nr. 1244 la
Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918“
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97, București.
Republica Socialistă România

